وما ارسلناك الا رحمة للعالمين

الحمد لله والمنة که درین زمان بتوفیق خالق کون ومکان کتاب نو آئین بار دوم طبع شده باہتمام ...

تحفۃ الاتقیاء
فی فضائل سید الانبیاء

۱۳۱۰ سنہ ہجری

... از تالیفات ...

بصحت تام وحسن اہتمام جناب مولانا مولوی محمد شبلی صاحب متوطن مئو ضلع اعظم گڈھ ادام اللہ فیوضہ

مطبع ...

الحمد لله الذي أرسل الأنبياء والمرسلين عليهم

همه ستائش مر خدا راست که فرستاد انبیا و مرسلین را بر ایشان

الصلوات منهم من كلم الله ورفع بعضهم درجات أشهد

رحمتهای خدا بار باد از ایشان بعضی پیغمبران کسے است که کلام کرد با وے خدا و بلند کرد خدا بعض را با ایشان گواهی میدهم

أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأعوذ بالله

انکه نیست معبودے بحق مگر خدا یکیست نیست شریکے او را و پناه میگیرم بخدا

من الخيالات المخترعات وأشهد أن محمدا عبده

از خیالات نو پیدا کرده شده و گواهی میدهم اینکه محمد صلی الله علیه وسلم بنده خداست

ورسوله الذي هدانا سبيل الحق وحفظنا عن

و پیغمبر خداست آنکه نمود ما را راه حق و نگاه داشت ما را از

الضلالة والظلمت صلى الله عليه صلوة دائمة لا تنفد

گمراہی وتاریکیہا درود بفرستد خدا بر آنحضرت درود دائم کہ فنا نشود

كما لا تنفد ما في علم ربي من الكلمت وعلى اله واصحابه

چنانکہ فنا نشود آنچہ کہ در علم پروردگار منست از کلمات درود بفرستد خدا بر آل آنحضرت و اصحاب آنحضرت

الذين اوضحوا مناهج الصدق وفتحوا لنا ابواب الحسنات

آنانکہ واضح گردانیدند راہہای صدق را و کشادند برای ما درہای نیکیہا را

اما بعد فيقول العبد المفتقر الى رحمة رب العلمين وشفاعة سيد

لیکن بعد حمد و صلوٰۃ پس میگوید بندہ محتاج بسوی رحمت پروردگار عالمہا و بسوی شفاعت سید

المرسلين ابو الطيبات محمد عبد الواجد

المرسلین ابو الطیبات محمد عبد الواجد

النوكوي الغازيفوري ابن المنشي محمد

متوطن نوکہ ضلع غازی پور پسر منشی محمد

نصير الدين صانهما الله عن الافات والشرور

نصیر الدین نگاہدارد آن ہر دو را خداے تعالے از آفتہا و بدیہا

وجمعهما تحت لواء الحمد يوم ينفخ في الصور ان الله

و جمع کند خداوند تعالے آن ہر دو را زیر لواء حمد روزیکہ دمیدہ شود در صور بر آئینہ خدا

وملائكته يعتنون باظهار شرف النبي الكريم وتعظيم

و فرشتگان خدا اہتمام می کنند بظاہر کردن بزرگی نبی کریم یعنے آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم و بزرگ داشتن

شانه العظيم كما قال العلامة البيضاوي في تفسيره

شان بزرگ آنحضرت چنانکہ گفت علامہ بیضاوی در تفسیر

قوله تعالى انّ الله وملائكته يصلّون على النبيّ وآيته تعالى

انعم علينا اذ بعث النبيّ صلّى الله عليه وسلّم وجعلنا

انعام کرد بر ما چون فرستاد پیغمبر صلی الله علیه وسلم را و گردانید ما را

في امّته خير الامم فنحن احقّ ان نعتني باظهار

برای ظاهر کردن

شرفه وتعظيم شانه وان نحدّث بهذه النعمة العظيمة

بزرگی آنحضرت و تعظیم شان آنحضرت و بیان کنیم این نعمت بزرگ

وانّي رأيت شوق الناس بفضل الله تعالى الى

و هر آئینه دیدم شوق مردم را بفضل خداوند تعالی بسوی

ذكر اوصاف النبيّ صلّى الله عليه وسلّم فجمعت

ذکر وصفهای آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس جمع کردم

في هذه الاوراق بعض آيات القرآن العظيم

در این ورقها بعض آیتهای قرآن عظیم

واحاديث النبيّ الكريم في فضائله صلّى الله عليه

و بعض حدیثهای پیغمبر بزرگ را در فضائل آنحضرت صلی الله علیه

وسلّم مع توضيح مخارج الآيات والاحاديث ورتّبته

وسلم ... و احادیث و مرتب کردم

على ابواب وسمّيت هذا الكتاب بتحفة الاتقياء

بچند بابها و نام نهادم این کتاب را تحفة الاتقیاء

فِیْ فَضَائِلِ سَیِّدِ الْاَنْبِیَاءِ وَبِاللّٰهِ التَّوْفِیْقُ فِی الْاِبْتِدَاءِ
در فضائل سید الانبیا و بخدا ست توفیقات در ابتدا

وَالْاِنْتِهَاءِ وَاَرْجُوْ مِمَّنْ یُّطَالِعُهٗ وَیَنْتَفِعُ بِهٖ اَنْ یَّدْعُوَ
و انتها و امیدوارم از کسیکه مطالعه کند این کتاب را و نفع گیرد از وی اینکه دعا کند

لِیْ بِخَیْرِ الدُّنْیَا وَالْاٰخِرَةِ وَحُسْنِ الْخَاتِمَةِ وَاَنْ یَّتَجَاوَزَ
بحق من برای نیکوئی دنیا و آخرت و نیکوئی خاتمه و اینکه تجاوز کند

عَنِ الْخَطَاءِ فِیْ تَرْتِیْبِ الْاَبْوَابِ وَالْاَحَادِیْثِ وَغَیْرِهَا
از خطا اینکه در ترتیب بابها و حدیثها و غیره باشد

اِنْ وَجَدَهٗ فَاِنِّیْ مَا اَرَدْتُّ مِنْهُ الْفَخْرَ فِی الدُّنْیَا بَلْ
اگر یافته آن خطا را پس بتحقیق من اراده نکردم از این کتاب فخر را در دنیا بلکه

نَوَیْتُ ثَوَابَ الْعَاقِبَةِ وَاَسْاَلُ اللّٰهَ تَعَالٰی اَنْ یَّجْعَلَهٗ
نیت کردم ثواب عاقبت را وسوال میکنم خدا تعالی را اینکه گرداند این کتاب را

لِیْ سَبَبًا لِّشَفَاعَةِ سَیِّدِ الْعٰلَمِیْنَ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ
برای من سبب برای شفاعت سردار عالمها درود بفرستد خدا بر آنحضرت و

عَلٰی سَائِرِ الْاَنْبِیَاءِ وَالْمُرْسَلِیْنَ وَعَلٰی اٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ
بر باقی همه انبیا و مرسلین و درود بفرستد خدا بر آل و اصحاب آنحضرت

وَاَزْوَاجِهٖ وَذُرِّیَّاتِهٖ اَجْمَعِیْنَ
و زنان و ذریات آنحضرت یکجا

اَلْبَابُ الْاَوَّلُ فِیْ شَفَقَةِ سَیِّدِنَا
باب اول در بیان شفقت سیدنا

مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَسَلَّمَ

محمد صلی الله علیه بر آل و اصحابه وسلم

عَلٰى اُمَّتِهٖ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِىْ اٰخِرِ سُوْرَةِ التَّوْبَةِ

برامت خود ست فرمود خدا تعالی در آخر سورهٔ توبه

لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلٌ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيْزٌ عَلَيْهِ

ای مسلمانان بر شما آمده است بشما پیغمبرے از جنس شما سخت است برو

مَا عَنِتُّمْ حَرِيْصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِيْنَ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ

رنج شما حرص کننده است بر آرام شما بمسلمانان نهایت بخشاینده مهربانست

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِىَ اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَيْهِ

پس اگر برگشته شوند پس بگو کافیست مرا خدا نیست معبودے مگر وی برو

تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ عَنْ اَبِىْ هُرَيْرَةَ

توکل کردم و اوست خداوند عرش بزرگ روایت است از ابی هریره

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ نَبِىٍّ

گفت گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم برای هر پیغمبر

دَعْوَةٌ مُّسْتَجَابَةٌ فَتَعَجَّلَ كُلُّ نَبِىٍّ دَعْوَتَهٗ وَاِنِّىْ

دعائیست مقبول پس زود کرد هر پیغمبر بدعای خود و بدرستیکه من

اخْتَبَاْتُ دَعْوَتِىْ شَفَاعَةً لِّاُمَّتِىْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

پوشیده داشتم دعای خود را برائے شفاعت امت خود در روز قیامت

فَهِىَ نَائِلَةٌ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ مَنْ مَّاتَ مِنْ اُمَّتِىْ لَا يُشْرِكُ

پس آن دعا دریابنده است اگر خواسته خداست آنرا که مرد از امت من درین حال که شریک نکند

بقیه

بِاللّٰهِ شَيْئًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي اٰخِرِ بَابِ اِثْبَاتِ الشَّفَاعَةِ
بخدا چیزی را روایت کرد این را مسلم در آخر باب اثبات الشفاعة

مِنْ كِتَابِ الْاِيْمَانِ مِنْ صَحِيْحِهِ وَعَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ
از جمله ابواب کتاب الایمان از صحیح مسلم و روایت است از انس بن مالک

قَالَ كَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَحْسَنَ النَّاسِ
گفت بود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نیکوترین آدمیان

وَكَانَ اَجْوَدَ النَّاسِ وَكَانَ اَشْجَعَ النَّاسِ وَلَقَدْ فَزِعَ
و بود سخی ترین آدمیان و بود دلیر ترین آدمیان و هر آئینه هولناک شدند

اَهْلُ الْمَدِيْنَةِ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَانْطَلَقَ نَاسٌ قِبَلَ الصَّوْتِ
ساکنان مدینه یک شب پس رفتند مردم جانب آواز

فَتَلَقَّاهُمْ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَاجِعًا
پس پیش آمد ایشان را پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم در حالت واپسی

وَقَدْ سَبَقَهُمْ اِلَى الصَّوْتِ وَهُوَ عَلٰى فَرَسٍ لِاَبِيْ طَلْحَةَ
در حالیکه هر آئینه سبقت کرده بود بر ایشان جانب آواز و آنحضرت بر اسپ ابی طلحه بود

عُرْيٍ فِيْ عُنُقِهِ السَّيْفُ وَهُوَ يَقُوْلُ لَمْ تُرَاعُوْا لَمْ تُرَاعُوْا
و آن اسپ برهنه بےزین بود و در گردن حضرت شمشیر بود و آنحضرت می گفت خوفناک نشوید خوفناک نشوید

قَالَ وَجَدْنَاهُ بَحْرًا اَوْ اِنَّهُ لَبَحْرٌ قَالَ وَكَانَ فَرَسًا يُبَطَّأُ رَوَاهُ
و گفت آنحضرت یافتیم این اسپ را در تیزی مثل دریا این گفت که هر آئینه این اسپ در تیزی مثل دریاست و بود

مُسْلِمٌ فِيْ بَابِ شَجَاعَتِهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ كِتَابِ
مسلم در باب بیان شجاعت آنحضرت صلی الله علیه وسلم و آن باب از جمله کتاب

باقی صفحه

الفضائل من صحيحه واللفظ له ورواه البخاري

الفضائل است آن کتاب الفضائل که از صحیح مسلم است و لفظ حدیث در روایت او است و روایت کرد این را بخاری

بمعناه مع تغيير يسير في باب حسن الخلق والسخاء من

بمعنی آن حدیث بتغییر اندکی در باب حسن الخلق والسخا از جملهٔ

كتاب الادب من صحيحه وعن مالك بن الحويرث

کتاب الادب از جمله صحیح بخاری و روایت است از مالک بن حویرث

قال اتينا النبي صلى الله عليه وسلم ونحن شببة

که گفت آمدیم نزد پیغمبر صلی الله علیه وسلم و ما جوانان

متقاربون فاقمنا عنده عشرين ليلة وكان رسول الله

متقارب بودیم پس اقامت کردیم نزد آنحضرت بست شب و بود پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم رفيقا فلما ظن انا قد اشتهينا

صلی الله علیه وسلم رفیق یعنی نرمی کننده پس هرگاه گمان برد آنحضرت که ما بتحقیق خواهش کردیم

اهلنا او قد اشتقنا سالنا عمن تركنا بعدنا فاخبرناه

کسان خانه خود را یا بتحقیق آرزومند شدیم پرسید ما را از کسانیکه گذاشتیم آنها را پس خود پس آگاه کردیم آنحضرت را

قال ارجعوا الى اهليكم فاقيموا فيهم وعلموهم ومروهم

فرمود واپس بروید سوی کسان خانه خود پس آرام کنید در آنها و بیاموزید آنها را و فرمان کنید آنها را

وذكر اشياء احفظها او لا احفظها وصلوا كما رأيتموني

و یاد کرد چیزها را یاد دارم آنها را یا یاد ندارم و نماز گزارید چنانکه دیدید مرا که

اصلي فاذا حضرت الصلوة فليؤذن لكم احدكم

نماز می گزارم پس هرگاه بیاید وقت نماز پس باید که اذان دهد برای شما یکی از شما

وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي أَوَّلِ كِتَابِ

وباید که امامت شما کند هر که اکبر باشد در شمار بیت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در شروع کتاب

أَخْبَارِ الْآحَادِ وَعَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

اخبار الاحاد و روایت است از انس و او روایت کرد از پیغمبر صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ قَالَ يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَبَشِّرُوا وَلَا تُنَفِّرُوا وَ

وسلم که فرمود آنحضرت آسان کنید و سختی مکنید و خبر خوش دہید و نفرت مرانید و

عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللّٰهِ يُذَكِّرُ النَّاسَ فِي كُلِّ

روایت است از ابی وائل گفت که بود عبد اللہ پند می داد مردم را در ہر

خَمِيسٍ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمٰنِ لَوَدِدْتُ أَنَّكَ

پنجشنبہ پس گفت او را یک مرد یا ابا عبد الرحمٰن ہر آئینہ دوست می دارم بدرستیکہ تو

ذَكَّرْتَنَا كُلَّ يَوْمٍ قَالَ أَمَا إِنَّهُ يَمْنَعُنِي مِنْ ذٰلِكَ أَنِّي أَكْرَهُ

پند دہی ہر روز گفت آگاہ باش ہر آئینہ شان اینست کہ باز میدارد مرا ازین کار اینکہ ہر آئینہ من ناخوش دارم

أَنْ أُمِلَّكُمْ وَإِنِّي أَتَخَوَّلُكُمْ بِالْمَوْعِظَةِ كَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ

اینکہ غمگین کنم شما را و ہر آئینہ من تعہد می کنم شما را بہ نصیحت چنانکہ بود پیغمبر صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّلُنَا بِهَا مَخَافَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنَا رَوَاهُمَا

علیہ وسلم تعہد میکرد ما را بہ نصیحت از خوف رنج رسانیدن ما روایت کرد این دو حدیث را

الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْعِلْمِ وَعَنْ أَنَسِ بْنِ

بخاری در صحیح بخاری در کتاب العلم و روایت است از انس بن مالک

مَالِكٍ حَدَّثَ أَنَّ نَبِيَّ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي

حدیث بیان کرد کہ ہر آئینہ پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم گفت کہ ہر آئینہ من

لَأَدْخُلُ فِي الصَّلٰوةِ وَأَنَا أُرِيدُ إِطَالَتَهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ
بتحقیق داخل میشوم در نماز در حالیکه من قصد میکنم دراز کردن آن نماز را پس ناگاه می‌شنوم گریه کودک

فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلَاتِي مِمَّا أَعْلَمُ مِنْ شِدَّةِ وَجْدِ أُمِّهِ مِنْ
پس کوتاهی میکنم در نماز خود از آن سبب که میدانم از سختی اندوه مادر آن از

بُكَائِهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الصَّلٰوةِ فِي
گریه طفل روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب الصلوة در

بَابِ مَنْ أَخَفَّ الصَّلٰوةَ عِنْدَ بُكَاءِ الصَّبِيِّ وَعَنْ أَبِي
باب بیان کسیکه خفیف گزارد نماز را نزد گریه کودک و روایت است از

مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللّٰهِ لَا أَكَادُ
ابی مسعود انصاری که گفت گفت مردے یا رسول الله نزدیک نیستم

أُدْرِكُ الصَّلٰوةَ مِمَّا يُطَوِّلُ بِنَا فُلَانٌ فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى
که دریابم نماز را از آنکه دراز میکند با فلان کس پس ندیدم پیغمبر صلی

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَوْعِظَةٍ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْ يَوْمَئِذٍ
الله علیه وسلم را در هیچ وقت پند دادن سخت تر از روی غضب از آن روز

فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ مُنَفِّرُونَ فَمَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ
پس گفت اے مردم بتحقیق شما رمانندگان هستید پس کسیکه نماز گزارد با مردم پس باید که کوتاه کند

فَإِنَّ فِيهِمُ الْمَرِيضَ وَالضَّعِيفَ وَذَا الْحَاجَةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ
پس بتحقیق در مردم بیمارانند و کمزور و صاحب حاجت روایت کرد این حدیث را

فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْعِلْمِ وَعَنْ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ
در صحیح بخاری در کتاب العلم و روایت است از سعد که بتحقیق پیغمبر خدا

10

11

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَعْطَى رَهْطًا وَسَعْدٌ جَالِسٌ

صلے الله علیه وسلم داد گروهی را وسعد نشسته بود

فَتَرَكَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا هُوَ

پس گذاشت پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم مردی را که آن

اَعْجَبُهُمْ اِلَيَّ فَقُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللهِ مَا لَكَ عَنْ فُلَانٍ

خوشترین همه بود نزد من پس گفتم یا رسول الله چیست برای تو از فلان

فَوَاللهِ اِنِّيْ لَاَرَاهُ مُؤْمِنًا فَقَالَ اَوْ مُسْلِمًا فَسَكَتُّ قَلِيْلًا

پس سوگند بخدا هر آئینه من بتحقیق می بینم وی را مومن پس گفت آنحضرت بلکه مسلم پس خاموش ماندم

ثُمَّ غَلَبَنِيْ مَا اَعْلَمُ مِنْهُ فَعُدْتُ لِمَقَالَتِيْ فَقُلْتُ مَا لَكَ

پستر چیره شد مرا چیزیکه می دانم از وی پس عود کردم سخن خود را پس گفتم چیست برای تو

عَنْ فُلَانٍ فَوَاللهِ اِنِّيْ لَاَرَاهُ مُؤْمِنًا فَقَالَ اَوْ مُسْلِمًا

از فلان پس سوگند بخدا هر آئینه من بتحقیق می بینم وی را مومن پس گفت بلکه مسلم

فَسَكَتُّ قَلِيْلًا ثُمَّ غَلَبَنِيْ مَا اَعْلَمُ مِنْهُ فَعُدْتُ لِمَقَالَتِيْ

پس خاموش ماندم اندکی پستر غالب شد مرا چیزیکه می دانم از وی پس عود کردم سخن خود را

وَعَادَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ يَا سَعْدُ

وعود کرد پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم پستر گفت ای سعد

اِنِّيْ لَاُعْطِي الرَّجُلَ وَغَيْرُهُ اَحَبُّ اِلَيَّ مِنْهُ خَشْيَةَ

هر آئینه من بتحقیق میدهم مرد را وسوای وی دوست تراست نزد من از آن مرد از ترس

اَنْ يَّكُبَّهُ اللهُ فِي النَّارِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ بَابِ

اینکه اندازد وی را خدا در دوزخ روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در باب

إذا لم يكن الإسلام على الحقيقة من كتاب الإيمان ورواه

حال وقتیکه نباشد اسلام بر حقیقت از جملهٔ کتاب الایمان و روایت کرد این حدیث

مسلم في صحيحه في كتاب الزكاة وعن ابن عباس

مسلم در صحیح مسلم در کتاب الزکاة و روایت است از ابن عباس

أن النبي صلى الله عليه وسلم خرج ومعه بلال

که بدرستیکه پیغمبر صلی الله علیه وسلم بیرون شد و همراه آن حضرت بلال بود

فظن أنه لم يسمع النساء فوعظهن وأمرهن بالصدقة

پس گمان برد آنحضرت که بدرستیکه وی نشنوانیده زنان را پس پند داد زنان را و فرمود ایشان را برای دادن

فجعلت المرأة تلقي القرط والخاتم وبلال يأخذ

پس گشت زن که می انداخت گوشواره و انگشتری را و بلال میگرفت

في طرف ثوبه وعن أبي سعيد الخدري قال قا

در کرانهٔ جامه خود و روایت است از ابی سعید خدری که گفت گفتند

النساء للنبي صلى الله عليه وسلم غلبنا عليك

زنان برای پیغمبر صلی الله علیه وسلم غالب شدند برما در استفاده از قول تو

الرجال فاجعل لنا يوما من نفسك فوعدهن

مردان پس بگردان برای ما روزی از ذات خود پس وعده کرد آن زنان را

يوما لقيهن فيه فوعظهن وأمرهن فكان فيما قال

بروزی که ملاقات کرد ایشان را در آن روز پس پند داد و فرمود ایشان را پس بود در چیزیکه گفت

لهن ما منكن امرأة تقدم ثلاثة من ولدها إلا

برای ایشان نیست از شما زنی که پیش کند سه از پسران خود مگر

قوله فوعظهن عليه الصلاة والسلام بقوله اني رأيتكن أكثر أهل النار لأنكن تكثرن اللعن وتكفرن العشير وهذا أصل في تحضيض الناس ... الوعظ ... قوله والقرط أي الحلقة التي ... بالصدقة ... أو لأنه كان وقت حاجة إلى المواساة والصدقة ... كانت

۱۲

قوله فجعلت المرأة ... وفي ... القسطلاني ...

... صلى الله عليه وسلم ... الرجال والنساء ... قاله العلامة القسطلاني

۱۳

كَانَ لَهُمَا حِجَابًا مِنَ النَّارِ فَقَالَتِ امْرَأَةٌ وَاثْنَيْنِ فَقَالَ

باشند آن پسران برای آن زن پرده از دوزخ پس گفت زنے و دو پس گفت آنحضرت

وَاثْنَيْنِ رَوَاهُمَا الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْعِلْمِ

و دو روایت کرد این دو حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب العلم

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ أُبَيٍّ لَمَّا

و روایت است از عبد الله بن عمر که بدرستیکه عبد الله بن ابی وقتیکه

تُوُفِّيَ جَاءَ ابْنُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مرد آمد پسر وی سوی پیغمبر صلے الله علیه و سلم

فَقَالَ أَعْطِنِي قَمِيصَكَ أُكَفِّنْهُ فِيهِ وَصَلِّ عَلَيْهِ

پس گفت آن پسر بده آن آنحضرت مرا پیراهن خود که کفن سازم وی را در آن پیراهن مبارک و نماز جنازه گزار و بر وی

وَاسْتَغْفِرْ لَهُ فَأَعْطَاهُ قَمِيصَهُ فَقَالَ آذِنِّي أُصَلِّ

و طلب آمرزش کن برای وی. پس داد آنحضرت او را پیراهن خود. پس گفت آنحضرت خبر ده مرا که نماز گزارم

عَلَيْهِ فَآذَنَهُ فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهِ جَذَبَهُ عُمَرُ

بر وی پس خبر داد آنحضرت را پس چون قصد کرد آنحضرت آنکه نماز گزارد بر وی کشید آنحضرت را عمر رضی

فَقَالَ أَلَيْسَ اللهُ نَهَاكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى الْمُنَافِقِينَ

پس گفت آیا نیست که خدا منع کرد ترا اینکه نماز گزاری بر منافقین

فَقَالَ أَنَا بَيْنَ خِيَرَتَيْنِ فَقَالَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ

پس گفت من میان دو اختیارم پس گفت خدا طلب آمرزش کن برای ایشان یا طلب آمرزش

لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللهُ

برای ایشان اگر طلب آمرزش کنی برای ایشان هفتاد بار پس هرگز آمرزش نکند خدا

لَهُمْ فَصَلَّى عَلَيْهِ فَنَزَلَتْ وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ

ایشان را پس نماز گزارد آنحضرت بر عبد الله بن ابی پس نازل شد و نماز مگزار بر هیچ یک از منافقان

مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي

که بمیرد هرگز و مایست بر گور وے روایت کرد این حدیث را بخاری در

صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْجَنَائِزِ وَاللَّفْظُ لَهُ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ

صحیح بخاری در کتاب الجنائز و لفظ حدیث در روایت اوست و روایت کرد این حدیث را مسلم

مَعَ تَغْيِيرٍ يَسِيرٍ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْفَضَائِلِ وَعَنْ

با تغییر اندک در صحیح مسلم در کتاب الفضائل و روایت است از

جَابِرٍ قَالَ أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللهِ

جابر که گفت آمد پیغمبر صلے الله علیه وسلم نزد عبد الله

بْنَ أُبَيٍّ بَعْدَ مَا دُفِنَ فَأَخْرَجَهُ فَنَفَثَ فِيهِ مِنْ رِيقِهِ

بن ابی پس آنکه انداخته شد عبد الله بن ابی در گور پس بیرون کرد آنحضرت وی را پس دمید در عبد الله

وَأَلْبَسَهُ قَمِيصَهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ

و پوشانید آنحضرت عبد الله بن ابی را پیراهن خود روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب

الْجَنَائِزِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ الطُّفَيْلُ بْنُ عَمْرٍو

الجنائز و روایت است از ابی هریرة که گفت آمد طفیل بن عمرو

إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ دَوْسًا

سوی پیغمبر صلے الله علیه وسلم پس گفت طفیل بدرستیکه قبیله دوس

قَدْ هَلَكَتْ عَصَتْ وَأَبَتْ فَادْعُ اللهَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ

بتحقیق هلاک شد نافرمانی کرد و انکار کرد پس دعا کن از خدا برای هلاک ایشان پس گفت آنحضرت

اللهم اهد دوسا وأت بهم رواه البخاري في

اى پروردگار هدايت كن دوس را وبيار ايشان را روايت كرد اين حديث را بخاري در

صحيحه في كتاب المغازي في باب قصة دوس

صحيح بخاري در كتاب المغازي در باب قصه دوس

والطفيل بن عمرو الدوسي وعنه انه سمع رسول الله

وطفيل بن عمرو دوسي وروايت است از ابي هريره كه او شنيد پيغمبر خدا را

صلى الله عليه وسلم يقول انما مثلي ومثل الناس

صلى الله عليه وسلم را كه او ميفرمود جز اين نيست كه مثال من ومثال مردم

كمثل رجل استوقد نارا فلما اضاءت ما حوله

مانند مثال كسى است كه روشن كرد آتش را پس هرگاه روشن گردانيد آتش گرداگرد او را

جعل الفراش وهذه الدواب التي تقع في النار

آماده شدند پروانهاى چراغ واين كرمها كه مى افتند در آتش

يقعن فيها وجعل ينزعهن ويغلبنه فيقتحمن فيها

بيفتند در آن آتش وگشت آن شخص كه مى كشيد ايشان را وغلبه ميكردند آن پروانها وكرمها بر آن شخص

فانا آخذ بحجزكم عن النار وهم يقتحمون فيها رواه

پس منم ميگيرم جاى بستن ازار شما براى بازداشتن از آتش وشما مى افتيد در آن آتش روايت كرد اين حديث را

البخاري في صحيحه في كتاب الرقاق في باب

بخاري در صحيح بخاري در كتاب الرقاق در باب

الانتهاء عن المعاصي ورواه مسلم بمعناه في

الانتهاء عن المعاصي وروايت كرد اين حديث را مسلم بمعنى اين حديث در

صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْفَضَائِلِ وَفِي آخِرِ الرِّوَايَةِ لَهُ
صحیح مسلم در کتاب الفضائل و در آخر روایت مسلم است

فَاَنَا آخِذٌ بِحُجَزِكُمْ عَنِ النَّارِ هَلُمَّ عَنِ النَّارِ هَلُمَّ عَنِ
پس من می گیرم ... از آتش بیائید از آتش بیائید از

النَّارِ فَتَغْلِبُونِي وَتَقَحَّمُونَ فِيهَا وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ
آتش پس غلبه می کنید برمن در می آئید در آن آتش و روایت است از ابی ہریرہ

اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ
که هرآینه پیغمبر صلی الله علیه وسلم گفت نیست مسلمانی

اِلَّا وَاَنَا اَوْلٰى بِهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اقْرَؤُوا اِنْ شِئْتُمْ
مگر حال اینست که من نزدیک ترم بوی در دنیا و آخرت بخوانید اگر بخواهید

اَلنَّبِيُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ فَاَيُّمَا مُؤْمِنٍ
نبی سزاوارتر است بمسلمانان از نفسهای ایشان پس هر مسلمان

مَاتَ وَتَرَكَ مَالًا فَلْيَرِثْهُ عَصَبَتُهُ مَنْ كَانُوا
که بمیرد و بگذارد مال را پس باید که میراث برند عصبه وی کسانیکه باشند

مَنْ تَرَكَ دَيْنًا اَوْ ضَيَاعًا فَلْيَاْتِنِي فَاَنَا مَوْلَاهُ رَوَاهُ
هرکه بگذارد دین را یا عیال را پس باید که بیاید آن شخص بسوی من پس من مولای وی ام روایت کرد

الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي بَابِ الصَّلٰوةِ عَلٰى مَنْ تَرَكَ
بخاری در صحیح بخاری در باب نماز بر کسیکه گذاشت

دَيْنًا مِنْ كِتَابِ الْاِسْتِقْرَاضِ وَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
دین را از جمله کتاب الاستقراض و روایت کرد این حدیث را ترمذی

بَيَّنَّاهُ مُخْتَصَرًا فِيْ اَوَّلِ اَبْوَابِ الْفَرَائِضِ مِنْ جَامِعِ

بیان کردیم مختصر در شروع ابواب فرائض از جامع ترمذی

ثُمَّ عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى

در روایت است از انس بن مالک که گفت بود پیغمبر خدا صلے

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ عَلٰى اُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ

الله علیه وسلم در می آمد در خانهٔ ام حرام بنت ملحان

وَكَانَتْ اُمُّ حَرَامٍ تَحْتَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ فَدَخَلَ

و بود ام حرام در نکاح عباده بن صامت پس درآمد

عَلَيْهَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاَطْعَمَتْهُ

بخانهٔ ام حرام پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم پس طعام خورانید آن زن آنحضرت را

وَجَعَلَتْ تَفْلِيْ رَاْسَهٗ فَنَامَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و گشت آن زن که جستجو می جست از سر مبارک آنحضرت پس خفت پیغمبر خدا صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ فَقُلْتُ

علیه وسلم باز بیدار شد آنحضرت در حالیکه آنحضرت می خندید گفت آن زن پس گفتم

مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ قَالَ نَاسٌ مِّنْ اُمَّتِيْ

کدام چیز بخنده می آرد ترا یا رسول الله گفت آنحضرت چند کسان از امت من

عُرِضُوْا عَلَيَّ غُزَاةً فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ يَرْكَبُوْنَ ثَبَجَ

پیش کرده شدند برمن جهاد کنندگان در راه خدا سوار میشوند آن کسان

هٰذَا الْبَحْرِ مُلُوْكًا عَلَى الْاَسِرَّةِ اَوْ مِثْلَ الْمُلُوْكِ

این دریا مانند پادشاهان بر تختها یا این لفظ گفت مثل الملوک

عَلَى الْاَسِرَّةِ شَكَّ اِسْحٰقُ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

بر الاسرة شک کرد اسحاق گفت ام حرام پس گفتم یا رسول الله

اُدْعُ اللّٰهَ اَنْ يَّجْعَلَنِيْ مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى

دعا کن از خدا اینکه بگرداند مرا از جمله ایشان پس دعا کرد برای ام حرام پیغمبر خدا صلی

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَضَعَ رَاْسَهٗ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ

الله علیه وسلم باز نهاد سر خود را بر بستر بیدار شد در حالیکه آنحضرت

يَضْحَكُ فَقُلْتُ وَمَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ قَالَ

می خندید پس گفتم وچه چیز بخنداند ترا یا رسول الله گفت آنحضرت

نَاسٌ مِّنْ اُمَّتِيْ عُرِضُوْا عَلَيَّ غُزَاةً فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

چندکسان از امت من پیش کرده شدند بر من جهادکنندگان در راه خدا

كَمَا قَالَ فِي الْاُوْلٰى قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

چنانکه فرمود در مرتبه نخستین گفت ام حرام پس گفتم یا رسول الله

اُدْعُ اللّٰهَ اَنْ يَّجْعَلَنِيْ مِنْهُمْ قَالَ اَنْتِ مِنَ الْاَوَّلِيْنَ

دعا کن از خدا اینکه بگرداند مرا از جمله ایشان گفت آنحضرت تو از سابقین هستی

فَرَكِبَتِ الْبَحْرَ فِيْ زَمَانِ مُعٰوِيَةَ بْنِ اَبِيْ سُفْيَانَ

پس سوار شد ام حرام بدریا در زمان معاویه بن ابی سفیان

فَصُرِعَتْ عَنْ دَآبَّتِهَا حِيْنَ خَرَجَتْ مِنَ الْبَحْرِ

پس انداخته شد از چارپایه خود وقتیکه خارج شد از دریا

فَهَلَكَتْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْجِهَادِ

پس مرد ام حرام روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب الجهاد

19

فِي بَابِ الدُّعَاءِ بِالْجِهَادِ وَالشَّهَادَةِ لِلرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ

در باب بیان دعا بجهاد وشهادت برای مردان وزنان

وَرَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِمَعْنَاهُ فِي سُنَنِهِ فِي كِتَابِ الْجِهَادِ

در روایت کرد این حدیث را ابوداود بمعنایش در سنن ابی داود در کتاب الجهاد

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ

وروایت است از عبدالله بن عمرو بن عاص که هرآئینه پیغمبر صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَلَا قَوْلَ اللّٰهِ تَعَالَى فِي إِبْرَاهِيمَ رَبِّ

علیه وسلم تلاوت کرد قول خدا تعالی را در حال حکایت قول ابراهیم ای پروردگار من

إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ

این بتان گمراه کردند بسیاری را از آدمیان پس شخصیکه پیروی کند مرا پس هرآئینه او

مِنِّي الْآيَةَ وَقَالَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنْ تُعَذِّبْهُمْ

از منست تا آخر آیت و گفت عیسی علیه السلام اگر عذاب کنی ایشان را

فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ

پس ایشان بندگان تواند واگر بیامرزی ایشان را پس تو قادری

الْحَكِيمُ فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللّٰهُمَّ أُمَّتِي أُمَّتِي وَبَكَى

دردانا پس بالا برداشت آنحضرت هر دو دست خود را وگفت ای خدا بیامرز امت مرا امت مرا وگریه

فَقَالَ اللّٰهُ يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ

پس گفت خدا تعالی ای جبریل برو سوی محمد وپروردگار تو داناتر است

فَاسْأَلْهُ مَا يُبْكِيكَ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

پس بپرس محمد را چه چیز در گریه آورد ترا پس آمد نزد آنحضرت جبریل علیه السلام

باقی بصفحه ۲۰

فَسَأَلَهُ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
پس پرسید آنحضرت را پس آگاه کرد جبرئیل را پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم
بِمَا قَالَ وَهُوَ أَعْلَمُ فَقَالَ اللّٰهُ تَعَالَى يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ
بخبر بآنکه گفت و پروردگار دانا تراست پس گفت خدا تعالی یا جبرئیل برو
إِلَى مُحَمَّدٍ فَقُلْ إِنَّا سَنُرْضِيكَ فِي أُمَّتِكَ وَلَا نَسُوءُكَ
سوی محمد پس بگو هر آئینه من قریب است که خوشنود گردانم ترا در حال امت تو و اندوهگین نسازم ترا
رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْإِيمَانِ فِي بَابِ
روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب الایمان در باب
دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُمَّتِهِ وَبُكَائِهِ
دعاء پیغمبر صلی الله علیه وسلم بجهت امت خود و گریه آنحضرت از جهت
شَفَقَةً عَلَيْهِمْ
شفقت بر ایشان

الْبَابُ الثَّانِي فِي بَيَانِ مَحَبَّةِ اللّٰهِ تَعَالَى بِالنَّبِيِّ
باب دوم در بیان محبت الله تعالی با پیغمبر
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللّٰهُ
صلی الله علیه و علی آله و اصحابه وسلم گفت الله
تَعَالَى وَالضُّحَى وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ
تعالی سوگند بچاشتگاه و قسم بشب وقتیکه بپوشد چیزها را یا جدا نکرده است ترا پروردگار تو
وَمَا قَلَى وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى وَلَسَوْفَ
و نا خوش ندانسته است و هر آئینه آخرت بهتر است برای تو از دنیا و بتحقیق نزدیک باشد

قوله عم الشرائع والاحكام وقيل ضالا في طريق الشام حين خرج به ابو طالب فرده تعالى الى القافلة ولا يجوز ان يفهم به العدول عن الحق ووقوعه في الغي فقد كان عليه السلام من اول حاله الى نزوله الوحي عليه معصوما عن عبادة الاوثان وقاذورات اهل الفسق والعصيان

باقی بصفحہ ۲۲

يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ۝ أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۝ وَوَجَدَكَ

که بدهد ترا پروردگار تو پس تو خشنود شوی آیا نیافت ترا یتیم پس جای داد ، و ترا یافت ترا

ضَالًّا فَهَدَىٰ ۝ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ۝ فَأَمَّا الْيَتِيمَ

راه گم کرده پس راه نمود و یافت ترا درویش صاحب عیال پس غنی کرد ترا پس لیکن یتیم

فَلَا تَقْهَرْ ۝ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ

قهر مکن ولیکن سوال کننده را آواز سخت مران ولیکن بنعمت رب خود

فَحَدِّثْ ۝ عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ جُنْدَبِ

سخن بگو روایت است از سفیان و او روایت کرد از اسود بن قیس و او روایت کرد از جندب

بْنِ عَبْدِ اللهِ قَالَ احْتَبَسَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى ٢١

بن عبد الله که گفت باز داشته شد جبرئیل علیه السلام از

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتِ امْرَأَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ

پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس گفت زنی از قریش

أَبْطَأَ عَلَيْهِ شَيْطَانُهُ فَنَزَلَتْ وَالضُّحَىٰ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ

درنگ کرد در حاضر شدن نزدش شیطان وی پس نازل شد والضحی واللیل اذا سجی

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ

ما ودعك ربك وما قلى روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

فِي كِتَابِ التَّهَجُّدِ وَعَنْ جُنْدَبِ بْنِ سُفْيَانَ قَالَ

در کتاب التهجد و روایت است از جندب بن سفیان که گفت

اشْتَكَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَقُمْ

بیمار شد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس نه برخاست برای تهجد

لیلتین او ثلاثا فجاءت امراة فقالت یا محمد انی
دو شب یا سه شبها پس آمد زنے پس گفت ای محمد هر آئینه من
لارجو ان یکون شیطانک قد ترکک لم اره قربک
امیدی دارم آنکه باشد شیطان ترا تحقیق ترک کرد ترا ندیدم او را که نزدیک شد ترا
منذ لیلتین او ثلاث فانزل الله والضحی واللیل
از دو شبها یا سه شب پس نازل کرد خدا والضحی واللیل
اذا سجی ما ودعک ربک وما قلی رواه البخاری فی
اذا سجی ما ودعک ربک وما قلی روایت کرد این حدیث را بخاری در
صحیحه فی کتاب التفسیر فی تفسیر سورة والضحی و
صحیح بخاری در کتاب التفسیر در تفسیر سورة والضحی و
رواه مسلم فی صحیحه فی کتاب الجهاد فی باب ما لقی
روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب الجهاد در باب بیان چیزی که پیوسته
النبی صلی الله علیه وسلم من اذی المشرکین و
پیغمبر صلی الله علیه وسلم از اذیت مشرکین و
عن شعبة عن الاسود بن قیس قال سمعت جندبا
روایت است از شعبه و او روایت کرد از اسود بن قیس که گفت شنیدم جندب
البجلی قالت امراة یا رسول الله ما اری صاحبک
بجلی را که گفت زنے یا رسول الله گمان نمی برم صاحب ترا
الا ابطاک فنزلت ما ودعک ربک وما قلی رواه البخاری
مگر درنگ گردانید یعنی ترا پس نازل شد ما ودعک ربک وما قلی روایت کرد این حدیث را بخاری

۲۳

فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ التَّفْسِيرِ فِي تَفْسِيرِ سُورَةِ وَالضُّحَى وَعَنِ

در صحیح بخاری در کتاب التفسیر در تفسیر سوره والضحی و روایت است از

ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ جَلَسَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

ابن عباس که گفت نشستند مردان از اصحاب پیغمبر صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْتَظِرُونَهُ فَخَرَجَ حَتَّى إِذَا دَنَا مِنْهُمْ سَمِعَهُمْ

علیه و سلم در این حال که انتظار میکردند آنحضرت را پس خارج شد آنحضرت تا آنکه قریب شد از اصحاب شنید ایشان را

يَتَذَاكَرُونَ فَتَسَمَّعَ حَدِيثَهُمْ فَإِذَا بَعْضُهُمْ يَقُولُ عَجَبًا

که با خود با ذکر میکردند پس گوش نهاد سخن ایشان را پس بعض ایشان می گفت تعجب کردم

إِنَّ اللهَ اتَّخَذَ مِنْ خَلْقِهِ خَلِيلًا فَإِبْرَاهِيمُ خَلِيلُهُ وَ

بر آئینه خدا اختیار کرد از خلق خود دوست پس ابراهیم دوست خداست و

قَالَ آخَرُ مَاذَا بِأَعْجَبَ مِنْ وَكَلَّمَ اللهُ مُوسَى تَكْلِيمًا وَقَالَ

گفت دیگر کس چه نهایت عجب است ازین و گفت خدا با موسی سخن و گفت

آخَرُ فَعِيسَى كَلِمَةُ اللهِ وَرُوحُهُ وَقَالَ آخَرُ وَآدَمُ اصْطَفَاهُ

صحابی دیگر پس عیسی کلمه خداست و روح وی و گفت دیگرے و آدم برگزیده کرد وی را

اللهُ فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ فَسَلَّمَ وَقَالَ قَدْ سَمِعْتُ كَلَامَكُمْ وَعَجَبَكُمْ

خدا پس خارج شد آنحضرت برین صحابه پس سلام کرد و گفت هر آئینه شنیدم سخن شما و عجب کردن شما

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلُ اللهِ وَهُوَ كَذَلِكَ وَمُوسَى نَجِيُّهُ وَ

بر آئینه ابراهیم خلیل خداست و ابراهیم همچنین است و موسی همراز خداست و

هُوَ كَذَلِكَ وَعِيسَى رُوحُهُ وَكَلِمَتُهُ وَهُوَ كَذَلِكَ

وی همچنین است و عیسی روح خداست و کلمه خداست و وی همچنین است

وَآدَمُ اصْطَفَاهُ اللّٰهُ تَعَالَى وَهُوَ كَذٰلِكَ أَلَا وَأَنَا حَبِيبُ اللّٰهِ
وآدم برگزیده کرد اورا خدا تعالے ودی ہمچنین است خبردار باشید ومن حبیب خدا ام

وَلَا فَخْرَ وَأَنَا حَامِلُ لِوَاءِ الْحَمْدِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَحْتَهُ آدَمُ
وناز نیست ومن بردارنده نیزه ستایش روز قیامت زیر آن نیزه آدم خواہد بود

فَمَنْ دُونَهُ وَلَا فَخْرَ وَأَنَا أَوَّلُ شَافِعٍ وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ
وہمہ سوای او وناز نیست ومن اول شفاعت کننده واول شفاعت قبول کرده شده خواہم

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا فَخْرَ وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ يُحَرِّكُ حِلَقَ الْجَنَّةِ
بروز قیامت وناز نیست ومن اول کسیکه ام که حرکت خواہد داد حلقه ہای در جنت را

وَلَا فَخْرَ فَيَفْتَحُ اللّٰهُ لِيْ فَيُدْخِلُنِيْهَا وَمَعِيَ فُقَرَاءُ الْمُؤْمِنِيْنَ
وناز نیست پس کشاده خواہد کرد خدا و داخل خواہد کرد مرا در ان جنت درحالیکه ہمراه من فقرا مسلمانان

وَلَا فَخْرَ وَأَنَا أَكْرَمُ الْأَوَّلِيْنَ وَالْآخِرِيْنَ عَلَى اللّٰهِ وَلَا فَخْرَ
وناز نیست ومن بزرگترینم پیش رفتگان وپس آینده گانم نزد خدا ونیست ناز

رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ فِي أَوَّلِ سُنَنِهٖ فِي بَابِ مَا أُعْطِيَ النَّبِيُّ
روایت کرد این حدیث را دارمی در شروع سنن دارمی در باب بیان چیزیکه داده شده پیغمبر را

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْفَضْلِ وَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
صلے الله علیه وسلم از بزرگی وروایت کرد این حدیث را ترمذی

فِي جَامِعِهٖ فِي أَبْوَابِ الْمَنَاقِبِ
در جامع ترمذی در ابواب المناقب

اَلْبَابُ الثَّالِثُ فِي إِكْرَامِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
باب سوم در بیان اکرام پیغمبر صلے الله علیه وسلم

۲۶

بِقِتَالِ الْمَلٰئِكَةِ مَعَهٗ صلعم قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِيْ سُوْرَةِ اٰلِ عِمْرَانَ

بکارزار کردن فرشتگان از جانب آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت الله تعالی در سورهٔ آل عمران س ۳ ر ۱۳

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَّاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ

و بدرستیکه نصرت داد شما را خدا در بدر در حالیکه شما ذلیلان بودید پس بترسید از خدا تا بود که شما

تَشْكُرُوْنَ ۝ اِذْ تَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ اَلَنْ يَّكْفِيَكُمْ اَنْ يُّمِدَّكُمْ

شکر کنید چون می گفتی مر مسلمانان را آیا هرگز کفایت نخواهد کرد شما را آنکه مددگاری

رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰئِكَةِ مُنْزَلِيْنَ ۝ بَلٰى اِنْ تَصْبِرُوْا

پروردگار شما به سه هزار کسان از فرشتگان فرود فرستادگان بلی اگر صبر کنید

وَتَتَّقُوْا وَيَاْتُوْكُمْ مِّنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ

و پرهیز کنید و بیایند بشما مخالفان از جوش خود کرایست مددگاری کند شما را پروردگار شما

بِخَمْسَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰئِكَةِ مُسَوِّمِيْنَ ۝ وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ

به پنج هزار کسان از فرشتگان علامت کنندگان و نگردانید آن مددگاری را خدا

اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوْبُكُمْ بِهٖ ؕ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ

مگر خبر خوش دادن شما را و برای آنکه تسکین یابد دلهای شما بآن و نیست یاری دادن مگر از

عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ۝ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِيْنَ

نزد خدا غالب دانا و یاری داد تا هلاک کند جماعت را از کسانیکه

كَفَرُوْا اَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوْا خَآئِبِيْنَ ۝ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

کفر کردند یا خوار گرداند ایشان را پس باز گردند نامقصود نارسیدگان روایت است از ابن عباس

اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ بَدْرٍ هٰذَا

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود روز بدر این

جِبْرِيْلُ اٰخِذٌ بِرَأْسِ فَرَسِهٖ عَلَيْهِ اَدَاةُ الْحَرْبِ وَعَنْ
جبرئیل است گیرنده سر اسپ خود را بر جبرئیل آلات جنگ است و روایت است از

رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ وَكَانَ مِنْ اَهْلِ بَدْرٍ قَالَ جَاءَ جِبْرِيْلُ
رفاعه بن رافع و بود از اہل بدر که گفت آمد جبرئیل

اِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا تَعُدُّوْنَ
بسوی پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم پس گفت چہ شمارید

اَهْلَ بَدْرٍ فِيْكُمْ قَالَ مِنْ اَفْضَلِ الْمُسْلِمِيْنَ اَوْ كَلِمَةً
اہل بدر را درمیان خود گفت آنحضرت از فاضلترین مسلمانان یا کلمہ گفت

نَحْوَهَا قَالَ وَكَذٰلِكَ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ
مثل این کلمہ گفت جبرئیل و ہمچنین افضل ملائکہ می شماریم کسی را کہ حاضر شد ببدر از جملہ فرشتگان

رَوَاهُمَا الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْمَغَازِيْ فِيْ بَابِ
روایت کرد این دو حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب المغازی در باب

شُهُوْدِ الْمَلٰٓئِكَةِ بَدْرًا وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا رَجَعَ
حاضر شدن فرشتگان در بدر و روایت است از عائشہ کہ گفت ہرگاہ رجوع کرد

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْخَنْدَقِ وَوَضَعَ
پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم از غزوۂ خندق و نہاد

السِّلَاحَ وَاغْتَسَلَ اَتَاهُ جِبْرِيْلُ فَقَالَ قَدْ وَضَعْتَ
آلات جنگ را و غسل کرد آمد آنحضرت را جبرئیل پس گفت ہر آئینہ تو نہادی

السِّلَاحَ وَاللهِ مَا وَضَعْنَاهُ اُخْرُجْ اِلَيْهِمْ قَالَ فَاِلٰى اَيْنَ
آلات جنگ را قسم بخدا نہ نہادیم آلات جنگ را خارج شو سوی کافران گفت آنحضرت کجا

۲۷

قَالَ هٰهُنَا وَاَشَارَ اِلٰى بَنِىْ قُرَيْظَةَ فَخَرَجَ النَّبِىُّ صَلَّى اللّٰهُ

گفت این جانب واشارت کرد سوی بنی قریظه جبرئیل پس خارج شد پیغمبر صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِلَيْهِمْ وَعَنْ اَنَسٍ قَالَ كَاَنِّىْ اَنْظُرُ اِلَى الْغُبَارِ

علیه و سلم سوی ایشان وروایت است از انس که گفت گویا من نظر میکنم سوی غبار

سَاطِعًا فِىْ زُقَاقِ بَنِىْ غَنْمٍ مَوْكِبِ جِبْرِيْلَ حِيْنَ سَارَ

بلند در طرق بنی غنم از سواران همراهیان جبرئیل وقتیکه سیر کرد

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِلٰى بَنِىْ قُرَيْظَةَ

پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم سوی بنی قریظه

وَعَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ قَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

وروایت است از براء بن عازب که گفت گفت پیغمبر صلے الله علیه

وَسَلَّمَ يَوْمَ قُرَيْظَةَ لِحَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ اُهْجُ الْمُشْرِكِيْنَ

وسلم بروز بنی قریظه حسان بن ثابت را هجو کن مشرکان را

فَاِنَّ جِبْرِيْلَ مَعَكَ رَوَى الْبُخَارِىُّ الْاَحَادِيْثَ الثَّلَاثَةَ

پس هر آئینه جبرئیل با تست روایت کرد بخاری این سه حدیث را

فِىْ صَحِيْحِهٖ فِىْ كِتَابِ الْمَغَازِىْ فِىْ بَابِ مَرْجِعِ النَّبِىِّ صَلَّى اللّٰهُ

در صحیح بخاری در کتاب المغازی در باب بازگشتن پیغمبر صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْاَحْزَابِ وَعَنْ سَعْدِ بْنِ اَبِىْ وَقَّاصٍ

علیه وسلم از احزاب وروایت است از سعد بن ابی وقاص

قَالَ رَاَيْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ اُحُدٍ

که گفت دیدم پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم را روز احد

ومعه رجلان يقاتلان عنه عليهما ثياب بيض كأشد

وهمراه آنحضرت دو مرد هم بودند جنگ می کردند از جانب آنحضرت بران دو مرد جامهای سفید بود با شد

القتال ما رأيتهما قبل ولا بعد رواه البخاري في صحيحه

جنگ ندیدم آن هر دو را قبل و نه بعد روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

في كتاب المغازي في باب إذ همت طائفتان منكم أن

در کتاب المغازی در باب اذ همت طائفتان منکم ان

تفشلا ورواه مسلم بمعناه في صحيحه في كتاب الفضائل

تفشلا و روایت کرد این حدیث را مسلم بمعنے او در صحیح مسلم در کتاب الفضائل

في باب إكرامه بقتال الملائكة معه صلى الله عليه

در باب اکرام آنحضرت بکارزار کردن فرشتگان از کفار همراه آنحضرت صلے الله علیه

وسلم وروى مسلم بالإسناد الآخر في الباب

وسلم و روایت کرد مسلم باسناد دیگر در باب

المذكور عنه قال رأيت عن يمين رسول الله صلى الله

مذکور از ان سعد که گفت دیدم از راست پیغمبر خدا صلے الله

عليه وسلم وعن شماله يوم أحد رجلين عليهما

علیه وسلم و از چپ وی بروز واقعه احد دو مردم را بران دو مردم

ثياب بياض ما رأيتهما قبل ولا بعد يعني جبريل

جامهای سفید بودند ندیدم آن هر دو مردم را قبل و نه بعد یعنی جبرئیل

وميكائيل عليهما السلام

و میکائیل علیهما السلام

الباب الرابع في الصلوة على النبي صلى الله عليه
باب چهارم دربیان درود بر پیغمبر صلی الله علیه

وسلم والسلام عليه قال الله تعالى في سورة
وسلم ودربیان سلام برآنحضرت فرمود خدا تعالی در سورة

الاحزاب ان الله وملائكته يصلون على النبي
احزاب بدرستیکه خدا وفرشتگان او درود میفرستند بر پیغمبر

يا ايها الذين امنوا صلوا عليه وسلموا تسليما
ای آن کسان که گرویده آید درود فرستید بروی وسلام گوئید سلام گفتنی

عن جابر بن سمرة قال قال رسول الله صلى الله
روایت است از جابر بن سمرة که گفت گفت پیغمبر خدا صلی الله

عليه وسلم اني لاعرف حجرا بمكة كان يسلم علي
علیه وسلم هرآئینه من می شناسم آن سنگ را که در مکه است سلام میکرد بر من

قبل ان ابعث اني لاعرفه الآن رواه مسلم
قبل آنکه مبعوث شدم هرآئینه من می شناسم او را در این وقت روایت کرد این حدیث را مسلم

في صحيحه في اول كتاب الفضائل وعن علي بن
در صحیح مسلم در شروع کتاب الفضائل و روایت است از علی بن

ابي طالب قال كنا مع النبي صلى الله عليه وسلم
ابی طالب که گفت بودیم با پیغمبر صلی الله علیه وسلم

بمكة فخرجنا معه في بعض نواحيها فمررنا بين الجبال
در مکه پس بیرون آمدیم همراه آنحضرت در بعض اطراف مکه پس گذشتیم میان کوهها

باقی بصفحه ۳۱

٣١

وَالنَّجَرِ فَلَمْ نَمُرَّ بِشَجَرَةٍ وَلَا جَبَلٍ إِلَّا قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ

و درخت پس نگذشتیم بدرختے و نہ بکوہے مگر گفت آن درخت و کوہ السلام علیک

يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ فِي أَوَّلِ سُنَنِهٖ وَرَوَاهُ

یا رسول اللہ روایت کرد این حدیث را دارمی در شروع سنن دارمی و روایت کرد این حدیث را

التِّرْمِذِيُّ كَذَا فِي مِشْكٰوةِ الْمَصَابِيْحِ فِي بَابِ الْمُعْجِزَاتِ

ترمذی چنین است در مشکوٰۃ المصابیح در باب معجزات

وَعَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ الثَّقَفِيِّ قَالَ ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ رَأَيْتُهَا

و روایت است از یعلی بن مرہ ثقفی گفت سہ چیز را دیدم

مِنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا نَحْنُ

از پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم دران حال کہ ما

نَسِيْرُ مَعَهٗ إِذْ مَرَرْنَا بِبَعِيْرٍ يُسْنٰى عَلَيْهِ فَلَمَّا رَآهُ

سیری کردیم ہمراہ آنحضرت ناگاہ گذر کردیم بشتری کہ آب کشیدہ میشد بروی پس وقتیکہ دید آنحضرت را

الْبَعِيْرُ جَرْجَرَ فَوَضَعَ جِرَانَهٗ فَوَقَفَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ

شتر آواز کرد پس نہاد شتر گردن خود را پس ایستاد نزد وی پیغمبر

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ صَاحِبُ هٰذَا

صلے اللہ علیہ وسلم پس گفت آنحضرت کجا است صاحب این

الْبَعِيْرِ فَجَاءَهٗ فَقَالَ بِعْنِيْهِ فَقَالَ بَلْ نَهَبُهٗ لَكَ

شتر پس آمد صاحب شتر نزد آنحضرت پس گفت آنحضرت بفروش این شتر را بمن پس گفت صاحب شتر

يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَإِنَّهٗ لِأَهْلِ بَيْتٍ مَا لَهُمْ مَعِيْشَةٌ

یا رسول اللہ و ہر آئینہ این شتر مالک صاحب خانہ ایست کہ نیست برای ایشان سبب

العمل

غَيْرُهُ قَالَ أَمَّا إِذْ ذَكَرْتَ هٰذَا مِنْ أَمْرِهِ فَإِنَّهُ شَكَى كَثْرَةَ

سوای این شتر گفت آنحضرت لیکن هرگاه تو ذکر کردی این حال را از امر این شتر پس هر آئینه این شتر گله کرد

وَقِلَّةَ الْعَلَفِ فَأَحْسِنُوا إِلَيْهِ ثُمَّ سِرْنَا حَتّٰى نَزَلْنَا مَنْزِلًا

و کمی خورش پس نکوئی کنید بدو گفت یعلی بن مره پس سیر کردیم تا که فرود آمدیم منزلی

فَنَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَتْ شَجَرَةٌ تَشُقُّ

پس خفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس آمد درختی در حالیکه می شگافد

الْأَرْضَ حَتّٰى غَشِيَتْهُ ثُمَّ رَجَعَتْ إِلٰى مَكَانِهَا فَلَمَّا

زمین را تا آنکه پوشید کرد آن درخت آنحضرت را پس باز برگشت بسوی جای خود پس چون

اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرْتُ

بیدار شد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم ذکر کردم

لَهُ فَقَالَ هِيَ شَجَرَةٌ اسْتَأْذَنَتْ رَبَّهَا فِي أَنْ تُسَلِّمَ عَلٰى

برای آنحضرت آن واقعه پس گفت آنحضرت این درخت است که اذن طلب کرد از پروردگار خود در اینکه سلام کند

رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذِنَ لَهَا قَالَ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس دستوری داد خدا آن درخت را گفت

ثُمَّ سِرْنَا فَمَرَرْنَا بِمَاءٍ فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ بِابْنٍ لَهَا بِهِ جِنَّةٌ

یعلی بن مره پس سیر کردیم پس گذر کردیم بآبی پس آمد نزد آنحضرت زنی با پسری که از آن زن بود و بآن پسر

فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْخَرِهِ ثُمَّ قَالَ

پس گرفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم سوراخ بینی آن پسر را پس گفت

اخْرُجْ فَإِنِّي مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ ثُمَّ سِرْنَا فَلَمَّا رَجَعْنَا

خارج شو پس هر آئینه من محمد پیغمبر خدا ام پس سیر کردیم پس هرگاه برگشتیم

مَرَرْنَا بِذٰلِكَ الْمَاءِ فَسَأَلَهَا عَنِ الصَّبِيِّ فَقَالَتْ وَالَّذِي
گذشتیم بآن آب پس پرسید آنحضرت آن زن را از امر آن کودک پس گفت آن زن قسم
بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا رَأَيْنَا مِنْهُ رَيْبًا بَعْدَكَ رَوَاهُ فِي
که مبعوث کرده است ترا بحق ندیدیم از آن کودک چیزی باعث شک پس تو روایت کرد این حدیث را در
شَرْحِ السُّنَّةِ كَذَا فِي مِشْكٰوةِ الْمَصَابِيحِ فِي بَابِ الْمُعْجِزَاتِ
شرح السنة چنین است در مشکوة المصابیح در باب معجزات
وَعَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ سَأَلَتْنِي أُمِّي مَتٰى عَهْدُكَ
و روایت است از حذیفه گفت پرسید مرا مادر من که زمان رفتن تست
تَعْنِي بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ مَا لِي بِهِ
اراده کرد مادر من سوی پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس گفتم نیست مرا با آنحضرت
عَهْدٌ مُنْذُ كَذَا وَكَذَا فَنَالَتْ مِنِّي فَقُلْتُ لَهَا دَعِينِي
زمانه ملاقات از چنین و چنین پس یاد به بدی کرد مادر من مرا پس گفتم مر او را بگذار مرا
آتِي النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُصَلِّي مَعَهُ الْمَغْرِبَ
که بروم نزد پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس بگزارم با آنحضرت نماز مغرب را
وَأَسْأَلُهُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لِي وَلَكِ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ
و سوال کنم آنحضرت را اینکه آمرزش طلب کند برای من و برای تو پس آمدم نزد پیغمبر صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّيْتُ مَعَهُ الْمَغْرِبَ فَصَلّٰى حَتّٰى صَلَّى
علیه وسلم پس گزاردم با آنحضرت نماز مغرب را پس نماز گزارد آنحضرت تا آنکه گزارد
الْعِشَاءَ ثُمَّ انْفَتَلَ فَتَبِعْتُهُ فَسَمِعَ صَوْتِي فَقَالَ مَنْ هٰذَا
نماز عشا را پس بازگشت آنحضرت پس پیروی کردم آنحضرت را پس شنید آنحضرت آواز مرا پس گفت

له قوله فنالت مني قال في القاموس نال من عرضه سبه انتهى وقال في مجمع البحار ... شرح ان ... معاذ الله ... ذكره بسوء ...

حُذَيْفَةُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَا حَاجَتُكَ غَفَرَ اللّٰهُ لَكَ وَلِأُمِّ

حذیفہ است گفتم آری گفت آنحضرت چیست حاجت تو بیامرزد خدا ترا و مادر ترا

قَالَ إِنَّ هٰذَا مَلَكٌ لَمْ يَنْزِلِ الْأَرْضَ قَطُّ قَبْلَ هٰذِهِ اللَّيْلَةِ

گفت آنحضرت بدرستیکه این فرشته است نازل نشده است زمین را هرگز قبل ازین شب

اِسْتَأْذَنَ رَبَّهُ أَنْ يُسَلِّمَ عَلَيَّ وَيُبَشِّرَنِي بِأَنَّ فَاطِمَةَ

اذن طلب کردم از پروردگار خود اینکه سلام کند بمن و خبر خوش دهد مرا باینکه فاطمہ

سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ سَيِّدَا

سردار زنان اہل جنت است و اینکہ بتحقیق حسن رض و حسین رض سردار

شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ فِي جَامِعِهِ فِي أَبْوَابِ

جوانان اہل بہشت اند روایت کرد این حدیث را ترمذی در جامع ترمذی در ابواب

الْمَنَاقِبِ وَقَالَ هٰذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ مِنْ هٰذَا الْوَجْهِ

المناقب و گفت ترمذی این حدیث حسن غریب است ازین وجہ

لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ إِسْرَائِيلَ وَعَنْ نُبَيْهِ بْنِ وَهْبٍ

نمی شناسیم این حدیث را مگر از حدیث اسرائیل و روایت است از نبیہ بن وہب

أَنَّ كَعْبًا دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَذَكَرُوا رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

کہ بدرستیکہ کعب درآمد نزد عائشہ رض پس ذکر کردند پیغمبر خدا صلے اللہ

تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَعْبٌ مَا مِنْ يَوْمٍ يَطْلُعُ إِلَّا نَزَلَ

تعالے علیہ وسلم را پس گفت کعب نیست از ہیچ روزیکہ طلوع می کند مگر نازل

سَبْعُونَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ حَتَّى يَحُفُّوا بِقَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

بقبر پیغمبر صلے اللہ

تَعَالٰی عَلَیْهِ وَسَلَّمَ یَضْرِبُوْنَ بِاَجْنِحَتِهِمْ وَیُصَلُّوْنَ عَلٰی

تعالے علیه وسلم می زنند بازوهای خود را درود می فرستند بر

رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَسَلَّمَ حَتّٰی اِذَا اَمْسَوْا

پیغمبر خدا صلے الله تعالے علیه وسلم تا آنکه هرگاه شبانگاه می کنند

عَرَجُوْا وَهَبَطَ مِثْلُهُمْ فَصَنَعُوْا مِثْلَ ذٰلِكَ حَتّٰی اِذَا انْشَقَّتْ

بالا بروند و فرود می آیند مثل آن فرشتگان پس می کنند این فرشتگان دیگر مانند آن فرشتگان سابق

عَنْهُ الْاَرْضُ خَرَجَ فِیْ سَبْعِیْنَ اَلْفًا مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ یَزِفُّوْنَهٗ

از آنحضرت زمین خارج خواهد شد آنحضرت در هفتاد هزار فرشتگان در حالیکه خواهند برد آن

رَوَاهُ الدَّارِمِیُّ فِیْ اَوَائِلِ سُنَنِهٖ فِیْ بَابِ مَا اَكْرَمَ اللّٰهُ

روایت کرد این حدیث را دارمی در شروع سنن دارمی در باب چیزیکه اکرام کرد خدا

نَبِیَّهٗ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ مَوْتِهٖ وَعَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ

پیغمبر خود را صلے الله علیه وسلم بعد موت آن پیغمبر و روایت است از ابی هریرة

اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَلّٰی

که بدرستیکه پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم گفت کسیکه درود فرستد

عَلَیَّ وَاحِدَةً صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ عَشْرًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِیْ

بر من یکبار درود فرستد خدا بر وی ده بار روایت کرد این حدیث را مسلم در

صَحِیْحِهٖ فِیْ كِتَابِ الصَّلٰوةِ فِیْ بَابِ الصَّلٰوةِ عَلَی النَّبِیِّ

صحیح مسلم در کتاب الصلوٰة در باب درود فرستادن بر پیغمبر

صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ التَّشَهُّدِ وَرَوَاهُ الدَّارِمِیُّ

صلے الله علیه وسلم بعد تشهد و روایت کرد این حدیث را دارمی

قال القاضی معناه رحمته وتضعیف اجره لقوله تعالی من جاء بالحسنة فله عشر امثالها قال وقد یکون الصلوة علی وجهها وظاهرها تشریفا له بین الملائكة كما فی الحدیث وان ذكرنی فی ملاء ذكرته فی ملاء خیر منهم انتهی

٣٥

فِي سُنَنِهٖ فِي كِتَابِ الرِّقَاقِ فِي بَابِ فَضْلِ الصَّلٰوةِ عَلَى
در سنن دارمی در کتاب الرقاق در باب فضیلت صلوٰۃ بر
النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ اَبِي طَلْحَةَ اَنَّ
پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم و روایت است از ابی طلحہ کہ بتحقیق
رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ ذَاتَ يَوْمٍ
پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم آمد روزے
وَالْبُشْرٰى يُرٰى فِي وَجْهِهٖ فَقَالَ اِنَّهٗ جَاءَنِي جِبْرَئِيْلُ
و خوشحالی دیدہ میشد در روی آنحضرت پس گفت آنحضرت بدرستیکہ شان اینست کہ آمد نزدم جبرئیل
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اَمَا يُرْضِيْكَ يَا مُحَمَّدُ
صلے اللہ علیہ وسلم پس گفت جبرئیل آیا خوشنود نمی سازد ترا یا محمد
اَنْ لَّا يُصَلِّيَ عَلَيْكَ اَحَدٌ مِّنْ اُمَّتِكَ اِلَّا صَلَّيْتُ
اینکہ درود نفرستد بر تو ہیچ یکے از امت تو مگر صلوٰۃ نفرستم
عَلَيْهِ عَشْرًا وَّلَا يُسَلِّمُ عَلَيْكَ اَحَدٌ مِّنْ اُمَّتِكَ
بر آنکس دہ بار و سلام نفرستد بر تو ہیچ یکے از امت تو
اِلَّا سَلَّمْتُ عَلَيْهِ عَشْرًا رَوَاهُ النَّسَائِيُّ فِي سُنَنِهٖ فِي
مگر سلام نفرستم بر آنکس دہ بار روایت کرد این حدیث را نسائی در سنن نسائی در
كِتَابِ السَّهْوِ فِي بَابِ الْفَضْلِ فِي الصَّلٰوةِ عَلَى النَّبِيِّ
کتاب السہو در باب فضیلت در درود فرستادن بر پیغمبر
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ الدَّارِمِيُّ فِي سُنَنِهٖ
صلے اللہ علیہ وسلم و روایت کرد این حدیث را دارمی در سنن دارمی

فِي كِتَابِ الرِّقَاقِ وَلَفْظُهُ قَالَ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

در کتاب الرقاق و لفظ در روایت دارمی اینست گفت ابوطلحه آمد پیغمبر صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ يَوْمًا وَهُوَ يُرَى الْبِشْرُ فِي وَجْهِهِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ

و سلم روزی در حالیکه آنحضرت دیده میشد خوشحالی در روی مبارک آنحضرت پس گفته شد یا رسول اللہ

إِنَّا نَرَى فِي وَجْهِكَ بِشْرًا لَمْ نَكُنْ نَرَاهُ قَالَ أَجَلْ إِنَّ مَلَكًا

بدرستیکه ما میبینیم در روی تو خوشحالی نبودیم که می دیدیم گفت آنحضرت آری بدرستیکه فرشته

أَتَانِي فَقَالَ لِي يَا مُحَمَّدُ إِنَّ رَبَّكَ يَقُولُ لَكَ أَمَا يُرْضِيكَ

آمد بمن پس گفت مرا یا محمد بدرستیکه پروردگار تو میگوید ترا آیا خوشنود نمی سازد ترا

أَنْ لَا يُصَلِّيَ عَلَيْكَ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِكَ إِلَّا صَلَّيْتُ عَلَيْهِ

اینکه درود نفرستد بر تو هیچ یکی از امت تو مگر صلوة بفرستم بروے

عَشْرًا وَلَا يُسَلِّمُ عَلَيْكَ إِلَّا سَلَّمْتُ عَلَيْهِ عَشْرًا قُلْتُ

ده بار و سلام نفرستد بر تو مگر سلام بفرستم بروی ده بار گفته آنحضرت گفتم

بَلَى وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

آری و روایت است از انس بن مالک که گفت گفت پیغمبر خدا صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلٰوةً وَاحِدَةً صَلَّى اللّٰهُ

علیہ و سلم هرکه درود فرستد بر من درود یکبار صلوة فرستد خدا

عَلَيْهِ عَشْرَ صَلَوَاتٍ وَحُطَّتْ عَنْهُ عَشْرُ خَطِيئَاتٍ وَ

بروی ده صلوة و کم کرده میشود از وی ده گناه و

رُفِعَتْ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ فِي سُنَنِهِ

بلند کرده شد مر او را ده درجه روایت کرد این حدیث را النسائی در سنن نسائی

فِي كِتَابِ الرِّقَاقِ فِي بَابِ الْفَضْلِ فِي الصَّلٰوةِ عَلَى النَّبِيِّ
در کتاب الرقاق در باب فضیلت در صلوٰة بر پیغمبر
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ
صلے اللہ علیہ وسلم وروایت است از عبداللہ بن مسعود رض
اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اَوْلَى النَّاسِ
کہ ہرآئینہ پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم گفت نزدیکترین مردم
بِيْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَكْثَرُهُمْ عَلَيَّ صَلٰوةً رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
بمن روز قیامت زیادہ ترین ایشان بر من از روی درود اند روایت کرد این حدیث را
فِي جَامِعِهِ فِي كِتَابِ الصَّلٰوةِ فِي بَابِ مَا جَاءَ فِي
در جامع ترمذی در کتاب الصلوٰة در باب چیزیکہ آمد در
فَضْلِ الصَّلٰوةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ
فضیلت صلوٰة بر پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم وروایت است از
كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
کعب بن عجرہ کہ گفت گفت پیغمبر خدا صلے اللہ وسلم
اُحْضُرُوا الْمِنْبَرَ فَحَضَرْنَا فَلَمَّا ارْتَقَى دَرَجَةً قَالَ اٰمِيْنَ
حاضر شوید نزد منبر پس حاضر شدیم پس چون برآمد آنحضرت بر یک پایہ منبر گفت آمین
فَلَمَّا ارْتَقَى الدَّرَجَةَ الثَّانِيَةَ قَالَ اٰمِيْنَ فَلَمَّا ارْتَقَى
پس چون برآمد بر پایہ دوم گفت آمین پس چون برآمد آنحضرت
الدَّرَجَةَ الثَّالِثَةَ قَالَ اٰمِيْنَ فَلَمَّا نَزَلَ قُلْنَا يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ
بر پایہ سوم گفت آمین پس چون فرود آمد آنحضرت گفتیم یا رسول اللہ

لَقَدْ سَمِعْنَا مِنْكَ الْيَوْمَ شَيْئًا مَا كُنَّا نَسْمَعُهُ قَالَ اِنَّ جِبْرَئِيْلَ
بدرستی که بتحقیق شنیدیم از تو امروز سخنی را نبودیم که می‌شنیدیم آنرا گفت آنحضرت بتحقیق جبرئیل

عَرَضَ لِيْ فَقَالَ بَعُدَ مَنْ اَدْرَكَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ
پیش آمد مرا پس گفت دور باد از خیر کسیکه دریابد ماه رمضان را پس آمرزیده نشود مر آنکس را

قُلْتُ اٰمِيْنَ فَلَمَّا رَقِيْتُ الثَّانِيَةَ قَالَ بَعُدَ مَنْ ذُكِرْتَ
گفتم آمین پس هرگاه بر آمدم بر پایهٔ دوم گفت جبرئیل دور باد از خیر کسیکه ذکر کرده شوی

عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ فَقُلْتُ اٰمِيْنَ فَلَمَّا رَقِيْتُ
نزد وی پس درود نفرستد بر تو پس گفتم آمین پس هرگاه بر آمدم

الثَّالِثَةَ قَالَ بَعُدَ مَنْ اَدْرَكَ اَبَوَيْهِ الْكِبَرُ اَوْ اَحَدُهُمَا
بر پایهٔ سوم گفت جبرئیل دور باد از خیر کسیکه دریابد پدر و مادر خود را که بزرگ سال اند یا دریابد

فَلَمْ يُدْخِلَاهُ الْجَنَّةَ قُلْتُ اٰمِيْنَ رَوَاهُ الْحَاكِمُ وَقَالَ
پس درنیارند پدر و مادر او را در بهشت گفتم آمین روایت کرد این حدیث را حاکم و گفت

صَحِيْحُ الْاِسْنَادِ كَذَا فِي التَّرْغِيْبِ وَالتَّرْهِيْبِ لِلْحَافِظِ
صحیح الاسناد است چنین است در ترغیب و ترهیب مولفهٔ حافظ

عَبْدِ الْعَظِيْمِ الْمُنْذِرِيِّ فِي التَّرْغِيْبِ فِيْ صِيَامِ رَمَضَانَ
عبدالعظیم منذری در ترغیب در روزه ماه رمضان

اِحْتِسَابًا وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ
خالصًا لله و روایت است از ابی هریرة که گفت گفت پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلّٰى عَلَيَّ عِنْدَ قَبْرِيْ سَمِعْتُهُ
صلی الله علیه وسلم کسیکه درود بفرستد بر من نزد قبر من می‌شنوم درود او را

وَمَنْ صَلّٰى عَلَيَّ نَائِيًا اُبْلِغْتُهُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ
وکسیکہ درود بفرستد بر من از دور رسانیدہ شود درود وی مرا روایت کرد این حدیث را بیہقی در شعب
وَعَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
و روایت است از ابی ہریرہ کہ گفت شنیدم پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم را
يَقُوْلُ لَا تَجْعَلُوْا بُيُوْتَكُمْ قُبُوْرًا وَّلَا تَجْعَلُوْا قَبْرِيْ عِيْدًا
کہ می گفت مگردانید خانہای خود را ہمچو قبرہا ومگردانید قبر مرا عید
وَصَلُّوْا عَلَيَّ فَاِنَّ صَلٰوتَكُمْ تَبْلُغُنِيْ حَيْثُ كُنْتُمْ رَوَاهُ
و درود فرستید بر من پس ہر آئینہ درود شما میرسد مرا ہر جاکہ باشید روایت کرد این
النَّسَائِيُّ كَذَا فِيْ مِشْكٰوةِ الْمَصَابِيْحِ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ
نسائی چنین است در مشکوٰۃ المصابیح و روایت است از عبداللہ کہ گفت
قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ لِلّٰهِ مَلٰئِكَةً
گفت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم ہر آئینہ مر خدا راست فرشتگان
سَيَّاحِيْنَ فِي الْاَرْضِ يُبَلِّغُوْنِيْ مِنْ اُمَّتِي السَّلَامَ رَوَاهُ
روندہ در زمین میرسانند مرا از امت من سلام روایت کرد
النَّسَائِيُّ فِيْ سُنَنِهِ فِيْ كِتَابِ السَّهْوِ فِيْ بَابِ
نسائی در سنن نسائی در کتاب السہو در باب سلام فرستادن
عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ الدَّارِمِيُّ فِيْ
بر پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم و روایت کرد این حدیث را دارمی در
سُنَنِهِ فِيْ كِتَابِ الرِّقَاقِ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ
سنن دارمی در کتاب الرقاق و روایت است از ابی ہریرہ کہ گفت گفت

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ اَحَدٍ يُسَلِّمُ
پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم نیست هیچ یکے که سلام میفرستد
عَلَيَّ اِلَّا رَدَّ اللّٰهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتّٰى اَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ
برمن مگر بازمیفرستد خدا برمن روح مرا تا آنکه رد می کنم بر وی سلام او را
رَوَاهُ اَبُو دَاوُدَ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي الدَّعْوَاتِ الْكَبِيرِ وَعَنْ
روایت کرد این حدیث را ابو داؤد و بیهقی در دعوات کبیر و روایت است از
عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ اِنَّ الدُّعَآءَ
عمر بن الخطاب رضی الله عنه که گفت بر آئینه دعا
مَوْقُوفٌ بَيْنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ لَا يَصْعَدُ مِنْهُ شَيْءٌ
موقوف می باشد درمیان آسمان و زمین بالا نمی رود از آن دعا چیزے
حَتّٰى تُصَلِّيَ عَلٰى نَبِيِّكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ كَذَا فِي
تا آنکه درود میفرستی بر پیغمبر خود روایت کرد این حدیث را ترمذی چنین است در
مِشْكٰوةِ الْمَصَابِيحِ وَعَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ
مشکوٰۃ المصابیح و روایت است از فضاله بن عبید
قَالَ سَمِعَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا
گفت شنید پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم مردی را
يَدْعُو فِي الصَّلٰوةِ لَمْ يَحْمَدِ اللّٰهَ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ
دعا می کرد در نماز حمد نگفت خدا را و درود نفرستاد بر پیغمبر
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
صلے الله علیه وسلم پس گفت پیغمبر خدا صلے الله

عليه وسلم عجلت ايها المصلي ثم علمهم رسول الله

وسلم عجلت کردی ای مصلی پس تعلیم کرد ایشان را پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم فسمع رسول الله صلى الله

صلى الله عليه وسلم پس شنید پیغمبر خدا صلى الله

عليه وسلم رجلا يصلي فمجد الله وحمده وصلى

وسلم مردی را که نماز می گزارد پس بزرگی بیان کرد خدا را و حمد گفت خدا را و درود

على النبي صلى الله عليه وسلم فقال رسول الله

بر پیغمبر صلى الله عليه وسلم پس گفت پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم ادع تجب وسل تعط

صلى الله عليه وسلم دعا کن قبول کرده شوی و سوال کن داده شوی

رواه النسائي في سننه في باب التمجيد والصلوة

روایت کرد این حدیث را النسائی در سنن نسائی در باب تمجید و صلوة

على النبي صلى الله عليه وسلم في الصلوة

بر پیغمبر صلى الله عليه وسلم در نماز

وعن عبد الله بن دينار انه قال رايت عبد الله

و روایت است از عبد الله بن دینار که براینه او گفت دیدم عبد الله

بن عمر يقف على قبر النبي صلى الله عليه وسلم

بن عمر را که قیام می کند نزد قبر پیغمبر صلى الله عليه وسلم

فيصلي على النبي وعلى ابي بكر وعمر

پس درود می فرستاد بر پیغمبر و بر ابوبکر رضی و عمر

رواه مالك في الموطا في باب ما جاء في
روایت کرد این حدیث را مالک در موطا در باب بیان چیزیکه آمد در
الصلوة على النبي صلى الله عليه وسلم وعن
درود فرستادن بر پیغمبر صلی الله علیه وسلم و در روایت است از
عبد الرحمن بن ابي ليلى قال لقيني كعب بن عجرة
عبد الرحمن بن ابی لیلی که گفت ملاقات کرد مرا کعب بن عجره
فقال الا اهدي لك هدية ان النبي صلى الله
پس گفت کعب آیا ندهم ترا هدیه هرآئینه پیغمبر صلی الله
عليه وسلم خرج علينا فقلنا يا رسول الله قد علمنا
علیه وسلم بیرون شد بر ما پس گفتیم یا رسول الله بدرستیکه دانستیم
كيف نسلم عليك فكيف نصلي عليك فقال قولوا
کیفیت آنکه سلام فرستیم بر تو پس چگونه درود فرستیم بر تو پس گفت آنحضرت گوئید
اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت
ای خدا درود بفرست بر محمد و بر آل محمد چنانکه درود فرستادی
على آل ابراهيم انك حميد مجيد اللهم بارك
بر آل ابراهیم هرآئینه تو ستوده شده و بزرگی ای خدا برکت ده
على محمد وعلى آل محمد كما باركت على آل ابراهيم
بر محمد و بر آل محمد چنانکه برکت داده بر آل ابراهیم
انك حميد مجيد رواه البخاري في صحيحه
هرآئینه تو ستوده شده و بزرگی روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در

كتاب الدعوات ورواه مسلم في صحيحه في كتاب
كتاب الدعوات روايت كرد اين حديث را مسلم در صحيح مسلم در كتاب
الصلوة في باب الصلوة على النبي صلى الله عليه وسلم
الصلوة در باب درود فرستادن بر پيغمبر صلى الله عليه وسلم
بعد التشهد الا ان في روايته قد عرفنا مكان قد علمنا
بعد تشهد مگر آنكه در روايت مسلم لفظ قد عرفنا است بجاى لفظ قد علمنا
وعن ابي هريرة عن النبي قال من سره ان يكتال
و روايت است از ابي هريره از پيغمبر كه گفت آنحضرت كسيكه خوش مى گرداند او را كه پيموده شود
بالمكيال الاوفى اذا صلى علينا اهل البيت فليقل
به پيمانه كامل تر وقتيكه درود بفرستد برما كه اهل بيت هستيم پس بايد كه بگويد
اللهم صل على محمد النبي وازواجه امهات المؤمنين
خداوندا درود بفرست بر محمد كه نبى است و بر زنان آنحضرت كه مادران مسلمانانند
وذريته واهل بيته كما صليت على ابراهيم انك
و بر ذريات و اهل بيت آنحضرت چنانكه درود فرستادى بر ابراهيم بدرستيكه تو
حميد مجيد رواه ابو داود في سننه في كتاب
ستوده شده و بزرگى روايت كرد اين حديث را ابو داود در سنن ابي داود در كتاب
الصلوة في باب الصلوة على النبي صلى الله عليه وسلم
الصلوة در باب درود فرستادن بر پيغمبر صلى الله عليه وسلم
بعد التشهد وعن عبد الرحمن بن ابي ليلى عن كعب
بعد تشهد و روايت است از عبد الرحمن بن ابي ليلى و او روايت كرد از

بْنِ عُجْرَةَ قَالَ قُلْنَا يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ قَدْ عَرَفْنَا

بن عجرہ کہ گفت کعب گفتیم یارسول اللہ سلام بر تو بتحقیق شناختیم آنرا

فَكَيْفَ الصَّلٰوةُ عَلَيْكَ قَالَ قُوْلُوا اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ

پس چگونہ است درود بر تو گفت آنحضرت بگوئید باین طور خدایا درود فرست بر محمد

وَّعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ

و بر آل محمد چنانکہ درود فرستادہ بر ابراہیم و بر آل ابراہیم

اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ وَّبَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ

ہر آئینہ تو ستودہ شدہ و بزرگی و برکت دہ بر محمد و بر آل محمد

كَمَا بَارَكْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ

چنانکہ برکت دادہ بر ابراہیم و بر آل ابراہیم ہر آئینہ تو

حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ وَنَحْنُ نَقُوْلُ وَعَلَيْنَا

ستودہ شدہ و بزرگی گفت عبدالرحمن و ما میگوئیم و درود بر ما

مَعَهُمْ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ فِيْ سُنَنِهٖ فِيْ بَابِ كَيْفَ الصَّلٰوةُ

با ایشان روایت کرد این حدیث را نسائی در سنن نسائی در باب بیان آنکہ چگونہ است درود

عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ كِتَابِ السَّهْوِ

بر پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم از جملہ کتاب سہو

اَلْبَابُ الْخَامِسُ فِيْ تَوْقِيْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

باب پنجم در بزرگ داشتن نبی صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِيْ سُوْرَةِ الْبَقَرَةِ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ

وسلم را فرمود اللہ تعالے در سورۂ بقرہ رکوع ۱۳ ای آن شخصان

اٰمَنُوْا لَا تَقُوْلُوْا رَاعِنَا وَقُوْلُوا انْظُرْنَا وَاسْمَعُوْا وَلِلْكٰفِرِیْنَ

گرگرویده اید مگوئید راعنا و بگوئید انظرنا یعنی نگرکن جانب ما و بشنوید و مر کافران را

عَذَابٌ اَلِیْمٌ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰی فِیْ اٰخِرِ سُوْرَةِ النُّوْرِ

عذاب دردو دهنده است و فرمود الله تعالی در آخر سوره نور

لَا تَجْعَلُوْا دُعَآءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَكُمْ كَدُعَآءِ بَعْضِكُمْ

مگردانید خواندن رسول الله را میان خود مانند خواندن بعضی شما

بَعْضًا قَدْ یَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِیْنَ یَتَسَلَّلُوْنَ مِنْكُمْ لِوَاذًا

بعضی را بدرستیکه میداند الله تعالی آن کسان را که میروند از شما درحالت پوشیده

فَلْیَحْذَرِ الَّذِیْنَ یُخَالِفُوْنَ عَنْ اَمْرِهٖۤ اَنْ تُصِیْبَهُمْ

پس می باید که خوف کنند کسانیکه مخالفت می کنند از امر الله یا رسول ازینکه برسد ایشان را

فِتْنَةٌ اَوْ یُصِیْبَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰی

فتنه یا برسد آن کسان را عذاب دردو دهنده و فرمود الله تعالی

فِیْ سُوْرَةِ الْاَحْزَابِ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا

در سوره احزاب ع ای کسانیکه گرویده اید داخل مشوید

بُیُوْتَ النَّبِیِّ اِلَّاۤ اَنْ یُّؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰی طَعَامٍ غَیْرَ نٰظِرِیْنَ

در خانهای نبی مگر اینکه دستوری داده شود شما را برای طعام درین حال که منتظر

اِنٰىهُ وَلٰكِنْ اِذَا دُعِیْتُمْ فَادْخُلُوْا فَاِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوْا

هنگام طعام را ولیکن هرگاه خوانده شوید پس داخل شوید پس هرگاه شما طعام خورید پراگنده شوید

وَلَا مُسْتَاْنِسِیْنَ لِحَدِیْثٍ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ یُؤْذِی النَّبِیَّ

و نه آرام گیرندگان برای سخن بدرستیکه این امر رنج میدهد نبی را

فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللّٰهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا

پس شرم می دارد از شما و خداوند تعالی شرم نمیدارد از امر راست و هرگاه

سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ

خواستید از زنان پیغمبر گرامی شئ قابل نفع پس طلب کنید از ایشان از پس پرده

ذٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ

این کار پاک زیاده است برای دلهای شما و دلهای ایشان و لائق نیست مر شما را

أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللّٰهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ

اینکه برنجانید رسول خدا را و نه اینکه نکاح کنید زنان آنرا

مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيمًا

بعد آن زنهار بدرستیکه این کار هست نزد الله تعالی گناه بزرگ

عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَا أَعْلَمُ النَّاسِ

روایت است از ابی قلابه که گفت انس بن مالک من داناترین مردمم

بِهٰذِهِ الْآيَةِ آيَةِ الْحِجَابِ لَمَّا أُهْدِيَتْ زَيْنَبُ إِلَى النَّبِيِّ

بشان نزول این آیت که آیت حجاب است چون فرستاده شد بحالت عروس زینب

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ مَعَهُ فِي الْبَيْتِ صَنَعَ

صلی الله علیه وسلم بود زینب بالحضرت در خانه کرساخت الحضرت

طَعَامًا وَدَعَا الْقَوْمَ فَقَعَدُوا يَتَحَدَّثُونَ فَجَعَلَ النَّبِيُّ

طعام را وطلبید قوم را پس نشستند کسان درحالیکه سخن میگفتند پس گشت پیغمبر

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ ثُمَّ يَرْجِعُ وَهُمْ قُعُودٌ

صلی الله علیه وسلم که بیرون میشد پستر رجوع می کرد وایشان نشسته

يَتَحَدَّثُوْنَ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ تَعَالٰى يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
سخن می‌گفتند پس نازل کرد خدا تعالی یا ایها الذین آمنوا
لَا تَدْخُلُوْا بُيُوْتَ النَّبِيِّ اِلَّا اَنْ يُّؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰى طَعَامٍ
لا تدخلوا بیوت النبی الا ان یؤذن لکم الی طعام
غَيْرَ نَاظِرِيْنَ اِنٰهُ اِلٰى قَوْلِهٖ مِنْ وَّرَآءِ حِجَابٍ فَضُرِبَ
غیر ناظرین اناه تا قول الله تعالی من وراء حجاب پس زده شد
الْحِجَابُ وَقَامَ الْقَوْمُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ
پرده و ایستادند قوم روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری
فِيْ كِتَابِ التَّفْسِيْرِ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِيْ سُوْرَةِ الْحُجُرَاتِ
در کتاب التفسیر و گفت الله تعالی در سوره حجرات
يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُقَدِّمُوْا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ وَ
ای کسانیکه ایمان آورده اید پیش مکنید بحضور خدا و
رَسُوْلِهٖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ يٰاَيُّهَا
رسول او و بترسید از خدا تحقیق خدا شنوا است دانا ای
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَرْفَعُوْا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ
کسانیکه ایمان آورده اید بلند مکنید آوازهای خود را بالای آواز نبی
وَلَا تَجْهَرُوْا لَهٗ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ
و بآواز بلند مگوئید با او سخن را مانند بلند آواز گفتن بعض شما با بعض تا نشود که باطل
اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ اِنَّ الَّذِيْنَ يَغُضُّوْنَ
عملهای شما و شما خبردار نباشید تحقیق کسانیکه پست می دارند

أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ أُولٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللّٰهُ

آوازهای خودرا نزد پیغمبر خدا آن کسان آنانند که آزمائش کرده است خدا

قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوٰى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَّأَجْرٌ عَظِيمٌ ○ إِنَّ

دلهای ایشان را برای تقوی مراین گروه را آمرزش است و اجر بزرگ هرآئینه

الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَّرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ

آنانکه ندا می کنند ترا از پس حجرها اکثر ایشان

لَا يَعْقِلُونَ ○ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتّٰى تَخْرُجَ

نمی دانند واگر ایشان صبر کردندی تا آنکه تو بیرون آئی

إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ○

بسوی ایشان بتحقیق بودی این امر بهتر برای ایشان و خدا آمرزنده مهربان است

عَنْ نَافِعِ بْنِ عُمَرَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَادَ

روایت است از نافع بن عمر و او روایت کرد از ابن ابی ملیکه که گفت ابن ابی ملیکه قریب بود

الْخَيِّرَانِ يَهْلِكَا أَبَا بَكْرٍ وَّعُمَرُ رَفَعَا أَصْوَاتَهُمَا عِنْدَ

که دو کس که خیر کثیر هلاک شوند یعنی ابوبکر و عمر بالا کردند آوازهای خودرا نزد

النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَدِمَ عَلَيْهِ

پیغمبر صلی الله علیه وسلم وقتیکه آمدند نزد آنحضرت

رَكْبُ بَنِي تَمِيمٍ فَأَشَارَ أَحَدُهُمَا بِالْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ

سواران بنی تمیم پس اشارت کرد یکی از جمله ابوبکر و عمر باقرع بن حابس

أَخِي بَنِي مُجَاشِعٍ وَأَشَارَ الْآخَرُ بِرَجُلٍ آخَرَ قَالَ نَافِعٌ

برادر بنی مجاشع واشارت کرد دیگر از جمله آن هردو بمرد دیگر گفت نافع

باقی بصفحه ۵۰

لَا اَحْفَظُ اسْمَهُ فَقَالَ اَبُوْ بَكْرٍ لِعُمَرَ مَا اَرَدْتَ اِلَّا

یاد نمی دارم نام شخص دیگر را پس گفت ابوبکر رضی بعمر نخواستی مگر

خِلَافِيْ قَالَ مَا اَرَدْتُ خِلَافَكَ فَارْتَفَعَتْ

خلاف مرا گفت عمر رضی نخواستم خلاف ترا پس بالا شد

اَصْوَاتُهُمَا فِيْ ذٰلِكَ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

آوازهای ایشان درین امر پس نازل کرد خدا یا ایها الذین آمنوا

لَا تَرْفَعُوْا اَصْوَاتَكُمْ الْاٰيَةَ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ فَمَا كَانَ

لا ترفعوا اصواتکم تا آیت گفت ابن زبیر پس نبود

عُمَرُ يُسْمِعُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عمر رضی می شنوانید پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را

حَتّٰى يَسْتَفْهِمَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ ذٰلِكَ عَنْ اَبِيْهِ يَعْنِيْ

تا آنکه استفسار کند آنحضرت از عمر رضی و ذکر نکرد این حال را از پدر خود یعنی

اَبَا بَكْرٍ وَعَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ اَخْبَرَنِي ابْنُ اَبِيْ مُلَيْكَةَ

از پدر مادر خود ابوبکر رضی و روایت است از ابن جریج که گفت خبر داد مرا ابن ابی ملیکه

اَنَّ عَبْدَ اللّٰهِ ابْنَ الزُّبَيْرِ اَخْبَرَهُمْ اَنَّهُ قَدِمَ رَكْبٌ

که بدرستیکه عبدالله بن زبیر خبر داد ایشان را که بتحقیق شان اینست که آمد سواران

مِنْ بَنِيْ تَمِيْمٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از بنی تمیم نزد پیغمبر صلی الله علیه وسلم

فَقَالَ اَبُوْ بَكْرٍ اَمِّرِ الْقَعْقَاعَ بْنَ مَعْبَدٍ وَقَالَ عُمَرُ بَلْ

پس گفت ابوبکر رضی امیر کن قعقاع بن معبد را و گفت عمر رضی بلکه

والله اعلم بالصواب ۱۲

٥١

أَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا أَرَدْتَ
امیر مقرر کن اقرع بن حابس را پس گفت ابوبکر رض چه خواستی

إِلَى أَوْ إِلَّا خِلَافِي فَقَالَ عُمَرُ مَا أَرَدْتُ خِلَافَكَ
بسوی یا این گفت نخواستی مگر خلاف مرا پس گفت عمر رض نخواستم خلاف ترا

فَتَمَارَيَا حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَنَزَلَ فِي ذٰلِكَ
پس خصومت کردند با هم دیگر تا آنکه بلند شد آوازهای ایشان پس نازل شد درین امر

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ
یا ایها الذین آمنوا لا تقدموا بین یدی الله

وَرَسُولِهِ حَتَّى انْقَضَتِ الْآيَةُ وَعَنْ مُوسَى بْنِ
و رسوله تا آنکه تمام شد آیت در روایت است از موسی بن

أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
انس و او روایت کرد از انس بن مالک که بتحقیق پیغمبر صلی الله علیه

وَسَلَّمَ افْتَقَدَ ثَابِتَ بْنَ قَيْسٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا
و سلم تلاش کرد ثابت بن قیس را پس گفت مردے یا

رَسُولَ اللّٰهِ أَنَا أَعْلَمُ لَكَ عِلْمَهُ فَأَتَاهُ فَوَجَدَهُ
رسول الله من دریافت می کنم برائی تو خبر وی پس آمد آن مرد نزد ثابت بن قیس پس

جَالِسًا فِي بَيْتِهِ مُنَكِّسًا رَأْسَهُ فَقَالَ لَهُ مَا شَأْنُكَ
نشسته در خانه خود سر نگون پس گفت آن مرد ثابت بن قیس را چیست

فَقَالَ شَرٌّ كَانَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ
پس گفت ثابت بن قیس حال من بد است بودم که بالا می کردم آواز خود را بر آواز پیغمبر

قوله ان النبی صلی الله علیه وسلم افتقد ثابت بن قیس قال افتقد وتفقد وطلبه عند ...

قوله بشارة عظيمة قال في القاموس في بيان التبشير والبشارة الاسم منه البشرى و ... وقال في الصراح بشارة بالضم والكسر مژده ...

القسطلاني في شرح صحيح البخاري ١٢

صلى الله عليه وسلم فقد حبط عمله وهو من أهل النار

صلی الله علیه وسلم پس هرآئینه نابود شد عمل من ومن از دوزخیان شدم

فأتى الرجل النبي صلى الله عليه وسلم فأخبره أنه

پس آمد آن مرد نزد پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس خبر داد آن مرد آنحضرت را

قال كذا وكذا فقال موسى فرجع إليه المرة الآخرة

گفت ثابت بن قیس چنین وچنین پس گفت موسی پس بازگشت آن مرد سوی ثابت بن قیس بار آخر

ببشارة عظيمة فقال اذهب إليه فقل له إنك لست

بمژده بزرگ پس گفت آنحضرت برو سوی ثابت بن قیس پس بگو او را که هرآئینه تو نیستی

من أهل النار ولكنك من أهل الجنة روى البخاري

از دوزخیان ولیکن تو از بهشتیانی روایت کرد بخاری

الأحاديث الثلاثة في صحيحه في كتاب التفسير في

این سه احادیث را در صحیح بخاری در کتاب التفسیر در

تفسير سورة الحجرات وعن النعمن بن بشير قال

تفسیر سورة الحجرات و روایت است از نعمان بن بشیر که گفت

استأذن أبو بكر على النبي صلى الله عليه وسلم

اذن خواست ابوبکر رض برای درآمدن نزد پیغمبر صلی الله علیه وسلم

فسمع صوت عائشة عاليا فلما دخل تناولها ليلطمها

پس شنید ابوبکر رض آواز عائشه را بالا پس چون داخل شد ابوبکر رض گرفت عائشه را

وقال ألا أراك ترفعين صوتك على رسول الله

و گفت ابوبکر رض آیا نمی‌بینم ترا که بالا میکنی آواز خود را بر پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ

صلی الله علیه وسلم پس شروع کرد پیغمبر صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْجُزُهُ وَخَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُغْضَبًا فَقَالَ النَّبِيُّ

علیه وسلم که باز می داشت ابوبکر رض را و بیرون آمد ابوبکر رض غضبناک پس گفت پیغمبر

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِيْنَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ كَيْفَ رَأَيْتِنِي

صلی الله علیه وسلم وقتیکه خارج شد ابوبکر رض چگونه دیدی که تو مرا

أَنْقَذْتُكِ مِنَ الرَّجُلِ قَالَ فَمَكَثَ أَبُو بَكْرٍ أَيَّامًا ثُمَّ

که رها کردم ترا ازین مرد گفت نعمان بن بشیر پس توقف کرد ابوبکر رض چند روز پس تر

اسْتَأْذَنَ عَلَى رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اذن طلب کرد برای در آمدن نزد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

فَوَجَدَهُمَا قَدِ اصْطَلَحَا فَقَالَ لَهُمَا أَدْخِلَانِي فِي سِلْمِكُمَا

پس یافت آنحضرت و عائشه رض را که هر آئینه صلح کردند پس گفت ابوبکر رض آنحضرت و عائشه را در آرید مرا

كَمَا أَدْخَلْتُمَانِي فِي حَرْبِكُمَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

چنانکه آوردید مرا در خلاف خود پس گفت پیغمبر صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَدْ فَعَلْنَا قَدْ فَعَلْنَا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ فِي

وسلم هر آئینه کردیم این کار هر آئینه کردیم این کار روایت کرد این حدیث را ابو داؤد در

سُنَنِهِ فِي كِتَابِ الْأَدَبِ فِي بَابِ مَا جَاءَ فِي الْمِزَاحِ

سنن ابی داؤد در کتاب الادب در باب چیزیکه آمد در مزاح

وَعَنْ إِسْحَاقَ قَالَ كُنَّا عِنْدَ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ

وروایت است از اسحاق که گفت بودیم نزد عمران بن حصین

فِي رَهْطٍ مِنَّا وَفِينَا بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ فَحَدَّثَنَا عِمْرَانُ
در گروهی از ما و در جماعت بشیر بن کعب بود پس حدیث گفت ما را عمران

يَوْمَئِذٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
دران روز گفت که گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

اَلْحَيَاءُ خَيْرٌ كُلُّهُ قَالَ أَوْ قَالَ الْحَيَاءُ كُلُّهُ خَيْرٌ
حیا بهتر است همه او گفت یا گفت آنحضرت شرم همه او بهتر است

فَقَالَ بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ إِنَّا لَنَجِدُ فِي بَعْضِ الْكُتُبِ
پس گفت بشیر بن کعب هر آئینه ما می یابیم در بعض کتابها

أَوِ الْحِكْمَةِ أَنَّ مِنْهُ سَكِينَةً وَوَقَارًا لِلّٰهِ قَالَ وَمِنْهُ
یا در حکمت اینکه بتحقیق از حیا سکینه و بزرگی داشتن است خدا را گفت بشیر و از حیا

ضُعْفٌ قَالَ فَغَضِبَ عِمْرَانُ حَتَّى احْمَرَّتَا عَيْنَاهُ
ضعف است گفت اسحاق پس خشم گرفت عمران تا آنکه سرخ شدند هر دو چشمان عمران

وَقَالَ أَلَا أَرَانِي أُحَدِّثُكَ عَنْ رَسُولِ اللهِ
و گفت آیا نمی بینم که حدیث بیان می کنم ترا از پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتُعَارِضُ فِيهِ قَالَ فَأَعَادَ عِمْرَانُ
علیه وسلم و معارضه می کنی در ان حدیث گفت اسحاق پس باز گفت عمران

الْحَدِيثَ قَالَ فَأَعَادَ بُشَيْرٌ فَغَضِبَ عِمْرَانُ قَالَ
حدیث را گفت اسحاق پس باز گفت بشیر سخن سابق را پس خشم گرفت عمران گفت اسحاق

فَمَا زِلْنَا نَقُولُ إِنَّهُ مِنَّا يَا أَبَا نُجَيْدٍ إِنَّهُ لَا بَأْسَ بِهِ
پس همیشه بودیم که می گفتیم هر آئینه بشیر از ما است یا ابا نجید تحقیق این بشیر نیست خوف بد

۵۴

رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْإِيمَانِ فِي بَابِ
روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب الایمان در باب

بَيَانِ عَدَدِ شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللهِ
بیان عدد شاخهای ایمان و روایت است از سالم بن عبد الله

أَنَّ عَبْدَ اللهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ
که بدرستیکه عبد الله بن عمر گفت که شنیدم پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَمْنَعُوا نِسَاءَكُمُ الْمَسَاجِدَ
علیه و سلم را در حالیکه می گفت باز مدارید زنان خود را از مسجدها

إِذَا اسْتَأْذَنَّكُمْ إِلَيْهَا قَالَ فَقَالَ بِلَالُ بْنُ عَبْدِ اللهِ
وقتیکه اذن خواهند از شما برفتن سوی مسجدها گفت سالم پس گفت بلال پسر عبد الله

وَاللهِ لَنَمْنَعُهُنَّ قَالَ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ اللهِ
سوگند بخدا باز خواهیم داشت زنان را گفت سالم پس متوجه شد بر بلال عبد الله

فَسَبَّهُ سَبًّا سَيِّئًا مَا سَمِعْتُهُ سَبَّهُ مِثْلَهُ قَطُّ وَقَالَ
پس دشنام داد عبد الله بلال را دشنام دادن بد که نشنیدم عبد الله را که دشنام داد بلال را مانند این دشنام

أُخْبِرُكَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
خبر میدهم ترا از پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم

وَتَقُولُ وَاللهِ لَنَمْنَعُهُنَّ وَعَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ
و میگوئی تو قسم بخدا هر آئینه باز خواهیم داشت زنان را و روایت است از مجاهد و روایت کرد از ابن عمر

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ائْذَنُوا
گفت ابن عمر گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم اذن دهید

قوله صلعم لا تمنعوا الخ قال الامام النووي هذا وشبهه من احاديث الباب ظاهر في انها لا تمنع المسجد لكن بشروط ذكرها العلماء ماخوذة من الاحاديث وهي ان لا تكون متطيبة ولا متزينة ولا ذات خلاخل يسمع صوتها ولا ثياب فاخرة ولا مختلطة بالرجال ولا شابة ونحوها ممن يفتتن بها وان لا يكون في الطريق ما يخاف به مفسدة ونحوها انتهى كلام النووي وقال ابن الهمام في فتح القدير ... قول ابي حنيفة ... العجائز ... الشواب في الصلوة كلها ... قال ابن الهمام في فتح القدير في باب الامامة ...

١٢١٢١٢١٢

لِلنِّسَاءِ بِاللَّيْلِ إِلَى الْمَسَاجِدِ فَقَالَ ابْنٌ لَهُ يُقَالُ لَهُ
برای زنان در شب ها رفتن بسوی مساجد پس گفت پسر ابن عمر که گفته میشود او را

وَاقِدٌ إِذًا يَتَّخِذْنَهُ دَغَلًا قَالَ فَضَرَبَ فِي صَدْرِهِ
واقد درین وقت خواهند گرفت زنان این کار را فریب گفت راوی پس زد ابن عمر سینهٔ پسر خود

وَقَالَ أُحَدِّثُكَ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
و گفت حدیث میگویم ترا از پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَتَقُولُ لَا رَوَاهَا مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي
وسلم و میگوئی تو که نخواهم گذاشت این کار روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در

كِتَابِ الصَّلٰوةِ فِي بَابِ خُرُوجِ النِّسَاءِ إِلَى الْمَسَاجِدِ
کتاب الصلوة در باب بیرون در آمدن زنان بسوی مساجد

الخ وَعَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
الخ و روایت است از عائشه که بر تحقیق پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ كَانَ فِي نَفَرٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
وسلم بود در گروهی از مهاجرین و انصار

فَجَاءَ بَعِيرٌ فَسَجَدَ لَهُ فَقَالَ أَصْحَابُهُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ
پس آمد شتری پس سجده کرد آن شتر آنحضرت را پس گفتند اصحاب آنحضرت یا رسول الله

تَسْجُدُ لَكَ الْبَهَائِمُ وَالشَّجَرُ فَنَحْنُ أَحَقُّ أَنْ نَسْجُدَ
سجده میکنند ترا چهارپایان و درخت پس ما سزاوارتریم بآنکه سجده کنیم

لَكَ فَقَالَ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَأَكْرِمُوا أَخَاكُمْ وَلَوْ كُنْتُ
ترا پس گفت آنحضرت عبادت کنید پروردگار خود را و گرامی دارید برادر خود را و اگر بودمے

أَمَرْتُ أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ

را امر کردمی هیچ یکی را آنکه سجده کند یکی را هر آئینه امر کردمی زن را

أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا وَلَوْ أَمَرَهَا أَنْ تَنْقُلَ مِنْ

که سجده کند شوهر خود را و اگر امر کرد شوهر زن را که ببرد سنگ را از

جَبَلٍ أَصْفَرَ إِلَى جَبَلٍ أَسْوَدَ وَمِنْ جَبَلٍ أَسْوَدَ

کوه زرد بسوی کوه سیاه و از کوه سیاه

إِلَى جَبَلٍ أَبْيَضَ كَانَ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تَفْعَلَهُ رَوَاهُ

بسوی کوه سفید بود سزاوار آن زن را که بکند این کار روایت کرد این حدیث را

أَحْمَدُ كَذَا فِي مِشْكٰوةِ الْمَصَابِيْحِ فِي كِتَابِ النِّكَاحِ

احمد چنانست در مشکوٰة المصابیح در کتاب النکاح

فِي بَابِ عِشْرَةِ النِّسَاءِ وَعَنِ ابْنِ شِمَاسَةَ الْمَهْرِيِّ

در باب عشرة زنان و روایت است از ابن شماسہ مہری

قَالَ حَضَرْنَا عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ وَهُوَ فِي سِيَاقَةِ الْمَوْ

گفت حاضر شدیم نزد عمرو بن عاص درحالیکه او در حضور موت بود

تِ فَبَكٰى طَوِيْلًا وَحَوَّلَ وَجْهَهُ إِلَى الْجِدَارِ فَجَعَلَ

پس گریست بسیار و برگردانیده بود روی خود را بسوی دیوار پس شروع کرد

ابْنُهُ يَقُوْلُ يَا أَبَتَاهُ أَمَا بَشَّرَكَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى

پسر او که می گفت ای پدر آیا مژده نداد ترا پیغمبر خدا

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَذَا أَمَا بَشَّرَكَ رَسُوْلُ اللهِ

صلی الله علیه وسلم بچنین آیا مژده نداد ترا پیغمبر خدا

م قوله وهو في سياقة الموت بكسر السين اي حال حضور الموت و قوله طباق ثلاث اي على احوال ثلث قال الله تعالى لتركبن طبقا عن طبق فلهذا انث ثلث اشارة الى ارادة معنى الاطباق قاله الامام النووي في شرح صحيح المسلم ١٢

٥٧

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَذَا قَالَ فَأَقْبَلَ بِوَجْهِهِ

صلی الله علیه وسلم بچنین گفت این شماسه پس پیش آمد عمرو بن عاص

وَقَالَ إِنَّ أَفْضَلَ مَا نُعِدُّ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا

و گفت بدرستیکه بزرگترین چیزیکه می‌شماریم شهادت است که نیست معبودی بحق مگر

اللّٰهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ إِنِّي كُنْتُ عَلَى أَطْبَاقٍ

خدا و بدرستیکه محمد پیغمبر خدا است بدرستیکه من بودم بر سه احوال

ثَلَاثٍ لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَمَا أَحَدٌ أَشَدَّ بُغْضًا

هر آینه بتحقیق دیدم خود را و نبود هیچ یکی سخت‌تر در دشمنی

لِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنِّي وَلَا أَحَبَّ

با پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم از من و نه چیزی دوست‌تر

إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكُونَ قَدِ اسْتَمْكَنْتُ مِنْهُ فَقَتَلْتُهُ مِنْهُ

بسوی من از آنکه باشم که بتحقیق قدرت یابم بر آنحضرت پس بکشم آنحضرت را

فَلَوْ مُتُّ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ لَكُنْتُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ

پس اگر مردمی بر آن حال هر آینه بودمی از اهل دوزخ

فَلَمَّا جَعَلَ اللّٰهُ الْإِسْلَامَ فِي قَلْبِي أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى

پس چون گردانید خدا اسلام را در دلم آمدم نزد پیغمبر صلی

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ ابْسُطْ يَمِينَكَ فَلْأُبَايِعْكَ

الله علیه وسلم پس گفتم دراز کن دست راست خود را تا بیعت اسلام کنم

فَبَسَطَ يَمِينَهُ قَالَ فَقَبَضْتُ يَدِي قَالَ مَا لَكَ يَا عَمْرُو

پس دراز کرد آنحضرت دست راست خود را گفت عمرو پس باز کشیدم دست خود را گفت آنحضرت چه شد ترا یا عمرو

قَالَ قُلْتُ أَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِطَ قَالَ تَشْتَرِطُ بِمَاذَا قُلْتُ

گفت عمرو گفتم میخواهم که شرط کنم گفت آنحضرت شرط میکنی چه گفتم اینکه

أَنْ يُغْفَرَ لِي قَالَ أَمَا عَلِمْتَ يَا عَمْرُو أَنَّ الْإِسْلَامَ يَهْدِمُ

آمرزیده شود مرا گناهان که کرده ام گفت آنحضرت آیا نمیدانی تو ای عمرو که هر آئینه اسلام می افگند

مَا كَانَ قَبْلَهُ وَأَنَّ الْهِجْرَةَ تَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهَا وَأَنَّ

هر گناهی را که قبل اسلام بوده و هر آئینه هجرت می افگند هر گناهها را که پیش از وی بوده و هر آئینه

الْحَجَّ يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ وَمَا كَانَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ

حج می افگند گناهان را که پیش از آن بوده و نبود هیچ یکی دوست تر بسوی من

مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا أَجَلَّ

از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم و نه بزرگتر

فِي عَيْنَيَّ مِنْهُ وَمَا كُنْتُ أُطِيقُ أَنْ أَمْلَأَ عَيْنَيَّ مِنْهُ

در چشمهای من از آنحضرت و نه بودم که توانم آنکه سیر کنم چشمهای خود را از دیدار آنحضرت

إِجْلَالًا لَهُ وَلَوْ سُئِلْتُ أَنْ أَصِفَهُ مَا أَطَقْتُ لِأَنِّي

بجهت بزرگی آنحضرت واگر پرسیده شدمے آنکه بیان کنم وصف آنحضرت را نتوانستمے برای آنکه

لَمْ أَكُنْ أَمْلَأُ عَيْنَيَّ مِنْهُ وَلَوْ مُتُّ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ

نبودم که سیر کنم چشمهای خود را از دیدار آنحضرت واگر مردمی بر آن حال

لَرَجَوْتُ أَنْ أَكُونَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ثُمَّ وَلِينَا أَشْيَاءَ

هر آئینه امید داشتمے آنکه باشم از اهل بهشت پس دست یافتیم بر چیزها

مَا أَدْرِي مَا حَالِي فِيهَا فَإِذَا أَنَا مُتُّ فَلَا تَصْحَبْنِي نَائِحَةٌ

نمیدانم چیست حال من دران پس هرگاه من بمیرم پس باید که همراه نشود مرا زنے

وَلَانَارٌ فَاِذَا دَفَنْتُمُوْنِیْ فَسُنُّوْا عَلَیَّ التُّرَابَ سَنًّا ثُمَّ اَقِیْمُوْا
و نه آتش پس وقتیکه دفن کنند مرا پس بریزید بر من خاک را بستر بایستید

حَوْلَ قَبْرِیْ قَدْرَ مَا تُنْحَرُ جَزُوْرٌ وَّیُقْسَمُ لَحْمُهَا
گرد گور من اندازه آنچه ذبح کرده شود شترے و تقسیم کرده شود گوشت آن

حَتّٰی اَسْتَاْنِسَ بِکُمْ وَاَنْظُرَ مَاذَا اُرَاجِعُ بِهٖ رُسُلَ
تا آنکه آرام گیرم بشما و ببینم بچه جواب باز می گردانم فرستادهای

رَبِّیْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِیْ صَحِیْحِهٖ فِیْ کِتَابِ الْاِیْمَانِ فِیْ
پروردگار خود را روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب الایمان در

بَابِ کَوْنِ الْاِسْلَامِ یَهْدِمُ مَا قَبْلَهٗ وَعَنْ اَنَسِ
باب بیان بودن اسلام کہ می افگند گناہان قبل خود را و روایت است از انس

بْنِ مَالِكٍ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ
بن مالک کہ بدرستیکہ پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم

خَرَجَ فَقَامَ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ حُذَافَةَ فَقَالَ مَنْ اَبِیْ
بیرون آمد پس ایستاد عبد اللہ بن حذافہ پس گفت عبد اللہ کیست پدر من

قَالَ اَبُوْكَ حُذَافَةُ ثُمَّ اَکْثَرَ اَنْ یَّقُوْلَ سَلُوْنِیْ
گفت آنحضرت پدر تو حذافہ است پستر زیادہ کرد آنحضرت آنکہ میگفت بپرسید شما مرا

فَبَرَكَ عُمَرُ عَلٰی رُکْبَتَیْهِ فَقَالَ رَضِیْنَا بِاللّٰهِ رَبًّا
پس نشست عمر رضہ بر سر دو زانوی خود پس گفت عمر رضہ خوشنود شدیم از خدا از روی پروردگاری

وَّبِالْاِسْلَامِ دِیْنًا وَّبِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ
و از اسلام از روی دین و بمحمد صلے اللہ علیہ وسلم

ثلثا فسكت رواه البخاري في صحيحه في كتاب العلم

سہ بار گفت عمر رض این کلام را پس خاموش شد آنحضرت روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در

وعن المقدام بن معدي كرب الكندي أن

و روایت است از مقدام بن معدی کرب کندی که بدرستیکه

رسول الله صلى الله عليه وسلم قال يوشك

پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم گفت نزدیک است

الرجل متكئا على أريكته يحدث بحديث من حديثي

که مردی نشسته برآرام بر تخت خود سخن گفته شود بحدیثے از حدیث من

فيقول بيننا وبينكم كتاب الله عز وجل فما وجدنا

پس گوید در میان ما و در میان شما کتاب خدا عز و جل است پس آنچه یافتیم

فيه من حلال استحللناه وما وجدنا فيه من

در کتاب خدا از حلال حلال شمردیم آنرا و چیزیکه یافتیم در آن کتاب از

حرام حرمناه ألا وإن ما حرم رسول الله صلى

حرام حرام کردیم آنرا آگاه باشید و بدرستیکه چیزیکه حرام کرد پیغمبر خدا صلے

الله عليه وسلم مثل ما حرم الله وعن قبيصة

الله علیه وسلم مثل چیزیست که حرام کرد خدا و روایت است از قبیصه

عن أبيه أن عبادة بن الصامت الأنصاري

و او روایت کرد از پدر خود که بدرستیکه عباده بن صامت انصاری

النقيب صاحب رسول الله صلى الله عليه وسلم

النقیب صاحب پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم

له قوله يوشك الرجل متكئا على أريكته ... كل من استوى قاعدا على وطاء متمكنا ... وهذا العامة ... مجمع بحار الأنوار

غَزَا مَعَ مُعَاوِيَةَ أَرْضَ الرُّومِ فَنَظَرَ إِلَى النَّاسِ وَ

غزوه کرد بصاحبت معاویه بزمین روم پس نگاه کرد بسوی مردم در حالیکه

هُمْ يَتَبَايَعُونَ كِسَرَ الذَّهَبِ بِالدَّنَانِيرِ وَكِسَرَ الْفِضَّةِ

این مردم بایکدیگر خرید و فروخت میکردند پارهای زر را ، با دینارها و پارهای سیم را

بِالدَّرَاهِمِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ تَأْكُلُونَ الرِّبَا

بدرهمها پس گفت عباده بن صامت ای مردم بتحقیق شما می خورید ربا

سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

شنیدم پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم را که میگفت

لَا تَبْتَاعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ لَا زِيَادَةَ

با یکدیگر خرید و فروخت مکنید زر را با زر مگر مانند با مانند نباشد زیادت

بَيْنَهُمَا وَلَا نَظِرَةَ فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ يَا أَبَا الْوَلِيدِ لَا أَرَى

در میان هر دو و نه تاخیر کردن و زمان دادن پس گفت مر عباده را معاویه ای ابو الولید نمی دانم

الرِّبَا فِي هٰذَا إِلَّا مَا كَانَ مِنْ نَظِرَةٍ فَقَالَ عُبَادَةُ أُحَدِّثُكَ

ربا را درین مگر چیزیکه باشد از مهلت دادن پس گفت عباده حدیث میگویم ترا

عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتُحَدِّثُنِي

از پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم و سخن میگوئی تو مرا

عَنْ رَأْيِكَ لَئِنْ أَخْرَجَنِي اللهُ لَا أُسَاكِنُكَ بِأَرْضٍ

از رای خود هر آینه اگر بیرون خواهد کرد مرا خدا سکونت اختیار نخواهم کرد با تو بزمینیکه

لَكَ عَلَيَّ فِيهَا إِمْرَةٌ فَلَمَّا قَفَلَ لَحِقَ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ

مر ترا بر من در ان زمین امارت باشد پس چون از سفر باز گشت عباده در رسید در مدینه پس گفت

۴

عمر بن الخطاب ما اقدمك يا ابا الوليد فقص عليه

عمر بن خطاب مر او چه چیز باز آورد ترا ای ابو الولید پس بیان کرد بسوی

القصة وما قال من مساكنته فقال ارجع يا ابا الوليد

آن قصه را و چیزیکه گفت بود از بود و باش اختیار کردن همراه معاویه پس گفت عمر رض باز برو

الى ارضك فقبح الله ارضا لست فيها وامثالك و

بسوی زمین خود پس دور کند از خیر خدا زمینے را که نباشی تو در آن زمین و مانند تو و

كتب الى معاوية لا امرة لك عليه واحمل الناس

نوشت عمر رض بسوی معاویه رض نیست امارت ترا بر عباده و حمل کن مردم را

على ما قال فانه هو الامر وعن ابي سلمة ان

بر آنکه گفت عباده پس بتحقیق چیزیکه عباده گفت آن حکم است و روایت است از ابی سلمه که هر آئینه

ابا هريرة قال لرجل يا ابن اخي اذا حدثتك

ابو هریره گفت بمردے ای پسر برادر من هر گاه حدیث بیان کنم ترا

عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فلا تضرب

از پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم پس نزار

له الامثال روى ابن ماجة الاحاديث الثلاثة

برای آن مثالها روایت کرد ابن ماجه هر سه حدیث را

في اوائل سننه وعن قيس بن سعد قال

در شروع سنن ابن ماجه و روایت است از قیس بن سعد گفت قیس بن سعد

اتيت الحيرة فرايتهم يسجدون لمرزبان لهم

آمدم در حیره پس دیدم اهل حیره را که سجده میکردند سردار خود را

مترجم ... رازی

له قوله قبح الله ارضا لست فيها يعني ابعد الله عنها الخير

وامثالك قال في القاموس ...

نحاه عن الخير ...

مرزبان بضم زاي

المرزبان بضم الزاي احد مرازبة الفرس وهو الفارس الشجاع المقدم على القوم دون الملك وهو معرب كذا في مجمع البحار

فَقُلْتُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَقُّ

پس گفتم پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم سزاوارتر است

أَنْ يُسْجَدَ لَهُ قَالَ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

بانکه سجده کرده شود او را گفت قیس بن سعد پس آمدم نزد پیغمبر صلی الله علیه وسلم

وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنِّي أَتَيْتُ الْحِيرَةَ فَرَأَيْتُهُمْ يَسْجُدُونَ

پس گفتم به درستیکه من رفتم در حیره پس دیدم اهل حیره را که سجده می‌کنند

لِمَرْزُبَانٍ لَهُمْ فَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَحَقُّ أَنْ نَسْجُدَ

مرزبان خود را پس تو ای پیغمبر خدا سزاوارتری بانکه سجده کرده شود

لَكَ قَالَ أَرَأَيْتَ لَوْ مَرَرْتَ بِقَبْرِي أَكُنْتَ تَسْجُدُ لَهُ

مر ترا گفت آنحضرت خبر ده مرا اگر بگذری به قبر من آیا هستی تو که سجده کنی او را

قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَلَا تَفْعَلُوا لَوْ كُنْتُ آمُرُ أَحَدًا

گفت قیس گفتم سجده نکنم گفت آنحضرت پس مکنید سجده مرا اگر بودم که فرمان می‌کردم یکی را

أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ النِّسَاءَ أَنْ يَسْجُدْنَ

اینکه سجده کند یکی را بتحقیق حکم میکردم زنان را آنکه سجده کنند

لِأَزْوَاجِهِنَّ لِمَا جَعَلَ اللّٰهُ لَهُمْ عَلَيْهِنَّ مِنَ الْحَقِّ

شوهران خود را از برای آنچه گردانیده است خدا از برای مردان بر زنان حق

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ فِي سُنَنِهِ فِي كِتَابِ النِّكَاحِ فِي

روایت کرد این حدیث را ابو داود در سنن ابی داود در کتاب النکاح در

بَابُ حَقِّ الزَّوْجِ عَلَى الْمَرْأَةِ

باب حق شوهر بر زن.

الباب السادس في حكم المحبة بالنبي صلى

باب ششم در حکم محبت با پیغمبر

الله عليه وسلم قال الله تعالى في سورة التوبة

الله علیه وسلم فرمود خدا تعالی در سوره توبه

قل إن كان آباؤكم وأبناؤكم وإخوانكم وأزواجكم

بگو ای محمد اگر هستند پدران شما و فرزندان شما و برادران شما و زنان شما

وعشيرتكم وأموال اقترفتموها وتجارة

و خویشان شما و مالهای شما که کسب کرده اید آنرا و تجارتی

تخشون كسادها ومساكن ترضونها أحب

می ترسید از ناروایی آن و مسکنها که پسند می کنید آنرا دوست تر

إليكم من الله ورسوله وجهاد في سبيله فتربصوا

بسوی شما از خدا و پیغمبر او و از جهاد در راه او پس انتظار برید

حتى يأتي الله بأمره والله لا يهدي القوم الفاسقين

تا آنکه بیارد خدا حکم خود را و خدا راه نمی نماید قوم فاسقان را

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه

روایت است از ابی هریره که هر آئینه پیغمبر خدا صلی الله علیه

وسلم قال والذي نفسي بيده لا يؤمن أحدكم

وسلم گفت سوگند آن خدا که بقای ذات من در ید او است ایمان کامل نمی آرد یکی از شما

حتى أكون أحب إليه من والده وولده رواه

تا آنکه باشم دوست تر بسوی وی از پدر وی و فرزندان وی روایت کرد

البُخاري في صحيحه في كتاب الايمان في بيان انّ
بخاری در صحیح بخاری در کتاب الایمان در بیان آنکه

حبّ الرسول صلّى الله عليه وسلّم من الايمان
حب پیغمبر صلی الله علیه وسلم از ایمانست

وعن انس قال قال رسول الله صلّى الله عليه
وروایت است از انس که گفت گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه

وسلّم لا يؤمن احدكم حتّى اكون احبّ اليه
وسلم ایمان کامل نمی آرد یکے از شما تا آنکه باشم محبوب تر بسوی او

من والده وولده والناس اجمعين رواه البخاري
از پدر وے و از فرزندان وے و مردم همه روایت کرد این حدیث را

في الباب المذكور ورواه مسلم في صحيحه في
در باب مذکور و روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در

كتاب الايمان في باب وجوب محبّة رسول الله
کتاب الایمان در باب واجب شدن محبت رسول خدا

صلّى الله عليه وسلّم اكثر من الاهل والولد
صلی الله علیه وسلم افزون تر از اهل و فرزندان

والناس اجمعين وعنه عن النبيّ صلّى الله
و مردم همه و نیز روایت است از انس و او روایت کرده از پیغمبر خدا

عليه وسلّم قال ثلث من كنّ فيه وجد
علیه وسلم که گفت آنحضرت سه خصلت اند که باشند آن سه خصلت در وی یابد

باقی بصفحه ۶۷

حلاوة الإيمان أن يكون الله ورسوله أحب

حلاوت ایمان را اینکه باشد خدا و رسول خدا محبوب تر

إليه مما سواهما وأن يحب المرء لا يحبه إلا لله

بسوی وے از هر چیز سوای خدا و رسول و اینکه دوست دارد انسان را دوست ندارد او را مگر

وأن يكره أن يعود في الكفر كما يكره أن يقذف

و اینکه ناخوش دارد این را که باز درآید در کفر چنانکه ناخوش می دارد اینکه انداخته شود

في النار رواه البخاري في صحيحه في كتاب الإيمان

در آتش روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب الایمان

في باب حلاوة الإيمان ورواه مسلم في صحيحه

در باب حلاوت ایمان و روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم

أيضا في كتاب الإيمان في باب خصال من

نیز در کتاب الایمان در باب خصلتهائیکه هر کس

اتصف بهن وجد حلاوة الإيمان وعن

متصف شد بآن یافت حلاوت ایمان را و روایت است از

عبد الله بن مسعود قال جاء رجل إلى

عبد الله بن مسعود که گفت آمد مردے بسوے

رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال

پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم پس گفت

يا رسول الله كيف تقول في رجل أحب قوما

یا رسول الله چه می فرمائی در شان مردیکه دوست داشت قومی را

... قال المالك وغيره والحب في الله تعالى من واجبات الإسلام هذا كلام القاضي انتهى ما قال الإمام النووي ٧

فَلَمْ يَلْحَقْ بِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ولاحق نشد بایشاں در عمل پس گفت پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم

اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ وَعَنْ سَالِمِ بْنِ اَبِي الْجَعْدِ

انسان با کسے خواہد بود کہ اورا دوست دارد و روایت است از سالم بن ابی الجعد

عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ اَنَّ رَجُلًا سَاَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ

واو روایت کرد از انس بن مالک کہ بدرستیکہ مردے پرسید پیغمبر صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَتَى السَّاعَةُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ

علیہ وسلم را پس گفت کی خواہد آمد قیامت یا رسول اللہ

فَقَالَ مَا اَعْدَدْتَ لَهَا قَالَ مَا اَعْدَدْتُ لَهَا مِنْ

پس گفت آنحضرت چہ مہیا کردہ برای قیامت گفت آن مرد مہیا نکردم برای قیامت

كَثِيرِ صَلٰوةٍ وَّلَا صَوْمٍ وَّلَا صَدَقَةٍ وَّلٰكِنِّي اُحِبُّ

از زیادہ نماز و نہ روزہ و نہ صدقہ ولیکن من دوست میدارم

اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ قَالَ اَنْتَ مَعَ مَنْ اَحْبَبْتَ رَوَاهُ

خدا و رسول خدا را گفت آنحضرت تو با کسے خواہی بود کہ آنرا دوست میداری روایت کرد

الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيْحِهٖ فِي كِتَابِ الْاَدَبِ فِي بَابِ

بخاری در صحیح بخاری در کتاب الادب در باب

عَلَامَةِ الْحُبِّ فِي اللّٰهِ وَعَنْ ثَابِتٍ عَنْ اَنَسٍ اَنَّ

علامت حب فی اللہ و روایت است از ثابت واو روایت کرد از انس

رَجُلًا سَاَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ السَّاعَةِ

مردے پرسید پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم را از قیامت

فَقَالَ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ وَمَاذَا أَعْدَدْتَ لَهَا قَالَ

پس گفت آن مرد کی خواهد آمد قیامت گفت آنحضرت و چه مهیا کرده برای قیامت گفت آن مرد

لَا شَيْءَ إِلَّا أَنِّي أُحِبُّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللّٰهُ

چیزی مهیا نیست مگر اینکه محبوب می‌دارم خدا و پیغمبر خدا را صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قَالَ

علیه وسلم پس گفت آنحضرت تو باکسے خواهی بود که آنرا دوست می‌داری گفت

أَنَسٌ فَمَا فَرِحْنَا بِشَيْءٍ فَرَحَنَا بِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

انس پس خوشنود نشده بودیم بچیزی مانند خوشنودی باین قول پیغمبر صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قَالَ أَنَسٌ فَأَنَا

علیه وسلم که تو باکسے خواهی بود که آنرا محبوب داری گفت انس پس من

أُحِبُّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ

دوست می‌دارم پیغمبر صلے الله علیه و سلم و ابوبکر و عمر رضی را

وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ مَعَهُمْ بِحُبِّي إِيَّاهُمْ وَإِنْ لَمْ أَعْمَلْ

و امید میدارم اینکه باشم بالیشان بمحبت دوست داشتن من ایشان را اگرچه عمل نکردم

بِمِثْلِ أَعْمَالِهِمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي

مانند عملهای ایشان روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در

كِتَابِ الْأَنْبِيَاءِ فِي بَابِ مَنَاقِبِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

کتاب الانبیا در باب مناقب عمر بن خطاب رض

وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ مَعَ تَغْيِيرٍ يَسِيرٍ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْبِرِّ

و روایت کرد این حدیث را مسلم باندک تغیر در صحیح مسلم در کتاب البر

وَالصِّلَةِ وَعَنْ اَبِيْ وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

واصله و روایت است از ابی واقد لیثی که آنحضرت پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ

صلے اللہ علیہ وسلم در اثنای آنکه آنحضرت نشسته بود در مسجد

وَالنَّاسُ مَعَهٗ اِذْ اَقْبَلَ ثَلٰثَةُ نَفَرٍ فَاَقْبَلَ اِثْنَانِ

درحالیکه مردم با آنحضرت بودند چون پیش آمدند سه مردم پس پیش آمدند دو

اِلٰى رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَ

بسوی پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم و رفت

وَاحِدٌ قَالَ فَوَقَفَا عَلٰى رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

یکے گفت راوی حدیث پس استادند آن دو مردم نزد مجلس پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ فَاَمَّا اَحَدُهُمَا فَرَاٰى فُرْجَةً فِي الْحَلْقَةِ

وسلم پس لیکن یکے از ایشان پس دید جای خالی را در حلقه

فَجَلَسَ فِيْهَا وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَجَلَسَ خَلْفَهُمْ وَاَمَّا الثَّالِثُ

پس نشست دران جا و لیکن دیگر پس نشست پس اهل مجلس و لیکن مردم سوم

فَاَدْبَرَ ذَاهِبًا فَلَمَّا فَرَغَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

پس پشت کرد رفت پس چون فارغ شد پیغمبر خدا صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اَلَا اُخْبِرُكُمْ عَنِ النَّفَرِ الثَّلٰثَةِ

علیہ وسلم گفت آیا خبر دہم شما را از حال این سه مردم

اَمَّا اَحَدُهُمْ فَاَوٰى اِلَى اللّٰهِ فَاٰوَاهُ اللّٰهُ وَاَمَّا الْاٰخَرُ

لیکن یکے از ایشان پس منضم شد بسوے خدا پس منضم کرد او را خدا بسوی رحمت خود

فَاسْتَحْيَى فَاسْتَحْيَى اللّٰهُ مِنْهُ وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَاَعْرَضَ فَاَعْرَضَ

پس شرم کرد پس شرم کرد خدا ازان ولیکن دیگر پس رو گردانید پس اعراض کرد

اللّٰهُ عَنْهُ رَوَاهُ الْبُخَارِیُّ فِیْ صَحِیْحِهٖ فِیْ کِتَابِ الْعِلْمِ

خدا ازو روایت کرد این حدیث را البخاری در صحیح بخاری در کتاب العلم

وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ فِیْ صَحِیْحِهٖ فِیْ کِتَابِ السَّلَامِ فِیْ

و روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب السلام در

بَابِ مَنْ اَتٰی مَجْلِسًا الخ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ

باب کسیکه آمد در مجلس الخ و روایت است از ابن عباس که گفت

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ اَحِبُّوا

گفت پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم دوست دارید

اللّٰهَ لِمَا یَغْذُوْکُمْ مِنْ نِعَمِهٖ وَاَحِبُّوْنِیْ لِحُبِّ اللّٰهِ

خدا را از برای آنکه طعام دهد شمارا از نعمت و دوست دارید مرا از جهت دوستی خدا

وَاَحِبُّوْا اَهْلَ بَیْتِیْ لِحُبِّیْ رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ فِیْ

و دوست دارید اهل بیت مرا از جهت دوستی من روایت کرد این حدیث را ترمذی در

جَامِعِهٖ فِیْ اَبْوَابِ الْمَنَاقِبِ فِیْ بَابِ مَنَاقِبِ اَهْلِ

جامع ترمذی در ابواب المناقب در باب مناقب اهل

بَیْتِ النَّبِیِّ صلعم وَعَنْ اَسْلَمَ عَنْ عُمَرَ اَنَّهٗ

بیت پیغمبر صلے الله علیه وسلم و روایت است از اسلم و او روایت کرد از عمر رضی که بدرستیکه عمر رض

فَرَضَ لِاُسَامَةَ فِیْ ثَلٰثَةِ اٰلَافٍ وَخَمْسِمِائَةٍ

مقرر کرد برای اسامه بن زید در سه هزار و پانصد

وَفَرَضَ لِعَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ فِي ثَلَاثَةِ آلَافٍ فَقَالَ

و مقرر کرد برای عبد الله بن عمر در سه هزار پس گفت

عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ عُمَرَ لِأَبِيهِ لِمَ فَضَّلْتَ أُسَامَةَ عَلَيَّ

عبد الله بن عمر مر پدر خود را چرا فضیلت دادی اسامه را بر من

فَوَاللّٰهِ مَا سَبَقَنِي إِلَى مَشْهَدٍ قَالَ لِأَنَّ زَيْدًا كَانَ

پس سوگند بخدا سبقت نکرده است اسامه مرا بسوی هیچ غزوه گفت عمر رضی برای آنکه پدر آنحضرت زید بود

أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

دوست تر بسوی پیغمبر خدا صلے الله علیه و سلم

مِنْ أَبِيكَ وَكَانَ أُسَامَةُ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ

از پدر تو و بود اسامه محبوب تر بسوی پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْكَ فَآثَرْتُ حِبَّ

صلے الله علیه و سلم از تو پس اختیار کردم محبوب

رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حِبِّي رَوَاهُ

رسول الله صلے الله علیه و سلم را بر محبوب خود روایت کرد این

التِّرْمِذِيُّ فِي الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ فِي بَابِ مَنَاقِبِ

ترمذی در کتاب مذکور در باب مناقب

زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ رَضِيَ وَقَالَ هٰذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ

زید بن حارثه رضی و گفت ترمذی این حدیث حدیث حسن غریب است

وَعَنْ جَبَلَةَ بْنِ حَارِثَةَ قَالَ قَدِمْتُ عَلَى

و روایت است از جبله بن حارثه که گفت آمدم نزد

رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ

پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم پس گفتم مرآنحضرت را یا رسول الله

ابْعَثْ مَعِي أَخِي زَيْدًا قَالَ هُوَ ذَا فَإِنِ انْطَلَقَ مَعَكَ

بفرست همراه من برادر مرا که زید است گفت رسول الله او زید اینست پس اگر برود همراه تو

لَمْ أَمْنَعْهُ قَالَ زَيْدٌ يَا رَسُولَ اللّٰهِ لَا أَخْتَارُ عَلَيْكَ

منع نمی کنم او را گفت زید یا رسول الله اختیار نمی کنم بر تو

أَحَدًا قَالَ فَرَأَيْتُ رَأْيَ أَخِي أَفْضَلَ مِنْ رَأْيِي

هیچ یکے را گفت جبله بن حارثه پس دیدم رای برادر خود را نیکوتر از رای خود

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ فِي الْبَابِ الْمَذْكُورِ وَقَالَ هٰذَا

روایت کرد این حدیث را ترمذی در باب مذکور وگفت ترمذی این

حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ

حدیث غریب است نمی شناسیم او را مگر از حدیث ابن

الرُّومِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ شعر وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ

رومی از روایت علی بن شعر و روایت است از عبد الله بن

هِشَامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

هشام گفت بودیم با پیغمبر صلے الله علیه وسلم

وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ

در حالیکه آنحضرت گیرنده بود دست عمر بن خطاب رض را پس گفت مرآنحضرت را عمر رض

يَا رَسُولَ اللّٰهِ لَأَنْتَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ

یا رسول الله هر آئینه تو محبوب تر هستی بسوی من از همه چیز

إِلَّا نَفْسِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مگر از نفس من پس گفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ حَتّٰى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْكَ

ایمان کامل نیست سوگند بآن خدا که ذات من در دست قدرت اوست تا آنکه باشم محبوب تر بسوی تو

مِنْ نَفْسِكَ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ فَإِنَّهُ الْآنَ وَاللّٰهِ لَأَنْتَ

از نفس تو پس گفت مر آنحضرت را عمر پس بر آینه شان اینست که اکنون سوگند بخدا

أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

محبوب تری بسوی من از نفس من پس گفت پیغمبر صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَهُ الْآنَ يَا عُمَرُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ

وسلم مر عمر را اکنون ایمان کامل شد ای عمر روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح

فِي أَوَّلِ كِتَابِ الْإِيمَانِ وَالنُّذُورِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ

در شروع کتاب الایمان والنذور در روایت است از ابی ذر

قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ

که گفت گفتم یا رسول الله آن مرد که دوست دارد قومی را

وَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَعْمَلَ مِثْلَ عَمَلِهِمْ قَالَ أَنْتَ يَا أَبَا ذَرٍّ

و نمی تواند آنکه عمل کند مثل عمل آن قوم گفت آنحضرت تو ای ابا ذر

مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قُلْتُ فَإِنِّي أُحِبُّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ

با کسے خواهی بود که دوست داری گفتم پس بتحقیق من دوست دارم خدا و رسول خدا را

قَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ فِي سُنَنِهِ

گفت آنحضرت تو با کسے خواهی بود که او را دوست داری روایت کرد این حدیث را دارمی در

فِي كِتَابِ الرِّقَاقِ فِي بَابِ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ

در كتاب الرقاق در باب بيان آنكه انسان با كسے خواهد بود كه او را دوست دارد

وَعَنِ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ قُلْتُ لِعَبِيدَةَ عِنْدَنَا

و روايت است از ابن سيرين كه گفت گفتم عبيده را كه نزد ما

مِنْ شَعَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَبْنَاهُ

از موى پيغمبر صلى الله عليه وسلم است يافتيم آن مو را

مِنْ قِبَلِ أَنَسٍ أَوْ مِنْ قِبَلِ أَهْلِ أَنَسٍ فَقَالَ

از جانب انس يا از جانب اهل انس پس گفت عبيده

لَأَنْ تَكُونَ عِنْدِي شَعَرَةٌ مِنْهُ أَحَبُّ إِلَيَّ

هر آئينه بودن نزد من موى از آنها محبوب تر است بسوى من

مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ

از دنيا و چيزها كه در دنيا است روايت كرد اين حديث را البخارى در صحيح بخارى

فِي كِتَابِ الْوُضُوءِ فِي بَابِ الْمَاءِ الَّذِي يُغْسَلُ

در كتاب الوضوء در باب آبيكه شسته شود

بِهِ شَعَرُ الْإِنْسَانِ وَعَنْ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ

بآن موى آدمى و روايت است از عباس واو روايت كرد از پدر خود و

النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُحُدٌ جَبَلٌ

پيغمبر صلى الله عليه وسلم كه گفت آنحضرت احد كوهيست

يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ

كه دوست مى دارد ما را و دوست ميداريم او را روايت كرد اين حديث را البخارى در صحيح بخارى در كتاب

الزَّكٰوةِ فِي بَابِ خَرْصِ التَّمْرِ وَسَنَذْكُرُ اَحَادِيْثَ

الزکوة در باب خرص التمر و قریب است که ذکر کنیم حدیثهای

حَنِيْنِ الْجِذْعِ وَهِيَ مُنَاسِبَةٌ لِهٰذَا الْبَيَانِ اَيْضًا

گریه کردن تنه درخت خرما و آن احادیث مناسب اند بیان را نیز

فِي بَابِ الْمُعْجِزَاتِ اِنْشَاءَ اللّٰهُ تَعَالٰى

در باب معجزات اگر خواسته خداوند تعالی است

اَلْبَابُ السَّابِعُ فِي اِتِّبَاعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

باب هفتم در پیروی کردن پیغمبر صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِي سُوْرَةِ اٰلِ عِمْرَانَ

علیه وسلم را فرمود الله تعالی در سوره آل عمران ع ۴

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِيْ يُحْبِبْكُمُ

بگوای محمد اگر هستید شما که دوست میدارید خدارا پس پیروی من کنید تا دوست دارد شمارا

اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ

خدا و بیامرزد شمارا گناهان شما و خدا آمرزنده مهربان است

قُلْ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ

بگوای محمد فرمان برداری کنید خدارا و رسول را پس اگر روگردان شوند پس هر آئینه

اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِيْنَ ۝ عَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ اَنَّ

خدا دوست نمی دارد کافران را روایت است از ابی هریره که

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ اَطَا

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم گفت کسیکه فرمان برداری

فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ وَمَنْ عَصَانِيْ فَقَدْ عَصَى اللّٰهَ
پس ہر آئینہ فرمان برداری میکند خدا را وکسیکہ نافرمانی میکند مرا پس بتحقیق نافرمانی میکند خدا را

وَمَنْ اَطَاعَ اَمِيْرِيْ فَقَدْ اَطَاعَنِيْ وَمَنْ عَصٰى
وکسیکہ فرمانبرداری میکند امیر مرا پس ہر آئینہ فرمانبرداری میکند مرا وکسیکہ نافرمانی میکند

اَمِيْرِيْ فَقَدْ عَصَانِيْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ
امیر مرا پس بتحقیق نافرمانی میکند مرا روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

فِيْ اَوَّلِ كِتَابِ الْاَحْكَامِ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ
در شروع کتاب الاحکام در روایت است از عبد اللہ کہ گفت

اِنَّ اَحْسَنَ الْحَدِيْثِ كِتَابُ اللّٰهِ وَاَحْسَنَ الْهَدْيِ
ہر آئینہ نیکوترین سخنہا کتاب خداست و بہترین طریقہا

هَدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَرَّ الْاُمُوْرِ
طریقہ محمد صلے اللہ علیہ وسلم است و بدترین کارہا

مُحْدَثَاتُهَا وَاِنَّ مَا تُوْعَدُوْنَ لَاٰتٍ وَمَا اَنْتُمْ
نو پیدا کردہ شدہ است و بدرستیکہ آنچہ وعدہ دادہ شدہ اید بتحقیق آمدنیست و نیستید شما

بِمُعْجِزِيْنَ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ
عاجز کنندگان خدا را در روایت است از ابی ہریرہ کہ بدرستیکہ پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ اُمَّتِيْ يَدْخُلُوْنَ
صلے اللہ علیہ وسلم گفت ہمہ امت من داخل خواہند شد

الْجَنَّةَ اِلَّا مَنْ اَبٰى قَالُوْا وَمَنْ يَّاْبٰى قَالَ مَنْ اَطَاعَنِيْ
در جنت مگر کسیکہ سرکشی کرد گفتند وکدام کس سرکشی کرد گفت ہر کہ فرمانبرداری کند مرا

دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى وَعَنْ
در آید بهشت را وهرکه نافرمانی کند مرا پس برآئینه سرکشی کرد ودر روایت است از
جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ جَاءَتْ مَلَائِكَةٌ إِلَى
جابر بن عبد الله که گفت جابر آمدند چند فرشتگان بسوی
النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ نَائِمٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ
پیغمبر صلی الله علیه وسلم درحالیکه آنحضرت خوابیده بود پس گفتند بعض
إِنَّهُ نَائِمٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ الْعَيْنَ نَائِمَةٌ وَالْقَلْبَ
که وی خوابیده است وگفتند بعضی ازان فرشتگان که چشم او درخوابست ودل او
يَقْظَانُ فَقَالُوا إِنَّ لِصَاحِبِكُمْ هٰذَا مَثَلًا فَاضْرِبُوا
بیدار پس گفتند آن فرشتگان بدرستیکه مر صاحب شمارا که دهست حالیست عجیب بیان کن
لَهُ مَثَلًا فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّهُ نَائِمٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ
برای او آن حال عجیب پس گفتند بعضی ازان ملائکه وی خوابیده است وگفتند بعضی ازانها
إِنَّ الْعَيْنَ نَائِمَةٌ وَالْقَلْبَ يَقْظَانُ فَقَالُوا مَثَلُهُ
برآئینه چشم او درخوابست ودل او بیدار پس گفتند آن فرشتگان
كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى دَارًا وَجَعَلَ فِيهَا مَأْدُبَةً وَ
مانند مثل مردیست که بنا کرد سرارا وساخت آن مرد دران سرا مهمانی و
بَعَثَ دَاعِيًا فَمَنْ أَجَابَ الدَّاعِيَ دَخَلَ الدَّارَ
فرستاد آن مرد خواننده را پس کسیکه اجابت کرد خواننده را داخل شد
وَأَكَلَ مِنَ الْمَأْدُبَةِ وَمَنْ لَمْ يُجِبِ الدَّاعِيَ لَمْ يَدْخُلِ
وخورد ازان مهمانی وکسیکه اجابت نکرد آن خواننده را داخل نشد

الدَّارَ وَلَمْ يَأْكُلْ مِنَ الْمَأْدُبَةِ فَقَالُوْا أَوِّلُوْهَا لَهُ

در آن سرا و نخورد از آن مهمانی پس گفتند آن فرشتگان تاویل کنید مثل را

يَفْقَهْهَا فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّهُ نَائِمٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ

تا بفهمد این مثل را پس گفتند بعضے از آن فرشتگان که وی خفته است وگفتند بعضے از ایشان که

الْعَيْنَ نَائِمَةٌ وَالْقَلْبَ يَقْظَانُ فَقَالُوْا الدَّارُ الْجَنَّةُ

چشم او در خواب است و دل او بیدار پس گفتند آن فرشتگان سرا بهشت است

وَالدَّاعِيْ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنْ أَطَاعَ

و خواننده محمد است صلے الله علیه وسلم پس هر که فرمانبرداری کند

مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ أَطَاعَ اللهَ وَ

محمد را صلے الله علیه وسلم پس بدرستیکه فرمانبرداری میکند خدا را و

مَنْ عَصَى مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ

کسیکه نافرمانی کند محمد را صلے الله علیه وسلم پس بتحقیق

عَصَى اللهَ وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرْقٌ

نافرمانی میکند خدا را و محمد صلے الله علیه وسلم سبب امتیاز است

بَيْنَ النَّاسِ وَعَنْ أَبِيْ مُوْسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

درمیان کسان و روایت است از ابی موسی و او روایت کرد از پیغمبر صلے

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا مَثَلِيْ وَمَثَلُ مَا بَعَثَنِيَ

الله علیه وسلم که گفت آنحضرت جز این نیست که مثل من و مثل آن چیزیکه فرستاده

اللهُ بِهِ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى قَوْمًا فَقَالَ يَا قَوْمِ إِنِّيْ

خدا بآن چیز مانند مثل مردیست که آمد نزد قومی پس گفت ای قوم بدرستیکه من

رَأَيْتُ الْجَيْشَ بِعَيْنَيَّ وَإِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْعُرْيَانُ

دیده ام لشکر را بدو چشمان خود و بدرستیکه من خبر خوف دهنده عریانم

فَالنَّجَاءَ فَأَطَاعَهُ طَائِفَةٌ مِنْ قَوْمِهِ فَأَدْلَجُوا

پس زود دوی کنید تا نجات یابید پس فرمانبرداری کردند آن مرد را گروهی از قوم او پس سیر کردند شبانه و

فَانْطَلَقُوا عَلَى مَهْلِهِمْ فَنَجَوْا وَكَذَّبَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ

رفتند بر آرام خود پس نجات یافتند و تکذیب کردند گروهی از قوم او

فَأَصْبَحُوا مَكَانَهُمْ فَصَبَّحَهُمُ الْجَيْشُ فَأَهْلَكَهُمْ

پس صبح کردند بمکان خود پس در وقت صبح آمد بریشان گروه لشکر پس هلاک کرد ان لشکر ایشان

وَاجْتَاحَهُمْ فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ أَطَاعَنِي فَاتَّبَعَ

و از بیخ برکند ایشان را پس آن مثل کسی است که فرمانبرداری کرد مرا پس پیروی کرد

مَا جِئْتُ بِهِ وَمَثَلُ مَنْ عَصَانِي وَكَذَّبَ بِمَا جِئْتُ

آن چیزیرا که آورده ام از او و مثل کسے است که نافرمانی کرد مرا و تکذیب کرد بچیزیکه آورده ام

بِهِ مِنَ الْحَقِّ رَوَى الْبُخَارِيُّ الْأَحَادِيثَ الْأَرْبَعَةَ

آنرا از حق روایت کرد بخاری این چهار احادیث را

فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْاِعْتِصَامِ فِي بَابِ الْاِقْتِدَاءِ

در صحیح بخاری در کتاب الاعتصام در باب پیروی کردن

بِسُنَنِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و

بسنتهاے پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم و در روایت است

عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ لَعَنَ اللهُ الْوَاشِمَاتِ

از علقمه مروی روایت کرده از عبد الله که گفت عبد الله لعنت کناد خدا زنان را که

۸۰

وَالْمُوتَشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ

و بر زنانی که طلب کنند که ایشان را سوزن زنند و بر زنانی که موی از روی بر کنند و بر زنانی که کشاده کنند میان دندانها را برای حسن آنانیکه تغییر کنند

خَلْقَ اللّٰهِ فَبَلَغَ ذٰلِكَ امْرَأَةً مِّنْ بَنِي أَسَدٍ يُقَالُ لَهَا

پیدایش خدا را پس رسید این قول عبد الله زنی را که از قبیله بنی اسد بود گفته می شود او را

أُمُّ يَعْقُوبَ فَجَاءَتْ فَقَالَتْ إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّكَ

ام یعقوب پس آمد آن زن پس گفت هر آئینه شان این است که رسیده مرا که تو

لَعَنْتَ كَيْتَ وَكَيْتَ فَقَالَ وَمَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ

لعنت میکنی چنین و چنین پس گفت عبد الله و چیست مرا که لعنت نکنم کسی را

لَعَنَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ

که لعنت کرده است او را پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم و کسی را

هُوَ فِي كِتَابِ اللّٰهِ فَقَالَتْ لَقَدْ قَرَأْتُ مَا بَيْنَ اللَّوْحَيْنِ

که او لعنت کرده شده است در کتاب خدا پس گفت آن زن هر آئینه خوانده ام چیزی را که در میان دو

فَمَا وَجَدْتُ فِيهِ مَا تَقُولُ قَالَ لَئِنْ كُنْتِ قَرَأْتِيهِ

پس نیافتم در وی آن چیز را که میگوئی گفت عبد الله اگر هستی تو که خوانده آن را

لَقَدْ وَجَدْتِيهِ أَمَا قَرَأْتِ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ

هر آئینه یافته بودی آن چیز را آیا نخوانده و چیزی که بدهد شما را پیغمبر پس بگیرید آن را

وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا قَالَتْ بَلَى قَالَ فَإِنَّهُ قَدْ

و چیزی که منع کند شما را از آن پس باز آئید از آن چیز گفت آن زن آری این خوانده ام گفت پس

عَنْهُ قَالَتْ فَإِنِّي أَرَى أَهْلَكَ يَفْعَلُونَهُ قَالَ فَاذْهَبِي

از آن چیز گفت آن زن پس من گمان میکنم اهل ترا که می کنند این کار گفت عبد الله پس برو

فَانْظُرِي فَذَهَبَتْ فَنَظَرَتْ فَلَمْ تَرَ مِنْ حَاجَتِهَا

پس نگاه بکن پس رفت پس نگاه کرد آن زن پس ندید از حاجت خود

شَيْئًا فَقَالَ لَوْ كَانَتْ كَذَلِكَ مَا جَامَعْتُهَا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

چیزی را پس گفت عبدالله اگر بود چنین مصاحبت نکردمی مرا او را روایت کرد این را بخاری

فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ التَّفْسِيرِ فِي تَفْسِيرِ سُورَةِ الْحَشْرِ

در صحیح بخاری در کتاب التفسیر در تفسیر سورهٔ حشر

وَقَالَ اللهُ تَعَالَى فِي سُورَةِ النِّسَاءِ فَلَا وَرَبِّكَ

و گفت الله تعالی در سورهٔ نساء پس سوگند به پروردگار تو

لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا

که ایشان مومن نباشند تا وقتیکه حکم مقرر کنند ترا در آنچه اختلاف واقع شود در میان ایشان باز

فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝ وَ

در دلهای خود تنگی از آنچه تو حکم کردی و تسلیم کنند بانقیاد و

لَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا

اگر فرض میگردانیدیم بر ایشان که بکشید نفسهای خود را یا خارج شوید

مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا

از منزلهای خویش [illegible] نکردند این را مگر قلیل از ایشان و اگر ایشان بکردندی

مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا ۝

آنچه پند داده میشوند بآن هر آئینه بودی بهتر برای ایشان و سخت تر در استواری دین

وَإِذًا لَآتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ۝ وَلَهَدَيْنَاهُمْ

و آن وقت هر آئینه میدادیم ایشان را از نزد خود اجر بزرگ و هر آئینه راه می نمودیم ایشان را

٨٣

صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ۝ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَأُولٰٓئِكَ

راه راست و کسیکه فرمانبرداری کند خدا و پیغمبر را پس آن گروه

مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ

همراه آن کسانند که انعام کرده است خدا برایشان از پیغمبران و صدیقان

وَالشُّهَدَآءِ وَالصّٰلِحِينَ وَحَسُنَ أُولٰٓئِكَ رَفِيقًا ۝

و شهیدان و صالحان و نیکو اند این جماعت رفیق

ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيمًا ۝ عَنْ

این فضل است از خدا و کافیست خدا دانا روایت است از

عُرْوَةَ قَالَ خَاصَمَ الزُّبَيْرُ رَجُلًا مِّنَ الْأَنْصَارِ فِي

عروه که گفت خصومت کرد زبیر بمردی که از انصار بود در

شَرِيجٍ مِّنَ الْحَرَّةِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

آب راه از سنگستان پس گفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسِلِ الْمَآءَ إِلٰى جَارِكَ فَقَالَ

سیراب کن زمین خود را ای زبیر بستر جاری کن آب را بسوی زمین همسایه خود پس گفت

الْأَنْصَارِيُّ يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَنْ كَانَ ابْنَ عَمَّتِكَ

انصاری ای پیغمبر خدا از برای آن بایں طور حکم کردی که او پسر عمه تست

فَتَلَوَّنَ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ احْبِسِ الْمَآءَ

پس متلون شد روی مبارک آنحضرت پستر گفت آنحضرت سیراب کن زمین خود را ای زبیر بستر باز دار

حَتّٰى يَرْجِعَ إِلَى الْجَدْرِ ثُمَّ أَرْسِلِ الْمَآءَ إِلٰى جَارِكَ

تا آنکه باز گردد آب بسوی دیوار پستر گذار آب را که جاری شود بسوی زمین

٨٤

وَاسْتَوْعَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلزُّبَيْرِ حَقَّهُ

وکامل داد پیغمبر صلی الله علیه وسلم زبیر را

فِي صَرِيحِ الْحُكْمِ حِينَ أَحْفَظَهُ الْأَنْصَارِيُّ وَكَانَ

حق او را در صریح حکم وقتیکه خشمگین کرد آنحضرت را انصاری و بود آنحضرت

أَشَارَ عَلَيْهِمَا بِأَمْرٍ لَهُمَا فِيهِ سَعَةٌ قَالَ الزُّبَيْرُ فَمَا أَحْسِبُ

که اشارت کرده بود بر ایشان بامری که مر ایشان را در آن امر فراخی بود گفت زبیر پس نمی پندارم

هٰذِهِ الْآيَاتِ إِلَّا نَزَلَتْ فِي ذٰلِكَ فَلَا وَرَبِّكَ

این آیات را مگر اینکه نازل شدند درین قصه پس قسم به پروردگار تو

لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

که ایشان مومن نباشند تا آنکه حکم مقرر کنند ترا در آنچه اختلاف واقع شود درمیان ایشان

فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ التَّفْسِيرِ فِي تَفْسِيرِ سُورَةِ النِّسَاءِ

در صحیح بخاری در کتاب التفسیر در تفسیر سورة نساء

وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ

و روایت کرد این حدیث را مسلم از عروه بن زبیر و او روایت کرد از عبد الله بن

الزُّبَيْرِ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْفَضَائِلِ وَرَوَاهُ ابْنُ

زبیر در صحیح مسلم در کتاب الفضائل و روایت کرد این حدیث را

مَاجَةَ فِي أَوَّلِ سُنَنِهِ كَمُسْلِمٍ وَقَالَ اللهُ تَعَالَى

ابن ماجه در شروع سنن ابن ماجه مانند مسلم و فرمود خدا تعالی

فِي سُورَةِ الْمَائِدَةِ وَأَطِيعُوا اللهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ

در سورة مائده و اطاعت کنید خدا را و اطاعت کنید پیغمبر را

وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا

وبترسید پس اگر روبگردانید پس بدانید کہ نیست بر پیغمبر ما مگر

الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالَى فِي سُورَةِ الْأَنْفَالِ

حکم رسانیدن آشکارا وفرمود خدا تعالی در سورة انفال

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ

ای کسانیکه ایمان آوردید قبول کنید خواندن خدا و پیغمبر را هنگامیکه بخواند شمارا

لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ

برای آنکه زنده گرداند شمارا وبدانید کہ بدرستیکه خدا حائل میشود درمیان مرد ودل او

وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝ عَنْ أَبِي سَعِيدِ بْنِ الْمُعَلَّى

وتحقیق بسوی وی حشر کرده خواهید شد روایت است از ابی سعید بن معلی

قَالَ كُنْتُ أُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ فَدَعَانِي رَسُولُ اللّٰهِ

کہ گفت بودم کہ نماز میگزاردم در مسجد پس خواند مرا پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ أُجِبْهُ فَقُلْتُ

صلی الله علیه وسلم پس جواب ندادم آنحضرت را پس گفتم

يَا رَسُولَ اللّٰهِ إِنِّي كُنْتُ أُصَلِّي فَقَالَ أَلَمْ يَقُلِ اللّٰهُ

یا رسول الله بدرستیکه من بودم کہ نماز میگزاردم پس گفت آنحضرت آیا نگفته است خدا

اسْتَجِيبُوا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ ثُمَّ قَالَ لِي

اجابت کنید خواندن خدا و رسول را چون بخواند رسول الله شمارا پس گفت آنحضرت مرا

لَأُعَلِّمَنَّكَ سُورَةً هِيَ أَعْظَمُ السُّوَرِ فِي الْقُرْآنِ

هرآینه بیاموزم ترا سوره کہ آن بزرگترین سورها در قرآنست

٨٥

باقی بصفحه ١٠٦

قَبْلَ اَنْ نَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ ثُمَّ اَخَذَ بِيَدِيْ فَلَمَّا اَرَادَ

قبل از آنکه بیرون شوی از مسجد پس گرفت آنحضرت دست مرا پس چون خواست

اَنْ يَّخْرُجَ قُلْتُ لَهٗ اَلَمْ تَقُلْ لَاُعَلِّمَنَّكَ سُوْرَةً هِيَ

آنکه بیرون شود گفتم آنحضرت را آیا تو نگفتی که خواہم آموخت ترا سورۂ که آن

اَعْظَمُ سُوْرَةٍ مِّنَ الْقُرْاٰنِ قَالَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ

بزرگترین سوره است از قرآن گفت آنحضرت الحمد لله رب

الْعٰلَمِيْنَ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِيْ وَالْقُرْاٰنُ الْعَظِيْمُ

العالمین این سوره سبع مثانی و قرآن عظیم است

الَّذِيْ اُوْتِيْتُهٗ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ اَوَّلِ

آنکه داده شده ام آن قرآن روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در شروع

كِتَابِ التَّفْسِيْرِ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِيْ اٰخِرِ سُوْرَةِ التَّوْ

کتاب التفسیر و گفت خدا تعالی در آخر سوره توبه

لَقَدْ تَّابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ

هرآئینه بقبول توبه بازگشت خدا بر پیغمبر و آن مهاجران و انصار

الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ فِيْ سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْۢ بَعْدِ مَا كَادَ

که پیروی کردند پیغمبر را در زمان تنگدستی از پس آنکه نزدیک بود

يَزِيْغُ قُلُوْبُ فَرِيْقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ اِنَّهٗ بِهِمْ

که میل کند دلهای گروهے از ایشان پس برحمت بازگشت بر ایشان هر آئینه وی

رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ وَّعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِيْنَ خُلِّفُوْا

بخشاینده مهربان است و بران سه مردم که موقوف داشته شدند

حَتّٰىٓ اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ

تا آنکه تنگ شد برایشان زمین باوجود کشادگی آن و تنگ شد

عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوْٓا اَنْ لَّا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ اِلَّآ اِلَيْهِ

برایشان نفسهای ایشان و دانستند ایشان آنکه نیست پناهی از خدا مگر بسوی وے

ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوْبُوْا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ

باز برحمت بازگشت برایشان تا رجوع کنند ایشان بدرستیکه خدا وی است توبه قبول کننده مهربان

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُوْنُوْا مَعَ الصّٰدِقِيْنَ

ای گروه مومنان بترسید از خدا و باشید با راستگویان

مَا كَانَ لِاَهْلِ الْمَدِيْنَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِّنَ الْاَعْرَابِ

مناسب نبود مر اهل مدینه را و آنان را که گرداگرد ایشانند از بادیه نشینان

اَنْ يَّتَخَلَّفُوْا عَنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ وَلَا يَرْغَبُوْا بِاَنْفُسِهِمْ

آنکه بازپس مانند از همراهی پیغمبر خدا و نه آنکه رغبت کنند بنفسهای خود

عَنْ نَّفْسِهٖ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ لَا يُصِيْبُهُمْ ظَمَاٌ وَّلَا نَصَبٌ

روگردانیده از نفس پیغمبر خدا این بسبب آنست که نمی رسد ایشان را تشنگی و نه رنج

وَّلَا مَخْمَصَةٌ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا يَطَـُٔوْنَ مَوْطِئًا

و نه گرسنگی در راه خدا و نسپرند جائی را

يَّغِيْظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُوْنَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا اِلَّا

که بخشم آرد کافران را و نیابند از دشمن هیچ یافتنی از قتل و غیره مگر

كُتِبَ لَهُمْ بِهٖ عَمَلٌ صَالِحٌ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ

نوشته شود برای ایشان بسبب آن عمل صالح هر آئینه خدا ضائع نمی گرداند

آجرَ المحسنين ۝ ولا ينفقون نفقةً صغيرةً
مزد نیکوکاران را و خرج نمی کنند هیچ خرج را اندک

ولا كبيرةً ولا يقطعون واديًا الا كُتب لهم ليجزيهم
و نه بسیار و قطع نمی کنند هیچ وادی را مگر نوشته شود برای ایشان

الله احسن ما كانوا يعملون ۝ عن ابن شهاب
خدا نیکوترین آنچه عمل میکردند روایت است از ابن شهاب

عن عبد الرحمن بن عبد الله بن كعب بن مالك
از عبد الرحمن پسر عبد الله پسر کعب پسر مالک

انّ عبد الله بن كعب بن مالك وكان قائد
که بدرستیکه عبد الله پسر کعب پسر مالک و بود عصاکش

كعب من بنيه حين عمي قال سمعت كعب
کعب از جملهٔ پسران کعب وقتیکه نابینا شد کعب گفت شنیدم کعب

بن مالك يحدث حين تخلف عن قصة
پسر مالک را درحالیکه میگفت حال وقتیکه تخلف کرد از قصهٔ

تبوك قال كعب لم اتخلف عن رسول الله
تبوک گفت کعب پس نماندم از پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم في غزوة غزاها الا في
صلی الله علیه وسلم در هیچ غزوه که غزوه کرد مگر در

غزوة تبوك غير اني كنت تخلفت في غزوة بدر
غزوه تبوک سوای آنکه من بودم که پس ماندم در غزوه بدر

٨٨

وَلَمْ يُعَاتِبْ أَحَدٌ تَخَلَّفَ عَنْهَا إِنَّمَا خَرَجَ رَسُولُ اللهِ

عتاب کرده نشد هیچ یکے که پس ماند از غزوه بدر جز این نیست که بیرون شد پیغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ عِيرَ قُرَيْشٍ حَتَّى جَمَعَ

صلے الله علیه وسلم درحالیکه اراده میداشت قافله قریش را تا آنکه جمع کرد

اللهُ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ عَدُوِّهِمْ عَلَى غَيْرِ مِيعَادٍ وَلَقَدْ

خدا درمیان ایشان و درمیان دشمن ایشان بر غیر میعاد وهرآئینه تحقیق

شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حاضر بودم با پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم

لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ حِينَ تَوَاثَقْنَا عَلَى الْإِسْلَامِ فَمَا أُحِبُّ

در شب عقبه وقتیکه عهد کردیم بر اسلام و دوست نمیدارم

أَنَّ لِي بِهَا مَشْهَدَ بَدْرٍ وَإِنْ كَانَتْ بَدْرٌ أَذْكَرَ فِي

آنکه مرا بعوض شب عقبه مشهد بدر بودے اگرچه بود بدر مشهورتر در

النَّاسِ مِنْهَا كَانَ مِنْ خَبَرِي أَنِّي لَمْ أَكُنْ قَطُّ أَقْوَى

مردم از لیلة العقبه شد از خبر من آنکه هرآئینه من نبودم هرگز توانا تر

وَلَا أَيْسَرَ حِينَ تَخَلَّفْتُ عَنْهُ فِي تِلْكَ الْغَزَاةِ وَاللهِ

ونه توانگر زیاده از آنکه بودم وقتیکه پس ماندم از آنحضرت صلے الله علیه وسلم دران غزوه سوگند

مَا اجْتَمَعَتْ عِنْدِي قَبْلَهُ رَاحِلَتَانِ قَطُّ حَتَّى جَمَعْتُهُمَا

بخدا جمع نگردید نزد من پیش از ان غزوه دو ستوران بارکش هرگز تا آنکه جمع کردم

فِي تِلْكَ الْغَزَاةِ وَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

در آن غزوه ونبود پیغمبر خدا صلے الله علیه

وَسَلَّمَ يُرِيدُ غَزْوَةً إِلَّا وَرَّى بِغَيْرِهَا حَتَّى كَانَتْ

وسلم کرا اراده میداشت هیچ غزوه را مگر توریه کرد بغیر آن تا آنکه بود

تِلْكَ الْغَزْوَةُ غَزَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

آن غزوه سوی غزوه کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فِي حَرٍّ شَدِيدٍ وَاسْتَقْبَلَ سَفَرًا بَعِيدًا

وسلم در گرمای سخت ومتوجه شد آنحضرت سفر دور

وَمَفَازًا وَعَدُوًّا كَثِيرًا فَجَلَّى لِلْمُسْلِمِينَ أَمْرَهُمْ

وبیابان بی آب ودشمن کثیر را پس ظاهر نمود برای مسلمانان امر ایشان

لِيَتَأَهَّبُوا أُهْبَةَ غَزْوِهِمْ فَأَخْبَرَهُمْ بِوَجْهِهِ الَّذِي ٩٠

تا مهیا سازند سامان غزوه خود را پس خبر داد آنحضرت ایشان را بتوجهیکه

يُرِيدُ وَالْمُسْلِمُونَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

اراده میداشت ومسلمانان با پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ كَثِيرٌ وَلَا يَجْمَعُهُمْ كِتَابُ حَافِظٍ يُرِيدُ

وسلم بسیار بودند وجمع نمی کرد ایشان را کتاب حافظ اراده میکرد بدیوان

الدِّيوَانَ قَالَ كَعْبٌ فَمَا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَتَغَيَّبَ إِلَّا

دیوان را گفت کعب پس نبود مردی که اراده میداشت آنکه غایب شود مگر

ظَنَّ أَنَّهُ سَيَخْفَى لَهُ مَا لَمْ يَنْزِلْ فِيهِ وَحْيُ اللَّهِ وَ

میدانست آنکه پوشیده خواهد شد حال او تا وقتیکه فرود نامد در حال او وحی خدا و

غَزَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ الْغَزْوَ

غزوه کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم آن غزوه

حين طابت الثمار والظلال وتجهز رسول الله

وقتیکه خورش معلوم میشدند بارهای درخت وسایها وآماده شده پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم والمسلمون معه فطفقت

صلی الله علیه وسلم ومسلمانان باآنحضرت پس شروع کردم

أغدو لكي أتجهز معهم فأرجع ولم أقض شيئا

که بوقت بامداد میرفتم تاآنکه آماده شوم باایشان پس رجوع میکردم درحالیکه مهیا نساختم چیزی را

فأقول في نفسي وأنا قادر عليه فلم يزل يتمادى

پس میگفتم در نفس خود ومن قادرم برکار پس همیشه بود کشیدن این حال

بي حتى اشتد بالناس الجد فأصبح رسول

وقتیکه سخت بود بامردم کوشش پس بوقت بامداد سفر کرد پیغمبر خدا

الله صلى الله عليه وسلم والمسلمون معه ولم أقض

خدا صلی الله علیه وسلم ومسلمانان باآنحضرت ومهیا نکرده بودم

من جهازي شيئا فقلت أتجهز بعده بيوم أو يومين

از رخت خود چیزی را پس گفتم آماده شوم بعد آنحضرت در روزی یا دو روز

ثم ألحقهم فغدوت بعد أن فصلوا لأتجهز

پستر دریابم ایشان را پس بوقت بامداد رفتم بعد آنکه جدا شدند ایشان تا آماده شوم

فرجعت ولم أقض شيئا ثم غدوت فرجعت

پس بازگشتم ومهیا نکردم چیزی را پستر بوقت بامداد رفتم پس بازگشتم

ولم أقض شيئا فلم يزل بي حتى أسرعوا

ومهیا نکردم چیزی را پس همیشه بود بامن این حال تاآنکه بزودی رفتند ایشان

وَتَفَارَطَ الْغَزْوُ وَهَمَمْتُ أَنْ أَرْتَحِلَ فَأُدْرِكَهُمْ

وسابق شد غزوه وقصد کردم آنکه کوچ کنم پس دریابم ایشان را

وَلَيْتَنِي فَعَلْتُ فَلَمْ يُقَدَّرْ لِي ذَلِكَ فَكُنْتُ إِذَا

وکاشکی من کردمی پس تقدیر کرده نشد برای من آن امر پس بودم که هرگاه

خَرَجْتُ فِي النَّاسِ بَعْدَ خُرُوجِ رَسُولِ اللهِ

بیرون می شدم در مردم بعد بیرون شدن پیغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطُفْتُ فِيهِمْ أَحْزَنَنِي

صلے الله علیه وسلم پس گشتم دیدم در ایشان اندوهگین میکرد مرا

أَنِّي لَا أَرَى إِلَّا رَجُلًا مَغْمُوصًا عَلَيْهِ النِّفَاقُ

آنکه نمی دیدم مگر مردے مطعون بنفاق را

أَوْ رَجُلًا مِمَّنْ عَذَرَ اللهُ مِنَ الضُّعَفَاءِ وَلَمْ يَذْكُرْنِي

یا مردے را از کسانیکه معذور داشت خدا ایشان را از جمله ضعیفان و یاد نکرد مرا

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَلَغَ تَبُوكَ

پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم تاآنکه رسید آنحضرت در تبوک

فَقَالَ وَهُوَ جَالِسٌ فِي الْقَوْمِ بِتَبُوكَ مَا فَعَلَ كَعْبٌ

پس گفت آنحضرت درحالیکه او نشسته بود در قوم در تبوک چه کرد کعب

فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَلِمَةَ يَا رَسُولَ اللهِ حَبَسَهُ

پس گفت مردیکه بود از بنی سلمه یا رسول الله باز داشت کعب را

بُرْدَاهُ وَنَظَرُهُ فِي عِطْفَيْهِ فَقَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ

دو چادر وے ونظر کعب در دوجانب وی پس گفت معاذ بن جبل

بِئْسَ مَا قُلْتَ وَاللّٰهِ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ إِلَّا
بد است آنچه گفتی سوگند بخدا یا رسول الله ندانستیم بروی مگر
خَيْرًا فَسَكَتَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
نیکی را پس خاموش شد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم
قَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ فَلَمَّا بَلَغَنِيْ أَنَّهُ تَوَجَّهَ قَافِلًا
گفت کعب بن مالک پس چون رسید مرا آنکه آنحضرت متوجه شد از سفر باز گردیده
حَضَرَنِيْ هَمِّيْ وَطَفِقْتُ أَتَذَكَّرُ الْكَذِبَ وَأَقُوْلُ
لاحق شد مرا اندوه من و شروع کردم که یاد میکردم دروغ را و میگفتم
بِمَاذَا أَخْرُجُ مِنْ سَخَطِهِ غَدًا وَاسْتَعَنْتُ عَلٰى
بچه سبب بیرون شوم از خشم آنحضرت فردا و مدد خواستم بر
ذٰلِكَ بِكُلِّ ذِيْ رَأْيٍ مِّنْ أَهْلِيْ فَلَمَّا قِيْلَ إِنَّ
آن از هر صاحب رای از اهل من پس چون گفته شد بتحقیق
رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَظَلَّ
پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم قریب آمد درحالیکه
قَادِمًا زَاحَ عَنِّي الْبَاطِلُ وَعَرَفْتُ أَنِّيْ لَنْ أَخْرُجَ
باز آینده است از سفر زائل شد از من باطل و دانستم آنکه هرگز بیرون نخواهم
مِنْهُ أَبَدًا بِشَيْءٍ فِيْهِ كَذِبٌ فَأَجْمَعْتُ صِدْقَهُ
از ان گاهی بچیزی که درو دروغ باشد پس مصمم کردم قصد خود را براست گوئی
وَأَصْبَحَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
و بامداد کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

قَادِمًا وَكَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ

باز آیند واز سفر وبود آنحضرت چون باز می آمد از سفر اول می آمد مسجد

فَيَرْكَعُ فِيهِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ جَلَسَ لِلنَّاسِ فَلَمَّا فَعَلَ

پس میگزارد در آن مسجد دو رکعت نماز بستر می نشست برای مشرف کردن اندر بارت خود مردم را

ذَلِكَ جَاءَهُ الْمُخَلَّفُونَ فَطَفِقُوا يَعْتَذِرُونَ

این کار آمدند نزد آنحضرت سپس ماندگان پس شروع کردند که عذرخواهی می کردند

إِلَيْهِ وَيَحْلِفُونَ لَهُ وَكَانُوا بِضْعَةً وَثَمَانِينَ رَجُلًا

پیش آنحضرت و سوگند می خوردند برای خوشنودی آنحضرت و بودند چند و هشتاد مرد

فَقَبِلَ مِنْهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس پذیرفت از ایشان پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

عَلَانِيَتَهُمْ وَبَايَعَهُمْ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ وَوَكَلَ سَرَائِرَهُمْ

ظاهر ایشان را و بیعت قبول کرد از ایشان و طلب آمرزش کرد برای ایشان و گذاشت راز ایشان

إِلَى اللَّهِ فَجِئْتُهُ فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلَيْهِ تَبَسَّمَ تَبَسُّمَ

بخدا پس آمدم نزد آنحضرت پس چون سلام کردم بر آنحضرت تبسم کرد مانند تبسم

الْمُغْضَبِ ثُمَّ قَالَ تَعَالَ فَجِئْتُ أَمْشِي حَتَّى جَلَسْتُ

خشمگین پستر گفت آنحضرت بیا پس آمدم در حالیکه می رفتم تا آنکه نشستم

بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ لِي مَا خَلَّفَكَ أَلَمْ تَكُنْ قَدِ

پیش آنحضرت صلعم پس گفت آنحضرت مرا چه چیز سپس گردانید ترا آیا نبودی که

ابْتَعْتَ ظَهْرَكَ فَقُلْتُ بَلَى إِنِّي وَاللَّهِ لَوْ جَلَسْتُ

خریدی مستور خود را پس گفتم آری بتحقیق من سوگند بخدا اگر نشستمی

عِنْدَ غَيْرِكَ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا لَرَأَيْتُ أَنْ سَأَخْرُجُ

نزد غیر تو از اہل دنیا ہرآئینہ دیدمے آنکہ بیرون شوم

مِنْ سَخَطِهٖ بِعُذْرٍ وَلَقَدْ أُعْطِيتُ جَدَلًا وَلٰكِنِّي

از خشم او بسبب عذر و ہرآئینہ بتحقیق دادہ شدہ ام فصاحت ولیکن من

وَاللّٰهِ لَقَدْ عَلِمْتُ لَئِنْ حَدَّثْتُكَ الْيَوْمَ حَدِيثَ

سوگند بخدا بتحقیق دانستم ہرآئینہ اگر گویم بتو امروز سخن

كَذِبٍ تَرْضٰى بِهٖ عَنِّي لَيُوشِكَنَّ اللّٰهُ أَنْ يُسْخِطَكَ

دروغ خوشنود شوی بآن سخن از من ہرآئینہ قریب است آنکہ خدا خشمگین گرداند ترا

عَلَيَّ وَلَئِنْ حَدَّثْتُكَ حَدِيثَ صِدْقٍ تَجِدُ

برمن و ہرآئینہ اگر گویم ترا سخن راست خشم گیری

عَلَيَّ فِيهِ إِنِّي لَأَرْجُو فِيهِ عَفْوَ اللّٰهِ لَا وَاللّٰهِ

برمن دران سخن ہرآئینہ من امید دارم دران سخن درگذشتن خدا از گناہ البتہ سوگند بخدا

مَا كَانَ لِي مِنْ عُذْرٍ وَاللّٰهِ مَا كُنْتُ قَطُّ أَقْوٰى

نبود برای من چیزے از عذر سوگند بخدا نبودم ہرگز قویتر

وَلَا أَيْسَرَ مِنِّي حِينَ تَخَلَّفْتُ عَنْكَ فَقَالَ

و توانگر زیادہ ازان کہ بودم من وقتیکہ سپس ماندم از تو پس گفت

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا هٰذَا

پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم لیکن این

فَقَدْ صَدَقَ فَقُمْ حَتّٰى يَقْضِيَ اللّٰهُ فِيكَ فَقُمْتُ

پس بتحقیق راست گفت پس بایست تا آنکہ حکم کند خدا درشان تو پس ایستادم یعنی رفتم

وَسَارَ رِجَالٌ مِنْ بَنِي سَلِمَةَ فَاتَّبَعُونِي فَقَالُوا لِي

در رفتند مردم از قبیله بنی سلمه پس پسروی کردند مرا پس گفتند مرا

وَاللّٰهِ مَا عَلِمْنَاكَ كُنْتَ أَذْنَبْتَ ذَنْبًا قَبْلَ هٰذَا وَ

سوگند بخدا ندانستیم ترا که کرده بودی گناهی پیش ازین و

لَقَدْ عَجَزْتَ أَنْ لَا تَكُونَ اعْتَذَرْتَ إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ

هر آئینه بتحقیق عاجز شدی آنکه نبودی که عذرخواهی کردی پیش پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا اعْتَذَرَ إِلَيْهِ الْمُخَلَّفُونَ

صلی الله علیه وسلم بچیزیکه عذرخواهی کردند پیش آنحضرت پس ماندگان

قَدْ كَانَ كَافِيَكَ ذَنْبَكَ اسْتِغْفَارُ رَسُولِ اللّٰهِ

بود کافی ترا یعنی برای گناه تو طلب آمرزش کردن پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَكَ فَوَاللّٰهِ مَا زَالُوا

صلی الله علیه وسلم برای تو پس سوگند بخدا همیشه بودند

يُؤَنِّبُونِي حَتّٰى أَرَدْتُ أَنْ أَرْجِعَ فَأُكَذِّبَ نَفْسِي

که ملامت میکردند مرا تا آنکه اراده کردم آنکه بازگردم پس تکذیب کنم نفس خود را

ثُمَّ قُلْتُ لَهُمْ هَلْ لَقِيَ هٰذَا مَعِي أَحَدٌ قَالُوا نَعَمْ

پس گفتم مر ایشان را آیا دررسید این حال را با من هیچ یکی گفتند آری

رَجُلَانِ قَالَا مِثْلَ مَا قُلْتَ فَقِيلَ لَهُمَا مِثْلُ مَا قِيلَ

دو مردم گفتند مانند آنچه تو گفتی پس گفته شد مر ایشان را مانند آنچه گفته شد

لَكَ فَقُلْتُ مَنْ هُمَا قَالُوا مُرَارَةُ بْنُ الرَّبِيعِ الْعَمْرِيُّ

مر ترا پس گفتم کدام مردم اند آن هردو گفتند آن هردو مردم مراره بن ربیع عمری

وَهِلَالُ بْنُ أُمَيَّةَ الْوَاقِفِيُّ فَذَكَرُوا لِي رَجُلَيْنِ
وهلال بن امیه واقفی اند پس ذکر کردند بمن دو مردم

صَالِحَيْنِ قَدْ شَهِدَا بَدْرًا فِيهِمَا أُسْوَةٌ فَمَضَيْتُ
صالح را که تحقیق حاضر شده بودند در غزوه بدر و در ایشان قابلیت پیشوائی بود پس گذشتم

حِينَ ذَكَرُوهُمَا لِي وَنَهَى رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
وقتیکه ذکر کردند آن دو مردم را بمن و باز داشت پیغمبر خدا صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمِينَ عَنْ كَلَامِنَا أَيُّهَا الثَّلٰثَةُ
علیه وسلم مسلمانان را از کلام ما که سه مردم بودیم

مِنْ بَيْنِ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ فَاجْتَنَبَنَا النَّاسُ وَتَغَيَّرُوا
از میان کسانیکه پس ماندند از آنحضرت پس پرهیز کردند ما را مردم و متغیر شدند

نَا حَتَّى تَنَكَّرَتْ فِي نَفْسِي الْأَرْضُ فَمَا هِيَ الَّتِي أَعْرِفُ
ز ما تا آنکه متغیر شد در نفس من زمین پس نبود آن زمین که می‌شناسم او را

فَلَبِثْنَا عَلَى ذٰلِكَ خَمْسِينَ لَيْلَةً فَأَمَّا صَاحِبَايَ
پس درنگ کردیم بر آن حال پنجاه شب پس لیکن دو یاران من

فَاسْتَكَانَا وَقَعَدَا فِي بُيُوتِهِمَا يَبْكِيَانِ وَأَمَّا أَنَا فَكُنْتُ
پس فروتنی کردند و نشستند در خانهای خود در حالیکه می گریستند و لیکن من پس بودم

شَبَّ الْقَوْمِ وَأَجْلَدَهُمْ فَكُنْتُ أَخْرُجُ فَأَشْهَدُ
داناترین قوم و چابکترین ایشان پس بودم که بیرون می شدم پس حاضر می شدم

لصَّلٰوةَ مَعَ الْمُسْلِمِينَ وَأَطُوفُ فِي الْأَسْوَاقِ
برای نماز با مسلمانان و می گردیدم در بازار ها

وَلَا يُكَلِّمُنِي أَحَدٌ وَآتِي رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَأُسَلِّمُ عَلَيْهِ وَهُوَ فِي مَجْلِسِهِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

فَأَقُولُ فِي نَفْسِي هَلْ حَرَّكَ شَفَتَيْهِ بِرَدِّ السَّلَامِ

عَلَيَّ أَمْ لَا ثُمَّ أُصَلِّي قَرِيبًا مِنْهُ فَأُسَارِقُهُ النَّظَرَ

فَإِذَا أَقْبَلْتُ عَلَى صَلَاتِي أَقْبَلَ إِلَيَّ وَإِذَا الْتَفَتُّ

نَحْوَهُ أَعْرَضَ عَنِّي حَتَّى إِذَا طَالَ عَلَيَّ ذَلِكَ مِنْ

جَفْوَةِ النَّاسِ مَشَيْتُ حَتَّى تَسَوَّرْتُ جِدَارَ

حَائِطِ أَبِي قَتَادَةَ وَهُوَ ابْنُ عَمِّي وَأَحَبُّ النَّاسِ

إِلَيَّ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَوَاللهِ مَا رَدَّ عَلَيَّ السَّلَامَ

فَقُلْتُ يَا أَبَا قَتَادَةَ أَنْشُدُكَ بِاللهِ هَلْ تَعْلَمُنِي

٩٨

أُحِبُّ اللهَ وَرَسُولَهُ فَسَكَتَ فَعُدْتُ لَهُ فَنَشَدْتُهُ

کہ دوست می دارم خدا و پیغمبر خدا را پس خاموش ماند پس باز گفتم کلام خود را الہی تا دہ پس

فَسَكَتَ فَعُدْتُ لَهُ فَنَشَدْتُهُ فَقَالَ اللهُ وَرَسُولُهُ

پس خاموش ماند پس از گفتم کلام خود را باو پس سوال کردم ازو پس گفت خدا و رسول او

أَعْلَمُ فَفَاضَتْ عَيْنَايَ وَتَوَلَّيْتُ حَتَّى تَسَوَّرْتُ

دانا تر است پس روان شد اشک چشمہای من و روگردانیدم تا آنکہ بر آمدم

الْجِدَارَ قَالَ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي بِسُوقِ الْمَدِينَةِ

بر دیوار گفت کعب بن مالک پس در اثنای آنکہ من میرفتم در بازار مدینہ

إِذَا نَبَطِيٌّ مِنْ أَنْبَاطِ أَهْلِ الشَّامِ مِمَّنْ قَدِمَ بِالطَّعَامِ

ناگاہ کشاورزی از کشاورز اہل شام از جملہ کسانیکہ آوردند طعام را

يَبِيعُهُ بِالْمَدِينَةِ يَقُولُ مَنْ يَدُلُّ عَلَى كَعْبِ بْنِ

در حالیکہ می فروختند آنرا در مدینہ میگفت کرا م کس رہنمای میکند بسوی کعب بن

مَالِكٍ فَطَفِقَ النَّاسُ يُشِيرُونَ لَهُ حَتَّى إِذَا جَاءَ

مالک پس شروع کردند مردم کہ اشارت می کردند اورا تا آنکہ چون آمد آن شخص نزدم

دَفَعَ إِلَيَّ كِتَابًا مِنْ مَلِكِ غَسَّانَ فَإِذَا فِيهِ أَمَّا

داد بمن نامہ از جانب شاہ غسان پس ناگاہ در ان نامہ این بود اما بعد

بَعْدُ فَإِنَّهُ قَدْ بَلَغَنِي أَنَّ صَاحِبَكَ قَدْ جَفَاكَ

پس ہر آئینہ شان اینست کہ بتحقیق در رسید مرا آنکہ صاحب تو بتحقیق ستم کرد بر تو

وَلَمْ يَجْعَلْكَ اللهُ بِدَارِ هَوَانٍ وَلَا مَضْيَعَةٍ

و نگردانیدہ ترا خدا در خانہ خواری و نہ در خانہ کہ ضائع شود حق تو

فَالحقْ بِنا نُواسِكَ فَقُلْتُ لَمَّا قَرَأتُها وَهٰذا اَيْضًا

پس در رس بما تا غمخواری کنیم ترا پس گفتم هرگاه خواندم آن نامه را و این

مِنَ الْبَلاءِ فَتَيَمَّمْتُ بِهَا التَّنُّوْرَ فَسَجَرْتُهٗ بِهَا

از بلاست پس قصد کردم آن نامه تنور را پس افروزانیدم آن تنور را بآن نامه

حَتّٰى اِذَا مَضَتْ اَرْبَعُوْنَ لَيْلَةً مِّنَ الْخَمْسِيْنَ

تا آنکه چون گذشت چهل شب از جمله پنجاه شبها

اِذَا رَسُوْلُ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ناگاه فرستادهٔ پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

يَاْتِيْنِيْ فَقَالَ اِنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

آمد مرا پس گفت هر آئینه پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَاْمُرُكَ اَنْ تَعْتَزِلَ امْرَاَتَكَ فَقُلْتُ

وسلم می‌فرماید ترا آنکه یکسو شوی از زن خود پس گفتم

اُطَلِّقُهَا اَمْ مَاذَا اَفْعَلُ قَالَ لَا بَلِ اعْتَزِلْهَا وَ

طلاق دهم او را یا چه کنم گفت نه بلکه یکسو شو از آن و

لَا تَقْرَبْهَا وَاَرْسَلَ اِلٰى صَاحِبَيَّ مِثْلَ ذٰلِكَ

مباشرت مکن باو و فرستاد آنحضرت بسوی دو مصاحبان من مانند این پیغام

فَقُلْتُ لِامْرَاَتِيْ الْحَقِيْ بِاَهْلِكِ فَتَكُوْنِيْ عِنْدَهُمْ

پس گفتم مر زن خود را در رس باهل خود پس باش نزد ایشان

حَتّٰى يَقْضِيَ اللّٰهُ فِيْ هٰذَا الْاَمْرِ قَالَ كَعْبٌ فَجَاءَتْ

تا آنکه حکم فرماید خدا درین امر گفت کعب پس آمد

امْرَأَةُ هِلَالِ بْنِ أُمَيَّةَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

زن هلال بن امیه نزد پیغمبر خدا صلے الله علیه

وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ إِنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ

وسلم پس گفت یا رسول الله برآئینه هلال بن امیه

شَيْخٌ ضَائِعٌ لَيْسَ لَهُ خَادِمٌ فَهَلْ تَكْرَهُ أَنْ أَخْدُمَهُ

پیر است تلف شونده نیست مراورا چاکر پس آیا ناپسند داری آنکه خدمت کنم اورا

قَالَ لَا وَلٰكِنْ لَا يَقْرَبْكِ قَالَتْ إِنَّهُ وَاللّٰهِ مَا بِهِ

گفت آنحضرت نه ولیکن مباشرت نکند با تو گفت آن زن برآئینه شان اینست سوگند بخدا نیست

حَرَكَةٌ إِلَى شَيْءٍ وَاللّٰهِ مَا زَالَ يَبْكِي مُنْذُ كَانَ

جنبشے بسوی چیزے سوگند بخدا همیشه است که میگرید از وقتیکه شد

مِنْ أَمْرِهِ مَا كَانَ إِلَى يَوْمِهِ هٰذَا فَقَالَ لِي بَعْضُ

از امر او آنچه که شد تا امروز پس گفت مرا بعض

أَهْلِي لَوِ اسْتَأْذَنْتَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

اہل من اگر طلب اذن کنی از پیغمبر خدا صلے الله علیه

وَسَلَّمَ فِي امْرَأَتِكَ كَمَا أَذِنَ لِامْرَأَةِ هِلَالِ بْنِ

وسلم درحال زن خود چنانکه دستوری داد آنحضرت برای زن هلال بن

أُمَيَّةَ أَنْ تَخْدُمَهُ فَقُلْتُ وَاللّٰهِ لَا أَسْتَأْذِنُ فِيهَا

امیه آنکه خدمت کند آن زن هلال بن امیه را پس گفتم سوگند بخدا طلب اذن نخواهم کرد درشان زن

رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُدْرِينِي

از پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم وچه چیز آگاه نماید مرا

مَا يَقُولُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

که چه گوید پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

إِذَا اسْتَأْذَنْتُهُ فِيهَا وَأَنَا رَجُلٌ شَابٌّ فَلَبِثْتُ

چون طلب اذن کنم از آنحضرت در رسانیدن زن و من مرد جوانم پس درنگ کردم

بَعْدَ ذٰلِكَ عَشْرَ لَيَالٍ حَتّٰى كَمُلَتْ لَنَا خَمْسُونَ

پس از آن ده شبها تا آنکه کامل شدند برای ما پنجاه

لَيْلَةً مِنْ حِينَ نَهٰى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

شب از وقتیکه باز داشت پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ عَنْ كَلَامِنَا فَلَمَّا صَلَّيْتُ صَلٰوةَ الْفَجْرِ

وسلم از کلام ما پس چون گزاردم نماز فجر را

صُبْحَ خَمْسِينَ لَيْلَةً وَأَنَا عَلٰى ظَهْرِ بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِنَا

بوقت صبح بعد پنجاه شب و من بودم بر بام خانه از خانهای خود

فَبَيْنَا أَنَا جَالِسٌ عَلَى الْحَالِ الَّتِي ذَكَرَ اللهُ قَدْ

پس در میان آنکه من نشسته بودم بر حالیکه ذکر کرد خدا بتحقیق

ضَاقَتْ عَلَيَّ نَفْسِي وَضَاقَتْ عَلَيَّ الْأَرْضُ

تنگ شده برمن نفس من و تنگ شد برمن زمین

بِمَا رَحُبَتْ سَمِعْتُ صَوْتَ صَارِخٍ أَوْفٰى عَلٰى

باوجود کشادگی آن شنیدم آواز آواز کننده برآمد بر

جَبَلِ سَلْعٍ بِأَعْلٰى صَوْتِهِ يَا كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ أَبْشِرْ

کوه سلع به بلندتر آواز خود یا کعب بن مالک شاد شو

قَالَ فَخَرَرْتُ سَاجِدًا وَعَرَفْتُ اَنْ قَدْ جَاءَ فَرَجٌ

گفت کعب پس بر و در افتادم سجده کننده و دانستم آنکه بتحقیق آمد کشائش

وَاٰذَنَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و آگاہ انید پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم

بِتَوْبَةِ اللّٰهِ عَلَيْنَا حِيْنَ صَلّٰى صَلٰوةَ الْفَجْرِ فَذَهَبَ

بباز گشتن خدا برحمت برما وقتیکه گزارد آنحضرت نماز فجر را پس رفتند

النَّاسُ يُبَشِّرُوْنَنَا وَذَهَبَ قِبَلَ صَاحِبَيَّ مُبَشِّرُوْنَ

مردم برای آنکه خبر خوش دهند مرا ورفتند بسوی دو صاحبان من خبر خوش دهنده

وَرَكَضَ اِلَيَّ رَجُلٌ فَرَسًا وَسَعٰى سَاعٍ مِنْ اَسْلَمَ

و دوانید بسوی من مردے اسپ را و دوید دونده از قبیله اسلم پس

فَاَوْفٰى عَلَى الْجَبَلِ وَكَانَ الصَّوْتُ اَسْرَعَ مِنَ الْفَرَسِ

پس برآمد بر کوه و بود آواز تیزتر در رسیدن از اسپ

فَلَمَّا جَاءَنِي الَّذِيْ سَمِعْتُ صَوْتَهُ يُبَشِّرُنِيْ نَزَعْتُ

پس چون آمد نزدم آنکه شنیدم آواز او درحالیکه مژده میداد مرا کشیدم دو

لَهُ ثَوْبَيَّ فَكَسَوْتُهُ اِيَّاهُمَا بِبُشْرَاهُ وَاللّٰهِ مَا اَمْلِكُ غَيْرَهُمَا

برای او دو جامهای خود را پس پوشانیدم آن مرد را این هر دو جامها بسبب مژده او وقسم بخدا مالک نبودم

يَوْمَئِذٍ وَاسْتَعَرْتُ ثَوْبَيْنِ فَلَبِسْتُهُمَا وَانْطَلَقْتُ

بغیر آن روز و بعاریت خواستم دو جامها پس پوشیدم آن دو جامها و رفتم

اِلٰى رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَتَلَقَّانِيْ

بسوی پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم پس پیش آمد مرا

النَّاسُ فَوْجًا فَوْجًا يُهَنِّئُونِي بِالتَّوْبَةِ يَقُولُونَ

مردم گروه گروه مبارکباد گوینده مرا بسبب قبول توبه درحالیکه میگفتند

لِتَهْنِكَ تَوْبَةُ اللّٰهِ عَلَيْكَ قَالَ كَعْبٌ حَتّٰى دَخَلْتُ

مبارکباد ترا برحمت بازگشتن خدا برتو گفت کعب تا آنکه درآمدم

الْمَسْجِدَ فَإِذَا بِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

درمسجد پس ناگاه ملاقی شدم با پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

جَالِسٌ حَوْلَهُ النَّاسُ فَقَامَ إِلَيَّ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللّٰهِ

درحالیکه نشسته بودند گرد آنحضرت مردم پس استاد بسوی من طلحه بن عبید الله

يُهَرْوِلُ حَتّٰى صَافَحَنِي وَهَنَّانِي وَاللّٰهِ مَا قَامَ إِلَيَّ

درحالیکه تیزی آمد تا آنکه مصافحه کرد مرا و مبارکباد داد مرا سوگند بخدا نه استاد بسوی من

رَجُلٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ غَيْرُهُ وَلَا أَنْسَاهَا لِطَلْحَةَ

مردے از مهاجرین سوای طلحه و فراموش نکنم این خصلت را از طلحه

قَالَ كَعْبٌ فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلٰى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

گفت کعب پس چون سلام کردم بر پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

علیه وسلم گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَهُوَ يَبْرُقُ وَجْهُهُ مِنَ السُّرُورِ أَبْشِرْ

وسلم درحالیکه آنحضرت می درخشید روی مبارک آنحضرت بسبب شادی شادشو

بِخَيْرِ يَوْمٍ مَرَّ عَلَيْكَ مُنْذُ وَلَدَتْكَ أُمُّكَ قَالَ

بهترین روزیکه گذشت برتو ازوقتیکه زاد ترا مادر تو گفت کعب

قُلْتُ أَمِنْ عِنْدِكَ يَا رَسُولَ اللهِ أَمْ مِنْ عِنْدِ اللهِ
گفتم آیا از نزد تو یا رسول الله یا از نزد خدا

قَالَ لَا بَلْ مِنْ عِنْدِ اللهِ وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى
گفت آنحضرت نه بلکه از نزد خدا وبود پیغمبر خدا صلی

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سُرَّ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّهُ
الله علیه وسلم چون شاد میشد روشن میشد روی مبارک آنحضرت تا آنکه گویا

[illegible]

قِطْعَةُ قَمَرٍ وَكُنَّا نَعْرِفُ ذَٰلِكَ مِنْهُ فَلَمَّا جَلَسْتُ
پاره ماه بود وبودیم ما که میشناختیم آنرا ازان پس چون نشستم

بَيْنَ يَدَيْهِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي
پیش آنحضرت گفتم یا رسول الله هرآئینه از توبه منست

أَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللهِ وَإِلَى
آنکه بیرون شوم از مال خود ازروی صدقه بسوی خدا وبسوی

رَسُولِ اللهِ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ
پیغمبر خدا گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه و

سَلَّمَ أَمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ
سلم بدار نزد خود بعض مال خود را پس این کار نیکوتر است

لَكَ قُلْتُ فَإِنِّي أُمْسِكُ سَهْمِيَ الَّذِي بِخَيْبَرَ
ترا گفتم پس هرآئینه من میدارم نزد خود آن بهره خود را که بخیبر است

فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ اللهَ إِنَّمَا نَجَّانِي
پس گفتم یا رسول الله هرآئینه خدا جز این نیست که نجات داد مرا

بالصدق وانّ من توبتي ان لا احدث
بسبب راستی و در آینه از توبه من آنکه سخن نگویم
الا صدقًا ما بقيت فوالله ما اعلم احدًا
مگر راست تا زنده ام پس سوگند بخدا نمی دانم هیچ یکی را
من المسلمين ابلاه الله في صدق الحديث
از مسلمانان که نعمت داده باشد الله او را در راستی سخن
منذ ذكرت ذلك لرسول الله صلى الله
از وقتیکه ذکر کردم من آنرا از پیغمبر خدا صلی الله
عليه وسلم الى يومي هذا احسن مما ابلاني
علیه وسلم تا امروز نیکوتر از آنکه نعمت داد مرا
وما تعمدت منذ ذكرت ذلك لرسول الله
و قصد نکردم از وقتیکه ذکر کردم آنرا از پیغمبر خدا
صلى الله عليه وسلم الى يومي هذا كذبًا
صلی الله علیه وسلم تا امروز دروغ گوئی را
واني لارجو ان يحفظني الله فيما بقيت وانزل
و تحقیق من هر آئینه امید می دارم آنکه نگاه دارد مرا خدا در آن زمان که زنده مانم و نازل کرد
الله على رسول الله صلى الله عليه وسلم
خدا بر پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم
لقد تاب الله على النبي والمهاجرين الى قوله
لقد تاب الله علی النبی والمهاجرین تا قول خدا

وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ فَوَاللهِ مَا أَنْعَمَ اللهُ عَلَيَّ
بکونوا مع الصادقین پس قسم بخدا انعام نکرد خدا بر من

مِنْ نِعْمَةٍ قَطُّ بَعْدَ أَنْ هَدَانِي لِلْإِسْلَامِ أَعْظَمَ
هیچ یکے نعمت هرگز پس ازانکه راه راست نمود مرا برای اسلام بزرگتر

فِي نَفْسِي مِنْ صِدْقِي لِرَسُولِ اللهِ أَنْ لَا أَكُونَ
در نفس من از راست گوئی من با پیغمبر خدا انکه نبودم

كَذَبْتُهُ فَأَهْلِكَ كَمَا هَلَكَ الَّذِينَ كَذَبُوا فَإِنَّ اللهَ
که دروغ گفتم با انحضرت پس هلاک گردیدمی چنانکه هلاک شدند کسانیکه دروغ گفتند پس هرآینه خدا

قَالَ لِلَّذِينَ كَذَبُوا حِينَ أَنْزَلَ الْوَحْيَ شَرَّ مَا
گفت درشان کسانیکه دروغ گفتند وقتیکه نازل کرد خدا وحی را بدترین چیزیکه

قَالَ لِأَحَدٍ فَقَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَيَحْلِفُونَ
گفت درشان هیچ یکے پس گفت خدا تبارک و تعالے سیحلفون

بِاللهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ إِلَى قَوْلِهِ فَإِنَّ اللهَ
بالله لکم اذا انقلبتم الیهم تا قول خدا فان الله

لَا يَرْضَى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ قَالَ كَعْبٌ وَ
لا یرضی عن القوم الفاسقین گفت کعب و

كُنَّا تَخَلَّفْنَا أَيُّهَا الثَّلَاثَةُ عَنْ أَمْرِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
بودیم سپس کرده شدیم ما سه مردم از امر کسانیکه

قَبِلَ مِنْهُمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
پذیرفت از ایشان پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم

حِينَ حَلَفُوا لَهُ فَبَايَعَهُمْ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ وَأَرْجَأَ

وقتیکه سوگند خوردند برای خوشنودی آنحضرت پس قبول بیعت کرد ازیشان و طلب آمرزش کرد

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْرَنَا حَتّٰى

پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم امر مارا تا آنکه

قَضَى اللّٰهُ فِيهِ فَبِذٰلِكَ قَالَ اللّٰهُ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ

حکم کرد خدا درآن امر پس بسبب آن گفت خدا و بر الثلثة

الَّذِينَ خُلِّفُوا وَلَيْسَ الَّذِي ذَكَرَ اللّٰهُ مِمَّا خُلِّفْنَا

الذین خلفوا ونیست چیزیکه ذکر کرد خدا از آنکه پس کرده شدیم

عَنِ الْغَزْوِ وَإِنَّمَا هُوَ تَخْلِيفُهُ إِيَّانَا وَإِرْجَاؤُهُ أَمْرَنَا

از غزوه و جز این نیست که آن پس کردن آنحضرت ارا و تاخیر آنحضرت امر مارا است

عَمَّنْ حَلَفَ لَهُ وَاعْتَذَرَ إِلَيْهِ فَقَبِلَ مِنْهُ رَوَاهُ

از کسیکه سوگند خورد برای خوشنودی آنحضرت و عذر خواهی کرد بسوی آنحضرت پس پذیرفت آنحضرت

الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْمَغَازِي فِي بَابِ

بخاری در صحیح بخاری در کتاب المغازی در باب

حَدِيثِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي

حدیث کعب بن مالک و روایت کرد این حدیث را مسلم در

صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ التَّوْبَةِ وَعَنْ إِسْحَاقَ بْنِ

صحیح مسلم در کتاب التوبة و روایت است از اسحاق بن

رَاشِدٍ أَنَّ الزُّهْرِيَّ حَدَّثَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي

راشد که بدرستیکه زهری حدیث بیان کرد او را گفت خبر داد مرا

عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ

عبد الرحمن بن عبد الله بن کعب بن مالک

عَنْ اَبِيْهِ قَالَ سَمِعْتُ اَبِيْ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ

از پدر خود عبد الله گفت عبد الله شنیدم پدر خود کعب بن مالک را

وَهُوَ اَحَدُ الثَّلٰثَةِ الَّذِيْنَ تِيْبَ عَلَيْهِمْ اَنَّهٗ

و آن یکے از آن سہ کسانست کہ برحمت بازگشته شد بر ایشان کہ ہر آئینہ

لَمْ يَتَخَلَّفْ عَنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ

کعب پس نماند از پیغمبر خدا صلے الله علیه و

سَلَّمَ فِيْ غَزْوَةٍ غَزَاهَا قَطُّ غَيْرَ غَزْوَتَيْنِ

سلم در ہیچ غزوہ کہ غزو کرد آنحضرت ہرگز سوائے دو غزوہ

غَزْوَةِ الْعُسْرَةِ وَغَزْوَةِ بَدْرٍ قَالَ فَاَجْمَعْتُ

غزوۃ العسرۃ یعنے غزوۂ تبوک و غزوہ بدر گفت کعب پس محکم کردم قصد خود را

صِدْقَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

براست گوئی با پیغمبر خدا صلے الله علیه و سلم

ضُحًى وَكَانَ قَلَّ مَا يَقْدَمُ مِنْ سَفَرٍ سَافَرَهٗ اِلَّا

بوقت چاشت و بود آنحضرت کم بار می آمد از سفریکه سفر کرد آنحضرت مگر

ضُحًى وَكَانَ يَبْدَاُ بِالْمَسْجِدِ فَيَرْكَعُ رَكْعَتَيْنِ

چاشتگاه و بود آنحضرت کہ اول می آمد در مسجد پس میگزارد دو رکعت

وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كَلَامِيْ

باز داشت پیغمبر صلے الله علیه و سلم از کلام من

وكلام صاحبي ولم ينه عن كلام احد من
و کلام دو صاحبان من و باز نداشت از کلام هیچ یکے از
المتخلفين غيرنا فاجتنب الناس كلامنا
پس ماندگان سوای ما پس پرہیز کردند مردم از کلام ما
فلبثت كذلك حتى طال علي الامر وما من
پس درنگ کردم بچنان حال تا آنکه دراز شد بر من امر و نبود
شيء اهم الي من ان اموت فلا يصلي علي
چیزے کارسخت تر دوم از آنکه بمیرم پس نگزارد نماز بر من
النبي صلى الله عليه وسلم او يموت رسول
پیغمبر صلے الله علیه وسلم یا وفات یابد پیغمبر خدا
صلى الله عليه وسلم فاكون من الناس بتلك 110
صلے الله علیه وسلم پس باشم از جانب مردم این
المنزلة فلا يكلمني احد منهم ولا يصلي علي
مرتبه پس کلام نکند مرا هیچ یکے از ایشان و نماز نگزارد بر من
فانزل الله توبتنا على نبيه صلى الله عليه
پس نازل کرد خدا توبه ما بر پیغمبر خود صلے الله علیه
وسلم حين بقي الثلث الآخر من الليل و
وسلم و تنکه باقی ماند سوم حصه پسین از شب و
رسول الله صلى الله عليه وسلم عند ام سلمة
پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم نزد ام سلمه بود

وَكَانَتْ أُمُّ سَلَمَةَ مُحْسِنَةً فِي شَأْنِي مَعْنِيَّةً فِي
و بود ام سلمه نکوئی کننده در شان من صاحب اهتمام در
أَمْرِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
امر من پس گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم
يَا أُمَّ سَلَمَةَ تِيبَ عَلَى كَعْبٍ قَالَتْ أَفَلَا أُرْسِلُ
ای ام سلمه برحمت بازگشته شد بر کعب گفت ام سلمه آیا پس ارسال نکنم
إِلَيْهِ فَأُبَشِّرَهُ قَالَ إِذًا يَحْطِمَكُمُ النَّاسُ فَيَمْنَعُونَكُمُ
بسوی وی پس بشارت دهم او را گفت آنحضرت در آنوقت ازدحام خواهند کرد بر شما مردم پس باز خواهند
النَّوْمَ سَائِرَ اللَّيْلَةِ حَتَّى إِذَا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ
از خواب باقی شب تا آنکه چون گزارد پیغمبر خدا
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الْفَجْرِ آذَنَ بِتَوْبَةِ
صلی الله علیه وسلم نماز فجر را آگاه نمود برحمت بازگشتن
اللَّهِ عَلَيْنَا وَكَانَ إِذَا اسْتَبْشَرَ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ
خدا بر ما و بود آنحضرت چون شاد میشد روشن میشد روی مبارک آنحضرت
حَتَّى كَأَنَّهُ قِطْعَةٌ مِنَ الْقَمَرِ وَكُنَّا أَيُّهَا الثَّلَاثَةُ
تا آنکه گویا آن پاره بود از ماه و بودیم ما آن سه مردم
الَّذِينَ خُلِّفُوا خُلِّفْنَا عَنِ الْأَمْرِ الَّذِي قُبِلَ مِنْ
که پس کرده شدیم پس کرده شدیم از آن امر که پذیرفته شد
هَؤُلَاءِ الَّذِينَ اعْتَذَرُوا حِينَ أَنْزَلَ اللَّهُ لَنَا
از آنانکه کسانی که عذرخواهی کردند وقتیکه نازل کرد خدا برای ما

التوبة فلما ذكر الذين كذبوا رسول الله صلى

حال قبول توبه پس هرگاه ذکر کرده شد دروغگویان پیغمبر خدا

الله عليه وسلم من المتخلفين واعتذروا

الله علیه وسلم از جمله پس ماندگان و عذر خواهی کردند

بالباطل ذكروا بشر ما ذكر به احد قال يعتذرون

بباطل ذکر کرده شدند آن کسان به بدترین جایکه ذکر کرده شده آن هیچ یکی گفت خدا

اليكم اذا رجعتم اليهم قل لا تعتذروا لن نؤ

بسوی شما چون باز آمدید بسوی ایشان بگو عذر خواهی مکنید

من لكم قد نبأنا الله من اخباركم وسيرى الله

سخن شما را بتحقیق خبر داده است ما را خدا از اخبار شما و زود ببیند خدا

عملكم ورسوله الآية رواه البخاري في

عمل شما را و پیغمبر او تا آخر آیت روایت کرد این حدیث را بخاری در

صحيحه في كتاب التفسير وقال الله تعالى

صحیح بخاری در کتاب التفسیر و گفت خدا تعالی

في سورة الاحزاب النبي اولى بالمؤمنين

در سوره احزاب پیغمبر سزاوارتر است بمؤمنان

من انفسهم وازواجه امهاتهم واولوا

از نفسهای ایشان و زنان پیغمبر مادران ایشانند و صاحبان

الارحام بعضهم اولى ببعض في كتاب الله

قرابت بعض ایشان سزاوارتر ند ببعض در کتاب خدا

مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُهَاجِرِيْنَ اِلَّا اَنْ تَفْعَلُوْا اِلٰى
از مومنان و مهاجران مگر آنکه بکنید بسوی

اَوْلِيَاۗءِكُمْ مَّعْرُوْفًا كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ
دوستان خود نکوئی هست این در کتاب

مَسْطُوْرًا ۝ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِيْ سُوْرَةِ التَّغَابُنِ
نوشته شده و گفت خدا تعالے در سوره تغابن

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ
و فرمان برید خدا را و فرمان برداری کنید پیغمبر را پس اگر روگردانید

فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ۝
پس نیست بر پیغمبر ما مگر پیغام رسانیدن روشن

اَلْبَابُ الثَّامِنُ فِيْ بَيَانِ اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى
باب هشتم در بیان آنکه بحقیق پیغمبر صلے

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَفْضَلُ الْاَنْبِيَاۗءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ
الله علیه وسلم افضل انبیا و مرسلین شد

عَلَيْهِمْ صَلَوٰتُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى
بر همه پیغمبران رحمتهای پروردگار جهانیان نازل باد گفت خدا تعالے

فِيْ سُوْرَةِ الْبَقَرَةِ تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ
در سوره بقره این پیغمبران تفضیلت دادیم بعضے از ایشان را

عَلٰى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَّنْ كَلَّمَ اللّٰهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجٰتٍ
بر بعض از این پیغمبران کسے است که سخن گفت باو خدا و بلند کرد خدا بعضے را پایها

وَاٰتَيْنَا عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ وَاَيَّدْنٰهُ بِرُوْحِ
ودادیم عیسی پسر مریم را معجزہا وقوت دادیم اورا بروح
الْقُدُسِ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِيْنَ مِنْ
پاک واگر خواستے خدا باہم جنگ نکردندے آنانکہ پس از
بَعْدِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ وَلٰكِنِ
پیغمبران بودند از پس آنکہ آمد بایشان حجتہا ولیکن
اخْتَلَفُوْا فَمِنْهُمْ مَّنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَّنْ كَفَرَ وَ
اختلاف کردند پس ازان جملہ کسے ہست کہ ایمان آورد وازان جملہ کسے ہست کہ کافر شد و
لَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلُوْا وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ
اگر خواستے خدا باہم جنگ نکردندے ولیکن خدا میکند
مَا يُرِيْدُ ٥ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ اَنَّ ۱۱۴
آنچہ می خواہد روایت است از جابر بن عبد اللہ کہ ہرآئینہ
النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اُعْطِيْتُ
پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم فرمود دادہ شدہ ام
خَمْسًا لَّمْ يُعْطَهُنَّ اَحَدٌ قَبْلِيْ نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ
پنج چیز را کہ نہ دادہ شد آن ہیچ کس پیش از من نصرت دادہ شدہ ام بہول
مَسِيْرَةَ شَهْرٍ وَّجُعِلَتْ لِيَ الْاَرْضُ مَسْجِدًا وَّ
راہ ماہے وگردانیدہ شد برای من ہمہ زمین جای سجدہ و
طَهُوْرًا فَاَيُّمَا رَجُلٍ مِّنْ اُمَّتِيْ اَدْرَكَتْهُ الصَّلٰوةُ
پاک کنندہ پس ہر کس از امت من کہ دررسد او را نماز یعنی وقت آن

فَلْيُصَلِّ وَأُحِلَّتْ لِيَ الْمَغَانِمُ وَلَمْ تُحَلَّ لِأَحَدٍ

پس نماز گزارد و حلال کرده شد برای من مالهای غنیمت و حلال کرده نشد برای هیچ یکی

قَبْلِي وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ

پیش من و داده شده ام شفاعت کبری و بود پیغمبر برانگیخته می شد

إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً

جانب قوم خود خاص و برانگیخته شده ام جانب همه کسان عام

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي أَوَّلِ كِتَابِ التَّيَمُّمِ

روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در شروع کتاب التیمم

وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ بِمَعْنَاهُ فِي أَوَّلِ كِتَابِ الْمَسَاجِدِ

و روایت کرد این حدیث را مسلم بمعنای او در شروع کتاب المساجد

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

و روایت است از ابی هریره که بدرستیکه پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُضِّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ بِسِتٍّ

علیه وسلم فرمود بزرگی داده شده ام بر پیغمبران بشش چیز

أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ

داده شده ام جامع سخنها و فتح داده شده ام بهول

وَأُحِلَّتْ لِيَ الْمَغَانِمُ وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ طَهُورًا

و حلال کرده شد برای من مالهای غنیمت و گردانیده شد برای من زمین پاک کننده

وَمَسْجِدًا وَأُرْسِلْتُ إِلَى الْخَلْقِ كَافَّةً وَخُتِمَ بِيَ

و جای سجده و فرستاده شده ام جانب خلق تمام و ختم کرده شد بمن

116

النَّبِيُّونَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ وَ

پیغمبران روایت کرد این حدیث را مسلم در کتاب مذکور و نیز

عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابی هریره که گفت فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ أَنَا سَيِّدُ وُلْدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَأَوَّلُ

وسلم من سردار اولاد آدم هستم روز قیامت و اول

مَنْ يَنْشَقُّ عَنْهُ الْقَبْرُ وَأَوَّلُ شَافِعٍ وَّأَوَّلُ

آن شخص ام که شگافته شود ازو قبر و اول شفاعت کننده و نخستین

مُشَفَّعٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي أَوَّلِ كِتَابِ

مقبول شفاعت شده روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح خود در شروع کتاب

الْفَضَائِلِ وَعَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

الفضائل و نیز روایت است از ابو هریره که گفت بودیم با پیغمبر صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَعْوَةٍ فَرُفِعَ إِلَيْهِ الذِّرَاعُ وَ

علیه وسلم در ضیافتی پس برداشته شد بسوی آنحضرت استخوان دست و

كَانَتْ تُعْجِبُهُ فَنَهَسَ مِنْهَا نَهْسَةً وَقَالَ أَنَا سَيِّدُ

خوش می آمد گوشت دست آنحضرت را پس بگزید آنحضرت از آن گوشت به دندان گزیدنی و گفت من سردار

النَّاسِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ هَلْ تَدْرُونَ بِمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ

آدمیانم روز قیامت آیا میدانید بکدام سبب در آن روز جمع کند خدا

الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَّاحِدٍ فَيُبْصِرُهُمْ

اولین و آخرین را بر زمینی گشاده هموار پس ببیند ایشان را

١١٧

الناظر ويسمعهم الداعي وتدنو منهم الشمس
نظر کننده و بشنواند ایشان را خواننده و نزدیک شود از ایشان آفتاب

فيقول بعض الناس ألا ترون إلى ما أنتم
پس بگویند بعضی از آدمیان آیا نمی بینید بسوی حالیکه شما

فيه إلى ما بلغكم ألا تنظرون إلى من يشفع
در آن هستید بسوی آنچه رسید شما را آیا نظر نمی کنید بسوی کسیکه شفاعت کند

لكم إلى ربكم فيقول بعض الناس أبوكم
برای شما بسوی پروردگار شما پس گویند بعض آدمیان پدر شما

آدم فيأتونه فيقولون يا آدم أنت أبو البشر
آدم است پس بیایند ایشان نزد حضرت آدم پس گویند ای آدم تو پدر آدمیان هستی

خلقك الله بيده ونفخ فيك من روحه
پیدا کرد ترا خدا از ید قدرت خود و در آورد در تو از روحی که آفریده اوست

وأمر الملائكة فسجدوا لك وأسكنك الجنة
و فرمود فرشتگان را پس سجده کردند ترا و ساکن کرد ترا خدا در بهشت

ألا تشفع لنا إلى ربك ألا ترى ما نحن فيه
آیا شفاعت نمی کنی برای ما نزد پروردگار خود آیا نمی بینی حالے را که ما در آنیم

وما بلغنا فيقول ربي غضب اليوم غضبا
و رنج را که رسید ما را پس گوید آدم پروردگار من خشم گرفته است امروز خشم گرفتنی

لم يغضب قبله مثله ولا يغضب بعده
که خشم نگرفت پیشتر امروز مانند این خشم و خشم نخواهد گرفت پس امروز

مِثْلَهُ وَنَهَانِيْ عَنِ الشَّجَرَةِ فَعَصَيْتُ نَفْسِيْ نَفْسِيْ

مانند این خشم و بازداشت مرا از درخت پس نافرمانی کردم نفسی نفسی

اِذْهَبُوْا اِلٰى غَيْرِيْ اِذْهَبُوْا اِلٰى نُوْحٍ فَيَاْتُوْنَ

بروید بسوی غیر من بروید بسوی نوح پس آیند

نُوْحًا فَيَقُوْلُوْنَ يَا نُوْحُ اَنْتَ اَوَّلُ الرُّسُلِ

نوح را پس گویند ای نوح تو اول نبی مرسل هستی

اِلٰى اَهْلِ الْاَرْضِ وَسَمَّاكَ اللّٰهُ عَبْدًا شَكُوْرًا

بسوی اہل زمین و نام نهاد ترا خدا بعبد شکور یعنی بندهٔ سپاس دار

اَلَا تَرٰى مَا نَحْنُ فِيْهِ اَلَا تَرٰى اِلٰى مَا بَلَغَنَا

آیا نمی بینی حالی را که ما در آنیم آیا نظر نمی کنی بسوی رنجیکه رسید ما را

اَلَا تَشْفَعُ لَنَا اِلٰى رَبِّكَ فَيَقُوْلُ رَبِّيْ غَضِبَ

آیا شفاعت نمی کنی برای ما نزد پروردگار خود پس گوید نوح پروردگار من خشم گرفت

الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَا يَغْضَبُ

امروز خشم گرفتنی که خشم نگرفت پیش امروز مانند آن و خشم نخواهد گرفت

بَعْدَهُ مِثْلَهُ نَفْسِيْ نَفْسِيْ اِيْتُوا النَّبِيَّ فَيَاْتُوْنَ

بعد امروز مانند آن نفسی نفسی بیائید تا آنحضرت پس آیند مرا

فَاَسْجُدُ تَحْتَ الْعَرْشِ فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ

پس سجده کنم زیر عرش پس گفته شود ای محمد بالا بردار

رَاْسَكَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ وَسَلْ تُعْطَهْ قَالَ مُحَمَّدٌ

سر خود را و شفاعت کن مقبول شفاعت شوی و بطلب داده شوی گفت محمد

بن عبيد لا احفظ سابقه رواه البخاري

بن عبيد ياد نمی دارم باقی حديث را روايت كرد اين حديث را بخاری

في صحيحه في اول كتاب الانبياء وعن

در صحيح بخاری در شروع كتاب الانبياء و روايت است از

ابي سعيد قال قال رسول الله صلى الله

ابی سعيد كه گفت گفت پيغمبر خدا صلى الله

عليه وسلم انا سيد ولد آدم يوم القيامة

عليه وسلم من سردار اولاد آدم روز قيامت

ولا فخر وبيدي لواء الحمد ولا فخر وما من

و درين نازی نيست و در دست من لواء حمد خواهد بود و درين نازی نيست و نبود گرامی

نبي يومئذ آدم فمن سواه الا تحت لوائي

پيغمبر دران روز آدم و همه پيغمبران سوای او مگر زير نيزه علم من

وانا اول من تنشق عنه الارض ولا فخر

و من اول شخصم كه شگافته خواهد شد از ان زمين و نازی نيست

وفي الحديث قصة رواه الترمذي في

و در حديث قصه است روايت كرد اين حديث را ترمذی در

جامعه في اول ابواب المناقب وقال هذا

جامع ترمذی در شروع ابواب المناقب و گفت ترمذی اين

حديث حسن وعن جبير بن مطعم

حديث حسن است و روايت است از جبير بن مطعم

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لِيْ خَمْسَةُ اَسْمَاءٍ اَنَا مُحَمَّدٌ وَاَحْمَدُ وَاَنَا الْمَاحِيْ

الَّذِيْ يَمْحُو اللّٰهُ بِيَ الْكُفْرَ وَاَنَا الْحَاشِرُ الَّذِيْ

يُحْشَرُ النَّاسُ عَلٰى قَدَمِيْ وَاَنَا الْعَاقِبُ رَوَاهُ

الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْاَنْبِيَاءِ فِيْ بَابِ

مَا جَاءَ فِيْ اَسْمَاءِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صلعم وَرَوَاهُ

مُسْلِمٌ مَعَ تَغَيُّرٍ يَسِيْرٍ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْفَضَائِلِ

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ رَاَيْتُنِيْ فِي الْحِجْرِ

وَقُرَيْشٌ تَسْاَلُنِيْ عَنْ مَسْرَايَ فَسَاَلَتْنِيْ عَنْ

أَشْيَاءَ مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ لَمْ أُثْبِتْهَا فَكُرِبْتُ

چیزها از بیت المقدس که من یاد نگه داشتم آن چیزها را پس غمگین کرده شدم

كُرْبَةً مَا كُرِبْتُ مِثْلَهُ قَطُّ قَالَ فَرَفَعَهُ اللّٰهُ لِي أَنْظُرُ إِلَيْهِ مَا

اینطور غمگینی که دیده نشده بودم مانند آن هرگز گفت آنحضرت پس بلند کرد بیت المقدس را خدا برای من که

يَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْبَأْتُهُمْ بِهِ وَقَدْ رَأَيْتُنِي

می پرسیدند قریش مرا از چیزے مگر خبر دادم قریش را از آن چیز و هر آئینه دیدم خود را

فِي جَمَاعَةٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَإِذَا مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ

در گروهے از پیغمبران پس ناگاه موسی علیه السلام

قَائِمٌ يُصَلِّي فَإِذَا رَجُلٌ ضَرْبٌ جَعْدٌ كَأَنَّهُ

ایستاده نماز ادا می کرد پس ناگاه موسی مردے کم گوشت میانه مرغول مو گویا که وے

مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ وَإِذَا عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ

از مردان شنوءه بود و ناگاه عیسی بن مریم علیه

السَّلَامُ قَائِمٌ يُصَلِّي أَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا

السلام ایستاده نماز ادا می کرد نزدیکترین آدمیان بعیسی از روی مشابهت

عُرْوَةُ بْنُ مَسْعُودٍ الثَّقَفِيُّ وَإِذَا إِبْرَاهِيمُ

عروه بن مسعود ثقفی است و ناگاه ابراهیم

عَلَيْهِ السَّلَامُ قَائِمٌ يُصَلِّي أَشْبَهُ النَّاسِ بِهِ

علیه السلام ایستاده نماز ادا می کرد مشابه ترین آدمیان بابراهیم

صَاحِبُكُمْ يَعْنِي نَفْسَهُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

صاحب شما است اراده کرد آنحضرت ذات مبارک خود را صلی الله علیه و سلم

فكانت الصلوة فاممتهم فلما فرغت من الصلوة

پس آمد وقت نماز پس امام ایشان شدم پس هرگاه که فارغ شدم از ادای نماز

قال لي قائل يا محمد هذا مالك صاحب

گفت مرا گوینده ای محمد این مالک

النار فسلم عليه فالتفت اليه فبدأني بالسلام

آتش است پس سلام کن بر وی پس نظر کردم جانب وی پس اول مرا مالک سلام کرد

رواه مسلم في صحيحه في كتاب الايمان

روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب الایمان

في باب الاسراء برسول الله صلى الله عليه

در باب اسرار پیغمبر خدا صلی الله علیه

وسلم وعن انس بن مالك قال قال

وسلم و روایت است از انس بن مالک که گفت گفت

رسول الله صلى الله عليه وسلم انا اكثر

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم من زیاده ترم

الانبياء تبعا يوم القيمة وانا اول من يقرع

پیغمبران از روی پیروی کنندگان روز قیامت و من اول کوبنده ام که کوبد

باب الجنة وعنه قال قال رسول الله

در بهشت را و روایت است از انس که گفت فرمود پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم اتي باب الجنة

... بیایم نزد در بهشت

123

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَاَسْتَفْتِحُ فَيَقُوْلُ الْخَازِنُ مَنْ اَنْتَ
در روز قیامت پس طلب کشادن خواهم کرد پس گوید خازن بهشت کیستی تو
فَاَقُوْلُ مُحَمَّدٌ فَيَقُوْلُ بِكَ اُمِرْتُ لَا اَفْتَحُ لِاَحَدٍ
پس گویم من محمدم پس گوید برای تو حکم کرده شده ام کشاده نکنم برای
قَبْلَكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ
پیش از تو روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب
الْاِيْمَانِ فِيْ بَابِ الشَّفَاعَةِ وَعَنْهُ قَالَ
الایمان در باب الشفاعة و روایت است از انس که گفت
قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم
اَنَا اَوَّلُ النَّاسِ خُرُوْجًا اِذَا بُعِثُوْا وَاَنَا خَطِيْبُهُمْ
من اول آدمیانم از روی خارج شدن هرگاه برانگیخته شوند و من کلام کننده ام
اِذَا وَفَدُوْا وَاَنَا مُبَشِّرُهُمْ اِذَا اَيِسُوْا لِوَاءُ الْحَمْدِ
هرگاه بیایند و من خبر خوش دهنده ایشانم هرگاه نا امید شوند نیزه حمد
يَوْمَئِذٍ بِيَدِيْ وَاَنَا اَكْرَمُ وُلْدِ اٰدَمَ عَلٰى رَبِّيْ
در آن روز در دستم خواهد بود و من بزرگترین اولاد آدم نزد پروردگار خود
وَلَا فَخْرَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ هٰذَا حَدِيْثٌ
و نیست ناز روایت کرد این حدیث را ترمذی و گفت این حدیث
حَسَنٌ غَرِيْبٌ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ
حسن غریب است و روایت است از ابی هریره که گفت گفت

۱۲۴

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَلُوا اللّٰهَ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم سوال کنید خدا را

لِيَ الْوَسِيلَةَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللّٰهِ وَمَا الْوَسِيلَةُ

برای من وسیله گفتند یا رسول الله وچیست وسیله

قَالَ أَعْلَى دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ لَا يَنَالُهَا إِلَّا رَجُلٌ

گفت آنحضرت بالاتر مرتبه است در بهشت نیابد آن مرتبه را مگر شخصی

وَاحِدٌ أَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

امیدوارم اینکه باشم من آن شخص روایت کرد این حدیث را ترمذی

وَقَالَ هٰذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ وَكَعْبٌ لَيْسَ هُوَ

وگفت ترمذی این حدیث غریب است و کعب نیست

بِمَعْرُوفٍ وَلَا نَعْلَمُ أَحَدًا رَوَى عَنْهُ غَيْرَ

معروف و نمی دانم هیچ کسی را که روایت کرد از آن بجز

لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ وَعَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ عَنِ

لیث بن ابی سلیم و روایت است از ابی بن کعب

النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمُ

پیغمبر صلی الله علیه وسلم که گفت آنحضرت هرگاه شود روز

الْقِيَامَةِ كُنْتُ إِمَامَ النَّبِيِّينَ وَخَطِيبَهُمْ وَصَاحِبَ

قیامت من باشم امام پیغمبران و کلام کننده ایشان وصاحب

شَفَاعَتِهِمْ غَيْرَ فَخْرٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ هٰذَا

شفاعت از جمله ایشان نیست فخر روایت کرد این حدیث را ترمذی وگفت این

حديثٌ حسنٌ صحيحٌ غريبٌ روى الترمذيُّ
حدیث حسن صحیح غریب است روایت کرد ترمذی
الاحاديثَ الثلثةَ في جامعِهِ في اوّلِ ابوابِ
این حدیثہاے سہ را در جامع ترمذی در شروع ابواب
المناقبِ وعن عكرمةَ عن ابنِ عبّاسٍ
المناقب و روایت است از عکرمہ و او روایت کرد از ابن عباس
قال انّ اللهَ فضّلَ محمّدًا صلّى اللهُ عليه
گفت ابن عباس ہر آئینہ خدا بزرگی داد محمد صلے الله علیہ
وسلّمَ على الانبياءِ وعلى اهلِ السماءِ فقالوا
وسلم را بر پیغمبران و بر اہل آسمان پس گفتند
يا ابنَ عبّاسٍ بِمَ فضّلَه على اهلِ السماءِ
ای ابن عباس بچہ بزرگی داد آنحضرت را بر آسمانیان
قال انّ اللهَ قال لاهلِ السماءِ ومن يقل
گفت ابن عباس ہر آئینہ خدا گفت درباره آسمانیان و ہر کسی کہ گوید
منهم انّي الٰهٌ من دونه فذلك نجزيه جهنّم
از فرشتگان ہر آئینہ من خدا ام سواے خدا پس ہر آنرا جزا دہیم دوزخ
كذلك نجزي الظّٰلمين الاية وقال اللهُ تعالى
ہمچنین جزا میدہیم ظالمان را الآیۃ و گفت خدا تعالے
لمحمّدٍ صلّى اللهُ عليه وسلّم انّا فتحنا لك فتحًا
مر محمد صلے الله علیہ وسلم ہر آئینہ فتح کردیم برای تو فتح

١٢٥

مُّبِيْنًا لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ
هویدا تا بیامرزد برای تو خدا چیزی که سابق شده از گناه تو

وَمَا تَأَخَّرَ قَالُوْا فَمَا فَضْلُهُ عَلَى الْاَنْبِيَاءِ قَالَ
و چیزی که پس آید گفتند پس چیست بزرگی آنحضرت بر پیغمبران گفت ابن عباس

قَالَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ
فرمود خدا عز وجل و نفرستادیم کدامی پیغمبر را

اِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهٖ لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الْاٰيَةَ وَقَالَ اللّٰهُ
مگر بزبان قوم وی تا بیان کند آن پیغمبر برای آن قوم و گفت خدا

عَزَّ وَجَلَّ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ
غالب و بزرگ بحق محمد صلی الله علیه و سلم و

مَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ فَاَرْسَلَهُ اِلَى 126
نفرستادیم ترا مگر فرستادگی عام برای مردم پس فرستاد خدا آنحضرت را بسوی

الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ اَنَّ
جن و آدمی و روایت است از جابر بن عبد الله

النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اَنَا قَائِدُ
پیغمبر صلی الله علیه و سلم گفت من کشنده

الْمُرْسَلِيْنَ وَلَا فَخْرَ وَاَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّيْنَ وَلَا فَخْرَ
پیغمبرانم و نازی نیست و من خاتم پیغمبرانم و نیست نازی

وَاَنَا اَوَّلُ شَافِعٍ وَّاَوَّلُ مُشَفَّعٍ وَلَا فَخْرَ رَوَاهُمَا
و من اول شفاعت کننده و اول مقبول شفاعتم و نیست نازی روایت کرد این

۱۲۷

الدَّارِمِيُّ فِي أَوَائِلِ سُنَنِهِ

اَلْبَابُ التَّاسِعُ فِي دَعْوَةِ سَيِّدِنَا اِبْرَاهِيمَ
عَلَيْهِ السَّلَامُ لِبَعْثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَفِي اَوَّلِ شَانِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَمِيلَادِهٖ صلعم وَهُوَ سَيِّدُنَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ
هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافِ بْنِ قُصَيِّ بْنِ كِلَابِ
بْنِ مُرَّةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبِ ابْنِ فِهْرِ بْنِ
مَالِكِ بْنِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ مُدْرِكَةَ
بْنِ اِلْيَاسَ بْنِ مُضَرَ بْنِ نِزَارِ بْنِ مَعَدِّ بْنِ عَدْنَانَ

كَذَا قَالَ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْاَنْبِيَاءِ
چنین گفت بخاری در صحیح بخاری در کتاب الانبیاء

فِيْ تَرْجَمَةِ بَابِ مَبْعَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
در ترجمه باب مبعث پیغمبر صلی الله علیه وسلم

قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِيْ سُوْرَةِ الْبَقَرَةِ وَاِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهٖمُ
گفت خدای تعالی در سوره بقره و وقتیکه بلند می‌کرد ابراهیم

الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمٰعِيْلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا
بنیادهای خانهٔ کعبه را و بلند می‌کرد اسمعیل و می‌گفتند ای پروردگار ما قبول کن از ما

اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا
بتحقیق توئی شنوا دانا ای پروردگار ما و گردان ما را

مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَآ اُمَّةً مُّسْلِمَةً
فرمانبرداری کننده مر ترا و گردان از اولاد ما گروهی فرمانبردار

لَّكَ ص وَاَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا ج اِنَّكَ
خودت و بنما ما را طریق عبادتهای ما در حج و برحمت باز آئی بر ما بدرستیکه

اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۔ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيْهِمْ
توئی باز آئنده مهربان ای پروردگار ما و مبعوث گردان در میان

رَسُوْلًا مِّنْهُمْ يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ
پیغمبری از ایشان بخواند بر ایشان آیات ترا و بیاموزد ایشان را

الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيْهِمْ ط اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ
قرآن و علم و پاک گرداند از شرک و گناه ایشان را بدرستیکه توئی غالب

١٢٩

عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ عَنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ
روایت است از عرباض پسر ساریه که او روایت کرد از پیغمبر خدا
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنَّهُ قَالَ اِنِّيْ عِنْدَ اللّٰهِ
صلے الله علیه وسلم از آنحضرت که فرمود آنحضرت بدرستیکه من نزد خدا
مَكْتُوْبٌ خَاتَمُ النَّبِيِّيْنَ وَاِنَّ اٰدَمَ لَمُنْجَدِلٌ فِيْ
نوشته شده ام تمام کننده پیغمبران در آنکه آدم افتاده بود در
طِيْنَتِهٖ وَسَاُخْبِرُكُمْ بِاَوَّلِ اَمْرِيْ دَعْوَةُ اِبْرَاهِيْمَ
گل خود و خبر میدهم شمارا که اول امر خود و آن اینست دعای ابراهیم
وَبِشَارَةُ عِيْسٰى وَرُؤْيَا اُمِّيَ الَّتِيْ رَاَتْ حِيْنَ
و خبر خوش دادن عیسی و خواب مادر من آنکه دید مادر من وقتیکه
وَضَعَتْنِيْ وَقَدْ خَرَجَ لَهَا نُوْرٌ اَضَاءَ لَهَا مِنْهُ
زائید مرا و بدرستیکه خارج شد از مادر من یک نور که روشن شد برای مادر من
قُصُوْرُ الشَّامِ رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ وَرَوَاهُ
کوشکهای شام روایت کرد این حدیث را در شرح السنة و روایت کرد این حدیث را
اَحْمَدُ عَنْ اَبِيْ اُمَامَةَ مِنْ قَوْلِهٖ سَاُخْبِرُكُمْ اِلٰى
احمد از ابی امامه از قول او ساخبرکم الی
اٰخِرِهٖ كَذَا فِيْ مِشْكٰوةِ الْمَصَابِيْحِ فِيْ بَابِ فَضَائِلِ
آخر حدیث چنین است در مشکوة المصابیح در باب فضائل
سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ صلعم وَعَنْ اَبِيْ سُفْيَانَ
سید المرسلین صلعم و روایت است از ابی سفیان

ابن حرب ان هرقل ارسل اليه في ركب

پسر حرب که هرقل فرستاد بسوی وی در قافله

من قريش وكانوا تجارا بالشام في المدة التي

از قریش بود و بودند این گروه سوداگران در ملک شام در آن وقت

كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ماد

که بود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم که صلح کرده بود

فيها ابا سفيان وكفار قريش فاتوه وهم بايلياء

در آن وقت با ابوسفیان و کافران قریش پس آمدند ابوسفیان و همراهیان او

فدعاهم في مجلسه وحوله عظماء الروم

پس بخواند هرقل ابوسفیان و جماعت وی را در مجلس خود و گرد هرقل رئیسان روم بودند

ثم دعاهم ودعا ترجمانه فقال ايكم اقرب

پس تر خواند هرقل آن گروه را و خواند مترجم خود را پس گفت هرقل کدام یک از شما نزدیک‌تر است

نسبا بهذا الرجل الذي يزعم انه نبي قال

از روی نسب بآن مرد که بگمان خود میگوید که او پیغمبر است گفت

ابو سفيان فقلت انا اقربهم نسبا فقال ادنوه

ابوسفیان پس گفتم من نزدیکترین ایشان از روی نسب پس گفت هرقل

مني وقربوا اصحابه فاجعلوهم عند ظهره

از من و نزدیک کنید اصحاب او را پس بگردانید یاران وی را نزد پشت وی

ثم قال لترجمانه قل لهم اني سائل هذا

پس گفت هرقل مر مترجم خود را بگو مر این جماعت را که من سوال کننده‌ام این ابوسفیان

هٰذَا الرَّجُلِ فَإِنْ كَذَبَنِي فَكَذِّبُوهُ فَوَاللّٰهِ لَوْ
این مرد یعنی رسول الله صلعم پس اگر دروغ گوید مرا پس منسوب بدروغ گردانید او را پس

لَا الْحَيَاءُ مِنْ أَنْ يَأْثِرُوا عَلَيَّ كَذِبًا لَكَذَبْتُ
نبودے شرم از آنکه روایت کنند بر من دروغ را هر آئینه دروغ گفتمے

عَنْهُ ثُمَّ كَانَ أَوَّلَ مَا سَأَلَنِي عَنْهُ أَنْ قَالَ
از حال پیغمبر پستر بود اول چیزی که سوال کرد مرا از حال آنحضرت آنکه گفت

كَيْفَ نَسَبُهُ فِيكُمْ قُلْتُ هُوَ فِينَا ذُو نَسَبٍ الخ
چگونه است نسب او درمیان شما گفتم او درمیان ما صاحب نسب عالیست الخ

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي أَوَّلِ صَحِيحِهِ فِي حَدِيثٍ
روایت کرد این حدیث را بخاری در شروع صحیح بخاری در ضمن حدیث

طَوِيلٍ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ
دراز و روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب

الْجِهَادِ لٰكِنَّهُ انْتَهٰى عِنْدَ قَوْلِ أَبِي سُفْيَانَ فِي
الجهاد لیکن حدیث مسلم منتهی شد نزد این قول ابی سفیان در

هٰذَا الْحَدِيثِ حَتّٰى أَدْخَلَ اللّٰهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ
حدیث حتی ادخل الله علی الاسلام

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
و روایت است از ابی هریره که گفت هر آئینه پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ مِنْ خَيْرِ قُرُونِ بَنِي آدَمَ
علیه وسلم فرمود برانگیخته شده ام از نیکوترین طبقات اولاد آدم

باقی بصفحه آئنده

قرنًا فقرنًا حتى كنت من القرن الذي كنت

در همه طبقات تا آنکه شدم از آن طبقه

منه رواه البخاري في صحيحه في كتاب الانبياء

از و روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب الانبیاء

في باب صفة النبي صلى الله عليه وسلم

در باب صفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

وعن واثلة بن الاسقع قال سمعت رسول الله

و روایت است از واثله بن اسقع که گفت شنیدم از پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم يقول ان الله عز و

صلی الله علیه وسلم میگفت هر آئینه خدا عز و

جل اصطفى كنانة من ولد اسمعيل عليه

جل برگزیده کرد کنانه را از اولاد حضرت اسمعیل علیه

الصلوة والسلام واصطفى قريشا من كنانة

الصلوة والسلام و برگزیده کرد قریش را از کنانه

واصطفى من قريش بني هاشم واصطفاني

و برگزیده کرد از قریش اولاد هاشم را و برگزیده کرد مرا

من بني هاشم رواه مسلم في صحيحه في اول

از اولاد هاشم روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در شروع

كتاب الفضائل ورواه الترمذي بمعناه

کتاب الفضائل و روایت کرد این حدیث را ترمذی یعنی این

١٣٢

فی جامعه فی ابواب المناقب وقال هذا

در جامع ترمذی در ابواب المناقب وگفت ترمذی این

حدیث صحیح وعن ابن عباس قال قال

حدیث صحیح است وروایت است از ابن عباس رض که گفت گفت

رسول الله صلی الله علیه وسلم ما ولدنی

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نه زاد مرا

من سفاح اهل الجاهلیة شیء ما ولدنی

از فجور اهل جاهلیت چیزے نه زاد مرا

الا نکاح کنکاح الاسلام رواه البغوی فی

مگر نکاح مانند نکاح اهل اسلام روایت کرد این حدیث را بغوی در

معالم التنزیل فی اخر تفسیر سورة التوبة

معالم التنزیل در آخر تفسیر سورهٔ توبه

وعن المطلب بن ابی وداعة قال جاء

وروایت است از مطلب بن ابی وداعه که گفت آمد

العباس الی رسول الله صلی الله علیه

عباس رض سوی پیغمبر خدا صلی الله علیه

وسلم وکانه سمع شیئا فقام النبی صلی

وسلم و گویا که آن عباس شنید چیزے را پس ایستاده شد پیغمبر صلی

الله علیه وسلم علی المنبر فقال من انا فقالوا

الله علیه وسلم بر منبر پس فرمود آنحضرت که چه کس هستم پس گفتند

أَنْتَ رَسُولُ اللّٰهِ عَلَيْكَ السَّلَامُ قَالَ أَنَا مُحَمَّدُ

تو پیغمبر خدائی بر تو سلام باد گفت من محمد

ابْنُ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ

بن عبد الله بن عبد المطلب ام بدرستیکه خدا پیدا کرد

الْخَلْقَ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمْ ثُمَّ جَعَلَهُمْ فِرْقَتَيْنِ

خلق را پس گردانید مرا در نیکوترین ایشان پس گردانید ایشان را دو گروه

فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمْ فِرْقَةً ثُمَّ جَعَلَهُمْ قَبَائِلَ

پس گردانید مرا در بهترین ایشان از روی گروه پس گردانید ایشان را چند قبیله

فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمْ قَبِيلَةً ثُمَّ جَعَلَهُمْ بُيُوتًا

پس گردانید مرا در بهترین ایشان از روی قبیله پس گردانید ایشان را چند خانه

فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمْ بَيْتًا وَخَيْرِهِمْ نَفْسًا رَوَاهُ

پس گردانید مرا در بهترین ایشان از روی خانه و بهترین ایشان از روی نفس روایت کرد

التِّرْمِذِيُّ فِي جَامِعِهِ فِي أَبْوَابِ الْمَنَاقِبِ

ترمذی در جامع ترمذی در ابواب المناقب

وَقَالَ هٰذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ وَعَنِ الْمُطَّلِبِ

وگفت ترمذی این حدیث حسن است و روایت است از مطلب

ابْنِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ قَيْسِ بْنِ مَخْرَمَةَ عَنْ أَبِيهِ

بن عبد الله بن قیس بن مخرمه واو روایت کرد از پدرش

عَنْ جَدِّهِ قَالَ وُلِدْتُ أَنَا وَرَسُولُ اللّٰهِ

واو روایت کرد از جد او گفت زاده شدم من و پیغمبر خدا

باقی بصفحه ١٣٥

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفِيلِ قَالَ وَ
صلے الله علیہ وسلم درسال واقعہ پیل گفت و
سَأَلَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ قُبَاثَ بْنَ أَشْيَمَ أَخَا
پرسید عثمان بن عفان قباث پسر اشیم را کہ برادر
بَنِي يَعْمَرَ بْنِ لَيْثٍ أَنْتَ أَكْبَرُ أَمْ رَسُولُ اللهِ
بنی یعمر بن لیث بود کہ تو بزرگتری درسال یا پیغمبر خدا
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ
صلے الله علیہ وسلم بزرگتر است پس گفت قباث پیغمبر خدا
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْبَرُ مِنِّي وَأَنَا أَقْدَمُ
صلے الله علیہ وسلم بزرگتر است در فضیلت از من و من در پیدا شدن پیشترم
مِنْهُ فِي الْمِيلَادِ قَالَ وَرَأَيْتُ خَذْقَ الطَّيْرِ
از آنحضرت در وقت ولادت گفت و دیدم سرگین مرغان را
أَخْضَرَ مُحِيلًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ فِي جَامِعِهِ
تیرہ رنگ متغیر روایت کرد این حدیث را ترمذی در جامع ترمذی
فِي الْمَنَاقِبِ فِي بَابِ مَا جَاءَ فِي مِيلَادِ النَّبِيِّ
در مناقب در باب آنچہ آمد در میلاد پیغمبر
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ هٰذَا حَدِيثٌ
صلے الله علیہ وسلم و گفت ترمذی این حدیث
حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ
حسن غریب است نمی شناسیم او را مگر از حدیث

۱۳۵

مُحَمَّدُ بْنُ اِسْحَاقَ وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ

محمد بن اسحاق و روایت است از عبد الرحمن بن

عَمْرٍو السُّلَمِيِّ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ السُّلَمِيِّ اَنَّهُ

عمرو سلمی و او روایت کرد از عتبه پسر عبد السلمی که بدرستیکه

حَدَّثَهُمْ وَكَانَ مِنْ اَصْحَابِ رَسُوْلِ اللّٰهِ

حدیث بیان کرد ایشان را و بود از اصحاب رسول الله

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

صلی الله علیه وسلم که بدرستیکه پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ رَجُلٌ

صلی الله علیه وسلم گفت مر آنحضرت را مردی

كَيْفَ كَانَ اَوَّلُ شَأْنِكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ قَالَ

چگونه بود اول حال تو یا رسول الله گفت آنحضرت

كَانَتْ حَاضِنَتِيْ مِنْ بَنِيْ سَعْدِ بْنِ بَكْرٍ

بود دایه من از بنی سعد بن بکر

فَانْطَلَقْتُ اَنَا وَابْنٌ لَهَا فِيْ بَهْمٍ لَنَا وَلَمْ نَاْخُذْ

پس رفتم من و پسری که مر دایه را بود در گله برها و بزغالها و نه گرفتیم

مَعَنَا زَادًا فَقُلْتُ يَا اَخِيْ اذْهَبْ فَأْتِنَا بِزَادٍ

با خود توشه پس گفتم ای برادر من برو پس بیار ما را توشه

مِنْ عِنْدِ اُمِّنَا فَانْطَلَقَ اَخِيْ وَمَكَثْتُ عِنْدَ الْبَهْمِ

از نزد مادر ما پس رفت برادر من و ماندم نزد آن گله بره و بزغاله

فاقبل طائران ابيضان كأنّهما نسران فقال

پس متوجه شدند دو مرغان سفید گویا آن دو مرغان دو کرگسان بودند پس گفت

احدهما لصاحبه أهو هو قال الآخر نعم

یکے از دو مرغان مر صاحب خود را آیا آن آنست گفت دیگر آرے

فاقبلا يبتدراني فاخذاني فبطحاني للقفا

پس متوجه شدند آن دو مرغان در حالیکه تیزی میکردند بسوی من پس گرفتند مرا پس درافگندند مرا برپشت

فشقّا بطني ثمّ استخرجا قلبي فشقّاه فاخرجا

پس شگافتند شکم مرا پستر بیرون آوردند دلم را پس شگافتند آن دل را پس بیرون

منه علقتين سوداوين فقال احدهما

ازان دو پاره خون بسته سیاه پس گفت یکے ازان دو مرغان

لصاحبه ايتني بماء ثلج فغسل به جوفي

از صاحب خود ده مرا آب برف پس شست بآن آب شکم را

ثمّ قال ايتني بماء برد فغسل به قلبي ثمّ

پستر گفت ده مرا آب تگرگ پس شست بآن آب دلم را پستر

قال ايتني بالسكينة فذرّه في قلبي ثمّ قال

گفت ده مرا سکینه را پس پراگنده کرد آنرا در دلم پستر گفت

احدهما لصاحبه حصه فحاصه وختم

یکے ازان هر دو مر صاحب خود را بدوز آنرا پس دوخت آنرا و مهر کرد

عليه بخاتم النبوّة ثمّ قال احدهما لصاحبه

بر آن از انگشتری نبوت پستر گفت یکے ازان هر دو مر صاحب خود را

اجعله في كفة واجعل الفا من امته في

كفة قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

فاذا انا انظر الى الالف فوقي اشفق ان

يخر علي بعضهم فقال لو ان امته

وزنت به لمال بهم ثم انطلقا وتركاني قال

رسول الله صلى الله عليه وسلم

فرقت فرقا شديدا ثم انطلقت الى امي

فاخبرتها بالذي لقيت فاشفقت ان

يكون قد التبس بي فقالت اعيذك

بالله فرحلت بعيرا لها فجعلتني على الرحل

١٣٩

وَرَكِبْتُ خَلْفِي حَتَّى بَلَغْتَنَا إِلَى أُمِّي فَقَالَتْ

وسوار شد پس من تا آنکه رسانید مرا بسوی مادر من پس گفت مادر

أَدَّيْتُ أَمَانَتِي وَذِمَّتِي وَحَدَّثْتُهَا بِالَّذِي

ادا کردم امانت خود را ذمه خود را وسخن گفت مادرم را بچیزیکه

لَقِيتُ فَلَمْ يَرُعْهَا ذَلِكَ وَقَالَتْ إِنِّي رَأَيْتُ

دیدم آنرا پس نترسانید مادرم را آن خبر وگفت مادر من بدرستیکه من دیدم

حِينَ خَرَجَ مِنِّي يَعْنِي نُورًا أَضَاءَتْ مِنْهُ

هنگامیکه بیرون شد از من یعنی نوریکه روشن شد ازو

قُصُورُ الشَّامِ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ فِي أَوَائِلِ

کوشکهای شام روایت کرد این حدیث را دارمی در شروع

سُنَنِهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ

سنن دارمی وروایت است از ابی موسی اشعری که گفت

خَرَجَ أَبُو طَالِبٍ إِلَى الشَّامِ وَخَرَجَ مَعَهُ

بیرون شد ابو طالب بسوی شام وبیرون شد با ابو طالب

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَشْيَاخٍ

پیغمبر صلی الله علیه وسلم در ان پیران که بودند

مِنْ قُرَيْشٍ فَلَمَّا أَشْرَفُوا عَلَى الرَّاهِبِ

از قریش پس چون بالا برآمدند نزد راهب

هَبَطَ فَحَلُّوا رِحَالَهُمْ فَخَرَجَ إِلَيْهِمُ الرَّاهِبُ

فرود آمد پس کشادند ابو طالب وهمراهیان او بارهای خود را پس بیرون آمد بسوی ایشان راهب

ت راهب یعنی پرهیزگار در مذهب نصاری ۱۲

وَكَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ يَمُرُّوْنَ بِهٖ فَلَا يَخْرُجُ اِلَيْهِمْ

و بودند ایشان قبل ازان می گذشتند بسوی راهب پس بیرون نمی آمد بسوی ایشان

وَلَا يَلْتَفِتُ قَالَ فَهُمْ يَحُلُّوْنَ رِحَالَهُمْ فَجَعَلَ

و التفات نمی کرد گفت ابو موسی پس ایشان می کشادند بارهای خود را پس باشتاب

يَتَخَلَّلُهُمُ الرَّاهِبُ حَتّٰى جَآءَ فَاَخَذَ بِيَدِ

که دری آمد میان ایشان راهب تا آنکه آمد راهب پس گرفت دست

رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را پس گفت

هٰذَا سَيِّدُ الْعَالَمِيْنَ هٰذَا رَسُوْلُ رَبِّ

این سردار جهانیانست این پیغمبر پروردگار

الْعَالَمِيْنَ يَبْعَثُهُ اللّٰهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِيْنَ فَقَالَ

جهانیانست فرستاد او را خدا باعث رحمت برای جهانیان پس گفتند

لَهٗ اَشْيَاخٌ مِّنْ قُرَيْشٍ مَا عِلْمُكَ فَقَالَ اِنَّكُمْ

مردان راهب را پیران قریش چه چیز آگاه کرد ترا پس گفت راهب هر آئینه

حِيْنَ اَشْرَفْتُمْ مِّنَ الْعَقَبَةِ لَمْ يَبْقَ حَجَرٌ

وقتیکه بالا بر آمدید ازین راه میان دو کوه باقی نماند سنگے

وَلَا شَجَرٌ اِلَّا خَرَّ سَاجِدًا وَّلَا يَسْجُدَانِ

و نه درختے مگر افتاد سجده کننده و سجده نمی کنند سنگ و درخت

اِلَّا لِنَبِيٍّ وَّاِنِّيْ اَعْرِفُهٗ بِخَاتَمِ النُّبُوَّةِ اَسْفَلَ

مگر برای پیغمبر و هر آئینه من می شناسم او را بمهر نبوت پایان تر

١٤١

مِنْ غُضْرُوفِ كَتِفِهِ مِثْلَ التُّفَّاحَةِ ثُمَّ رَجَعَ

از استخوان شانه وی مانند سیب پس برگشت راهب

فَصَنَعَ لَهُمْ طَعَامًا فَلَمَّا أَتَاهُمْ بِهِ فَكَانَ هُوَ

پس ساخت برای ایشان طعام پس هرگاه آورد راهب برای ایشان طعام پس بود آنحضرت

فِي رِعْيَةِ الْإِبِلِ فَقَالَ أَرْسِلُوا إِلَيْهِ فَأَقْبَلَ

در چرانیدن شتر پس گفت راهب بفرستید کسی را بسوی او پس متوجه شد

وَعَلَيْهِ غَمَامَةٌ تُظِلُّهُ فَلَمَّا دَنَا مِنَ الْقَوْمِ

درحالیکه بالای آنحضرت بود ابری که سایه می کرد آنحضرت پس چون نزدیک شد آنحضرت از قوم

وَجَدَهُمْ قَدْ سَبَقُوهُ إِلَى فَيْءِ الشَّجَرَةِ

یافت ایشان را بدرستیکه پیشی کرده بودند از آنحضرت بسوی سایه درخت

فَلَمَّا جَلَسَ مَالَ فَيْءُ الشَّجَرَةِ عَلَيْهِ فَقَالَ

پس چون نشست آنحضرت مائل گشت سایه آن درخت بر آنحضرت پس گفت راهب

انْظُرُوا إِلَى فَيْءِ الشَّجَرَةِ مَالَ عَلَيْهِ قَالَ

نظر کنید بسوی سایه درخت مائل گشت بروی گفت ابو موسی

فَبَيْنَمَا هُوَ قَائِمٌ عَلَيْهِمْ وَهُوَ يُنَاشِدُهُمْ

پس در انثنای آنکه راهب ایستاده بود نزد ایشان و او سوال میکرد و سوگند میداد ایشان را

أَنْ لَا يَذْهَبُوا بِهِ إِلَى الرُّومِ فَإِنَّ الرُّومَ

آنکه نبرند ایشان آنحضرت را بسوی روم پس تحقیق اهل روم

إِنْ رَأَوْهُ عَرَفُوهُ بِالصِّفَةِ فَيَقْتُلُونَهُ

اگر خواهند دید او را خواهند شناخت او را بصفت آنحضرت پس خواهند کشت اهل روم آنحضرت را

فَالْتَفَتَ فَاِذَا بِسَبْعَةٍ قَدْ اَقْبَلُوْا مِنَ الرُّوْمِ

فَاسْتَقْبَلَهُمْ فَقَالَ مَا جَاءَ بِكُمْ قَالُوْا جِئْنَا

اَنَّ هٰذَا النَّبِيَّ خَارِجٌ فِيْ هٰذَا الشَّهْرِ

فَلَمْ يَبْقَ طَرِيْقٌ اِلَّا بُعِثَ اِلَيْهِ بِاُنَاسٍ وَّ

اِنَّا قَدْ اُخْبِرْنَا خَبَرَهٗ بُعِثْنَا اِلٰى طَرِيْقِكَ

هٰذَا فَقَالَ هَلْ خَلْفَكُمْ اَحَدٌ هُوَ خَيْرٌ

مِّنْكُمْ قَالُوْا اِنَّمَا اُخْبِرْنَا خَبَرَهٗ بِطَرِيْقِكَ

هٰذَا قَالَ اَفَرَاَيْتُمْ اَمْرًا اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ يَّقْضِيَهٗ

هَلْ يَسْتَطِيْعُ اَحَدٌ مِّنَ النَّاسِ رَدَّهٗ قَالُوْا

لَا قَالَ فَبَايَعُوْا وَاَقَامُوْا مَعَهٗ قَالَ اَنْشُدُكُمْ

بِاللّٰهِ اَيُّكُمْ وَلِيُّهٗ قَالُوْا اَبُوْ طَالِبٍ فَلَمْ يَزَلْ

يُنَاشِدُهٗ حَتّٰى رَدَّهٗ اَبُوْ طَالِبٍ وَبَعَثَ

مَعَهٗ اَبُوْ بَكْرٍ بِلَالًا وَّزَوَّدَهُ الرَّاهِبُ

مِنَ الْكَعْكِ وَالزَّيْتِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

فِيْ جَامِعِهٖ فِيْ اَبْوَابِ الْمَنَاقِبِ وَقَالَ

هٰذَا حَدِيْثٌ حَسَنٌ غَرِيْبٌ لَا نَعْرِفُهٗ اِلَّا

مِنْ هٰذَا الْوَجْهِ

اَلْبَابُ الْعَاشِرُ فِيْ حِلْيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ

قَالَ رَاَيْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ إِضْحِيَانٍ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ حَمْرَاءُ
فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهِ وَإِلَى الْقَمَرِ قَالَ فَلَهُوَ
كَانَ أَحْسَنَ فِي عَيْنِي مِنَ الْقَمَرِ وَعَنْ
أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ
قُلْتُ لِلرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذِ بْنِ عَفْرَاءَ صِفِي
لَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَقَالَتْ يَا بُنَيَّ لَوْ رَأَيْتَهُ رَأَيْتَ الشَّمْسَ
طَالِعَةً رَوَاهُمَا الدَّارِمِيُّ فِي أَوَائِلِ سُنَنِهِ
وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ يَصِفُ النَّبِيَّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ رَبْعَةً مِنَ

القوم ليس بالطويل ولا بالقصير أزهر

قوم دراز کوتاه روشن

اللون ليس بأبيض أمهق ولا آدم ليس

رنگ نه سفید سخت و نه گندم گون سخت نبود آنحضرت

بجعد قطط ولا سبط رجل أنزل عليه

جعد قطط و نه سبط نبود موی مبارک آنحضرت میانه فرو فرستاده شد

وهو ابن أربعين فلبث بمكة عشر سنين

درحالیکه آنحضرت چهل ساله بود پس اقامت کرد آنحضرت در مکه ده سال

ينزل عليه وبالمدينة عشر سنين

درحالیکه وحی فرستاده میشد بر آنحضرت و اقامت کرد در مدینه ده سال

وقبض وليس في رأسه ولحيته عشرون

و قبض کرده شد روح مبارک آنحضرت درحالیکه نبود در سر مبارک و در ریش بزرگ وی بیست

شعرة بيضاء قال ربيعة فرأيت شعرا

موی سفید گفت ربیعه پس دیدم موی را

من شعره فإذا هو أحمر فسألت فقيل

از مویهای مبارک آنحضرت پس ناگاه آن مو سرخ بود پس پرسیدم پس گفته شد

أحمر من الطيب رواه البخاري في صحيحه

سرخ شده از خوشبوئی روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

في كتاب الأنبياء في باب صفة النبي صلعم

در کتاب الانبیاء در باب صفت پیغمبر صلعم

۱۴۵

وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْفَضَائِلِ
و روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب الفضائل
فِيْ بَابِ قَدْرِ عُمْرِهٖ صلعم مَعَ تَغَيُّرٍ يَسِيْرٍ
در باب اندازهٔ عمر آنحضرت صلعم با تغیر اندک
وَلَيْسَ فِيْهِ قَوْلُ رَبِيْعَةَ فَرَأَيْتُ اِلَخْ وَعَنْهُ قَالَ
و نیست در روایت مسلم قول ربیعه فرایت الخ و نیز روایت است از انس که گفت
كَانَ شَعْرُ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
بود موی مبارک پیغمبر خدا صلی الله علیه
وَسَلَّمَ اِلٰى اَنْصَافِ اُذُنَيْهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ ١٤٦
وسلم تا نیمهای دو گوش آنحضرت روایت کرد این حدیث را مسلم
فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْفَضَائِلِ وَعَنْهُ
در صحیح مسلم کتاب الفضائل و نیز روایت است از انس
كَانَ يَضْرِبُ شَعْرُ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
بود که می رسید موی مبارک پیغمبر صلی الله علیه
وَسَلَّمَ مَنْكِبَيْهِ وَعَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ
وسلم دو شانهای مبارک آنحضرت را و روایت است از قتاده که گفت پرسیدم
اَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنْ شَعْرِ رَسُوْلِ اللّٰهِ
انس بن مالک را از حال موی مبارک پیغمبر خدا
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَانَ
صلی الله علیه وسلم پس گفت انس بود موی

رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجِلًا
پیغمبر خدا صلے الله علیہ وسلم میانہ میان سبط و
لَيْسَ بِالسَّبْطِ وَلَا الْجَعْدِ بَيْنَ اُذُنَيْهِ وَ
نہ سبط سخت و نہ جعد سخت میان دو گوش و
عَاتِقَيْهِ رَوَاهُمَا الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ
دو شہای آنحضرت روایت کرد این ہر دو حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب
اللِّبَاسِ فِيْ بَابِ الْجَعْدِ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ
اللباس در باب الجعد و روایت است از ابن عباس رض
اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
کہ پیغمبر خدا صلے الله علیہ وسلم
كَانَ يَسْدِلُ شَعْرَهٗ وَكَانَ الْمُشْرِكُوْنَ
بود کہ سدل میکرد موی خود را و بودند مشرکان
يَفْرِقُوْنَ رُءُوْسَهُمْ وَكَانَ اَهْلُ الْكِتَابِ
کہ فرق میکردند موی سرهای خود را و بودند اہل کتاب
يَسْدِلُوْنَ رُءُوْسَهُمْ وَكَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ
سدل میکردند موی سرهای خود را و بود پیغمبر خدا
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ
صلے الله علیہ وسلم خواہش میکرد موافقت
اَهْلِ الْكِتَابِ فِيْمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيْهِ بِشَيْءٍ ثُمَّ
اہل کتاب را در چیزیکہ امر کردہ نشدہ بود در آن بچیزے پستر

فَرَقَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
رَاْسَهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ
الْاَنْبِيَاءِ فِيْ بَابِ صِفَةِ النَّبِيِّ صلعم وَ
رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْفَضَائِلِ
وَعَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَاَلْتُ اَنَسًا هَلْ خَضَبَ
النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا اِنَّمَا
كَانَ شَيْءٌ فِيْ صُدْغَيْهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ
فِي الْبَابِ الْمَذْكُوْرِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ
قَالَ كَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَدْ شَمِطَ مُقَدَّمُ رَاْسِهٖ وَلِحْيَتِهٖ

۱۴۹

وَكَانَ إِذَا ادَّهَنَ لَمْ يَتَبَيَّنْ وَإِذَا شَعِثَ

و بود سپیدی که چون روغن می‌مالید ظاهر نمی‌شد و در گاه ژولیده می‌شد

رَأْسُهُ تَبَيَّنَ وَكَانَ كَثِيرَ شَعْرِ اللِّحْيَةِ فَقَالَ

موی سر مبارک آنحضرت ظاهر می‌شد و بود آنحضرت بسیار موی ریش پس گفت

رَجُلٌ وَجْهُهُ مِثْلُ السَّيْفِ قَالَ لَا بَلْ كَانَ

مردی بود روی مبارک آنحضرت مانند شمشیر گفت جابر نه مانند شمشیر بلکه بود روی

مِثْلَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَكَانَ مُسْتَدِيرًا وَ

مانند آفتاب و ماهتاب و بود مستدیر

رَأَيْتُ الْخَاتَمَ عِنْدَ كَتِفِهِ مِثْلَ بَيْضَةِ الْحَمَامَةِ

دیدم مهر نبوت را نزد شانهٔ آنحضرت مانند بیضهٔ کبوتر

يُشْبِهُ جَسَدَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ

مشابهت میداشت بابدن مبارک آنحضرت روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم

فِي كِتَابِ الْفَضَائِلِ فِي بَابِ إِثْبَاتِ

در کتاب الفضائل در باب اثبات

خَاتَمِ النُّبُوَّةِ وَعَنِ الْبَرَاءِ قَالَ كَانَ رَسُولُ

مهر نبوت و روایت است از براء که گفت بود پیغمبر

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ وَجْهًا

خدا صلی الله علیه وسلم خوبترین مردم در حسن روی

وَأَحْسَنَهُمْ خُلُقًا لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ

و نیکوترین مردم در خلق نه دراز نه از حد زائد

وَلَا بِالْقَصِيرِ وَعَنْ شُعْبَةَ عَنِ الْحَكَمِ قَالَ

و نه کوتاه قد و روایت است از شعبه او روایت کرد از حکم که گفت

سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللّٰهِ

شنیدم ابا جحیفه را که گفت بیرون آمد رسول خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْهَاجِرَةِ إِلَى الْبَطْحَاءِ

صلی الله علیه وسلم در گرمای نیم روز بسوی بطحا

فَتَوَضَّأَ ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ

پس وضو کرد آنحضرت پس گزارد نماز ظهر را دو رکعت و نماز عصر را

رَكْعَتَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ قَالَ شُعْبَةُ

دو رکعت و در پیش آنحضرت نوعی از سلاح بود گفت شعبه

وَزَادَ فِيهِ عَوْنٌ عَنْ أَبِيهِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ

و زیاده گفت درین حدیث عون از پدر خود ابی جحیفه که گفت

كَانَ يَمُرُّ مِنْ وَرَائِهَا الْمَرْأَةُ وَقَامَ النَّاسُ

بود که میگذشت از پس عنزه زن و ایستاده شدند مردم

فَجَعَلُوا يَأْخُذُونَ يَدَيْهِ فَيَمْسَحُونَ بِهَا

پس شروع کردند که میگرفتند دو دست مبارک آنحضرت را پس مسح میکردند بآن

وُجُوهَهُمْ قَالَ فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَوَضَعْتُهَا

روهای خود را گفت ابو جحیفه پس گرفتم دست مبارک آنحضرت را پس نهادم

عَلَى وَجْهِي فَإِذَا هِيَ أَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ وَأَطْيَبُ

بر روی خود پس ناگاه آن دست بود سردتر از برف و خوشبوتر

رَائِحَةً مِنَ الْمِسْكِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ
بوی از مشک روایت کرد این مرد و حدیث را بخاری در صحیح بخاری
فِي كِتَابِ الْأَنْبِيَاءِ فِي بَابِ صِفَةِ النَّبِيِّ صلعم
در کتاب الانبیاء در باب صفت نبی صلی الله علیه وسلم
وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
و روایت است از انس که گفت بود پیغمبر صلی الله علیه
وَسَلَّمَ ضَخْمَ الْيَدَيْنِ لَمْ أَرَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَ
وسلم ستبر دستها ندیدم بعد آنحضرت مانند وی و
كَانَ شَعْرُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجِلًا
بود موی مبارک پیغمبر صلی الله علیه وسلم میانه میان سبط
لَا جَعْدَ وَلَا سَبْطَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ
و نه جعد خالص و نه سبط محض روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری
فِي كِتَابِ اللِّبَاسِ فِي بَابِ الْجَعْدِ وَعَنْ
در کتاب اللباس در باب الجعد و روایت است از
حُمَيْدٍ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا عَنْ صِيَامِ النَّبِيِّ
حمید که گفت پرسیدم انس را از حال روزه پیغمبر
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا كُنْتُ أُحِبُّ
صلی الله علیه وسلم پس گفت انس نبودم که خواهش میداشتم
أَنْ أَرَاهُ مِنَ الشَّهْرِ صَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا مُفْطِرًا
که ببینم آنحضرت را از ماه روزه دار مگر دیدم آنحضرت را روزه دار و نه ...

اِلَّا رَاَيْتُهُ وَلَا مِنَ اللَّيْلِ قَائِمًا اِلَّا رَاَيْتُهُ وَلَا نَائِمًا

مگر دیدم آنحضرت را افطار کننده و در آنکه ببینیم آنحضرت را وقتی از شب قیام کننده برای نماز مگر دیدم آنحضرت

اِلَّا رَاَيْتُهُ وَلَا مَسِسْتُ خَزَّةً وَلَا حَرِيْرَةً اَلْيَنَ

مگر دیدم آنحضرت را دست نکردم هیچ خزه را و نه حریر را نرم تر

مِنْ كَفِّ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از کف مبارک پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

وَلَا شَمِمْتُ مِسْكَةً وَلَا عَنْبَرَةً اَطْيَبَ

و نبوییدم هیچ مشک را و نه عنبر را خوشبوتر

رَائِحَةً مِنْ رَائِحَةِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

از بوی پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الصَّوْمِ

وسلم روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب الصوم

فِيْ بَابِ مَا يُذْكَرُ مِنْ صَوْمِ النَّبِيِّ صلعم

در باب آنکه ذکر کرده میشود از حال روزه

وَعَنْ قَتَادَةَ اَنَّ اَنَسًا حَدَّثَهُمْ اَنَّ رَسُوْلَ

در روایت است از قتاده که بتحقیق انس حدیث بیان کرد بایشان که بتحقیق پیغمبر

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَرْفَعُ يَدَيْهِ

خدا صلی الله علیه وسلم بود که بسیار نمی برداشت دستهای خود را

فِيْ شَيْءٍ مِنْ دُعَائِهٖ اِلَّا فِي الْاِسْتِسْقَاءِ

در هیچ دعا خود مگر در استسقا

١٥٢

فَاِنَّهٗ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتّٰى يُرٰى بَيَاضُ اِبْطَيْهِ
پس بتحقیق آنحضرت بود زیاده بلند میکرد دستهای مبارک خود را تا آنکه دیده میشد سپیدی بغلهای مبارک
رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْاَنْبِيَاءِ
روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب الانبیاء
فِيْ بَابِ صِفَةِ النَّبِيِّ صلعم وَعَنِ السَّائِبِ
در باب صفت پیغمبر صلعم و در روایت است از سائب
ابْنِ يَزِيْدَ قَالَ ذَهَبَتْ بِيْ خَالَتِيْ اِلَى النَّبِيِّ
ابن یزید که گفت برد مرا خاله من بسوی پیغمبر
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ
صلی الله علیه وسلم پس گفت یا رسول الله
اِنَّ ابْنَ اُخْتِيْ وَقِعٌ فَمَسَحَ رَأْسِيْ وَدَعَا لِيْ
بتحقیق پسر خواهر من واقع شد در مرض پس بسود آنحضرت سر مرا و دعا کرد بحق من
بِالْبَرَكَةِ وَتَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوْئِهٖ
برای برکت و وضو کرد پس خوردم از آب وضوی آنحضرت
ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهٖ فَنَظَرْتُ اِلٰى
پس ایستادم پس پشت آنحضرت پس نظر کردم بسوی
خَاتَمٍ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زِرِّ الْحَجَلَةِ رَوَاهُ
خاتم میان دو شانهای مبارک آنحضرت مانند تکمه خانه عروسی روایت کرد این حدیث را
الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْوُضُوْءِ
بخاری در صحیح بخاری در کتاب الوضوء

باقی بصفحه ١٥٤

رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الفَضَائِلِ
فِي بَابِ خَاتَمِ النُّبُوَّةِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ
قَالَ رَأَيْتُ خَاتَمًا فِي ظَهْرِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى
اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنَّهُ بَيْضَةُ حَمَامٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ
فِي البَابِ المَذْكُورِ وَعَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ
دُفِعْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ
هُوَ بِالأَبْطَحِ فِي قُبَّةٍ كَانَ بِالهَاجِرَةِ فَخَرَجَ بِلَالٌ
فَنَادَى بِالصَّلَاةِ ثُمَّ دَخَلَ فَأَخْرَجَ فَضْلَ
وَضُوءِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَوَقَعَ النَّاسُ عَلَيْهِ يَأْخُذُونَ مِنْهُ ثُمَّ دَخَلَ

فَأَخْرَجَ الْعَنَزَةَ وَخَرَجَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

پس بیرون آورد عنزہ را و بیرون آمد پیغمبر خدا صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ سَاقَيْهِ

علیہ وسلم گویا کہ من نگاہ می‌کنم بسوی لمعان دو ساقہای مبارک

فَرَكَزَ الْعَنَزَةَ ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ

پس بخلانید عنزہ را در زمین پیش گزارد آنحضرت نماز ظہر را دو رکعت

وَالْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ الْحِمَارُ وَ

و نماز عصر را دو رکعت در حالیکہ می‌گذشتند پیش آنحضرت خر و

الْمَرْأَةُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ

زن را روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب

الْأَنْبِيَاءِ فِي بَابِ صِفَةِ النَّبِيِّ صلعم وَعَنْ

الانبیاء در باب صفت پیغمبر صلعم و روایت است از

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

ابی ہریرہ کہ گفت بود پیغمبر صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ ضَخْمَ الْقَدَمَيْنِ حَسَنَ الْوَجْهِ

و سلم سطبر قدمہا خوب رو

لَمْ أَرَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ

نہ دیدم بعد از آنحضرت مانند وے روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

فِي كِتَابِ اللِّبَاسِ فِي بَابِ الْجَعْدِ وَعَنْ

در کتاب اللباس در باب الجعد و روایت است از

أَنَسٍ قَالَ دَخَلَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ

انس کہ گفت داخل شد بر ما پیغمبر صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عِنْدَنَا فَعَرِقَ وَجَاءَتْ

علیہ وسلم پس قیلولہ کرد نزد ما پس عرق آلودہ شد و آورد

أُمِّي بِقَارُورَةٍ فَجَعَلَتْ تَسْلُتُ الْعَرَقَ فِيهَا

مادر من شیشہ را پس شروع کرد مادر بہ انگشت خود عرق را گرفتہ دران شیشہ جمع میکرد

فَاسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

پس بیدار شد پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم پس گفت آنحضرت

يَا أُمَّ سُلَيْمٍ مَا هٰذَا الَّذِي تَصْنَعِينَ قَالَتْ

ای ام سلیم چیست این کار کہ میکنی گفت

هٰذَا عَرَقُكَ نَجْعَلُهُ فِي طِيبِنَا وَهُوَ مِنْ

این عرق تست میگردانیم آنرا در خوشبوہای خود و این عرق از

أَطْيَبِ الطِّيبِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي

خوشبوترین خوشبوہا است روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در

كِتَابِ الْفَضَائِلِ فِي بَابِ طِيبِ عَرَقِهِ

کتاب الفضائل در باب بیان خوشبوئی عرق آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ حَبِيبِ بْنِ

صلے اللہ علیہ وسلم و روایت است از حبیب بن

خُدْرَةَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِّنْ بَنِي حَرِيشٍ

خدرہ کہ گفت حدیث بیان کرد بمن مردے از بنی حریش

قَالَ كُنْتُ مَعَ أَبِي حِيْنَ رَجَمَ رَسُوْلُ اللهِ تَعَالٰى

گفت آن مرد که بودم با پدر خود هنگامیکه سنگسار کرد پیغمبر خدای تعالے

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاعِزَ بْنَ مَالِكٍ فَلَمَّا أَخَذَتْهُ

صلے الله علیه وسلم ماعز بن مالک را پس چون رسیدند

الْحِجَارَةُ أُرْعِبْتُ فَضَمَّنِي إِلَيْهِ رَسُوْلُ اللهِ تَعَالٰى صَلَّى

سنگها هولناک شدم پس فراهم آورد مرا بسوی خود پیغمبر خدا تعالے صلے

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَالَ عَلَيَّ مِنْ عَرَقِ إِبْطِهِ

الله علیه وسلم پس روان شد برمن از عرق بغل مبارک آنحضرت

مِثْلُ رِيْحِ الْمِسْكِ وَعَنْ إِبْرَاهِيْمَ قَالَ كَانَ

مانند بوی مشک و روایت است از ابراهیم که گفت بود

رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْرَفُ

پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم شناخته میشد

بِاللَّيْلِ بِرِيْحِ الطِّيْبِ رَوَاهُمَا الدَّارِمِيُّ فِي أَوَائِلِ سُنَنِهِ

بوقت شب ببوی خوش روایت کرد این هر دو حدیث را دارمی در شروع سنن دارمی

الْبَابُ الْحَادِيْ عَشَرَ فِي أَخْلَاقِ النَّبِيِّ

باب یازدهم دربیان اخلاق وشمائل پیغمبر

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَمَائِلِهِ قَالَ اللهُ تَعَالٰى

صلے الله علیه وسلم گفت الله تعالے

فِي سُوْرَةِ آلِ عِمْرَانَ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللهِ لِنْتَ لَهُمْ

در سوره آل عمران پس بسبب رحمت از خدا نرم گشتی برای ایشان

باقی بصفحه ۱۵۸

وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ
واگر می بودی تو بدخو سخت دل هر آینه پراگنده گردیدندی از
حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ
گرد تو پس عفو کن از ایشان و آمرزش خواه برای ایشان و مشورت
فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ إِنَّ اللّٰهَ
در کار پس وقتیکه عزم کردی پس توکل کن بر خدا بتحقیق خدا
يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ۝ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالَى فِي
دوست میدارد توکل کنندگان را و گفت الله تعالی در
سُورَةِ الْقَلَمِ نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ مَا أَنْتَ
سوره قلم سوگند بقلم و سوگند بانچه نویسند فرشتگان نیستی تو
بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ۝ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ
بنعمت پروردگار خود دیوانه و بدرستیکه تراست اجر بی نهایت
وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ
و بتحقیق تو بر خوی بزرگی و در روایت است از عبدالله
ابْنِ عَمْرٍو قَالَ لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
پسر عمرو گفت نبود پیغمبر صلی الله علیه وسلم
فَاحِشًا وَّلَا مُتَفَحِّشًا وَّكَانَ يَقُولُ إِنَّ مِنْ
فحش گو طبعا و نه تکلف کننده در بیهوده گفتن و بود می گفت آنحضرت که بهترین از
خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا ۝ وَعَنْ عَائِشَةَ
خوبترین شما نیکوترین شماست در اخلاق و در روایت است از عائشه

١٥٩

أنها قالت ما خُيّر رسول الله صلى الله عليه

که بدرستیکه او گفت اختیار داده نشد پیغمبر خدا صلی الله علیه

وسلم بين أمرين إلا أخذ أيسرهما ما لم يكن

وسلم میان دو کار مگر اختیار کرد آسان ترین آن دو کار را تا وقتیکه

إثماً فإن كان إثماً كان أبعد الناس منه و

موجب گناه پس اگر می بود آن کار موجب گناه می بود آنحضرت دورترین آدمیان از ان کار

ما انتقم رسول الله صلى الله عليه وسلم

کینه نکشید پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

لنفسه إلا أن تنتهك حرمة الله فينتقم

برای ذات خود مگر آنکه غلبه کرده می شد بر حرمت امر خدا پس انتقام میکرد

لله بها رواها البخاري في صحيحه في كتاب

برای خدا بسبب آن حرمت روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب

الأنبياء في باب صفة النبي صلعم ورواها

الانبیاء در باب صفت پیغمبر صلعم و روایت کرد این در

مسلم في صحيحه في كتاب الفضائل و

مسلم در صحیح مسلم در کتاب الفضائل و

عن سماك بن حرب قال قلت لجابر بن

روایت است از سماک بن حرب که گفت گفتم جابر بن

سمرة أكنت تجالس رسول الله صلى الله

سمره را آیا بودی تو همنشینی میکردی پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ كَثِيْرًا كَانَ لَا يَقُوْمُ مِنْ

علیه وسلم را گفت جابر آرے بسیار بود که برنمی خواست آنحضرت از

مُصَلَّاهُ الَّذِيْ يُصَلِّيْ فِيْهِ الصُّبْحَ حَتّٰى تَطْلُعَ

جای نماز خود که می گزارد در آن جا نماز صبح را تاآنکه برمی آمد

الشَّمْسُ فَاِذَا طَلَعَتْ قَامَ وَكَانُوْا يَتَحَدَّثُوْنَ

آفتاب پس چون برمی آمد آفتاب برمی خواست آنحضرت و بودند صحابه سخن می گفتند

فَيَاْخُذُوْنَ فِيْ اَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ فَيَضْحَكُوْنَ

پس کلام می کردند در امر جاهلیت پس می خندیدند

وَيَتَبَسَّمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

وتبسم می کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم روایت کرد این حدیث را مسلم

فِيْ كِتَابِ الْفَضَائِلِ فِيْ بَابِ تَبَسُّمِهٖ صلعم

در کتاب الفضائل در باب بیان تبسم آنحضرت صلعم

وَعَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنْتُ اَمْشِيْ

و روایت است از انس بن مالک که گفت بودم می رفتم

مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ

همراه پیغمبر صلی الله علیه وسلم و برآنحضرت چادرے بود منسوب

نَجْرَانِيٌّ غَلِيْظُ الْحَاشِيَةِ فَاَدْرَكَهٗ اَعْرَابِيٌّ فَجَبَذَ

نجرانی درشت کرانه پس دررسید آنحضرت را یکے از اہل بادیہ پس کشید

جَبْذَةً شَدِيْدَةً حَتّٰى نَظَرْتُ اِلٰى صَفْحَةِ عَاتِقِ

کشیدنی سخت تاآنکه نظر کردم من بسوی صفحه عاتق

١٦١

النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ اَثَّرَتْ بِهٖ

پیغمبر صلی الله علیه وسلم بدرستیکه تأثیر کرده بود بهٔ آنحضرت

حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَذْبَتِهٖ ثُمَّ قَالَ

حاشیه چادر از سختی کشیدن اعرابی پس گفت اعرابی

مُرْلِيْ مِنْ مَّالِ اللّٰهِ الَّذِيْ عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ

حکم کن برای دادن مرا از آن مال خدا که نزد تست پس التفات کرد آنحضرت

اِلَيْهِ فَضَحِكَ ثُمَّ اَمَرَ لَهٗ بِعَطَاءٍ وَعَنْ

بسوی آن اعرابی پس خندید پس فرمود برای آن اعرابی بدهش و در روایت است از

عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ اٰثَرَ النَّبِيُّ

عبدالله که گفت چون بود روز واقعهٔ حنین خاص کرد پیغمبر

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اُنَاسًا فِي الْقِسْمَةِ اَعْطَى

صلی الله علیه وسلم بیشی چند مردم را در تقسیم کردن مال داد

الْاَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ مِائَةً مِّنَ الْاِبِلِ وَاَعْطَى

اقرع بن حابس را صد شتران و داد

عُيَيْنَةَ مِثْلَ ذٰلِكَ وَاَعْطَى اُنَاسًا مِّنْ اَشْرَافِ

عیینه را مانند آن و داد چند کسان را که از اشراف

الْعَرَبِ وَاٰثَرَهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْقِسْمَةِ قَالَ رَجُلٌ

عرب بودند و خاص کرد آنحضرت بزیادتی وبیشی ایشان را دران روز در تقسیم کردن گفت مردی

وَاللّٰهِ اِنَّ هٰذِهِ لَقِسْمَةٌ مَّا عُدِلَ فِيْهَا اَوْ مَا اُرِيْدَ

قسم بخدا بتحقیق این قسمتیست که عدل نکرده شده دران یا نخواسته شد

فِيهَا وَجْهُ اللهِ فَقُلْتُ وَاللهِ لَأُخْبِرَنَّ النَّبِيَّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ

فَقَالَ فَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ يَعْدِلِ اللهُ وَ

رَسُولُهُ رَحِمَ اللهُ مُوسٰى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ

مِنْ هٰذَا فَصَبَرَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ 162

فِي كِتَابِ الْجِهَادِ فِي بَابِ مَا كَانَ النَّبِيُّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي الْمُؤَلَّفَةَ قُلُوبُهُمْ

الخ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الزَّكَاةِ

فِي بَابِ إِعْطَاءِ الْمُؤَلَّفَةِ الخ مَعَ تَغَيُّرٍ يَسِيرٍ

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ غَزَا

١٦٣

مع رسول الله صلى الله عليه وسلم قبل نجد

همراه پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بجانب نجد

فلما قفل رسول الله صلى الله عليه وسلم

پس چون بازگشت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

قفل معه فادركتهم القائلة في واد كثير

بازگشتم همراه آنحضرت پس دررسید ایشان را وقت نیمروز در میدانی که در وی بسیار

العضاه فنزل رسول الله صلى الله عليه وسلم

درختان بلند خاردار بود پس نزول کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

وتفرق الناس يستظلون بالشجر فنزل رسول

ومتفرق شدند مردم درحالیکه سایه گیرنده بودند بدرخت پس نازل شد پیغمبر

الله صلى الله عليه وسلم تحت سمرة فعلق

خدا صلی الله علیه وسلم زیر سایه درخت طلح پس آویخت آنحضرت

بها سيفه ونمنا نومة فاذا رسول الله صلى

بآن درخت سمره شمشیر خود، وخفتیم خوابی پس ناگاه پیغمبر خدا صلی

الله عليه وسلم يدعونا واذا عنده اعرابي

الله علیه وسلم می خواند مارا وناگاه نزد آنحضرت بادیه نشینی بود

فقال ان هذا اخترط على سيفي وانا نائم

پس گفت آنحضرت هرآئینه این اعرابی کشید برمن شمشیر مرا از غلافش درحالیکه من

فاستيقظت وهو في يده صلتا فقال من

پس بیدار شدم وآن شمشیر در دستش می بود برهنه پس گفت آن اعرابی چه کس

يَمْنَعُكَ مِنِّي مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي قُلْتُ اللهُ اللهُ

باز دارد ترا از من چه کس باز دارنده است ترا از من گفتیم باز دارنده است الله

ثَلٰثًا وَلَمْ يُعَاقِبْهُ وَجَلَسَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي

سه بار و عقوبت نکرد آنحضرت آن اعرابی را و نشست آن اعرابی روایت کرد این حدیث را امام بخاری در

صَحِيْحِهٖ فِي كِتَابِ الْجِهَادِ فِي بَابِ مَنْ عَلَّقَ

صحیح بخاری در کتاب الجهاد در باب بیان کسیکه آویخت

سَيْفَهٗ بِالشَّجَرِ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ بِمَعْنَاهُ فِي صَحِيْحِهٖ

شمشیر خود را بدرخت و روایت کرد این حدیث را مسلم بمعنی آن در صحیح مسلم

فِي كِتَابِ الْفَضَائِلِ فِي بَابِ تَوَكُّلِهٖ صلعم وَ 164

در کتاب الفضائل در باب بیان توکل آنحضرت صلعم و در روایت است

عَنْ أَبِي سَعِيْدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ بَعَثَ عَلِيُّ

از ابی سعید خدری که گفت فرستاد علی

ابْنُ أَبِي طَالِبٍ إِلٰى رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

ابن ابی طالب بسوی پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مِنَ الْيَمَنِ بِذُهَيْبَةٍ فِي أَدِيْمٍ مَقْرُوْظٍ

وسلم از یمن پاره زر را که بود آن پاره زر در پوستی پیراسته شده

لَمْ تُحَصَّلْ مِنْ تُرَابِهَا قَالَ فَقَسَمَهَا بَيْنَ أَرْبَعَةِ

و خالص نکرده شده بود آن پاره زر از خاک معدنی خود گفت راوی پس قسمت کرد آنحضرت آنرا در چهار

نَفَرٍ بَيْنَ عُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرٍ وَأَقْرَعَ بْنِ حَابِسٍ

کس میان عیینه بن بدر و اقرع بن حابس

١٦٥

وَزَيْدِ الْخَيْلِ وَالرَّابِعُ إِمَّا عَلْقَمَةُ وَإِمَّا عَامِرُ بْنُ الطُّفَيْلِ
و زید الخیل و چهارم یا علقمه است و یا عامر بن طفیل

فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ كُنَّا نَحْنُ أَحَقَّ بِهَذَا مِنْ
پس گفت مردے که بود از اصحاب آنحضرت بودیم ما سزاوارتر برای این قسمت از این

هَؤُلَاءِ قَالَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
کسان گفت راوی پس رسید این گفتار پیغمبر صلے الله علیه وسلم را

فَقَالَ أَلَا تَأْمَنُونِي وَأَنَا أَمِينُ مَنْ فِي السَّمَاءِ يَأْتِينِي
پس گفت آنحضرت آیا امین نمی دارید شما مرا و من امانت دار صاحب آسمانم می آید مرا

خَبَرُ السَّمَاءِ صَبَاحًا وَمَسَاءً قَالَ فَقَامَ رَجُلٌ
خبر آسمان صبح و شام گفت راوی این حدیث پس ایستاد مردے

غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ مُشْرِفُ الْوَجْنَتَيْنِ نَاشِزُ الْجَبْهَةِ
فرو رفته چشمان در سر بلند برآمده رخسارها بالا برآمده پیشانی

كَثُّ اللِّحْيَةِ مَحْلُوقُ الرَّأْسِ مُشَمَّرُ الْإِزَارِ فَقَالَ
کثیف ریش سترده موهای سر بالا دارنده ازار را پس گفت آن مرد

يَا رَسُولَ اللَّهِ اتَّقِ اللَّهَ قَالَ وَيْلَكَ أَوَلَسْتُ أَحَقَّ
یا رسول الله بترس از خدا گفت آنحضرت وای بر تو آیا نیستم سزاوارترین

أَهْلِ الْأَرْضِ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ قَالَ ثُمَّ وَلَّى الرَّجُلُ
اہل زمین که بترسد از خدا گفت راوی حدیث پس پشت داد آن مرد

قَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَضْرِبُ
گفت خالد بن ولید یا رسول الله آیا نباید که بزنم

عُنُقَهٗ قَالَ لَا لَعَلَّهٗ اَنْ يَّكُوْنَ يُصَلِّيْ فَقَالَ خَالِدٌ

گردنش را گفت آنحضرت مزن شاید آن مرد اینکه می گزارد نماز را پس گفت خالد

وَكَمْ مِّنْ مُّصَلٍّ يَّقُوْلُ بِلِسَانِهٖ مَا لَيْسَ فِيْ قَلْبِهٖ

و بسیار کس از نمازگزارنده اند که می گویند از زبان خود آنچه که نیست در دلهای ایشان

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنِّيْ لَمْ اُوْمَرْ

گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم که مرا امر نیست من مامور نشده

اَنْ اَنْقُبَ عَنْ قُلُوْبِ النَّاسِ وَلَا اَشُقَّ بُطُوْنَهُمْ

اینکه تفتیش کنم از دلهای مردم و نه اینکه شق کنم شکمهای ایشان را

قَالَ ثُمَّ نَظَرَ اِلَيْهِ وَهُوَ مُقَفٍّ فَقَالَ اِنَّهٗ يَخْرُجُ مِنْ ١٦٦

گفت راوی پس نگاه کرد آنحضرت بسوی وی در حالیکه آن مرد پشت داده بود پس گفت آنحضرت بدرستیکه بیرون آید

ضِئْضِئِ هٰذَا قَوْمٌ يَّتْلُوْنَ كِتَابَ اللّٰهِ رَطْبًا لَا يُجَاوِزُ

نسل این شخص قومی تلاوت خواهند کرد کتاب خدا را تر و تازه که در نگذرد

حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُوْنَ مِنَ الدِّيْنِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ

در گلوی ایشان بیرون خواهند آمد از دین اسلام چنانکه بیرون می آید تیر

مِنَ الرَّمِيَّةِ وَاَظُنُّهٗ قَالَ لَئِنْ اَدْرَكْتُهُمْ لَاَقْتُلَنَّهُمْ

از شکار و گمان می برم که گفت آنحضرت اگر دریابم من ایشان را البته بکشم ایشان را کشتن

قَتْلَ ثَمُوْدَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ

مانند کشتن قوم ثمود روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب

الْمَغَازِيْ فِيْ بَابِ بَعْثِ عَلِيٍّ وَّخَالِدٍ اِلَى الْيَمَنِ

المغازی در باب فرستادن علی و خالد را بسوی یمن

167

وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الزَّكَاةِ

و روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب الزکاة

فِي بَابِ إِعْطَاءِ الْمُؤَلَّفَةِ الخ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

در باب اعطاء مولفة القلوب و روایت است از ابی هریره

قَالَ مَا عَابَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

که گفت معیوب نگفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

طَعَامًا قَطُّ إِنِ اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَإِلَّا تَرَكَهُ رَوَاهُ

طعامی مباح را هرگز اگر خواهش می کرد آن طعام را می خورد ورنه می گذاشت آن را روایت کرد

الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْأَنْبِيَاءِ فِي بَابِ

بخاری در صحیح بخاری در کتاب الانبیاء در باب

صِفَةِ النَّبِيِّ صلعم وَعَنِ الْبَرَاءِ قَالَ رَأَيْتُ

صفت پیغمبر صلعم و روایت است از براء که گفت دیدم

النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ يَنْقُلُ

پیغمبر صلی الله علیه وسلم را روز غزوه احزاب که می کشید و دور

التُّرَابَ وَقَدْ وَارَى التُّرَابُ بَيَاضَ بَطْنِهِ وَهُوَ

خاک را و در حالیکه مخفی کرده بود خاک سفیدی شکم مبارک آنحضرت را و آنحضرت

يَقُولُ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَ

می گفت این رجز را اگر نبودے هدایت تو ای خدا راه مستقیم نمی یافتیم و نه تصدق می کردیم و

لَا صَلَّيْنَا فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا وَثَبِّتِ الْأَقْدَامَ

نه نماز می گزاردیم پس فرود آر آهستگی بر ما و ثابت دار قدمهای ما را

إن لاقينا إن الأُولى قد بغوا علينا إذا أرادوا

اگر پیش آییم کارزار را هر آینه کسانیکه زیادتی کردند بر ما هرگاه خواهند

فتنة أبينا رواه البخاري في صحيحه في كتاب

فتنه را انکار کنیم روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب

الجهاد في باب حفر الخندق ورواه مسلم في

الجهاد در باب حفر خندق و روایت کرد این حدیث را مسلم در

صحيحه في باب غزوة الأحزاب مع تغير يسير

صحیح مسلم در باب غزوه احزاب با تغیر اندک

وعن ابن عباس قال كان النبي صلى الله

و روایت است از ابن عباس که گفت بود پیغمبر صلی الله

عليه وسلم أجود الناس وأجود ما يكون في ١٦٨

علیه وسلم سخی ترین مردم و سخی ترین بود میشود در

رمضان حين يلقاه جبرئيل وكان جبرئيل

رمضان چون دیدار می کرد آنحضرت را جبرئیل و بود جبرئیل

يلقاه في كل ليلة من رمضان فيدارسه القرآن

دیدار می کرد آنحضرت را در هر شب از شبهای رمضان پس درس می داد قرآن را آنحضرت

فلرسول الله صلى الله عليه وسلم أجود بالخير

پس هر آینه پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم سخی تر بود بخیر

من الريح المرسلة رواه البخاري في صحيحه في

از باد فرستاده روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در

كتاب الانبياء في باب صفة النبي صلعم

كتاب انبياء در باب صفت نبي صلعم

وعن سهل بن سعد قال جاءت امرأة

و روايت است از سهل بن سعد كه گفت آورد زنے

ببردة قال اتدرون ما البردة فقيل له نعم

برده را گفت آيا مى دانيد چيست برده پس گفته شد او را آرے

هي الشملة منسوج في حاشيتها قالت

برده شمله ايست بافته دران شمله در حاشيه آن گفت آن زن

يا رسول الله اني نسجت هذه بيدي اكسوكها

يا رسول الله هر آئينه من بافتم اين را بدست خود تا پوشانم ترا اين برده را

فاخذها النبي صلى الله عليه وسلم محتاجا

پس گرفت آن برده را پيغمبر صلے الله عليه وسلم درحاليكه حاجتمند بود آنحضرت

اليها فخرج الينا وانها ازاره فقال رجل من

براى آن برده پس بيرون آمد آنحضرت بسوى ما درحاليكه آن پارچه ازارش بود پس گفت مردے از

القوم يا رسول الله اكسنيها فقال نعم فجلس

قوم بود يا رسول الله بپوشان مرا اين پارچه را پس گفت آنحضرت آرے پس نشست

النبي صلى الله عليه وسلم في المجلس ثم

پيغمبر صلے الله عليه وسلم در مجلس پس

رجع فطواها ثم ارسل بها اليه فقال له القوم

بازگشت پس پيچيد آنحضرت آن برده را پس فرستاد آنحضرت آن برده را بسوى آن شخص پس گفتند مر او را

مَا أَحْسَنْتَ سَأَلْتَهَا إِيَّاهُ وَلَقَدْ عَرَفْتَ أَنَّهُ لَا يَرُدُّ

خوب نکردی سوال کردی تو برای این برده از آنحضرت و حال آنکه میدانی که آنحضرت باز نمی گرداند

سَائِلًا فَقَالَ الرَّجُلُ وَاللّٰهِ مَا سَأَلْتُهُ إِلَّا لِيَكُوْنَ

سائلی را پس گفت آن مرد سوگند بخدا سوال نکردم از آنحضرت مگر برای آنکه تا شود

كَفَنِيْ يَوْمَ أَمُوْتُ قَالَ سَهْلٌ فَكَانَتْ كَفَنَهُ رَوَاهُ

کفنم روزیکه بمیرم گفت سهل پس شد آن برده کفن آن شخص روایت

الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهِ فِيْ كِتَابِ الْبُيُوْعِ فِيْ بَابِ

بخاری در صحیح بخاری در کتاب البیوع در باب

النَّسَّاجِ وَعَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّ أَبَاهُ مَخْرَمَةَ

النساج و در روایت است از مسور بن مخرمه که گفت مر او را پدرش مخرمه

قَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّهُ بَلَغَنِيْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت ای پسرک من بتحقیق رسید مرا این خبر که مر آنحضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

قَدِمَتْ عَلَيْهِ أَقْبِيَةٌ فَهُوَ يَقْسِمُهَا فَاذْهَبْ بِنَا إِلَيْهِ

حاصل گردید بدوی را قباها پس آنحضرت قسمت می کند آن قباها را پس برو ما را بسوی آنحضرت

فَذَهَبْنَا فَوَجَدْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس رفتیم پس یافتیم پیغمبر را صلی الله علیه وسلم را

فِيْ مَنْزِلِهِ فَقَالَ لِيْ أَيْ بُنَيَّ ادْعُ لِيَ النَّبِيَّ صَلَّى

در سرای آنحضرت پس گفت مخرمه مرا ای پسرک من بخوان برای ما پیغمبر صلی

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْظَمْتُ ذٰلِكَ وَقُلْتُ أَدْعُو

الله علیه وسلم را پس سخت داشتم این امر را و گفتم آیا بخوانم برای تو

رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال يا بنيّ إنّه
پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم را پس گفت مخرمه ای پسر من بدرستیکه
ليس بجبّار فدعوته فخرج وعليه قباء من ديباج
نیست متکبر پس خواندم من آنحضرت را پس بیرون آمد آنحضرت درحالیکه بر دست مبارک وی قبای بود
مزرّر بالذهب فقال يا مخرمة هذا خبأناه لك
ساخته شده بود دران قبا گویکها از زر پس گفت آنحضرت ای مخرمه این قبا پنهان داشتم این را برای تو
فأعطاه اباه رواه البخاري في صحيحه في كتاب
پس داد آنحضرت مخرمه را آن قبا روایت کرد این حدیث را البخاری در صحیح بخاری در کتاب
اللباس في باب المزرّر بالذهب وعن ابن
اللباس در باب بیان گویکها ساخته شده از زر و روایت است از ابن
شهاب قال غزا رسول الله صلى الله عليه وسلم
شهاب که گفت غزوه کرد پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم
غزوة الفتح فتح مكة ثم خرج رسول الله صلى الله
غزوه فتح یعنی فتح مکه پستر خارج شد پیغمبر خدا صلے الله
عليه وسلم بمن معه من المسلمين فاقتتلوا
علیه وسلم باکسانیکه همراه آنحضرت بودند از مسلمانان پس جنگ کردند مسلمانان
بحنين فنصر الله عزّ وجلّ دينه والمسلمين وأعطى
در حنین پس نصرت داد خدای بزرگ دین خود را و مسلمانان را و داد
رسول الله صلى الله عليه وسلم يومئذٍ صفوان
پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم دران روز صفوان

ابنَ اُمَيَّةَ مِائَةً مِنَ النَّعَمِ ثُمَّ مِائَةً ثُمَّ مِائَةً قَالَ

ابْنُ شِهَابٍ فَحَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ

صَفْوَانَ قَالَ وَاللّٰهِ لَقَدْ أَعْطَانِي رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَعْطَانِي وَإِنَّهُ لَأَبْغَضُ النَّاسِ

إِلَيَّ فَمَا بَرِحَ يُعْطِينِي حَتَّى إِنَّهُ لَأَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قَدْ جَاءَنَا مَالُ الْبَحْرَيْنِ

لَقَدْ أَعْطَيْتُكَ هٰكَذَا وَهٰكَذَا وَهٰكَذَا وَقَالَ

بِيَدَيْهِ جَمِيعًا فَقُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ يَجِيءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ فَقَدِمَ عَلَى

172

١٧٣

أبي بكر بعده فأمر مناديا فنادى من كانت له

ابو بکر رض بعد آنحضرت پس امر کرد حضرت ابو بکر رض منادی کننده را پس ندا داد آن منادی هر کرا باشد برای او

على النبي صلى الله عليه وسلم عدة أو دين

بر پیغمبر صلی الله علیه وسلم وعده یا وامی

فليأت فقمت فقلت إن النبي صلى الله عليه

پس باید که بیاید آن شخص پس استادم پس گفتم هر آئینه پیغمبر صلی الله علیه

وسلم قال لو قد جاء مال البحرين أعطيتك

وسلم گفته بود اگر آید مال بحرین داده ترا

هكذا وهكذا وهكذا فحثى أبو بكر مرة ثم قال

اینقدر و اینقدر و اینقدر پس هر دو دست داد ابو بکر رض یکبار پس گفت ابو بکر رض

لي عدها فعددتها فإذا هي خمس مائة فقال

مرا بشمار این را پس شمردم آنرا پس ناگاه آن پانصد بود پس گفت حضرت ابو بکر رض

خذ مثليها رواهما مسلم في صحيحه في كتاب

بستان دو چندان آن روایت کرد این هر دو حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب

الفضائل في باب سخائه صلعم وروى البخاري

الفضائل در باب بیان سخاوت آنحضرت صلعم و روایت کرد بخاری

الحديث الآخر في صحيحه في كتاب الكفالة مع تغيير

حدیث ثانی را در صحیح بخاری در کتاب الکفالة با تغییر

يسير وعن عبد الله بن أبي بكر عن رجل

اندک و روایت است از عبد الله بن ابی بکر و او روایت کرد از مردی که

مِنَ الْعَرَبِ قَالَ زَحَمْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
از عرب بود گفت آن مرد انبوه کردم نزد پیغمبر خدا صلے الله
تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ وَفِيْ رِجْلِيْ نَعْلٌ
تعالے علیه وسلم در روز واقعه حنین و در پای من نعل
كَثِيْفَةٌ فَوَطِئْتُ بِهَا عَلٰى رِجْلِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى
کثیف بود پس اتفاقا گذاشتم ازان نعل بر پای مبارک پیغمبر خدا صلے
اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَفَحَنِيْ نَفْحَةً بِسَوْطٍ فِيْ
الله تعالے علیه وسلم پس زد آنحضرت مرا زدن خفیف تازیانه که در
يَدِهٖ وَقَالَ بِسْمِ اللّٰهِ اَوْجَعْتَنِيْ قَالَ فَبِتُّ لِنَفْسِيْ
دست مبارک آنحضرت بود و گفت آنحضرت بسم الله دردمند کردی مرا گفت آن مرد پس شب گذرانیدم
لَائِمًا اَقُوْلُ اَوْجَعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
ملامت کننده می گفتم در دل خود دردمند کردم پیغمبر خدا صلے الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبِتُّ بِلَيْلَةٍ كَمَا يَعْلَمُ اللّٰهُ فَلَمَّا اَصْبَحْنَا
علیه وسلم را پس گذرانیدم شب را چنانکه می داند خدا پس چون بامداد کردیم
اِذَا رَجُلٌ يَقُوْلُ اَيْنَ فُلَانٌ قَالَ قُلْتُ هٰذَا وَاللّٰهِ
ناگاه مردی می گفت کجاست فلان گفت آن مرد گفتم اینست سوگند بخدا
الَّذِيْ كَانَ مِنِّيْ بِالْاَمْسِ قَالَ فَانْطَلَقْتُ
این بود از من دیروز گفت آن مرد پس رفتم
وَاَنَا مُتَخَوِّفٌ فَقَالَ لِيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
در حالیکه من ترسان بودم پس گفت مرا پیغمبر خدا صلے الله

تَعَالٰی عَلَیْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكَ وَطِئْتَ بِنَعْلِكَ عَلٰی رِجْلِي بِالْأَمْسِ

تعالے علیہ وسلم تحقیق توکوفتی از نعل خود بر پای من دیروز

فَأَوْجَعْتَنِي فَنَفَحْتُكَ نَفْحَةً بِالسَّوْطِ فَهٰذِهِ

پس دردمند کردی تو مرا پس زدم من ترا زدنی از تازیانہ پس این

ثَمَانُوْنَ نَعْجَةً فَخُذْهَا بِهَا وَعَنِ الزُّهْرِيِّ

ہشتاد میش اند پس بگیر این را بسبب آن زدن و روایت است از زہری

أَنَّ جِبْرِيْلَ قَالَ مَا فِي الْأَرْضِ أَهْلُ عَشَرَةِ

کہ ہر آئینہ جبرئیل گفت نیستند بر زمین صاحب دہ

أَبْيَاتٍ إِلَّا قَلَّبْتُهُمْ فَمَا وَجَدْتُ أَحَدًا أَشَدَّ

خانہا مگر آزمودم ایشان را پس نیافتم ہیچ یکے را زیادہ تر

إِنْفَاقًا لِهٰذَا الْمَالِ مِنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ

در نفقہ کردن این مال را از پیغمبر خدا صلے اللہ

عَلَیْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُمَا الدَّارِمِيُّ فِي أَوَائِلِ سُنَنِهٖ

علیہ وسلم روایت کرد این دو حدیث را دارمی در شروع سنن دارمی

فِي بَابِ سَخَاءِ النَّبِيِّ صلعم وَعَنْ أَبِي إِسْحٰقَ

در باب سخاء پیغمبر صلعم و روایت است از ابی اسحاق

عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ قَالَ لَهٗ رَجُلٌ يَا أَبَا عُمَارَةَ

و او روایت کرد از براء گفت ابو اسحاق گفت مر براء را مردے اے ابا عمارہ

وَلَّيْتُمْ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ لَا وَاللّٰهِ مَا وَلَّی النَّبِيُّ

آیا پشت دادید از مقابلہ کافران روز واقعہ حنین گفت براء نہ قسم بخدا پشت نداد پیغمبر

باقی بصفحہ ۱۷۶

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلٰكِنْ وَلّٰى سَرَعَانُ

النَّاسِ فَلَقِيَهُمْ هَوَازِنُ بِالنَّبْلِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلٰى بَغْلَةٍ بَيْضَاءَ وَأَبُو سُفْيَانَ

ابْنُ الْحَارِثِ آخِذٌ بِلِجَامِهَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ

عَبْدِ الْمُطَّلِبْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي ١٧٦

كِتَابِ الْجِهَادِ فِي بَابِ بَغْلَةِ النَّبِيِّ صلعم وَ

رَوَاهُ مُسْلِمٌ بِمَعْنَاهُ مَعَ زِيَادَةٍ فِي كِتَابِ

الْجِهَادِ فِي بَابِ غَزْوَةِ حُنَيْنٍ وَفِي آخِرِ حَدِيثِهِ

قَالَ الْبَرَاءُ كُنَّا وَاللّٰهِ إِذَا احْمَرَّ الْبَأْسُ نَتَّقِي بِهِ

وَاَنَّ الشَّيْءَ مِنَّا الَّذِي يُحَاذِي بِهِ يَعْنِي النَّبِيَّ

وبیرآئینه دلیر از جملهٔ ما چیز آئینه آن بود که برابر می گرفت با وی یعنی پیغمبر

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ اَنَسٍ رَضِيَ اللهُ

صلی الله علیه وسلم و روایت است از انس رضی الله

عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنَّهُ كَانَ

عنه و او روایت کرد از پیغمبر صلی الله علیه وسلم که هر آئینه آنحضرت بود

اِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ اَعَادَهَا ثَلَاثًا حَتَّى تُفْهَمَ عَنْهُ

هرگاه می گفت سخنی را بار می گردانید آن سخن را سه بار تا فهمیده شود آن سخن از آنحضرت

وَاِذَا اَتَى عَلَى قَوْمٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثَلَاثًا

و وقتیکه می آمد آنحضرت نزد قومی پس سلام میکرد بر ایشان سلام میکرد بر ایشان سه بار

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْعِلْمِ وَ

روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب العلم و

عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ اَنَّهَا قَالَتْ

روایت است از عروه بن زبیر و او روایت کرد از عائشه رض که هر آئینه عائشه رض

اَلَا يُعْجِبُكَ اَبُو فُلَانٍ جَاءَ فَجَلَسَ اِلَى جَانِبِ

آیا به تعجب نمی گرداند ترا ابا فلان آمد پس نشست بسوی کناره

حُجْرَتِي يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

حجرهٔ من در حالیکه حدیث بیان میکرد از پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْمِعُنِي ذٰلِكَ وَكُنْتُ اُسَبِّحُ

علیه وسلم در حالیکه می شنوانید مرا آن سخن و بودم که نماز نفل ادا میکردم

فَقَامَ قَبْلَ اَنْ اَقْضِيَ سُبْحَتِيْ وَلَوْ اَدْرَكْتُهُ لَرَدَدْتُ

عَلَيْهِ اِنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

لَمْ يَكُنْ يَسْرُدُ الْحَدِيْثَ كَسَرْدِكُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْاَنْبِيَآءِ فِيْ بَابِ صِفَةِ

النَّبِيِّ صلعم وَعَنِ الْبَرَآءِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْعِشَآءِ بِالتِّيْنِ

وَالزَّيْتُوْنِ وَمَا سَمِعْتُ اَحَدًا اَحْسَنَ صَوْتًا

مِّنْهُ اَوْ قِرَآءَةً رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ

بَابِ الْقِرَآءَةِ فِي الْعِشَآءِ

اَلْبَابُ الثَّانِيْ عَشَرَ فِيْمَا كَانَ عَلَيْهِ النَّاسُ

فِي الجَاهِلِيَّةِ مِنَ الضَّلَالَةِ وَفِي بَيَانِ الوَحْيِ إِلَى
در زمانہ جاہلیت از گمراہی و در بیان فرود آمدن وحی بسوے

رَسُولِ اللّٰهِ صلعم وَبَعْثِهِ وَكَوْنِهِ صلعم خَاتَمِ
پیغمبر خدا صلعم و بعثت آنحضرت و بودن آنحضرت صلعم خاتم

النَّبِيِّينَ قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى فِي سُورَةِ الجُمُعَةِ هُوَ
النبیین گفت خدای تعالے در سورۂ جمعہ آن خدا

الَّذِي بَعَثَ فِي الأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آنست کہ فرستاد در ناخواندگان پیغمبرے از جملہ ایشان میخواند آن رسول بر

آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الكِتَابَ وَالحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا
آیات خدا را و پاکیزہ سازد ایشان را و می آموزد ایشان را قرآن و حکمت و بتحقیق بودند ایشان

مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ وَآخَرِينَ مِنْهُمْ
پیش از این در گمراہی ہویدا و نیز مبعوث ساخت آن پیغمبر را در دیگران

لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ العَزِيزُ الحَكِيمُ ذٰلِكَ فَضْلُ
کہ ہنوز نپیوستہ اند باموسنان او است غالب دانا این فضل

اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ ذُو الفَضْلِ العَظِيمِ
خدا است میدہد آنرا ہر کرا میخواہد و خدا خداوند فضل عظیم است

عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ قَالَ أُنَاسٌ لِرَسُولِ اللّٰهِ
روایت است از عبد اللہ کہ گفت گفتند مردم بہ پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَنُؤَاخَذُ
صلی اللہ علیہ وسلم یا رسول اللہ آیا گرفتار خواہیم شد

باقی بصفحہ ۱۸۰

بِمَا عَمِلْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ أَمَّا مَنْ أَحْسَنَ مِنْكُمْ
فِي الْإِسْلَامِ فَلَا يُؤَاخَذُ بِهَا وَمَنْ أَسَاءَ أُخِذَ
بِعَمَلِهِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالْإِسْلَامِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي
صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْإِيمَانِ فِي بَابِ هَلْ يُؤَاخَذُ
بِأَعْمَالِ الْجَاهِلِيَّةِ وَرَوَاهُ الدَّارِمِيُّ فِي أَوَائِلِ
سُنَنِهِ مَعَ تَغْيِيرٍ يَسِيرٍ فِي بَعْضِ الْأَلْفَاظِ وَعَنْ
سَبْرَةَ بْنِ مَعْبَدٍ مِنْ بَنِي الْحَرْثِ بْنِ أَبِي الْحَرَامِ
مِنْ لَخْمٍ عَنِ الْوَضِينِ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ إِنَّا كُنَّا
أَهْلَ الْجَاهِلِيَّةِ وَعِبَادَةِ أَوْثَانٍ فَكُنَّا نَقْتُلُ الْأَوْلَادَ

وَكَانَتْ عِنْدِي ابْنَةٌ لِي فَلَمَّا اَجَابَتْ وَكَانَتْ مَسْرُورَةً

ونبود نزدم دختری مرا پس چون قابل جواب دادن شد آن دختر و بود که شادی میشد

بِدُعَائِي اِذَا دَعَوْتُهَا فَدَعَوْتُهَا يَوْمًا فَاتَّبَعَتْنِي فَمَرَرْتُ

بخواندن من چون می خواندم اورا پس خواندم آن دختر را روزے پس پیروی کرد مرا پس گذشتم

حَتّٰى اَتَيْتُ بِئْرًا مِّنْ اَهْلِي غَيْرَ بَعِيْدٍ فَاَخَذْتُهَا

تا آنکه آمدم نزد چاہے که از اہل من دور نبود پس گرفتم

بِيَدِهَا فَرَدَيْتُ بِهَا فِي الْبِئْرِ وَكَانَ اٰخِرُ عَهْدِي

دست آن دختر پس انگندم اورا در چاه و بود انتہی زمانہ دیدار کردن من

بِهَا اَنْ تَقُوْلَ يَا اَبَتَاهُ يَا اَبَتَاهُ فَبَكٰى رَسُوْلُ اللّٰهِ

آن دختر را آنکه می گفت آن دختر یا ابتاه یا ابتاه پس بگریست پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتّٰى وَكَفَ دَمْعُ عَيْنَيْهِ

صلی الله علیه وسلم تا آنکه چکید اشک چشمہای مبارک آنحضرت

فَقَالَ لَهٗ رَجُلٌ مِّنْ جُلَسَاءِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

پس گفت مر آنحضرت را مردے از ہمنشینان پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَحْزَنْتَ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

علیه وسلم اندوہگین کردی پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهٗ كُفَّ فَاِنَّهٗ يَسْاَلُ عَمَّا اَهَمَّهٗ

علیه وسلم را پس گفت آنحضرت مر آن ہمنشین را باز ایست پس ہر آئینہ این شخص می پرسد از آنچه

ثُمَّ قَالَ لَهٗ اَعِدْ عَلَيَّ حَدِيْثَكَ فَاَعَادَهٗ فَبَكٰى

بیشتر گفت آنحضرت اورا عود کن بر من سخن خود را پس کرر گفت آن مرد سخن خود را پس

حَتّٰى وَكَفَ الدَّمْعُ مِنْ عَيْنَيْهِ عَلٰى لِحْيَتِهِ ثُمَّ
تا آنکه چکید اشک از چشمهای مبارک آنحضرت بر ریش مبارکش پستر

قَالَ لَهٗ اِنَّ اللّٰهَ وَضَعَ عَنِ الْجَاهِلِيَّةِ مَا عَمِلُوْا
گفت آنحضرت که مر او را بتحقیق خدا عفو کرد از اهل جاهلیت آنچه کردند

فَاسْتَأْنِفْ عَمَلَكَ وَعَنْ مُجَاهِدٍ حَدَّثَنِيْ مَوْلَايَ
پس از سر نو بگیر کار خود را و روایت است از مجاهد که گفت مرا مولای من

اَنَّ اَهْلَهٗ بَعَثُوْا مَعَهٗ بِقَدَحٍ فِيْهِ زُبْدٌ وَّلَبَنٌ اِلٰى
که مر اهل من فرستادند با من کاسهٔ بزرگ را که دران مسکه و شیر بود بسوی

اٰلِهَتِهِمْ قَالَ فَمَنَعَنِيْ اَنْ اٰكُلَ الزُّبْدَ مَخَافَتُهَا قَالَ
معبودان خود گفت پس باز داشت مرا از آنکه بخورم مسکه را خوف آن معبودان گفت

فَجَاءَ كَلْبٌ فَاَكَلَ الزُّبْدَ وَشَرِبَ اللَّبَنَ ثُمَّ بَالَ
پس آمد سگے پس خورد مسکه را و نوشید شیر را پستر شاشید

عَلَى الصَّنَمِ وَهُوَ اِسَافُ وَنَائِلَةُ قَالَ هَارُوْنُ
بر بت و آن بت اساف و نائله بودند گفت هارون

كَانَ الرَّجُلُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ اِذَا سَافَرَ حَمَلَ مَعَهٗ
بود مرد در زمانهٔ جاهلیت چون بسفری رفت می برد با خود

اَرْبَعَةَ اَحْجَارٍ ثَلٰثَةٌ لِقِدْرِهٖ وَالرَّابِعُ يَعْبُدُهٗ وَيُرَبِّيْ
چهار سنگها را سه از ان برای نهادن دیگ خود و سنگ چهارم که عبادت می نمود او را و پرورش میکرد

كَلْبَهٗ وَيَقْتُلُ وَلَدَهٗ وَعَنْ اَبِي الرَّجَاءِ قَالَ
سگ خود را و می کشت ولد خود را و روایت است از ابی الرجاء که گفت

۱۸۳

كُنَّا فِي الجَاهِلِيَّةِ إِذَا أَصَبْنَا حَجَرًا حَسَنًا عَبَدْنَاهُ
بودیم در جاهلیت چون می یافتیم سنگی خوب را می پرستیدیم آنرا

وَإِنْ لَمْ نُصِبْ حَجَرًا جَمَعْنَا كُثْبَةً مِنْ رَمْلٍ ثُمَّ
واگر نیافتیم سنگی را گرد می آوردیم اندکی از ریگ پستر

جِئْنَا بِالنَّاقَةِ الصَّفِيِّ فَتَفَاجُّ عَلَيْهَا فَنَحْلُبُهَا عَلَى
می آوردیم ناقه بسیار شیر را

الكُثْبَةِ حَتَّى نُرْوِيَهَا ثُمَّ نَعْبُدُ تِلْكَ الكُثْبَةَ مَا أَقَمْنَا
توده تا آنکه سیراب می کردیم آن توده را پس می پرستیدیم آن توده را تا آنکه اقامت می کردیم

بِذَلِكَ المَكَانِ رَوَى الدَّارِمِيُّ الأَحَادِيثَ
دران مکان روایت کرد دارمی این حدیثهای

الثَّلٰثَةَ فِي أَوَائِلِ سُنَنِهِ وَقَالَ الصَّفِيُّ الكَثِيرَةُ
سه را در شروع سنن دارمی و گفت صفی آنست که بسیار

الأَلْبَانِ فَتَفَاجُّ يَعْنِي النَّاقَةَ إِذَا فَرَجَتْ بَيْنَ رِجْلَيْهَا
شیر دارد و گفت

لِلْحَلْبِ وَالفَجُّ الطَّرِيقُ الوَاسِعُ وَجَمْعُهُ فِجَاجٌ وَ
برای دوشیدن شیر و فج یعنی راه کشاده است و جمعش فجاج است و

قَالَ اللهُ فِي سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ وَإِذْ أَخَذَ اللهُ
گفت الله تعالی در سوره آل عمران و یاد کن ای محمد چون گرفت خدای تعالی

مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ
عهد پیغمبرانرا هرچه دادم شمارا از کتاب و علم

ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ
پس بیاید بشما پیغمبرے باور دارندہ چیزے را کہ باشماست ہر آئینہ ایمان آرید
بِهٖ وَلَتَنْصُرُنَّهٗ قَالَ ءَاَقْرَرْتُمْ وَاَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ
بوے و ہر آئینہ نصرت کنید اورا گفت خدا آیا اقرار کردید و گرفتید بر این
اِصْرِيْ قَالُوْٓا اَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوْا وَاَنَا مَعَكُمْ
پیمان مرا گفتند اقرار کردیم فرمود خدا تعالے پس گواہ باشید و من با شما
مِّنَ الشّٰهِدِيْنَ ۝ فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ
از گواہانم پس ہر کہ برگردد بعد از این عہد پس آن گروہ
هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ۝ عَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ قَالُوْا
ایشانند سرکشان روایت است از ابی ہریرہ کہ گفت گفتند
يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَتٰى وَجَبَتْ
ای پیغمبر خدا صلے الله علیہ وسلم در کدام وقت ثابت شد
لَكَ النُّبُوَّةُ قَالَ وَاٰدَمُ بَيْنَ الرُّوْحِ وَالْجَسَدِ
برای تو پیغمبرے فرمود آنحضرت کہ آدم درمیان روح و بدن بود
رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ فِيْ جَامِعِهٖ فِي الْمَنَاقِبِ فِيْ بَابِ
روایت کرد این حدیث را ترمذی در جامع ترمذی در مناقب در باب
فَضْلِ النَّبِيِّ صلعم وَقَالَ هٰذَا حَدِيْثٌ حَسَنٌ
فضل پیغمبر صلعم و گفت ترمذی این حدیث حسن
صَحِيْحٌ غَرِيْبٌ مِّنْ حَدِيْثِ اَبِيْ هُرَيْرَةَ لَا نَعْرِفُهٗ
صحیح غریب است از حدیث ابی ہریرہ نمی شناسیم آنرا

قوله فمن تولی بعد ذلک ای بعد المیثاق والتوکید بالاقرار والشہادة قالہ [illegible]

قوله الفاسقون ای المتمردون من الکفرة قالہ البیضاوی ۱۲

۱۸۴

إِلَّا مِنْ هٰذَا الْوَجْهِ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِي سُورَةِ

مگر از این وجہ و گفت خدای تعالی در سورۂ

النِّسَاءِ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلٰى نُوحٍ وَّ

نسار بدرستیکہ ما وحی فرستادیم بسوی تو ای محمد چنانکہ وحی فرستادیم بسوی نوح و

النَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهٖ وَأَوْحَيْنَا إِلٰى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمٰعِيلَ

پیغمبران بعد از وے وچنانکہ وحی فرستادیم بسوی ابراہیم واسمعیل

وَإِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسٰى وَأَيُّوبَ

واسحاق و یعقوب و نبیرگان ۵۲ وعیسی و ایوب

وَيُونُسَ وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ۵

و یونس و ہارون و سلیمان و دادیم داؤد را زبور

عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا أَنَّ

روایت است از عائشہ ام المؤمنین رضی الله عنہا کہ ہر آئینہ

الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ سَأَلَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

حارث بن ہشام پرسید پیغمبر خدا صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ كَيْفَ يَأْتِيكَ

علیہ وسلم را پس گفت حارث یا رسول الله چگونہ می آید ترا

الْوَحْيُ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وحی پس گفت پیغمبر خدا صلے الله علیہ وسلم

أَحْيَانًا يَأْتِينِي مِثْلَ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ وَهُوَ أَشَدُّ

گاہ گاہ می آید وحی مرا مانند آواز جرس واین نوع سخت ترست از قسم دیگر

باقی بصفحہ ۱۸۶

عَلَيَّ فَيَفْصِمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ مَا قَالَ

وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ رَجُلًا فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي

مَا يَقُولُ قَالَتْ عَائِشَةُ رض وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يَنْزِلُ عَلَيْهِ

الْوَحْيُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبَرْدِ فَيَفْصِمُ عَنْهُ وَإِنَّ

جَبِينَهُ لَيَتَفَصَّدُ عَرَقًا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي أَوَّلِ

صَحِيحِهِ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ بِمَعْنَاهُ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ

الْفَضَائِلِ وَقَالَ اللهُ تَعَالَى فِي سُورَةِ الْبَقَرَةِ

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْأَلُ

عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ وَقَالَ اللهُ تَعَالَى فِي سُورَةِ

آلِ عِمْرَانَ لَقَدْ مَنَّ اللهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ

آل عمران بتحقیق نعمت داد خدا بر مؤمنان چون فرستاد

فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ اَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ اٰيٰتِهٖ وَيُزَكِّيهِمْ

درمیان ایشان پیغمبرے را از ایشان میخواند برایشان آیات خدا را و پاک میگرداند

وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

و می آموزد ایشان را قرآن و حکمت و بدرستیکه بودند قبل ازین

لَفِي ضَلٰلٍ مُّبِينٍ ۝ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِي سُورَةِ

در گمراهی ظاهر و گفت خدای تعالے در سورهٔ

الْمَائِدَةِ يٰاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ

مائده ای اهل کتاب بدرستیکه آمد بشما پیغمبرما بیان می کند

لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ اَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا

برای شما بحالت انقطاع مبعوث شدن پیغمبران تا نگوئید شما که نه آمد نزد ما

١١٧

مِنْ بَشِيرٍ وَّلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَّنَذِيرٌ ط

هیچ یکے مژده دهنده و نه ترساننده پس بتحقیق آمد نزد شما خبر خوش دهنده و ترساننده

وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى

و خدا بر همه چیز قادراست گفت خدای تعالے

فِي سُورَةِ الْفُرْقَانِ وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا مُبَشِّرًا

در سورهٔ فرقان و نفرستادیم ترا ای محمد مگر مژده دهنده

وَّنَذِيرًا ۝ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى فِي سُورَةِ الْاَحْزَابِ

و ترساننده و گفت خدای تعالے در سورهٔ احزاب

يٰاَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّا اَرْسَلْنٰكَ شَاهِدًا وَّمُبَشِّرًا وَّنَذِيرًا

ای پیغمبر بدرستیکه فرستادیم ترا گواه و مژده دهنده و ترساننده

وَدَاعِيًا إِلَى اللهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۔ وَعَنْ

و خواننده بسوی خدا بتوفیق او و چراغ روشن و روایت است از

عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ لَقِيتُ عَبْدَ اللهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ

عطاء بن یسار که گفت ملاقات کردم عبد الله بن عمرو بن

الْعَاصِ قُلْتُ أَخْبِرْنِي عَنْ صِفَةِ رَسُولِ اللهِ

عاص را گفتم خبر کن مرا از صفت پیغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي التَّوْرٰيةِ قَالَ أَجَلْ

صلی الله علیه وسلم که در توریت است گفت آری

وَاللهِ إِنَّهُ لَمَوْصُوفٌ فِي التَّوْرٰيةِ بِبَعْضِ صِفَتِهِ ۱۸۸

قسم خدا هر آئینه این پیغمبر موصوف در توریت ببعض صفت وے

فِي الْقُرْاٰنِ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنٰكَ شَاهِدًا وَّ

که در قرآنست آن اینست ای پیغمبر هر آئینه فرستاده ایم ترا شاهد و

مُبَشِّرًا وَّنَذِيرًا وَّحِرْزًا لِّلْأُمِّيِّينَ أَنْتَ عَبْدِي

بشارت دهنده و ترساننده و پناه برای امیین تو بنده من هستی

وَرَسُولِي سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ لَيْسَ بِفَظٍّ وَّلَا غَلِيظٍ

و پیغمبر من مسمی کردم ترا توکل کننده نه بدخو و درشت سخن

وَّلَا صَخَّابٍ فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا يَدْفَعُ بِالسَّيِّئَةِ

و نه بلند کننده آواز در بازارها و دفع نمی کند بدی را

السَّيِّئَةَ وَلٰكِنْ يَعْفُو وَيَغْفِرُ وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللهُ

به بدی و لیکن عفو میکند و بخشش میکند و هرگز قبض نخواهد کرد جان او را خدا

حَتّٰى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ الْعَوْجَاءَ بِأَنْ يَقُولُوا لَا إِلٰهَ
تا وقتیکه راست کند باو ملت کج را باین طور که گویند کسان نیست هیچ معبود حق

إِلَّا اللّٰهُ وَتُفْتَحُ بِهَا أَعْيُنٌ عُمْيٌ وَآذَانٌ صُمٌّ وَقُلُوبٌ
مگر خدا وکشاده شود بآن چشمهای کور و گوشهای ناشنوا و دلها

غُلْفٌ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْبُيُوعِ
در پرده کرده شده روایت کرد این حدیث را البخاری در صحیح بخاری در کتاب البیوع

فِي بَابِ كَرَاهِيَةِ الصَّخَبِ فِي السُّوقِ وَقَالَ
در باب کراهیت صخب در بازارها و گفت

اللّٰهُ تَعَالٰى فِي سُورَةِ السَّبَاءِ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا
خدای تعالے در سوره سبا و نه فرستادیم ترا ای محمد مگر

كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
فرستادن عامه برای همه مردمان مژده دهنده و ترساننده ولیکن اکثر مردمان

لَا يَعْلَمُونَ ۝ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ
نمی دانند روایت است از ابی هریره وا روایت کرد از پیغمبر

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ وَالَّذِي
خدا صلے الله علیه وسلم که بدرستیکه آنحضرت گفت سوگند بخدائیکه

نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هٰذِهِ
نفس محمد در قدرت اوست نمی شنود مرا هیچ کسے ازین

الْأُمَّةِ يَهُودِيٌّ وَلَا نَصْرَانِيٌّ ثُمَّ يَمُوتُ
امت از یهودی و نه نصرانی پستر میرد

190

وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ

أَصْحَابِ النَّارِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي

كِتَابِ الْإِيمَانِ فِي بَابِ وُجُوبِ الْإِيمَانِ

بِرِسَالَةِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صلعم إِلَى جَمِيعِ النَّاسِ وَ

قَالَ اللهُ تَعَالَى فِي سُورَةِ الْأَحْزَابِ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ

أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللهِ وَخَاتَمَ

النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا عَنْ

أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ

قَالَ إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ

رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ

کہ ساخت خانہ را پس نیکو ساخت آن خانہ را و صاحب زینت کرد آن خانہ را مگر جائے

191

مِنْ زَاوِيَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَتَعَجَّبُونَ

از گوشه پس شروع کردند مردم گرد گردی گشتند بآن و تعجب می کردند

لَهُ وَيَقُولُونَ هَلَّا وُضِعَتْ هٰذِهِ اللَّبِنَةُ

ازان و می گفتند چرا نهاده شد این خشت

قَالَ فَأَنَا اللَّبِنَةُ وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

گفت آنحضرت پس من مثل آن خشتم و من تمام کننده پیغمبرانم روایت کرد این حدیث را بخاری

فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْأَنْبِيَاءِ فِي بَابِ خَاتَمِ

در صحیح بخاری در کتاب الانبیاء در باب خاتم

النَّبِيِّينَ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ مَعَ تَغَيُّرٍ يَسِيرٍ فِي بَعْضِ

النبیین و روایت کرد این حدیث را مسلم با تغیر اندک در بعض

الْأَلْفَاظِ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْفَضَائِلِ فِي بَابِ

لفظها در صحیح مسلم در کتاب الفضائل در باب

خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَعَ تَغَيُّرٍ يَسِيرٍ

خاتم النبیین و روایت کرد این حدیث را ترمذی با تغیر اندک

عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ فِي جَامِعِهِ فِي الْمَنَاقِبِ

از ابی بن کعب در جامع ترمذی در مناقب

الْبَابُ الثَّالِثَ عَشَرَ فِي عَلَامَاتِ النُّبُوَّةِ

باب سیزدهم در علامات نبوت

وَالْمُعْجِزَاتِ قَالَ اللّٰهُ تَعَالَىٰ فِي سُورَةِ الْبَقَرَةِ وَقَالَ

و معجزات گفت خدای تعالی در سورة بقره و گفتند

الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ

کسانی که هیچ نمی دانند چرا سخن نمی گوید با ما خدا یا نمی آید ما را نشانه

كَذَٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ

همچنین گفتند کسانی که بودند پیش از ایشان مانند قول ایشان مانند گردید

قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ۝ عَنْ

دلهای ایشان هر آینه بیان کردیم علامات را برای گروهی که یقین می کنند روایت است از

أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی هریره که گفت فرمود پیغمبر صلی الله علیه وسلم

مَا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٌّ إِلَّا أُعْطِيَ مَا مِثْلُهُ آمَنَ عَلَيْهِ

نیست از پیغمبران پیغمبری مگر داده شد آن چیز که مانند آن ایمان آوردند برای

الْبَشَرُ وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيتُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ

آدمیان و جز این نیست که سبب آن چیز که داده شده ام وحی فرود آورد خدا

إِلَيَّ فَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَكْثَرَهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

سوی من و امید دارم که باشم زیاده تر پیغمبران از روی پیروی کنندگان روز قیامت

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي أَوَّلِ كِتَابِ

روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در شروع کتاب

فَضَائِلِ الْقُرْآنِ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ

فضائل قرآن و روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم

فِي كِتَابِ الْإِيمَانِ فِي بَابِ وُجُوبِ الْإِيمَانِ

در کتاب الایمان در باب وجوب ایمان

بِرِسَالَةِ نَبِيِّنَا صلعم اِلٰى جَمِيْعِ النَّاسِ وَعَنْ قَتَادَةَ

برسالت پیغمبر ما صلعم بسوی تمام مردم وروایت است از قتاده

عَنْ اَنَسٍ قَالَ اُتِیَ النَّبِیُّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ بِاِنَاءٍ

و روایت کرد از انس که گفت آورده شد نزد پیغمبر صلی الله علیه وسلم آوندے

وَهُوَ بِالزَّوْرَاءِ فَوَضَعَ يَدَهٗ فِي الْاِنَاءِ فَجَعَلَ الْمَاءُ

درحالیکه آنحضرت در زوراء بود پس نهاد آنحضرت دست مبارک خود را دران آوند پس گشت آب

يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ اَصَابِعِهٖ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ قَالَ قَتَادَةُ

که بیرون می آمد از میان انگشتان مبارک آنحضرت پس وضو کردند قوم گفت قتاده

قُلْتُ لِاَنَسٍ كَمْ كُنْتُمْ قَالَ ثَلٰثَمِائَةٍ اَوْ زُهَاءَ ثَلٰثِمِائَةٍ

گفتم مر انس را چند آدمیان بودید شما گفت سه صد آدمیان یا مقدار سه صد آدمیان

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيْحِهٖ فِي كِتَابِ الْاَنْبِيَاءِ فِي

روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب الانبیاء در

بَابِ عَلَامَاتِ النُّبُوَّةِ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ مَعَ تَغَيُّرٍ يَسِيْرٍ

باب علامات نبوت وروایت کرد این حدیث را مسلم با تغیر اندک

فِي صَحِيْحِهٖ فِي اَوَّلِ كِتَابِ الْفَضَائِلِ وَعَنْ

در صحیح مسلم در شروع کتاب الفضائل وروایت است از

جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ عَطِشَ النَّاسُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ

جابر بن عبدالله که گفت تشنه شدند مردم روز حدیبیه

وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ يَدَيْهِ رَكْوَةٌ

و پیغمبر صلی الله علیه وسلم پیش وے ابریق چرمین بود

فتوضأ فجهش الناس نحوه قال ما لكم قالوا ليس

پس وضو کرد پس شتافتند مردم بجانب آنحضرت گفت آنحضرت چیست شما را گفتند نیست

عندنا ماء نتوضأ ولا نشرب إلا ما بين يديك

نزد ما آب که وضو کنیم و نه آب که بخوریم مگر آنچه پیش تست

فوضع يده في الركوة فجعل الماء يثور بين أصابعه

پس نهاد آنحضرت دست مبارک خود را در رکوه پس گشت آب که جوش میکرد میان انگشتان

كأمثال العيون فشربنا وتوضأنا قلت كم كنتم

مثل چشمها پس خوردیم آب را و وضو کردیم گفتم چند بودید

قال لو كنا مائة ألف لكفانا كنا خمس عشرة مائة

گفت اگر می بودیم صد هزار هرآئینه کفایت کردی مارا بودیم پانزده صد

وعن البراء قال كنا يوم الحديبية أربع عشرة

و در روایت است از براء گفت بودیم روز حدیبیه چهارده

مائة والحديبية بئر فنزحناها حتى لم نترك

صد و حدیبیه چاهیست پس کشیدیم آب آن چاه را تا آنکه نگذاشتیم

فيها قطرة فجلس النبي صلى الله عليه وسلم

در وی یک قطره پس نشست پیغمبر صلی الله علیه و سلم

على شفير البئر فدعا بماء فمضمض ومج في البئر

بر کناره چاه پس طلبید آب را پس مضمضه کرد و انداخت آب دهان در چاه

فمكثنا غير بعيد ثم استقينا حتى روينا وروت

پس درنگ کردیم اندکی پس رسیدیم آب را از آن چاه تا آنکه سیراب شدیم و سیر شدند

أَوْ صَدَرَتْ رِكَابُنَا وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ كُنَّا

باز گشتند شترهای ما و روایت است از عبد الله که گفت بودیم ما

نَعُدُّ الْاٰيٰتِ بَرَكَةً وَّاَنْتُمْ تَعُدُّوْنَهَا تَخْوِيْفًا كُنَّا

که می شمردیم آیات را سبب برکت و شما می شمارید آن آیات را سبب ترسانیدن بودیم ما

مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيْ سَفَرٍ

همراه پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم در سفری

فَقَلَّ الْمَاءُ فَقَالَ اطْلُبُوْا فَضْلَةً مِّنْ مَّاءٍ فَجَاؤُا

پس کم شد آب پس گفت آنحضرت بجوئید زیاده مانده از آب را پس آوردند

بِاِنَاءٍ فِيْهِ مَاءٌ قَلِيْلٌ فَاَدْخَلَ يَدَهٗ فِي الْاِنَاءِ ثُمَّ

ظرفی را که در وی آب اندک بود پس در آورد آنحضرت دست مبارک خود را در آن ظرف پستر

قَالَ حَيَّ عَلَى الطَّهُوْرِ الْمُبَارَكِ وَالْبَرَكَةُ مِنَ اللّٰهِ

گفت آنحضرت بیائید بر آب پاک کننده مبارک و برکت از خدا است

فَلَقَدْ رَاَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ اَصَابِعِ رَسُوْلِ اللّٰهِ

پس بر آئینه تحقیق دیدم آب را که بیرون می آمد از میان انگشتان مبارک پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَقَدْ كُنَّا نَسْمَعُ تَسْبِيْحَ

صلی الله علیه وسلم و بر آئینه بتحقیق می شنیدیم تسبیح

الطَّعَامِ وَهُوَ يُؤْكَلُ رَوَى الْبُخَارِيُّ الْاَحَادِيْثَ

طعام را در حالیکه آن خورده میشد روایت کرد بخاری این حدیثهای

الثَّلٰثَةَ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ الْاَنْبِيَاءِ فِيْ بَابِ

سه گانه در صحیح بخاری در کتاب الانبیاء در باب

علامات النبوة وعن سلمة بن الأكوع قال
علامات نبوت و روایت است از سلمه بن اکوع که گفت
خفت أزواد القوم وأملقوا فأتوا النبي صلى الله
کم شد توشه‌های قوم و محتاج گشتند پس آمدند نزد پیغمبر صلی الله
عليه وسلم في نحر إبلهم فأذن لهم فلقيهم عمر
علیه وسلم در باره نحر شتران خود پس دستوری داد آنحضرت ایشان را پس عمر
فأخبروه فقال ما بقاؤكم بعد إبلكم فدخل على
پس خبر دادند حضرت عمر را پس گفت حضرت عمر چیست سبب بقای شما بعد شتران شما پس درآمد حضرت عمر
النبي صلى الله عليه وسلم فقال يا رسول الله
پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس گفت یا رسول الله
ما بقاؤهم بعد إبلهم فقال رسول الله صلى الله
چیست سبب بقای ایشان بعد شتران ایشان پس گفت پیغمبر خدا صلی الله
عليه وسلم ناد في الناس يأتون بفضل
علیه وسلم ندا کن در مردم که بیارند زیاده
أزوادهم فبسط لذلك نطع وجعلوه على النطع
از توشه‌های خود را پس گسترده شد برای آن یک سفره از ادیم و گردانیدند آن توشه بران سفره
فقام رسول الله صلى الله عليه وسلم فدعا
پس استاد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس دعا کرد و
وبرك عليه ثم دعاهم بأوعيتهم فاحتثى الناس
برکت خواست آنحضرت بران پس طلبید آنحضرت از ایشان ظروف ایشان را پس پر کردند دو کف و دست مردم

حتى فرغوا ثم قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
تا آنگه فارغ شدند پستر گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

اشهد ان لا اله الا الله واني رسول الله رواه
گواهی میدهم اینکه نیست معبود برحق مگر خدا و هر آئینه من پیغمبر خدایم روایت کرد این

البخاري في صحيحه في باب الشركة وعن جابر
بخاری در صحیح بخاری در باب شرکت و روایت است از جابر

ان اباه توفي وعليه دين فاتيت النبي صلى الله
که هر آئینه پدر وی مرد در حالیکه بر وی وام بود پس آمدم نزد پیغمبر صلی الله

عليه وسلم فقلت ان ابي ترك عليه دينا وليس
علیه وسلم پس گفتم هر آئینه پدر من گذاشت برخود وام را و نیست

عندي الا ما يخرج نخله ولا يبلغ ما يخرج سنين
نزدیم مگر چیزیکه بیرون آرد درخت خرمای وی و نمیرسد چیزیکه بیرون می آورد آن درخت

ما عليه فانطلق معي لكي لا يفحش علي الغرماء
که بر وی است پس برو همراه من تا فحش نگویند مرا وام خواهان

فمشى حول بيدر من بيادر التمر فدعا ثم اخر ثم
پس رفت آنحضرت گرد خرمنی از خرمنهای تمر پس دعا کرد برکت کرد آنحضرت بیشتر

جلس عليه فقال انزعوه فاوفاهم الذي لهم و
نشست آنحضرت بر آن خرمن پس گفت بکشید خرما را پس گزارد آنحضرت تمام حق وام خواهان را و

بقي مثل ما اعطاهم رواه البخاري في صحيحه
باقی ماند خرما مانند مقداریکه داد آنحضرت وام خواهان را روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

197

في كتاب الانبياء في باب علامات النبوة و

عن عبد الرحمن بن ابي بكر قال كنا مع النبي

صلى الله عليه وسلم ثلثين ومائة فقال النبي

صلى الله عليه وسلم هل مع احد منكم طعام

فاذا مع رجل صاع من طعام او نحوه فعجن

ثم جاء رجل مشرك مشعان طويل بغنم يسوقها ١٩٨

فقال النبي صلى الله عليه وسلم بيعا ام عطية

او قال ام هبة قال لا بل بيع فاشترى منه شاة

فصنعت وامر النبي صلى الله عليه وسلم

بسواد البطن ان يشوى وايم الله ما في الثلثين والمائة

لَا، قَدْ حَزَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ حُزَّةً مِنْ
نه بتحقیق قطع کرد پیغمبر صلی الله علیه وسلم برای وی پاره از

سَوَادِ بَطْنِهَا إِنْ كَانَ شَاهِدًا أَعْطَاهَا إِيَّاهُ وَإِنْ
جگران گوسپند اگر بود شخصی حاضر داد آنحضرت ازان جگر آن شخص را و اگر

كَانَ غَائِبًا خَبَأَ لَهُ فَجَعَلَ مِنْهَا قَصْعَتَيْنِ فَأَكَلُوا
بود شخصی غائب پنهان داشت آنحضرت برای آن شخص پس برگردانید آنحضرت ازان گوشت دو کاسها

أَجْمَعُونَ وَشَبِعْنَا فَفَضَلَتِ الْقَصْعَتَانِ فَحَمَلْنَاهُ
همه کس و سیر شدیم پس زیاده باقی ماند دو کاسهای بزرگ پر از گوشت پس برداشتیم آنرا

عَلَى الْبَعِيرِ أَوْ كَمَا قَالَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ
بر شتر یا چنانکه گفت راوی روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

فِي كِتَابِ الْهِبَةِ فِي بَابِ قَبُولِ الْهَدِيَّةِ مِنَ
در کتاب الهبه در باب قبول هدیه از

الْمُشْرِكِينَ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ مَعَ تَغَيُّرٍ يَسِيرٍ فِي صَحِيحِهِ
مشرکان و روایت کرد این حدیث را مسلم با تغیر اندک در صحیح مسلم

فِي بَيَانِ آدَابِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ فِي بَابِ إِكْرَامِ
در بیان اداب طعام و شراب در باب تعظیم

الضَّيْفِ وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ
مهمان و روایت است از انس بن مالک گفت گفت ابو طلحه

لِأُمِّ سُلَيْمٍ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتَ رَسُولِ اللّٰهِ
مر ام سلیم را هر آئینه شنیدم من آواز پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَعِيفًا أَعْرِفُ فِيهِ الْجُوعَ
صلی الله علیه وسلم را ضعیف می‌شناسم درآنحضرت گرسنگی را
فَهَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ فَقَالَتْ نَعَمْ فَأَخْرَجَتْ
پس آیا هست نزد تو چیزے پس گفت ام سلیم آرے هست پس بیرون آورد ام سلیم
أَقْرَاصًا مِنْ شَعِيرٍ ثُمَّ أَخْرَجَتْ خِمَارًا لَهَا فَلَفَّتِ
نانہائے چند از جو پستر بیرون آورد ام سلیم خمار خود را پس پیچید
الْخُبْزَ بِبَعْضِهِ ثُمَّ دَسَّتْهُ تَحْتَ يَدِي وَلَاثَتْنِي
نان را بعض آن خمار پستر پوشیده آن زیردست من و دستار بست
بِبَعْضِهِ ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
بعض خمار پستر فرستاد مرا بسوی پیغمبر خدا صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَذَهَبْتُ بِهِ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللّٰهِ
علیه وسلم گفت انس پس بردم آن نان را پس یافتم پیغمبر خدا
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ وَمَعَهُ النَّاسُ
صلی الله علیه وسلم را در مسجد درحالیکه با آنحضرت مردم بودند
فَقُمْتُ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
پس ایستادم نزد ایشان پس گفت مرا پیغمبر خدا صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ
علیه وسلم آیا فرستاده است ترا ابوطلحه پس گفتم آرے گفت آنحضرت
بِطَعَامٍ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
با طعامے فرستاده است پس گفتم آرے پس گفت پیغمبر خدا صلی الله

عليه وسلم لمن معه قوموا فانطلقوا وانطلقت
عليه وسلم مردم راكه با آنحضرت بودند برخيزيد پس روان شدند آنحضرت واصحاب وے و
بين أيديهم حتى جئت أبا طلحة فأخبرته
پيش ايشان تاآنكه آمدم نزد ابا طلحه پس خبر كردم اورا
فقال أبو طلحة يا أم سليم قد جاء رسول الله
پس گفت ابو طلحه يا ام سليم بتحقيق آمد پيغمبر خدا
صلى الله عليه وسلم بالناس وليس عندنا
صلے الله عليه وسلم با مردم ونيست نزد ما
ما نطعمهم فقالت الله ورسوله أعلم فانطلق
چيزيكه بخورانيم ايشان را پس گفت ام سليم خدا وپيغمبر خدا داناتراست پس روان شد
أبو طلحة حتى لقي رسول الله صلعم فأقبل رسول الله صلعم
ابو طلحه تاآنكه ملاقات كرد از پيغمبر خدا صلعم پس پيش آمد پيغمبر خدا صلعم
وأبو طلحة معه فقال رسول الله صلى الله عليه
درحاليكه ابو طلحه باآنحضرت بود پس گفت پيغمبر خدا صلے الله عليه
وسلم هلمي يا أم سليم ما عندك فأتت بذلك
وسلم بيا وبيار يا ام سليم چيزيكه نزد تست پس آورد ام سليم آن
الخبز فأمر به رسول الله صلى الله عليه وسلم
نان را پس فرمود درشان آن نان را پيغمبر خدا صلے الله عليه وسلم
ففت وعصرت أم سليم عكة فأدمته ثم قال
پس ريزه ريزه كرده شد وفشرد ام سليم عكه يعنى ظرف روغن را پس نان خورش گردانيد آنرا

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ مَا شَاءَ اللّٰهُ
پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم دراں چیزیکہ خواستہ بود خدا
أَنْ يَقُولَ ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا
آنکہ گوید یعنے دعا کرد بعدہ گفت آنحضرت دستوری دہ مردہ کس را پس دستوری داد ایشانرا پس خوردند
حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ
تا آنکہ سیر شدند بعدہ بیرون آمدند بعدہ گفت آنحضرت دستوری دہ مردہ کس را پس دستوری داد
لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ
مردہ کس را پس خوردند تا آنکہ سیر شدند بعدہ بیرون آمدند بعدہ گفت آنحضرت اذن دہ
لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ ٢٠٢
مردہ کس را پس اذن داد مردہ کس را پس خوردند تا آنکہ سیر شدند بعدہ بیرون آمدند بعدہ
قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَكَلَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ وَشَبِعُوا
گفت آنحضرت اذن دہ مردہ کس را پس خوردند قوم ہمہ و سیر شدند
وَالْقَوْمُ سَبْعُونَ أَوْ ثَمَانُونَ رَجُلًا وَعَنْ جَابِرِ
و قوم ہفتاد کس یا ہشتاد کس بودند و روایت است از جابر
ابْنِ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ لَمَّا حُفِرَ الْخَنْدَقُ رَأَيْتُ بِالنَّبِيِّ
بن عبد اللہ گفت وقتیکہ کندیدہ شد خندق دیدم بہ پیغمبر
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمَصًا شَدِيدًا فَانْكَفَأْتُ
صلے اللہ علیہ وسلم گرسنگی شدیدرا پس رفتم
إِلَى امْرَأَتِي فَقُلْتُ هَلْ عِنْدَكِ شَيْءٌ فَإِنِّي رَأَيْتُ
سوی زن خود پس گفتم آیا است نزد تو چیزے پس ہر آئینہ من دیدم

بِرَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمَصًا شَدِيْدًا

بپیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم گرسنگی شدیدرا

فَاَخْرَجَتْ اِلَیَّ جِرَابًا فِيْهِ صَاعٌ مِّنْ شَعِيْرٍ وَّلَنَا

پس خارج کرد آن زن سوی من انبانے راکه درو یک صاع بود از جو وماراابود

بُهَيْمَةٌ دَاجِنٌ فَذَبَحْتُهَا وَطَحَنَتِ الشَّعِيْرَ فَفَرَغَتْ

بزغاله درخانه پرورده پس ذبح کردم آن بزغاله را وآرد کرد زن جو را پس فارغ شد زن

اِلٰى فَرَاغِيْ وَقَطَّعْتُهَا فِيْ بُرْمَتِهَا ثُمَّ وَلَّيْتُ اِلَى الرَّسُوْلِ

تا فارغ شدن من وپاره وپاره کردن آن بزغاله را در دیگ خود پستر رفتم سوی پیغمبر

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ لَا تَفْضَحْنِيْ بِرَسُوْلِ

خدا صلی الله علیه وسلم پس گفت زن من رسوا نکنی مرا نزد پیغمبر

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِمَنْ مَّعَهٗ فَجِئْتُهٗ فَسَارَرْتُهٗ

خدا صلی الله علیه وسلم ونزد کسانیکه همراه آنحضرت هستند پس آمدم نزد آنحضرت

فَقُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ ذَبَحْنَا بُهَيْمَةً لَّنَا وَطَحَنْتُ

پس گفتم یا رسول الله ذبح کردیم بزغالک خود را و آرد کردم

صَاعًا مِّنْ شَعِيْرٍ كَانَ عِنْدَنَا فَتَعَالَ اَنْتَ وَ

یک صاع از جو که بود نزد ما پس بیا تو و

نَفَرٌ مَّعَكَ فَصَاحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

چند کس همراه تو پس آواز داد پیغمبر صلی الله علیه وسلم

فَقَالَ يَا اَهْلَ الْخَنْدَقِ اِنَّ جَابِرًا قَدْ صَنَعَ سُوْرًا

پس فرمود ای اهل خندق هر آئینه جابر تحقیق طیار کرده است طعامے

۲۰۳

فَحَيَّ هَلًا بِكُمْ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

پس جلد بیائید پس فرمود پیغمبر خدا صلے الله علیه

وَسَلَّمَ لَا تُنْزِلُنَّ بُرْمَتَكُمْ وَلَا تَخْبِزُنَّ عَجِيْنَكُمْ حَتّٰى

وسلم هرآئینه فرو میارید دیگ خود را و هرآئینه مپزید خمیر خود را تا وقتیکه

أَجِيْءَ فَجِئْتُ وَجَاءَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

من آیم پس آمدم و آمد پیغمبر خدا صلے الله علیه

وَسَلَّمَ يَقْدُمُ النَّاسَ حَتّٰى جِئْتُ امْرَأَتِيْ فَقَالَتْ

وسلم درحالیکه پیش می آورد مردم را تا آنکه آمدم نزد زن خود پس گفت آن زن

بِكَ وَبِكَ فَقُلْتُ قَدْ فَعَلْتُ الَّذِيْ قُلْتِ فَأَخْرَجَتْ

بک و بک یعنے سرزنش کرد پس گفتم بتحقیق کردم چیزی که تو گفتی پس خارج کرد زن

لَهٗ عَجِيْنًا فَبَسَقَ فِيْهِ وَبَارَكَ ثُمَّ عَمَدَ إِلٰى بُرْمَتِنَا

برای آنحضرت خمیر را پس آب دهن انداخت آنحضرت دران و دعای برکت کرد بعد ازان قصد کرد بسوی دیگ ما

فَبَسَقَ فِيْهِ وَبَارَكَ ثُمَّ قَالَ ادْعُ خَابِزَةً فَلْتَخْبِزْ مَعِيْ

پس آب دهن انداخت دران و دعای برکت کرد بعد فرمود آنحضرت طلب کن نانپزی را تا نان پزد با من پس باید که

وَاقْدَحِيْ مِنْ بُرْمَتِكُمْ فَلَا تُنْزِلُوْهَا وَهُمْ أَلْفٌ

بکفگیر گوشت خارج کن از دیگ خود پس فرو میارید دیگ را و آن کسان هزار بودند

فَأُقْسِمُ بِاللّٰهِ لَأَكَلُوْا حَتّٰى تَرَكُوْهُ وَانْحَرَفُوْا وَإِنَّ

پس قسم میخورم بخدا هرآئینه خوردند آن کسان تا آنکه گذاشتند آنرا و برگشتند و هرآئینه

بُرْمَتَنَا لَتَغِطُّ كَمَا هِيَ وَإِنَّ عَجِيْنَنَا لَيُخْبَزُ كَمَا هُوَ

دیگ ما بتحقیق جوش میکرد مانند آنکه آن دیگ بود و هرآئینه خمیر ما بتحقیق نان پخته میشد چنانکه آن خمیر بود

رَوَاهُمَا الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ أَوَّلَهُمَا فِي كِتَابِ الْأَنْبِيَاءِ

روایت کرد این دو حدیث را بخاری در صحیح بخاری اول را در کتاب الانبیاء

فِي بَابِ عَلَامَاتِ النُّبُوَّةِ وَثَانِيَهُمَا فِي كِتَابِ

در باب علامات نبوت وثانی را در کتاب

الْمَغَازِي فِي بَابِ غَزْوَةِ الْخَنْدَقِ وَرَوَاهُمَا مُسْلِمٌ

المغازی در باب غزوه خندق و روایت این دو حدیث را مسلم

فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْأَشْرِبَةِ فِي بَابِ جَوَازِ اسْتِتْبَاعِ

در صحیح مسلم در کتاب الاشربة در باب جواز استتباع

الضَّيْفِ الخ وَعَنْ مُجَاهِدٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ

ضیف الخ و روایت است از مجاهد که هرآئینه ابوهریره رض

يَقُولُ أَللّٰهِ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ إِنْ كُنْتُ لَأَعْتَمِدُ

می گفت سوگند بخدائیکه نیست معبود برحق مگر او بتحقیق بودم که هرآئینه ملصق میکردم

بِكَبِدِي عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْجُوعِ وَإِنْ كُنْتُ

شکم خود را بر زمین بسبب گرسنگی و هرآئینه بودم

لَأَشُدُّ الْحَجَرَ عَلَى بَطْنِي مِنَ الْجُوعِ وَلَقَدْ قَعَدْتُ

می بستم سنگ را بر شکم خود بسبب گرسنگی و بتحقیق نشستم

يَوْمًا عَلَى طَرِيقِهِمُ الَّذِي يَخْرُجُونَ مِنْهُ فَمَرَّ أَبُوبَكْرٍ

روزی بر راه ایشان آنکه بیرون می آمدند از آن راه پس گذشت حضرت ابوبکر رض

فَسَأَلْتُهُ عَنْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللّٰهِ مَا سَأَلْتُهُ إِلَّا

پس پرسیدم اورا از آیتے از کتاب خدا نپرسیدم اورا مگر

لیشبعني فمر ولم یفعل ثم مر بي عمر فسألته عن آیة

من كتاب الله ما سألته إلا لیشبعني فمر ولم یفعل

ثم مر بي أبو القاسم صلى الله علیه وسلم فتبسم حین

رآني وعرف ما في نفسي وما في وجهي ثم قال

و دید مرا و شناخت آنچه بود در نفس من و آنچه بود در روی من پس گفت

أبا هر قلت لبیك یا رسول الله قال الحق ومضى

ای ابا هریره گفتم لبیک یا رسول الله گفت الحق شو و بگذشت

فاتبعته فدخل فاستأذن فأذن لي فدخل

فوجد لبنا في قدح فقال من أین هذا اللبن

پس یافت شیر را در قدح پس گفت حضرت از کجا است این شیر

قالوا أهداه لك فلان أو فلانة قال أبا هر

گفتند هدیه فرستاد این شیر را برای تو فلان یا فلانه گفت حضرت ای ابا هریره

قلت لبیك یا رسول الله قال الحق إلى أهل

گفتم لبیک یا رسول الله گفت حضرت برو سوی اهل

الصفة فادعهم لي قال وأهل الصفة أضیاف

صفه پس بخوان ایشان را برای من گفت و اهل صفه

الإسلام لا يأوون على أهل ولا مال ولا على

اہل اسلام بودند و بودند کہ پناہ نمی گرفتند باہل و نہ مال و نہ

أحد إذا أتته صدقة بعث بها إليهم ولم يتناول

بہیچ یکے چون می آمد نزد آنحضرت صدقہ می فرستاد آن صدقہ را بسوی ایشان و نمی گرفت

منها شيئا وإذا أتته هدية أرسل إليهم و

ازان صدقہ چیزے و چون می آمد نزد آنحضرت ہدیہ فرستاد بہ پیام بسوی ایشان و

أصاب منها وأشركهم فيها فساءني ذلك

می گرفت ازان ہدیہ و شریک میگردانید ایشان را دران ہدیہ پس خلاف خواہش نفس معلوم شد مرا این

فقلت وما هذا اللبن في أهل الصفة كنت

پس گفتم در نفس خود و چیست این قدر شیر در اہل صفہ بودم

أحق أن أصيب من هذا اللبن شربة أتقوى

سزاوارتر باینکہ بگیرم ازین شیر یک خوردنی و توانا شوم

بها فإذا جاء أمرني فكنت أنا أعطيهم وما عسى

بخوردن آن پس چون آمدند اہل صفہ فرمود آنحضرت مرا پس بودم من کہ میدادم ایشان را و قریب نبود

أن يبلغني من هذا اللبن ولم يكن من طاعة الله

اینکہ برسد مرا ازین شیر و نبود از فرمان خدا

وطاعة رسوله بد فأتيتهم فدعوتهم فأقبلوا

و فرمان رسول خدا چارہ پس آمدم نزد اہل صفہ پس خواندم ایشان را پس آمدند اہل صفہ

فاستأذنوا فأذن لهم وأخذوا مجالسهم من البيت

پس دستوری خواستند پس دستوری داد آنحضرت برای ایشان و گرفتند اہل صفہ جاہای نشستن خود از خانہ

قَالَ يَا اَبَا هِرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ قَالَ

خُذْ فَاَعْطِهِمْ فَاَخَذْتُ الْقَدَحَ فَجَعَلْتُ

اُعْطِيْهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتّٰى يَرْوٰى ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ

الْقَدَحَ فَاُعْطِيْهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتّٰى يَرْوٰى

ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ حَتّٰى انْتَهَيْتُ اِلَى النَّبِيِّ صَلَّى

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ رَوِيَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ فَاَخَذَ

الْقَدَحَ فَوَضَعَهُ عَلٰى يَدِهٖ فَنَظَرَ اِلَيَّ فَتَبَسَّمَ

فَقَالَ يَا اَبَا هِرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ قَالَ

بَقِيْتُ اَنَا وَاَنْتَ قُلْتُ صَدَقْتَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

قَالَ اقْعُدْ فَاشْرَبْ فَقَعَدْتُ فَشَرِبْتُ فَقَالَ

٢٠

اشرب فشربت فمازال يقول اشرب حتى قلت
بخور پس خوردم پس همیشه میگفت آنحضرت بخور تاآنکه گفتم
لا والذي بعثك بالحق ما اجد له مسلكا قال
سوگند بذاتیکه فرستاده ترا بحق نمی یابم برای این شیر جای نفوذ گفت آنحضرت
فارني فاعطيته القدح فحمد الله وسمى وشرب
پس بده مرا پس دادم آنحضرت را قدح پس ستود خدارا وبسم الله گفت وخورد
الفضلة رواه البخاري في صحيحه في كتاب الرقاق
زیاده مانده را روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب الرقاق
في باب كيف كان عيش النبي صلعم وعن
در باب آنکه چگونه بود عیش پیغمبر صلعم وروایت است از
المقداد قال اقبلت انا وصاحبان لي وقد
مقداد که گفت متوجه شدم من و دو یاران من وبتحقیق
ذهبت اسماعنا وابصارنا من الجهد فجعلنا
گم شده قوت شنوائی وبینائی ما بسبب گرسنگی پس ما شروع کردیم
نعرض انفسنا على اصحاب رسول الله صلى
که پیش میکردیم خودرا بر اصحاب پیغمبر خدا صلی
الله عليه وسلم فليس احد منهم يقبلنا فاتينا
الله علیه وسلم پس نبود هیچ یکے از ایشان که پذیرد مارا پس آمدیم نزد
النبي صلى الله عليه وسلم فانطلق بنا الى اهله
پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس برد مارا بسوی اهل خود

فَاِذَا ثَلٰثَةُ اَعْنُزٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس ناگاه سه ماده گاو بز بودند پس گفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

اِحْتَلِبُوْا هٰذَا اللَّبَنَ بَيْنَنَا قَالَ فَكُنَّا نَحْتَلِبُ فَيَشْرَبُ

بدوشید این شیر را میان ما گفت مقداد پس بودیم میدوشیدیم شیر را پس میخورد

كُلُّ اِنْسَانٍ مِّنَّا نَصِيْبَهٗ وَنَرْفَعُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

هر آدمی از ما نصیب خود را و برمیداشتیم برای پیغمبر صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَصِيْبَهٗ قَالَ فَيَجِيْءُ مِنَ اللَّيْلِ فَيُسَلِّمُ

علیه وسلم نصیب آنحضرت را گفت مقداد پس می آمد آنحضرت بوقت شب پس سلام میکرد

تَسْلِيْمًا لَّا يُوْقِظُ نَائِمًا وَّيُسْمِعُ الْيَقْظَانَ قَالَ ثُمَّ يَاْتِي

سلام کردنی که بیدار نمی کرد خفته را و می شنوانید بیدار را گفت مقداد پس می آمد

الْمَسْجِدَ فَيُصَلِّيْ ثُمَّ يَاْتِيْ شَرَابَهٗ فَيَشْرَبُ فَاَتَانِي الشَّيْطَانُ

در مسجد پس نماز میگزارد پس می آمد نزد شیر خود پس میخورد آن شیر را پس آمد مرا شیطان

ذَاتَ لَيْلَةٍ وَّقَدْ شَرِبْتُ نَصِيْبِيْ فَقَالَ مُحَمَّدٌ يَّاْتِي

شبی درحالیکه خورده بودم نصیب خود را پس گفت شیطان محمد می آید

الْاَنْصَارَ فَيُتْحِفُوْنَهٗ وَيُصِيْبُ عِنْدَهُمْ مَّا بِهٖ حَاجَةٌ

نزد انصار پس خدمت می کنند آنحضرت را و می یابد آنحضرت نزد ایشان نیست آنحضرت را حاجت

اِلٰى هٰذِهِ الْجُرْعَةِ فَاَتَيْتُهَا فَشَرِبْتُهَا فَلَمَّا اَنْ وَّغَلَتْ

باین جرعه پس آمدم نزد آن پس خوردم آنرا پس چون داخل شد آن شیر

فِيْ بَطْنِيْ وَعَلِمْتُ اَنَّهٗ لَيْسَ اِلَيْهَا سَبِيْلٌ قَالَ نَدَّمَنِيْ

در شکم و دانستم آنکه نیست بسوی آن راه گفت مقداد پشیمانی داد مرا

211

الشَّيْطَانُ فَقَالَ وَيْحَكَ مَا صَنَعْتَ أَشَرِبْتَ شَرَابَ

شیطان پس گفت وای ترا است چه کردی آیا خوردی شیر

مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَجِيءُ فَلَا يَجِدُهُ فَيَدْعُو

محمد صلے الله علیه وسلم پس آید آنحضرت پس نیابد آن شیر را پس دعای بد کند

عَلَيْكَ فَتَهْلِكُ فَتَذْهَبُ دُنْيَاكَ وَآخِرَتُكَ وَعَلَيَّ

بر تو پس هلاک شوی پس برود دنیای تو و آخرت تو و بر من

شَمْلَةٌ إِذَا وَضَعْتُهَا عَلَى قَدَمَيَّ خَرَجَ رَأْسِي وَإِذَا

شمله بود چون می نهادم آنرا بر دو قدمهای خود بیرون می آمد سر من و چون

وَضَعْتُهَا عَلَى رَأْسِي خَرَجَ قَدَمَايَ وَجَعَلَ لَا يَجِيئُنِي

می نهادم آنرا بر سر خود بیرون می آمدند دو قدمهای من وگشت که نمی آمد مرا

النَّوْمُ وَأَمَّا صَاحِبَايَ فَنَامَا وَلَمْ يَصْنَعَا مَا صَنَعْتُ

خواب ولیکن دو یاران من پس خفتند و نه کردند آنچه من کرده ام

قَالَ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ كَمَا كَانَ

گفت مقداد پس آمد پیغمبر صلے الله علیه وسلم پس سلام کرد چنانکه

يُسَلِّمُ ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ فَصَلَّى ثُمَّ أَتَى شَرَابَهُ فَكَشَفَ

سلام میکرد پیشتر آمد در مسجد پس نماز گزارد پیشتر آمد نزد شیر خود پس برهنه کرد

عَنْهُ فَلَمْ يَجِدْ فِيهِ شَيْئًا فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ

از شیر را پس نیافت دران چیزے پس برداشت سر مبارک خود را بسوی آسمان

فَقُلْتُ الْآنَ يَدْعُو عَلَيَّ فَأَهْلِكُ فَقَالَ اللَّهُمَّ أَطْعِمْ

گفتم درین وقت دعای بد میکند بر من پس هلاک خواهم شد پس گفت آنحضرت ای پروردگار خوران

مَنْ اَطْعَمَنِیْ وَاَسْقِ مَنْ سَقَانِیْ قَالَ فَعَمَدْتُ اِلَی
کسے را که خورانید مرا و سیراب کن کسے را که سیراب کرد مرا گفت مقداد پس آہنگ کردم بسوئے
الشَّمْلَةِ فَشَدَدْتُهَا عَلَیَّ وَاَخَذْتُ الشَّفْرَةَ فَانْطَلَقْتُ
شمله پس بستم آنرا بر خود و گرفتم کارد بزرگ را پس رفتم
اِلَی الْاَعْنُزِ اَیُّهَا اَسْمَنُ فَاَذْبَحُهَا لِرَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی
بسوئے مادگان بز که کدام فربه تر است پس ذبح کنم آنرا برائے پیغمبر خدا صلے
اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَاِذَا هِیَ حَافِلٌ وَاِذَا هُنَّ حُفَّلٌ
الله علیه وسلم پس ناگاه آن پر شیر بود و ناگاه آن ہمه پر شیر بودند
كُلُّهُنَّ فَعَمَدْتُ اِلَی اِنَاءٍ لِاٰلِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ
پس آہنگ کردم بسوئے آوند که برائے آل محمد صلے الله علیه
وَسَلَّمَ مَا كَانُوْا یَطْمَعُوْنَ اَنْ یَّحْتَلِبُوْا فِیْهِ قَالَ فَحَلَبْتُ
وسلم بود که امید نداشتند اینکه بدوشند در آن گفت مقداد پس دوشیدم
فِیْهِ حَتّٰی عَلَتْهُ رَغْوَةٌ فَجِئْتُ اِلٰی رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی
در آن آوند تا آنکه بالا آمد بر آن کف پس آمدم بسوئے پیغمبر خدا صلے
اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اَشَرِبْتُمْ شَرَابَكُمُ اللَّیْلَةَ قَالَ
الله علیه وسلم پس گفت آنحضرت آیا خوردید مشروب خویش را امشب گفت مقداد
قُلْتُ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ اِشْرَبْ فَشَرِبَ ثُمَّ نَاوَلَنِیْ
گفتم یا رسول الله بخور پس خورد پس داد آنحضرت مرا
فَقُلْتُ یَا رَسُوْلَ اللّٰهِ اِشْرَبْ فَشَرِبَ ثُمَّ نَاوَلَنِیْ فَلَمَّا
پس گفتم یا رسول الله بخور پس خورد پس داد آنحضرت مرا

عَرَفْتُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ رَوِيَ
دانستم اینکه پیغمبر صلے الله علیه وسلم بتحقیق سیراب شد
وَأَصَبْتُ دَعْوَتَهُ ضَحِكْتُ حَتَّى أُلْقِيتُ إِلَى
ویافتم دعای آنحضرت را خندیدم تاآنکه انداخته شدم بسوی
الْأَرْضِ قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
زمین گفت مقداد پس گفت پیغمبر صلے الله علیه وسلم
إِحْدَى سَوْآتِكَ يَا مِقْدَادُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ
یکی از بدیها کردی ای مقداد پس گفتم یا رسول الله
كَانَ مِنْ أَمْرِي كَذَا وَكَذَا وَفَعَلْتُ كَذَا فَقَالَ
بود از شان من چنین و چنین و کردم چنین پس گفت
النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذِهِ إِلَّا رَحْمَةٌ مِنَ
پیغمبر صلے الله علیه وسلم نیست این مگر رحمت از
اللهِ عَزَّ وَجَلَّ أَفَلَا كُنْتَ آذَنْتَنِي فَنُوقِظَ صَاحِبَيْنَا
خدای عز و جل آیا پس آگاهی ندادی مرا پس از خواب بیدار کردیمی دو یاران خود را
فَيُصِيبَانِ مِنْهَا قَالَ فَقُلْتُ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ
پس یافتندی ازان شیر گفت مقداد پس گفتم سوگند بذاتیکه فرستاد ترا بحق
مَا أُبَالِي إِذَا أَصَبْتَهَا وَأَصَبْتُهَا مَعَكَ مَنْ أَصَابَهَا
باک نمی دارم چون یافتی تو آنرا و یافتم من آنرا با تو کسیرا که یافت آنرا
مِنَ النَّاسِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ
از جملهٔ مردم روایت کرد این حدیث را مسلم در صحیح مسلم در کتاب

الاشربة في باب اكرام الضيف وعن انس

الاشربة در باب اکرام مهمان وروایت از انس

قال اصاب اهل المدينة قحط على عهد

گفت رسید اهل مدینه را قحط بزمان

رسول الله صلى الله عليه وسلم فبينا هو يخطب

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس در آن اثنا که آنحضرت خطبه میخواند

يوم الجمعة اذ قام رجل فقال يا رسول الله

بروز جمعه ایستاد مردی پس گفت یا رسول الله

هلكت الكراع وهلكت الشاء فادع الله يسقينا

هلاک شدند اسپان و هلاک شدند گوسپندان پس دعا کن از خدا که سیراب کند ما را

فمد يديه ودعا قال انس وان السماء لمثل

پس دراز کرد هر دو دست مبارک را و دعا کرد گفت انس و تحقیق آسمان مانند

الزجاجة فهاجت ريح انشات سحابا ثم اجتمع ثم

آبگینه بود پس برانگیخته شد بادی پیدا کرد ابر را پس جمع شد ابر پس

ارسلت السماء عزاليها فخرجنا نخوض الماء حتى

فرو ریخته کرد آسمان دهانهای ابر خود را پس بیرون شدیم در حالیکه در آب می رفتیم تا آنکه

اتينا منازلنا فلم نزل نمطر الى الجمعة الاخرى

آمدیم در سراهای خویش پس همیشه بودیم که باریده می‌شدیم تا جمعه دیگر

فقام اليه ذلك الرجل او غيره فقال يا رسول الله

پس ایستاد بسوی آنحضرت آن مرد سابق یا دیگر پس گفت یا رسول الله

٢١٥

تَهَدَّمَتِ الْبُيُوتُ فَادْعُ اللّٰهَ يُحْبِسْهُ فَتَبَسَّمَ ثُمَّ

ویران شدند خانها پس دعا کن از خدا که باز دارد این بارش را پس تبسم کرد آنحضرت پس

قَالَ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَنَظَرْتُ اِلَى السَّحَابِ تَصَدَّعَ حَوْلَ

گفت آنحضرت بباران گرداگرد ما و نه بر ما پس نگاه کردیم بسوے ابر پراگنده شد گرد

الْمَدِيْنَةِ كَاَنَّهَا اِكْلِيْلٌ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ

مدینه گویا آن تاج است روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

فِيْ كِتَابِ الْاَنْبِيَاءِ فِيْ بَابِ عَلَامَاتِ النُّبُوَّةِ

در کتاب الانبیاء در باب علامات النبوة

وَعَنْ اَبِيْ سَلَمَةَ قَالَ كَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى

و روایت است از ابی سلمه که گفت بود پیغمبر خدا صلی

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَاْكُلُ الْهَدِيَّةَ وَلَا يَقْبَلُ الصَّدَقَةَ

الله علیه وسلم میخورد هدیه را و نمی پذیرفت صدقه را برای خود

فَاَهْدَتْ لَهٗ امْرَاَةٌ مِّنْ يَّهُوْدِ خَيْبَرَ شَاةً مَّصْلِيَّةً

پس هدیه فرستاد برای آنحضرت زنے از یهود خیبر گوسپند بریان کرده شده

فَتَنَاوَلَ مِنْهَا وَتَنَاوَلَ مِنْهَا بِشْرُ بْنُ الْبَرَاءِ ثُمَّ رَفَعَ

پس خورد آنحضرت ازان و خورد ازان بشر بن براء پس بالا برداشت

النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهٗ ثُمَّ قَالَ اِنَّ هٰذِهٖ

پیغمبر صلی الله علیه وسلم دست مبارک خود را پس گفت آنحضرت تحقیق این

تُخْبِرُنِيْ اَنَّهَا مَسْمُوْمَةٌ فَمَاتَ بِشْرُ بْنُ الْبَرَاءِ فَاَرْسَلَ

خبر داد مرا اینکه بدرستیکه آن زهر کرده شده است پس مرد بشر بن براء پس بپیغام فرستاد

اليها النبي صلى الله عليه وسلم ما حملك على ما
بسوى آن زن پیغمبر صلی الله علیه وسلم چه چیز برانگیخته کرد ترا بر
صنعت فقالت ان كنت نبيا لم يضرك شيء و
آنکه کردی پس گفت آن زن اگر هستی تو پیغمبر زیان نخواهد کرد ترا چیزی و
ان كنت ملكا ارحت الناس منك فقال في
اگر هستی تو پادشاه آسایش میدادم مردم را از تو پس گفت آنحضرت در
مرضه ما زلت من الاكلة التي اكلت بخيبر
بیماری خود همیشه بودم که می یافتم درد از لقمه که خوردم در خیبر
فهذا اوان انقطاع ابهري رواه الدارمي في
پس این وقت بریده شدن رگ دل است روایت کرد این حدیث را دارمی در ٢١٦
اوائل سننه في باب ما اكرم الله النبي صلعم من
شروع سنن دارمی در باب آنکه اکرام کرد خدا پیغمبر صلعم را از
كلام الموتى وعن جابر بن عبد الله ان النبي
کلام موتے و روایت است از جابر پسر عبد الله که تحقیق پیغمبر
صلى الله عليه وسلم كان يقوم يوم الجمعة الى
صلے الله علیه وسلم بود می ایستاد روز جمعه بسوے
شجرة او نخلة فقالت امراة من الانصار او رجل
درخت یا درخت خرما پس گفت زنی از انصار یا مردی
يا رسول الله الا نجعل لك منبرا قال ان شئتم
یا رسول الله آیا نسازیم برای تو منبر گفت آنحضرت اگر خواهید

فَجَعَلُوا لَهُ مِنْبَرًا فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ دُفِعَ إِلَى

پس ساختند برای آنحضرت منبر پس چون شد روز جمعه دفع کرده شد آنحضرت بسوی

الْمِنْبَرِ فَصَاحَتِ النَّخْلَةُ صِيَاحَ الصَّبِيِّ ثُمَّ نَزَلَ

منبر پس فریاد کرد آن تنه درخت خرما فریاد کودک پس فرود آمد

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَمَّهَا إِلَيْهِ تَئِنُّ أَنِينَ

پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس ضم کرد او را بسوی خود پس گشت آن تنه در ناله

الصَّبِيِّ الَّذِي يُسَكَّنُ قَالَ كَانَتْ تَبْكِي عَلَى مَا

کودکی که ساکن کرده شود گفت آنحضرت گریه میکرد بر آنچه

كَانَتْ تَسْمَعُ مِنَ الذِّكْرِ عِنْدَهَا وَعَنْهُ قَالَ

میشنید از ذکر نزد خود و نیز از جابر روایت است گفت

كَانَ الْمَسْجِدُ مَسْقُوفًا عَلَى جُذُوعٍ مِنْ نَخْلٍ

بود مسجد مسقوف بر تنهای از درخت خرما

فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَطَبَ يَقُومُ

پس بود پیغمبر صلی الله علیه وسلم چون خطبه میخواند می‌ایستاد

إِلَى جِذْعٍ مِنْهَا فَلَمَّا صُنِعَ لَهُ الْمِنْبَرُ فَكَانَ عَلَيْهِ

بسوی تنه ازان تنهای درخت خرما پس چون ساخته شد برای آنحضرت منبر پس بود آنحضرت بر منبر

فَسَمِعْنَا لِذَلِكَ الْجِذْعِ صَوْتًا كَصَوْتِ الْعِشَارِ

پس شنیدیم ازان جذع آواز همچو آواز ماده شتر ده ماهه آبستن

حَتَّى جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعَ يَدَهُ

تا آنکه آمد پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس نهاد آنحضرت دست

عليها فسكنت رواهما البخاري في صحيحه في كتاب

بر وى پس ساكن شد آن جذع روايت اين دو حديث را البخاري در صحيح بخاري در كتاب

الانبياء في باب علامات النبوة وعن صالح

الانبياء در باب علامات نبوت ودر روايت است از صالح

ابن حيان عن ابن بريدة عن ابيه قال كان

بن حيان واو روايت كرد از ابن بريده واو روايت كرد از پدر خود كه گفت بود

النبي صلى الله عليه وسلم اذا خطب قام فاطال

پيغمبر صلى الله عليه وسلم چون خطبه ميخواند ميايستاد پس دراز ميكرد

القيام فكان يشق عليه قيامه فأتي بجذع نخلة

قيام را پس سخت ميشد برآن حضرت قيام پس آورده شد تنه درخت خرما

فحفر له واقيم الى جنبه قائما للنبي صلى الله عليه

پس زمين كنده شد براى او واستاده كرده شد بسوى پهلوى او قائم براى پيغمبر صلى الله عليه

وسلم فكان النبي صلى الله عليه وسلم اذا خطب

وسلم پس بود پيغمبر صلى الله عليه وسلم چون خطبه ميخواند

فطال القيام عليه استند اليه فاتكأ عليه فبصر

پس دراز ميشد قيام برآنحضرت پشت ميداد آنحضرت بسوى آن جذع پس تكيه ميكرد بروى پس نگريست

به رجل كان ورد المدينة فرآه قائما الى

آنرا مردى كه درآمده بود بمدينه پس ديد آنحضرت را استاده بسوى

جنب ذلك الجذع فقال لمن يليه من الناس

پهلوى آن جذع پس گفت آن مرد كسى را كه نزديک بود از مردم

لو اعلم ان محمدا يجد في شيء يرفق به لصنعت

اگر دانستمے اینکه محمد صلی الله علیه وسلم خواهد یافت مراد در چیزیکه سود دارد آنحضرت را هر آئینه ساختمی

له مجلسا يقوم عليه فان شاء جلس ما شاء

برای آنحضرت جای نشستن استاده شود بر وی پس اگر خواهد نشیند تا وقتیکه خواهد

وان شاء قام فبلغ ذلك النبي صلى الله عليه

و اگر خواهد باستد پس رسید این خبر پیغمبر صلے الله علیه

وسلم فقال ائتوني به فاتوه به فامر ان يصنع

وسلم را پس گفت آنحضرت بیارید آن شخص را پس آوردند نزد آنحضرت او را پس فرمود آنحضرت آنکه

له هذه المراقي الثلث او الاربع هي الآن في

برای آنحضرت این زینهای سه یا چهار را آنکه در این وقت در

منبر المدينة فوجد النبي صلى الله عليه وسلم

منبر مدینه است پس یافت پیغمبر صلے الله علیه وسلم

في ذلك راحة فلما فارق النبي صلى الله عليه

درین آسایش پس چون جدائی کرد پیغمبر صلے الله علیه

وسلم الجذع وعمد الى هذه التي صنعت له

وسلم از جذع و آهنگ کرد سوی این چیزیکه ساخته شد برای آنحضرت

جزع الجذع فحن كما تحن الناقة حين فارقها

ناشکیبائی کرد جذع پس ناله کرد چنانکه ناله میکند ماده شتر وقتیکه جدائی کرد از ان جذع

النبي صلى الله عليه وسلم فزعم ابن بريدة عن

پیغمبر صلے الله علیه وسلم پس اعتقاد کرد ابن بریده از

والله اعلم

أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ سَمِعَ
پدر خود آنکه هر آئینه پیغمبر صلی الله علیه وسلم چون شنید

حَنِينَ الْجِذْعِ رَجَعَ إِلَيْهِ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ وَقَالَ
ناله جذع را باز گشت سوی آن جذع پس نهاد دست مبارک خود را برو و گفت

اخْتَرْ أَنْ أَغْرِسَكَ فِي الْمَكَانِ الَّذِي كُنْتَ فِيهِ
برگزین آنکه نشانم ترا در جائیکه بودی تو در آنجا

فَتَكُونَ كَمَا كُنْتَ وَإِنْ شِئْتَ أَنْ أَغْرِسَكَ فِي الْجَنَّةِ
پس باشی چنانکه بودی و اگر خواهی آنکه نشانم ترا در جنت

فَتَشْرَبُ مِنْ أَنْهَارِهَا وَعُيُونِهَا فَيَحْسُنُ نَبْتُكَ وَ
پس نوشی از جویهای بهشت و چشمهای آن پس نیکو شود رستن تو و

تُثْمِرُ فَيَأْكُلُ أَوْلِيَاءُ اللهِ مِنْ ثَمَرَتِكَ وَنَخْلِكَ فَعَلْتُ
ثمر گیری پس خورند دوستان خدا از بار تو و نخل تو کنم

فَزَعَمَ أَنَّهُ سَمِعَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
پس اعتقاد کرد راوی حدیث آنکه او شنید از پیغمبر صلی الله علیه وسلم

وَهُوَ يَقُولُ لَهُ نَعَمْ قَدْ فَعَلْتُ مَرَّتَيْنِ فَسَأَلَ النَّبِيَّ
در حالیکه آنحضرت میگفت برای آن جذع آری تحقیق کردم دو بار پس پرسید پیغمبر

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اخْتَارَ أَنْ أَغْرِسَهُ
صلی الله علیه وسلم را پس گفت آنحضرت اختیار کرد که مینشانم او را

فِي الْجَنَّةِ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ
در جنت و روایت است از ابن عباس که هر آئینه پیغمبر صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَخْطُبُ اِلَى جِذْعٍ قَبْلَ اَنْ يَتَّخِذَ الْمِنْبَرَ
علیه وسلم خطبه میخواند بسوی پهلوی تنه درخت خرما پیش از آنکه اختیار کنم منبر را
فَلَمَّا اتَّخَذَ الْمِنْبَرَ وَتَحَوَّلَ اِلَيْهِ حَنَّ الْجِذْعُ فَاحْتَضَنَهُ
پس چون اختیار کرد منبر را و برگشت بسوی او ناله کرد جذع پس درکنار گرفت آنحضرت
فَسَكَنَ وَقَالَ لَوْ لَمْ اَحْتَضِنْهُ لَحَنَّ اِلَى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
پس ساکن شد جذع و گفت آنحضرت اگر درکنار نگرفتمے او را هر آئینه ناله کردے تا روز قیامت
وَفِي رِوَايَةِ الطُّفَيْلِ بْنِ اُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ عَنْ اَبِيْهِ
و در روایت طفیل بن ابی بن کعب از پدر او ست
فَلَمَّا جَاءَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيْدُ
پس چون آمد پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم درحالیکه اراده میکرد
الْمِنْبَرَ مَرَّ عَلَيْهِ فَلَمَّا جَاوَزَهُ خَارَ الْجِذْعُ حَتّٰى تَصَدَّعَ وَ
منبر را گذشت از نزد آن جذع پس چون درگذشت از آن مانند بانگ گاو بانگ کرد جذع تا آنکه پراگنده شد
انْشَقَّ فَرَجَعَ اِلَيْهِ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
شگافته شد پس بازگشت بسوی آن پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم
فَمَسَحَهُ بِيَدِهٖ حَتّٰى سَكَنَ ثُمَّ رَجَعَ اِلَى الْمِنْبَرِ قَالَ فَكَانَ
پس مسح کرد او را آنحضرت بدست مبارک خود تا آنکه ساکن شد جذع پس بازگشت آنحضرت بسوی منبر گفت راوی
اِذَا صَلّٰى صَلّٰى اِلَيْهِ فَلَمَّا هُدِمَ الْمَسْجِدُ اَخَذَ ذٰلِكَ
چون میگزارد نماز را میگزارد بسوی آن پس چون منهدم شد مسجد گرفت آن
الْجِذْعَ اُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ فَلَمْ يَزَلْ عِنْدَهٗ حَتّٰى بَلِيَ
جذع را ابی بن کعب پس همیشه بود آن جذع نزد وی تا آنکه کهنه شد

فَاَكَلَتْهُ الْاَرَضَةُ وَعَادَ دُفَاتًا وَعَنْ اَبِي الْوَدَّاكِ
پس خورد او را کرمک چوب خوار وگردید ریزه ریزه و روایت است از ابی الوداک

عَنْ اَبِي سَعِيْدٍ قَالَ كَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
و او روایت کرد از ابی سعید که گفت بود پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ اِلٰى لِزْقِ جِذْعٍ فَاَتَاهُ رَجُلٌ
علیه وسلم خطبه میخواند بسوی پهلوی تنه درخت خرما پس آمد نزد آنحضرت مردی

رُوْمِيٌّ فَقَالَ اَصْنَعُ لَكَ مِنْبَرًا تَخْطُبُ عَلَيْهِ فَصَنَعَ لَهُ
رومی پس گفت آیا بسازم برای تو منبر خطبه بخوانی برو پس ساخت برای آنحضرت

مِنْبَرًا هٰذَا الَّذِيْ تَرَوْنَ قَالَ فَلَمَّا قَامَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ
منبر اینکه می‌بینید گفت ابی سعید پس چون استاد برو پیغمبر

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ حَنَّ الْجِذْعُ حَنِيْنَ
صلی الله علیه وسلم درحالیکه خطبه میخواند ناله کرد جذع — مانند ناله کردن

النَّاقَةِ اِلٰى وَلَدِهَا فَنَزَلَ اِلَيْهِ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
ماده شتر بسوی بچه خود پس فرود آمد بسوی آن جذع پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَمَّهُ اِلَيْهِ فَسَكَنَ فَاَمَرَ بِهِ اَنْ يُحْفَرَ لَهُ
علیه وسلم پس ضم کرد او را بسوی خود پس ساکن شد پس فرمود آنحضرت بحق جذع که کنده شود زمین برای او

وَيُدْفَنَ وَفِيْ رِوَايَةِ اِسْحٰقَ بْنِ اَبِيْ طَلْحَةَ عَنْ اَنَسِ
و دفن کرده شود و در روایت اسحاق بن ابی طلحه است از انس

بْنِ مَالِكٍ فَلَمَّا قَعَدَ نَبِيُّ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ٢٢٢
بن مالک پس چون نشست پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

۲۲۳

عَلٰی ذٰلِكَ الْمِنْبَرِ خَارَ الْجِذْعُ كَخُوَارِ الثَّوْرِ حَتّٰی ارْتَجَّ
بر آن منبر بانگ کرد جذع مانند بانگ گاو تا آنکه لرزید

الْمَسْجِدُ حُزْنًا عَلٰی رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مسجد بسبب اندوه بر پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم

فَنَزَلَ اِلَيْهِ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ
پس فرود آمد بسوی آن جذع پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم از

الْمِنْبَرِ فَالْتَزَمَهٗ وَهُوَ يَخُوْرُ فَلَمَّا الْتَزَمَهٗ رَسُوْلُ اللّٰهِ
منبر پس ضم کرد آنحضرت جذع را در حالیکه جذع بانگ می‌کرد مانند بانگ گاو پس چون ضم کرد او را پیغمبر خدا

صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَكَنَ ثُمَّ قَالَ اَمَا وَالَّذِيْ نَفْسُ
صلے الله علیه وسلم ساکن شد جذع پس گفت آنحضرت آگاه باشید سوگند بذاتیکه نفس

مُحَمَّدٍ بِيَدِهٖ لَوْ لَمْ اَلْتَزِمْهُ لَمَا زَالَ هٰكَذَا اِلٰی يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
محمد در دست قدرت اوست اگر ضم نکردمے او را هرآئینه همیشه بودے همین طور تا روز قیامت

حُزْنًا عَلٰی رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاَمَرَ بِهٖ
بسبب اندوه بر پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم پس فرمود بحق جذع

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدُفِنَ رَوَاهُ
پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم پس دفن کرده شد روایت کرد

الدَّارِمِيُّ الْاَحَادِيْثَ الْاَرْبَعَةَ فِيْ اَوَائِلِ سُنَنِهٖ فِيْ
دارمی این حدیثهای چهارگانه را در شروع سنن دارمی در

بَابِ مَا اَكْرَمَ النَّبِيَّ صلعم بِحَنِيْنِ الْمِنْبَرِ وَقَالَ اللّٰهُ
باب آنکه گرامی کرده شد پیغمبر صلعم بحنین منبر وگفت خدا

تعالى في سورة القمر اقتربت الساعة وانشق القمر
وان يروا اية يعرضوا ويقولوا سحر مستمر و
كذبوا واتبعوا اهواءهم وكل امر مستقر عن
ابن مسعود قال انشق القمر على عهد رسول الله
صلى الله عليه وسلم فرقتين فرقة فوق الجبل
وفرقة دونه فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم
اشهدوا وعن ابي معمر عن عبد الله قال انشق
القمر ونحن مع النبي صلى الله عليه وسلم فصار
فرقتين فقال لنا اشهدوا وعن قتادة عن
انس قال سأل اهل مكة ان يريهم اية فاراهم

۲۲۵

انشقاق القمر روى البخاري الاحاديث الثلثة
شگافتہ شدن ماہ روایت کرد بخاری این حدیثہا سہ را

في صحيحه في كتاب التفسير في تفسير سورة
در صحیح بخاری در کتاب التفسیر در تفسیر سورہ

اقتربت الساعة ورواها مسلم مع تغيير يسير
اقتربت الساعة وروایت کرد این حدیثہارا مسلم با تغییر اندک

في بعض الالفاظ في صحيحه في كتاب التوبة
در بعض الفاظ در صحیح مسلم در کتاب التوبة

في باب انشقاق القمر وفي رواية قتادة عن انس
در باب انشقاق قمر ودر روایت قتادہ از انس است

عند مسلم فاراهم انشقاق القمر مرتين
نزد مسلم پس نمود ایشان را شگافتہ شدن ماہ دو بار

الباب الرابع عشر في المعراج قال الله تعالى
باب چہاردہم در بیان معراج گفت اللہ تعالی

في اول سورة بني اسرائيل سبحن الذي
در شروع سورہ بنی اسرائیل پاکی آن ذات راست

اسرى بعبده ليلا من المسجد الحرام الى
که برد بندہ خود را شبی از مسجد حرام بسوی

المسجد الاقصى الذي بركنا حوله لنريه
مسجد اقصی آن مسجد یکہ برکت نہادیم گرداگرد او تا بنمائیم اورا

باقی بصفحہ ۲۲۶

مِنْ اٰيٰتِنَا اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ۝ وَقَالَ اللّٰهُ

تَعَالٰى فِي الرُّكُوْعِ السَّادِسِ مِنَ السُّوْرَةِ الْمَذْكُوْرَةِ

وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا

الرُّؤْيَا الَّتِيْٓ اَرَيْنٰكَ اِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ

الْمَلْعُوْنَةَ فِي الْقُرْاٰنِ وَنُخَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا

طُغْيَانًا كَبِيْرًا ۝ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِيْ قَوْلِهٖ

تَعَالٰى وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِيْٓ اَرَيْنٰكَ اِلَّا فِتْنَةً

لِّلنَّاسِ قَالَ هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ اُرِيَهَا رَسُوْلُ اللّٰهِ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ اُسْرِيَ بِهٖ اِلٰى بَيْتِ

الْمَقْدِسِ قَالَ وَالشَّجَرَةُ الْمَلْعُوْنَةُ فِي الْقُرْاٰنِ قَالَ

هِيَ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ

آن درخت درخت زقوم است روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

فِي كِتَابِ الْأَنْبِيَاءِ فِي بَابِ الْمِعْرَاجِ وَرَوَاهُ

در کتاب الانبیاء در باب معراج و روایت کرد

التِّرْمِذِيُّ فِي جَامِعِهِ فِي تَفْسِيرِ سُورَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ

ترمذی در جامع ترمذی در تفسیر سوره بنی اسرائیل

وَقَالَ هٰذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ وَعَنْ

و گفت ترمذی این حدیث حسن صحیح است و روایت است از

أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ

انس که بر آئینه نزد پیغمبر صلی الله علیه وسلم آورده شد

بِالْبُرَاقِ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ مُلْجَمًا مُسْرَجًا فَاسْتَصْعَبَ

براق در شب اسرا لگام کرده شده زین بسته پس سرکشی کرد براق

عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ أَبِمُحَمَّدٍ تَفْعَلُ هٰذَا

از آنحضرت پس گفت مر براق را جبرئیل آیا بمحمد می کنی این سرکشی

فَمَا رَكِبَكَ أَحَدٌ أَكْرَمُ عَلَى اللّٰهِ مِنْهُ قَالَ

پس سوار نشده است ترا هیچ یکے بزرگتر نزد خدا از آنحضرت گفت

فَارْفَضَّ عَرَقًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ فِي جَامِعِهِ

پس بخست براق عرق را روایت کرد این حدیث را ترمذی در جامع ترمذی

فِي تَفْسِيرِ السُّورَةِ الْمَذْكُورَةِ وَقَالَ هٰذَا

در تفسیر سوره مذکوره و گفت ترمذی این

حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ وَلَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ

حَدِيثِ عَبْدِ الرَّزَّاقِ وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ

أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ

أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ

عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِيَ بِهِ بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحَطِيمِ وَرُبَّمَا

قَالَ فِي الْحِجْرِ مُضْطَجِعًا إِذْ أَتَانِي آتٍ فَقَدَّ قَالَ وَ

سَمِعْتُهُ يَقُولُ فَشَقَّ مَا بَيْنَ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ

فَقُلْتُ لِلْجَارُودِ وَهُوَ إِلَى جَنْبِي مَا يَعْنِي بِهِ

قَالَ مِنْ ثُغْرَةِ نَحْرِهِ إِلَى شِعْرَتِهِ وَسَمِعْتُهُ

يَقُولُ مِنْ قَصِّهِ إِلَى شِعْرَتِهِ فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِي

ثُمَّ أُتِيتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مَمْلُوءٍ إِيمَانًا

پستر آورده شد نزد من طشتے از زر پرکرده شده با یمان

فَغُسِلَ قَلْبِي ثُمَّ حُشِيَ ثُمَّ أُعِيدَ ثُمَّ أُتِيتُ

پس شسته شد دل من پستر پرکرده شد ایمان پستر باز نهاده شد بجای خود پستر آورده شدم

بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ أَبْيَضَ

نزد مرکبے در قامت پایان استر و بالای خر سفید

فَقَالَ لَهُ الْجَارُودُ هُوَ الْبُرَاقُ يَا أَبَا حَمْزَةَ

پس گفت مر انس را جارود آیا آن مرکب براق بود یا ابا حمزه

قَالَ أَنَسٌ نَعَمْ يَضَعُ خَطْوَهُ عِنْدَ أَقْصَى طَرْفِهِ

گفت انس آرے می نهاد آن براق گام خود را نزد نهایت منتهای بصر خود

فَحُمِلْتُ عَلَيْهِ فَانْطَلَقَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى

پس سوار کرده شدم من بر وی پس رفت با من جبرئیل تا آنکه آمد

السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ

باسمان فرودتر پس طلب کرد جبرئیل کشادن در آسمان را پس گفته شد کیست این گفت

جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ

جبرئیل گفته شد و کیست همراه تو گفت جبرئیل محمد است گفته شد آیا

وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ

و تحقیق کسے فرستاده شده است بسوی آنحضرت گفت جبرئیل آرے گفته شد مرحبا به پس خوش

الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا فِيهَا آدَمُ

آمدنی است آمد پس کشاده شد پس چون رسیدم پس ناگاه دران آسمان آدم بود

فقال هذا ابوك آدم فسلم عليه فسلمت

پس گفت جبرئیل این پدرتست آدم پس سلام کن بروی پس سلام دادم

عليه فرد السلام ثم قال مرحبا بالابن الصالح

بر آدم علیه السلام پس جواب سلام داد پس گفت آدم علیه السلام مرحبا بپسر شایسته

والنبي الصالح ثم صعد حتى اتى السماء الثانية

و پیغمبر صالح پس بر رفت جبرئیل تا آنکه آمد آسمان دوم

فاستفتح قيل من هذا قال جبرئيل قيل و

پس طلب کرد جبرئیل گشادن در را گفته شد کیست این گفت جبرئیل گفته شد و

من معك قال محمد قيل وقد ارسل اليه

کیست با تو گفت جبرئیل محمد است گفته شد آیا و تحقیق کسی فرستاده شد بسوی وی

قال نعم قيل مرحبا به فنعم المجيء جاء ففتح

گفت جبرئیل آری گفته شد مرحبا به پس خوش آمدنی است آمد پس گشاده شد

فلما خلصت اذا يحيى وعيسى وهما ابنا الخالة

پس چون رسیدم بآسمان دوم ناگاه یحیی و عیسی علیهما السلام بودند و ایشان هر دو پسران خاله بودند

قال هذا يحيى وعيسى فسلم عليهما فسلمت

گفت جبرئیل این یحیی است و این عیسی پس سلام ده برایشان پس سلام دادم

فردا ثم قالا مرحبا بالاخ الصالح والنبي الصالح

پس جواب سلام دادند پس گفتند یحیی و عیسی مرحبا برادر صالح و پیغمبر صالح

ثم صعد بي الى السماء الثالثة فاستفتح قيل

پس بر برد مرا بسوی آسمان سوم پس طلب کرد جبرئیل گشادن در آسمان را گفته شد

مَنْ هٰذَا قَالَ جِبْرَئِيْلُ قِيْلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ
کیست این گفت جبرئیل منم جبرئیل گفته شد وکیست با تو گفت جبرئیل

مُحَمَّدٌ قِيْلَ وَقَدْ اُرْسِلَ اِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيْلَ مَرْحَبًا
محمد است گفته شد وایا بتحقیق کس فرستاده شد بسوی آنحضرت گفت جبرئیل آرے گفته شد مرحبا

بِهٖ فَنِعْمَ الْمَجِيْءُ جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ اِذَا يُوْسُفُ
به پس خوش آمدنی است آمد پس کشاده شد پس چون رسیدم ناگاه حضرت یوسف بود

قَالَ هٰذَا يُوْسُفُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ
گفت جبرئیل این یوسف است پس سلام ده بروی پس سلام دادم بروے

فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْاَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ
پس جواب سلام داد پس گفت مرحبا برادر صالح و پیغمبر صالح

ثُمَّ صَعِدَ بِيْ حَتّٰى اَتَى السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ فَاسْتَفْتَحَ
پس بر بالا برد مرا جبرئیل تا آنکه آمد آسمان چهارم پس طلب کرد کشادن در را

قِيْلَ مَنْ هٰذَا قَالَ جِبْرَئِيْلُ قِيْلَ وَمَنْ مَعَكَ
گفته شد کیست این گفت جبرئیل منم جبرئیل گفته شد وکیست با تو

قَالَ مُحَمَّدٌ قِيْلَ اَوَقَدْ اُرْسِلَ اِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيْلَ
گفت محمد است گفته شد ایا بتحقیق کسے فرستاده شد بسوی وے گفت جبرئیل آرے گفته شد

مَرْحَبًا بِهٖ فَنِعْمَ الْمَجِيْءُ جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ
مرحبا به پس خوش آمدنی است آمد پس کشاده شد پس چون رسیدم

اِلٰى اِدْرِيْسَ قَالَ هٰذَا اِدْرِيْسُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ
بسوی ادریس گفت جبرئیل این ادریس است پس سلام ده بروے

قوله صلى الله عليه فلما خلصت الى ادريس قال هذا ادريس فسلم عليه فسلمت عليه فرد ثم قال مرحبا بالاخ الصالح والنبي الصالح ... قال النووي في شرح هذا الحديث وليس في هذا الحديث ما يمنع كون ادريس عليه السلام ابا لنبينا محمد صلى الله عليه وسلم فان قوله الاخ الصالح يحتمل ان يكون قاله تلطفا وتأدبا وهو اخ وان كان ابنا فالانبياء اخوة والله اعلم ... ١٢

فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ

پس سلام دادم بر وے پس جواب سلام داد پس گفت او پس مرحبا به برادر صالح

وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِيْ حَتّٰى أَتَى السَّمَاءَ

و پیغمبر صالح پس بالا برد مرا جبرئیل تا آنکہ آمد آسمان

الْخَامِسَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيْلَ مَنْ هٰذَا قَالَ جِبْرَئِيْلُ

پنجم پس طلب کرد جبرئیل کشادن در آسمان را گفته شد کیست این گفت جبرئیل منم جبرئیل

قِيْلَ وَمَنْ مَّعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيْلَ وَقَدْ أُرْسِلَ

گفته شد و کیست با تو گفت جبرئیل محمد است گفته شد آیا بتحقیق کسے فرستاده شد

إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيْلَ مَرْحَبًا بِهٖ فَنِعْمَ الْمَجِيْءُ جَاءَ

بسوی وی گفت جبرئیل آرے گفته شد مرحبا او پس خوش آمدنی است آمد

فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا هَارُوْنُ قَالَ هٰذَا هَارُوْنُ

پس چون رسیدم پس ناگاه هارون بود گفت جبرئیل این هارون است

فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا

پس سلام ده بر وے پس سلام دادم بر وے پس جواب سلام داد پس گفت هارون مرحبا

بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِيْ حَتّٰى

به برادر صالح و پیغمبر صالح پس بالا برد مرا جبرئیل تا آنکہ

أَتَى السَّمَاءَ السَّادِسَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيْلَ مَنْ هٰذَا قَالَ

آمد جبرئیل آسمان ششم پس طلب کرد کشادن در را گفته شد کیست این گفت

جِبْرَئِيْلُ قِيْلَ وَمَنْ مَّعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيْلَ وَقَدْ أُرْسِلَ

جبرئیل گفته شد و کیست با تو گفت جبرئیل محمد است گفته شد آیا بتحقیق فرستاده

إليه قال نعم قال مرحبا به فنعم المجيء جاء فلما

بسوی وی گفت آرے گفت مرحبا به پس خوش آمدنی است آمد پس چون

خلصت فإذا موسى قال هذا موسى فسلم

رسیدم پس ناگاه موسی بود گفت این موسی است پس سلام ده

عليه فسلمت عليه فرد ثم قال مرحبا بالأخ

بروے پس سلام دادم بروے پس جواب سلام داد پستر گفت مرحبا به برادر

الصالح والنبي الصالح فلما تجاوزت بكى قيل له

صالح و پیغمبر صالح پس وقتیکه گذشتم از پیش موسی گریست موسی گفته شد مر موسی را

ما يبكيك قال أبكي لأن غلاما بعث بعدي

چه چیز می گریاند ترا گفت موسی علیه السلام می گریم بسبب اینکه کودکے فرستاده شد پس من

يدخل الجنة من أمته أكثر من يدخلها

در آید در بهشت از امت وے اکثر از کسانیکه در آیند در جنت

من أمتي ثم صعد بي إلى السماء السابعة

از امت من پستر بالا برد مرا جبرئیل بسوی آسمان هفتم

فاستفتح جبريل قيل من هذا قال جبريل

پس طلب کرد کشادن در را جبرئیل گفته شد کیست این گفت جبرئیل منم جبرئیل

قيل ومن معك قال محمد قيل وقد بعث

گفته شد و کیست با تو گفت جبرئیل محمد است گفته شد آیا بتحقیق کسے فرستاده شد

إليه قال نعم قال مرحبا به فنعم المجيء جاء فلما

بسوی آنحضرت گفت جبرئیل آرے گفت مرحبا به پس خوش آمدنی است آمد پس چون

خلصت فاذا ابراهيم قال هذا ابوك

رسیدم پس ناگاه ابراهیم علیه السلام بود گفت جبرئیل این پدر تست

فسلم عليه قال فسلمت عليه فرد السلام

پس سلام ده مر وی را گفت آنحضرت پس سلام دادم بر وی پس رد کرد سلام

قال مرحبا بالابن الصالح والنبي الصالح ثم رفعت

گفت ابراهیم مرحبا به پسر صالح و پیغمبر صالح پس برده شدم

الى سدرة المنتهى فاذا نبقها مثل قلال هجر و

بسوی سدره المنتهی پس ناگاه میوه آن مانند کوزهای بزرگ هجر بود و

اذا ورقها مثل اذان الفيلة قال هذه سدرة

ناگاه برگ وی مانند گوشهای فیلان بود گفت جبرئیل این سدره

المنتهى واذا اربعة انهار نهران باطنان و

المنتهی است و ناگاه چهار جویهای بود دو جوی باطن و

نهران ظاهران فقلت ما هذان يا جبريل

دو جوی ظاهر پس گفتم چیست این دو ظاهر و دو باطن ای جبرئیل

قال اما الباطنان فنهران في الجنة واما الظاهران

گفت جبرئیل لیکن دو نهر باطن پس دو نهر اند در جنت و لیکن دو نهر ظاهر

فالنيل والفرات ثم رفع لي البيت المعمور ثم

پس نیل و فرات اند پس ظاهر کرده شد برای من بیت المعمور پس

اتيت باناء من خمر واناء من لبن واناء من عسل

آورده شد برای من آوندی از می و آوندی از شیر و آوندی از شهد

۲۳۵

فَاَخَذْتُ اللَّبَنَ فَقَالَ هِيَ الْفِطْرَةُ اَنْتَ عَلَيْهَا
پس گرفتم شیر را پس گفت جبرئیل این شیر فطرت است تو بر این فطرت خواهی بود

وَاُمَّتُكَ ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ الصَّلَوَاتُ خَمْسِيْنَ
و امت تو پس فرض کرده شد بر من نماز پنجاه

صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ فَمَرَرْتُ عَلٰى مُوْسٰى
نماز هر روز پس برگشتم پس گذشتم نزد موسی علیه السلام

فَقَالَ بِمَا اُمِرْتَ قَالَ اُمِرْتُ بِخَمْسِيْنَ صَلَاةً كُلَّ
پس گفت موسی بچه چیز امر کرده شدی گفت آنحضرت امر کرده شدم به پنجاه نماز هر

يَوْمٍ قَالَ اِنَّ اُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيْعُ خَمْسِيْنَ صَلَاةً
روز گفت موسی هر آئینه امت تو نمی توانند پنجاه نماز

كُلَّ يَوْمٍ وَاِنِّيْ وَاللّٰهِ قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَ
روز و هر آئینه من سوگند بخدا آزموده ام مردم را قبل از تو و

عَالَجْتُ بَنِيْ اِسْرَائِيْلَ اَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ فَارْجِعْ اِلٰى
علاج کردم بنی اسرائیل را سخت ترین معالجه پس باز برو بسوی

رَبِّكَ فَسَلْهُ التَّخْفِيْفَ لِاُمَّتِكَ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ
پروردگار خود پس سوال بکن از پروردگار خود آسانی را برای امت خود پس برگشتم پس وضع کرد

عَنِّيْ عَشْرًا فَرَجَعْتُ اِلٰى مُوْسٰى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ
از من ده نماز را پس باز برگشتم بسوی موسی پس گفت حضرت موسی مانند گفتار سابق

فَوَضَعَ عَنِّيْ عَشْرًا فَرَجَعْتُ اِلٰى مُوْسٰى فَقَالَ مِثْلَهُ
پس وضع کرد پروردگار از من ده نماز دیگر را پس باز برگشتم بسوی حضرت موسی پس گفت حضرت موسی مانند

فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى

فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَأُمِرْتُ بِعَشْرِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ

فَرَجَعْتُ فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَأُمِرْتُ بِخَمْسِ

صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ بِمَا

أُمِرْتَ قُلْتُ أُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ قَالَ إِنَّ

أُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ خَمْسَ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ وَإِنِّي

قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ

أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَلْهُ التَّخْفِيفَ

لِأُمَّتِكَ قَالَ سَأَلْتُ رَبِّي حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ وَ

لَكِنِّي أَرْضَى وَأُسَلِّمُ قَالَ فَلَمَّا جَاوَزْتُ نَادَى مُنَادٍ

أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي رَوَاهُ

گذرانیدم فریضهٔ خود را و سبک گردانیدم از بندگان خود روایت کرد این حدیث را

الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْأَنْبِيَاءِ فِي بَابِ

بخاری در صحیح بخاری در کتاب الانبیاء در باب

الْمِعْرَاجِ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ مَعَ اخْتِصَارٍ وَتَغْيِيرٍ فِي

المعراج و روایت کرد این حدیث را مسلم با اختصار و تغییر در

بَعْضِ الْأَلْفَاظِ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْإِيمَانِ

بعض الفاظ در صحیح مسلم در کتاب الایمان

فِي بَابِ الْإِسْرَاءِ وَعَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ

در باب الاسراء و روایت است از ابی سلمه بن عبدالرحمن

سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ

و او گفت شنیدم جابر بن عبد الله را که هر آئینه وی شنید از پیغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَمَّا كَذَّبَنِي قُرَيْشٌ قُمْتُ

صلی الله علیه وسلم که میگفت وقتیکه نسبت بدروغ کردند مرا کافران قریش ایستادم

فِي الْحِجْرِ فَجَلَّى اللهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ

در حجر پس روشن گردانید خدا برای من بیت المقدس را پس شروع کردم خبر میدادم ایشان را

عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ

از نشانهای بیت المقدس و حال آنکه من نگاه میکنم بسوی آن بیت المقدس روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

فِي كِتَابِ الْأَنْبِيَاءِ فِي بَابِ الْإِسْرَاءِ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ

در کتاب الانبیاء در باب الاسراء و روایت کرد این حدیث را

فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ الْإِيمَانِ فِي بَابِ الْإِسْرَاءِ

اَلْبَابُ الْخَامِسَ عَشَرَ فِي شَفَاعَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَوْنِهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

قَالَ اللّٰهُ تَعَالَى فِي الرُّكُوعِ التَّاسِعِ مِنْ سُورَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا عَنْ آدَمَ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ إِنَّ النَّاسَ يَصِيرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جُثًى كُلُّ أُمَّةٍ تَتْبَعُ نَبِيَّهَا يَقُولُونَ يَا فُلَانُ اشْفَعْ يَا فُلَانُ اشْفَعْ حَتَّى تَنْتَهِيَ الشَّفَاعَةُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَذَلِكَ يَوْمَ يَبْعَثُهُ اللّٰهُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ رَوَاهُ

وسلم پس آن روز است که ایستاده خواهد کرد آنحضرت را خدا در مقام پسندیده روایت کرد

الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ التَّفْسِيرِ فِي تَفْسِيرِ سُورَةِ

بخاری در صحیح بخاری در کتاب التفسیر در تفسیر سوره

بَنِي إِسْرَائِيلَ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ

بنی اسرائیل وروایت است از ابی هریره که گفت گفت پیغمبر

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ

خدا صلے الله علیه وسلم درمیان این قول خدا عسے ان یبعثک

رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا وَسُئِلَ عَنْهَا قَالَ هِيَ الشَّفَاعَةُ

ربک مقاما محمودا وپرسیده شد آنحضرت از آن گفت آنحضرت آن شفاعت است

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ فِي جَامِعِهِ فِي تَفْسِيرِ السُّورَةِ

روایت کرد این حدیث را ترمذی در جامع ترمذی در تفسیر سوره

الْمَذْكُورَةِ وَقَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ وَ

مذکوره وگفت ترمذی این حدیث حسن است و

عَنْ أَبِي حَيَّانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو

روایت است از ابی حیان تیمی واو روایت کرد از ابی زرعه بن عمرو

بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أُتِيَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى

بن جریر واو روایت کرد از ابی هریره که گفت آورده شد نزد پیغمبر خدا صلے

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَحْمٍ فَرُفِعَ إِلَيْهِ الذِّرَاعُ وَكَانَتْ

الله علیه وسلم گوشتی پس برداشته شد بسوی آنحضرت استخوان دست با گوشت

تَعْجِبُهُ فَنَهَشَ مِنْهَا نَهْشَةً ثُمَّ قَالَ أَنَا سَيِّدُ

النَّاسِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَهَلْ تَدْرُونَ مِمَّا ذٰلِكَ يَجْمَعُ

آدمیان را هم بروز قیامت و آیا می‌دانید برای چیست این جمع کرده شود

النَّاسَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ

مردم پیشین اولین و آخرین بر روی زمین یک

يُسْمِعُهُمُ الدَّاعِي وَيَنْفُذُهُمُ الْبَصَرُ وَتَدْنُو الشَّمْسُ

خواهد شنوانید ایشان را خواننده و احاطه خواهد کرد ایشان را بینائی و نزدیک خواهد شد آفتاب

فَيَبْلُغُ النَّاسَ مِنَ الْغَمِّ وَالْكَرْبِ مَا لَا يُطِيقُونَ

پس برسد مردم را از غم و سختی آنچه که طاقت ندارند

وَلَا يَحْتَمِلُونَ فَيَقُولُ النَّاسُ أَلَا تَرَوْنَ مَا قَدْ بَلَغَكُمْ

و برداشت نمی‌کنند آنرا پس گوید مردم آیا نمی‌بینید چیزی که رسیده شما را

أَلَا تَنْظُرُونَ مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ فَيَقُولُ

آیا نظر نمی‌کنید کسی را که شفاعت کند برای شما بسوی پروردگار شما پس گوید

بَعْضُ النَّاسِ لِبَعْضٍ عَلَيْكُمْ بِآدَمَ فَيَأْتُونَ

بعض آدمیان بعض دیگر لازم گیرید آدم را پس می‌آیند

آدَمَ فَيَقُولُونَ لَهُ أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ

مر آدم را پس گویند آدم را تو پدر آدمیان آفرید ترا خدا بدست قدرت خود

وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ وَأَمَرَ الْمَلٰئِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ

و دمید در تو از روح خود و فرمود فرشتگان را پس سجده کردند ترا

اشفع لنا الى ربك الا ترى الى ما نحن فيه الا ترى

شفاعت کن برای ما بسوی پروردگار خود آیا نگاه نمی‌کنی بسوی چیزی که ما در آنیم آیا نگاه نمی‌کنی

الى ما قد بلغنا فيقول آدم ان ربي قد غضب

بسوی چیزی که در رسیده بما پس گوید آدم علیه السلام هر آئینه پروردگار من بتحقیق خشم گرفت

اليوم غضبا لم يغضب قبله مثله ولن يغضب

امروز خشم گرفتنی که خشم نگرفت قبل امروز مانند آن و هرگز خشم نخواهد گرفت

بعده مثله وانه قد نهاني عن الشجرة فعصيته

بعد امروز مانند آن و هر آئینه خدا منع کرده مرا از خوردن بار درخت پس نافرمانی کردم خدا را

نفسي نفسي اذهبوا الى غيري اذهبوا

نفس من سزاوار است برای من است که شفاعت کرده شود برای او بروید بسوی غیر من بروید

الى نوح فيأتون نوحا فيقولون يا نوح انك

بسوی حضرت نوح علیه السلام پس آیند نزد حضرت نوح پس گویند ای نوح هر آئینه تو

انت اول الرسل الى اهل الارض وقد سماك

اول پیغمبران سوی اهل زمین وبتحقیق نام نهاد ترا

الله عبدا شكورا اشفع لنا الى ربك الا ترى الى

خدا بنده سپاس دارنده شفاعت کن برای ما بسوی پروردگار خود آیا نگاه نمی‌کنی بسوی

ما نحن فيه فيقول ان ربي قد غضب اليوم

چیزی که ما در آنیم پس گوید حضرت نوح هر آئینه پروردگار من بتحقیق خشم گرفت امروز

غضبا لم يغضب قبله مثله ولن يغضب بعده

خشم گرفتنی که خشم نگرفت قبل امروز مانند آن و هرگز خشم نخواهد گرفت بعد امروز

242

مِثْلَهُ وَإِنَّهُ قَدْ كَانَتْ لِي دَعْوَةٌ دَعَوْتُهَا عَلَى قَوْمِي

مانند آن و هر آئینه شان اینست که بتحقیق بود برای من دعای مقبول دعا کردم آنرا بر قوم خود

نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا

نفسی نفسی نفسی بروید بسوی غیر من بروید

إِلَى إِبْرَاهِيمَ فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُونَ يَا إِبْرَاهِيمُ

بسوی حضرت ابراهیم . پس آیند نزد حضرت ابراهیم علیه السلام پس گویند ای ابراهیم

أَنْتَ نَبِيُّ اللهِ وَخَلِيلُهُ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ اشْفَعْ لَنَا

تو پیغمبر خدا هستی و دوست خدا از جمله اهل زمین شفاعت کن برای ما

إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ لَهُمْ إِنَّ

بسوی پروردگار خود آیا نظر نمی کنی بسوی چیزیکه ما در آنیم پس گوید حضرت ابراهیم برای ایشان

رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ

پروردگار من بتحقیق خشم گرفت امروز خشم گرفتنی که خشم نگرفته قبل امروز

مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنِّي قَدْ كُنْتُ

مانند آن و هرگز خشم نخواهد گرفت بعد امروز مانند آن و بتحقیق من بودم

كَذَبْتُ ثَلٰثَ كَذَبَاتٍ فَذَكَرَهُنَّ أَبُو حَيَّانَ

که دروغ بظاهر گفتم سه دروغها پس ذکر کرد آن دروغها را ابو حیان

فِي الْحَدِيثِ نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي

در حدیث نفسی نفسی نفسی بروید بسوی غیر من

اذْهَبُوا إِلَى مُوسٰى فَيَأْتُونَ مُوسٰى فَيَقُولُونَ

بروید بسوی حضرت موسی پس آیند نزد حضرت موسی پس گویند

۲۴۳

يَا مُوسَى أَنْتَ رَسُولُ اللّٰهِ فَضَّلَكَ اللّٰهُ بِرِسَالَتِهِ

ای موسیٰ تو پیغمبر خدا هستی بزرگی داد ترا خدا به پیغمبری خود

وَبِكَلَامِهِ عَلَى النَّاسِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَمَا تَرَى

و بکلام خود بر مردم شفاعت کن برای ما بسوی پروردگار خود آیا نمی بینی

إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ

بسوی حالیکه ما در آنیم پس گوید حضرت موسیٰ هر آئینه پروردگار من بتحقیق خشم گرفت امروز

غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ

خشم گرفتنی که خشم نگرفت قبل امروز مانند آن و هرگز خشم نخواهد گرفت

بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنِّي قَدْ قَتَلْتُ نَفْسًا لَمْ أُومَرْ بِقَتْلِهَا

بعد امروز مانند آن و هر آئینه من کشتم نفسی را که امر نکرده شده ام برای قتل آن

نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى

نفسی نفسی نفسی بروید بسوی غیر من بروید بسوی

عِيسَى فَيَأْتُونَ عِيسَى فَيَقُولُونَ يَا عِيسَى أَنْتَ

حضرت عیسیٰ پس آیند نزد حضرت عیسیٰ پس گویند ای عیسیٰ تو

رَسُولُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ

پیغمبر خدا هستی و کلمهٔ خدا برسانید آن کلمه را بسوی مریم و روحے از جانب خدا

وَكَلَّمْتَ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا اشْفَعْ لَنَا أَلَا تَرَى

و سخن گفتی با مردم در گهواره در حالت کودکے شفاعت کن برای ما بسوی پروردگار خود آیا

إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ عِيسَى إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ

بسوی حالیکه ما در آنیم پس گوید حضرت عیسیٰ هر آئینه پروردگار من بتحقیق خشم گرفت

الیوم غضبا لم یغضب قبله مثله قط ولن یغضب

امروز خشم گرفتنی که خشم نگرفت قبل امروز مانند آن هرگز و دیگر خشم نخواهد گرفت

بعده مثله ولم یذکر ذنبا نفسی نفسی اذهبوا

بعد امروز مانند آن و ذکر نکرد گناهی را نفسی نفسی بروید

الی غیری اذهبوا الی محمد صلی الله علیه وسلم فیاتون

بسوی غیر من بروید بسوی آنحضرت محمد صلی الله علیه وسلم پس آیند نزد

محمدا صلی الله علیه وسلم فیقولون یا محمد انت رسول

محمد صلی الله علیه وسلم پس گویند ای محمد تو پیغمبر

الله وخاتم الانبیاء وقد غفر الله لک ما تقدم

خدا هستی و خاتم پیغمبران و بتحقیق آمرزید خدا برای تو آنچه گذشت

من ذنبک وما تاخر اشفع لنا الی ربک الا تری

از گناه تو و آنچه پس آمد شفاعت کن برای ما بسوی پروردگار خود آیا نگاه نمی کنی

الی ما نحن فیه فانطلق فاتی تحت العرش فاقع

بسوی حالیکه ما در آنیم پس روم پس آیم زیر عرش پس افتم بر زمین

ساجدا لربی ثم یفتح الله علی من محامده وحسن

سجده کننده مر پروردگار خود را پس کشاید خدا بر من از حمدهای خود و ثنای خوب

الثناء علیه شیئا لم یفتحه علی احد قبلی ثم یقال

بر ذات خود چیزیرا که نکشاده آنرا بر هیچ یکی پیش من پس گفته شود

یا محمد ارفع راسک سل تعطه واشفع تشفع

ای محمد بردار سر خود را و طلب کن بدهیم ترا و شفاعت کن قبول کرده شود شفاعت

فَارْفَعُ رَاْسِي فَأَقُوْلُ اُمَّتِي يَا رَبِّ اُمَّتِي يَا رَبِّ

پس بلند کنم سر خود را پس بگویم امت مرا ای پروردگار من بخش امت مرا ای پروردگار من بخش

اُمَّتِي يَا رَبِّ فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ اَدْخِلْ مِنْ اُمَّتِكَ

امت مرا ای پروردگار من بخش پس گفته شود ای محمد درآر از امت خود

مَنْ لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْبَابِ الْاَيْمَنِ مِنْ

کسانی را که نیست حساب برایشان از در جانب دست راست از

اَبْوَابِ الْجَنَّةِ وَهُمْ شُرَكَاءُ النَّاسِ فِيْمَا سِوٰى

درهای بهشت وایشان شرکاء مردمان در آنچه که سوای

ذٰلِكَ مِنَ الْاَبْوَابِ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِيْ نَفْسِيْ بِيَدِهٖ

این است از درهای دیگر پس گفت آنحضرت سوگند خدا که نفس من در دست قدرت

اِنَّ مَا بَيْنَ الْمِصْرَاعَيْنِ مِنْ مَصَارِيْعِ الْجَنَّةِ

او ست بدرستیکه مسافت میان دو جانب در از درهای بهشت

كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَحِمْيَرَ اَوْ كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَبُصْرٰى

چنانست که میان مکه و حمیر یا چنانست که میان مکه و بصری

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ التَّفْسِيْرِ فِيْ

روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری در کتاب التفسیر در

تَفْسِيْرِ سُوْرَةِ بَنِيْ اِسْرَائِيْلَ وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ مَعَ تَغْيِيْرٍ

تفسیر سوره بنی اسرائیل و روایت کرد این حدیث را مسلم با تغیر

يَسِيْرٍ فِيْ بَعْضِ الْاَلْفَاظِ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ

اندک در بعض لفظها در صحیح مسلم در کتاب

الإيمانِ في بابِ إثباتِ الشّفاعةِ وفي حديثِهِ

الایمان در باب اثبات الشفاعه و در حدیث

عن أنسٍ عن النّبيّ صلّى الله عليهِ وسلّم فيأتو

که روایت است از انس و او روایت کرد از پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس

فأنطلقُ حتّى أستأذنَ على ربّي فيؤذنُ فإذا

پس میروم تا آنکه طلب اذن کنم از رب خود پس اذن داده شود

رأيتُ ربّي وقعتُ ساجدًا فيدعني ما شاء ثمّ

بینم پروردگار خود را می افتم سجده کننده

يُقالُ ارفع رأسك وسل تُعطه وقل تُسمع

واشفع تُشفّع فأرفع رأسي فأحمده بتحميدٍ

يُعلّمنيهِ ثمّ أشفعُ فيحدُّ لي حدًّا فأُدخلهم الجنّة

ثمّ أعودُ إليهِ فإذا رأيتُ ربّي مثلهُ ثمّ أشفعُ

فيحدُّ لي حدًّا فأُدخلهم الجنّة ثمّ أعودُ الرّابعة

فأقولُ ما بقي في النّار إلّا من حبسهُ القرآنُ

پس گویم باقی نماند در آتش مگر کسی که حبس کرده او را قرآن

وَوَجَبَ عَلَيْهِ الْخُلُودُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيْحِهِ
و واجب گشته باشد بر وے همیشه بودن در دوزخ روایت کرد این حدیث را بخاری در صحیح بخاری

فِي أَوَّلِ كِتَابِ التَّفْسِيْرِ وَقَالَ إِلَّا مَنْ حَبَسَهُ
در شروع کتاب التفسیر و گفت بخاری الا من حبسه

الْقُرْآنُ يَعْنِي قَوْلَ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ خَالِدِيْنَ فِيْهَا
القرآن یعنی قول خدای برتر و بزرگ خالدین فیها

وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ مَعَ تَغَيُّرٍ يَسِيْرٍ فِي بَابِ إِثْبَاتِ
و روایت کرد این حدیث را مسلم با تغیر اندکے در باب اثبات

الشَّفَاعَةِ الْمَذْكُوْرِ وَعَنْ حَمَّادٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ
الشفاعة آن باب که ذکر کرده شد و روایت است از حماد و او روایت کرد از عمرو و او روایت کرد از

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ مِنَ
جابر که پیغمبر صلے الله علیه وسلم گفت بیرون آیند از

النَّارِ بِالشَّفَاعَةِ كَأَنَّهُمُ الثَّعَارِيْرُ قُلْتُ وَمَا الثَّعَارِيْرُ
آتش دوزخ بشفاعت گویا ایشان ثعاریر اند گفتم و چیست ثعاریر

قَالَ الضَّغَابِيْسُ وَكَانَ قَدْ سَقَطَ فَمُهُ فَقُلْتُ لِعَمْرِو
گفت ضغابیس یعنی خیار خرد و نزد بعضے گیاہے سفید و بود عمرو که افتاده بود دندان او پس گفتم مر عمرو

بْنِ دِيْنَارٍ أَبَا مُحَمَّدٍ سَمِعْتَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللّٰهِ يَقُوْلُ
بن دینار را ای ابا محمد آیا شنیدی از جابر بن عبد الله که می گفت

سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ يَخْرُجُ
شنیدم از پیغمبر صلے الله علیه وسلم که میگفت بیرون آیند

قوله صلعم الضغابيس قال في القاموس الضغابيس صغار القثاء ...

۲۴۷

... صغار القثاء ... الواحد ضغبوس ... نبت ينبت في أصول الثمام يشبه الهليون يسلق بالخل والزيت ويؤكل انتهى ۱۲

بالشفاعة من النار قال نعم رواه البخاري

بشفاعت از نار گفت ابو محمد آرے روایت کرد این حدیث را بخاری

في صحيحه في كتاب الرقاق في باب صفة

در صحیح بخاری در کتاب الرقاق در باب صفت

الجنة والنار ورواه مسلم من قوله قلت

جنت و نار و روایت کرد این حدیث را مسلم از قول او گفتم

لعمرو بن دينار الى آخر الحديث مع تغيير يسير

لعمرو بن دینار تا آخر حدیث با تغییر اندک

في بعض الالفاظ في باب اثبات الشفاعة

در بعض لفظها در باب اثبات شفاعت

المذكور وعن ابي سعيد قال قال رسول الله

آن باب که مذکور شد و روایت است از ابی سعید گفت گفت پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم انا سيد ولد آدم و

صلی الله علیه وسلم من سردار اولاد آدم

لا فخر وانا اول من تنشق الارض عنه

بر این نازنیست و من اول آن شخص که شگافته شود زمین از وی

يوم القيمة ولا فخر وانا اول شافع واول مشفع

بروز قیامت و بر این نازنیست و من اول شفاعت کننده و نخستین مقبول الشفاعتم

ولا فخر ولواء الحمد بيدي يوم القيمة ولا فخر

و بر این نازنیست و لواء حمد بدست من خواهد بود بروز قیامت و بر این نازنیست

رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ فِي سُنَنِهِ فِي بَابِ ذِكْرِ
الشَّفَاعَةِ مِنْ أَبْوَابِ الزُّهْدِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
أَنَّهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ مَنْ أَسْعَدُ النَّاسِ
بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَقَالَ لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ
أَنْ لَا يَسْأَلَنِي أَحَدٌ عَنْ هٰذَا الْحَدِيثِ أَوَّلَ مِنْكَ
لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ أَسْعَدُ النَّاسِ
بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مَنْ قَالَ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ خَالِصًا
مِنْ قِبَلِ نَفْسِهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ فِي كِتَابِ
الرِّقَاقِ فِي بَابِ صِفَةِ الْجَنَّةِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ
عَبْدِ اللّٰهِ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ مَنْ قَالَ حِيْنَ يَسْمَعُ النِّدَآءَ اَللّٰهُمَّ رَبَّ
هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلٰوةِ الْقَآئِمَةِ اٰتِ
مُحَمَّدَ نِ الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا
مَّحْمُوْدَ نِ الَّذِيْ وَعَدْتَّهٗ حَلَّتْ لَهٗ شَفَاعَتِيْ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ صَحِيْحِهٖ فِيْ كِتَابِ التَّفْسِيْرِ
فِيْ تَفْسِيْرِ سُوْرَةِ بَنِيْٓ اِسْرَآئِيْلَ وَقَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى
فِي الرُّكُوْعِ السَّابِعِ مِنْ سُوْرَةِ الْاَنْبِيَآءِ وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ
اِلَّا رَحْمَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ عَنْ اَبِيْ صَالِحٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنَادِيْهِمْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ
اِنَّمَآ اَنَا رَحْمَةٌ مُّهْدَاةٌ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ فِيْٓ اَوَّلِ

سننه هذا آخر ما أردناه في هذا التأليف و

سنن دارمی این آخر آنست که خواستم آنرا درین تالیف و

كان الفراغ منه بتوفيق الله عز وجل في شهر الله

شد فراغت ازین تالیف بتوفیق خدای برتر وبزرگ در ماه خدا

محرم الحرام من شهور السنة السابعة من المائة

محرم الحرام از جمله ماههای سال هفتم از صدی

الرابعة بعد الألف من هجرة سيد العلمين

چهار بعد یکهزار سال از هجرت سردار جهان

صلى الله تعالى عليه وعلى آله وصحبه وأمته

درود بفرستد خدای تعالے برآنحضرت و بر آل و اصحاب و امت آنحضرت

أجمعين وعلى الملائكة والأنبياء والمرسلين

همگنان و بر فرشتگان و انبیاء و مرسلان

برحمتك يا أرحم الراحمين ۞

برحمت خود ای ارحم الراحمین ۞

خاتمة الكتاب

من جانب مطبع

بسم الله الرحمن الرحيم

اللهم لك الحمد والثناء ولك العظمة والكبرياء فصل وسلم على رسولك محمد المرتضى

وعلی آله الاصفیا وصحبه الاتقیا بعد تحمید و نعت برضمائر صفوفی صفاء اہل بُرد و اتقا مخفی و محتجب مباد که درین قرب زمان و حین توان که مردمان اہل ایمان از طاعت واتباع خدا و نبی بیچے متہاون واز اظہار و تبیان فضیلت و بیان حقوق مصطفیٰ دشکاسند۔ حبذا که باین حالت پر ملالت کتابے کہ نور علی نور و موصل الی الہدی ہے و ہدیۃ للاولیاء والاصفیاء المسمی بتحفۃ الاتقیاء فی فضائل سید الانبیاء معرب و مترجم مع حواشی مقیدہ مولفہ مصنف عالم علیمی فاضل لوذعی محب الماجد ابو الطیبات جناب حافظ مولوی محمد عبد الواجد صاحب مولوی غازی پوری سلمہ الباری تلمیذ ارشد شیخ اجل فخر ہندوستان غفران مآب مسلم ہر شیخ و شاب جناب مولانا مولوی ابو الحسنات محمد عبد الحی صاحب طاب الله ثراہ وجعل الجنۃ مثواہ لکھنوی فرنگی محلی بحسن اہتمام و صحت الاکلام مولانا مولوی محمد شبلی صاحب در مطبع اسلامی واقع لکھنؤ احاطہ لعلنان بتاریخ ۱۵ ذیقعدہ سنہ ۱۳۱۱ھ از مطبع طبع آراستہ در صحن عالم خرامید

اللہم اجعلہ متداولا للاذکیاء والصلحاء

صورۃ ما حررہ عمدۃ الکاملین زبدۃ الماہرین العالم بالعلوم العقلیۃ الجامع للکمالات الملکیۃ مولانا المولوی محمد شبلی سلمہ الله العلی القوی مقرظا علی تحفۃ الاتقیاء فی فضائل سید الانبیاء

الحمد لمن تنزہ عن عقول العقلاء ومدارک الحکماء ھو الذی بعث فی الامیین

وسواكانهم كالماء في الظلام والخريت في البيداء والشفاء فهذا انا سبل الشريعة
ظلام بكسر اول تاريكى ۱۲ خريت بكسر خا و راء مشدد راه نما ۱۲ بيداء بفتح با موحده و سكون يا ... صحرا ۱۲

السهلة السمحاء وسنن سنة بيضاء كالبيضاء وما احلى شمائله وما اكثر فضائله
سمحاء بفتح اول و سكون ثانى آسان ۱۲ بيضاء بالفتح روشن ۱۲ بيضاء بالفتح آفتاب ۱۲

صلوات الله عليه وعلى آله واصحابه الذين بذلوا مهجهم دون اشاعة الدين

المتين وعلى من تبعهم الى يوم الدين وبعد فان الكمال في كل حال مقبول

عند العقلاء بل محمود عند ذى الجلال والكبرياء فشطره الغالب ونصيبه
شطر بفتح اول و سكون ثانى پاره از شى ۱۲

الوافر للرسل والانبياء ثم للذين صحبوا النبي صلى الله عليه وسلم

ثم للذين صحبوا آله واصحابه الذين نالوا الدرجة القصوى بالبر والتقوى

ثم للذين يأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر بالكتاب والسنة ثم

للذين يسلكون مناهج الصدق والصفا ثم للذين يؤلفون الكتب

في فضائل النبي والمجتبى ومناقب اصحابه وآله الطاهرين والاولياء

والاتقياء فسبحان الذى ادانى بعد الشفا فى تعريف حقوق المصطفى

للقاضي عياض رحمه الله تعالى هذه الرسالة العجيبة والمقالة الشريفة

التى مبانيها قليلة ومعانيها كثيرة. وفي الظاهر مختصرة صغرى وفي الباطن
مبانى جمع الفاظ ۱۲

مطولة كبرى قصرت عن ادراك اوصافها اذهان الواصفين و

تحيرت في فهم فضائلها افهام المادحين. كيف لا وقد الف هذا الكتاب

الامير الكبير والهمام النحرير حارس الشريعة المحمدية حامى الملة الحنفية
همام بالضم سردار قوم و مرد بزرگ همت ۱۲

المولى المعظم والحبر الاعظم فخر المعاصر والاماجد مولانا الحافظ
حبر بكسر اول و سكون ثانى دانشمند و نيكوكار ۱۲

ابو الطیبات محمد عبد الواجد التلمیذ الارشد من تلامذۃ الشیخ الاجل فخر الفضلاء حجۃ العلماء مولانا الحاج الحافظ ابو الحسنات محمد عبد الحی اللکنوی اسکنہ اللہ الفردوس بفضلہ الخفی والجلی فسماہ بتحفۃ الاتقیاء فی فضائل سید الانبیاء قد اوردنا فیہ الاحادیث الصحیحۃ والآثار الشریفۃ مبانیہ کانہا الیاقوت والمرجان ومعانیہ لم یدرکہ قبلہ انس ولا جان حقائقہ یعلمہا الاصفیاء ولطائفہ یدرکہا الاتقیاء ربنا نفہلہ بقبول حسن والقی حسنہ فی قلوب کملاء الزمن واجعلہ متداولا بین العلماء والفضلاء بحرمۃ النبی سید الانبیاء وانا الراجی رحمۃ ربہ القوی محمد شبلی ابن مولانا الحاج المولوی ولی اللہ صاحب ادام اللہ تعالے

المؤی الاعظم گڈھی

قطعہ سال دلآویز بہر تالیف کتاب مولوی محمد عبد الواجد صاحب

از نتائج طبع عالی جناب مولوی محمد عبد الاحد صاحب شمشاد لکھنوی

منیجر مدرسہ چشمہ رحمت اسکول غازی پور

کرد تالیف سیرت نبوی — مولوی عبد واجد از فضلا
کوست امروز بیہقی ثانی — در تصانیف نعت و حمد و ثنا
وہ چہ زیبا کتاب جمع نمود — بہر تفریح قلب اہل صفا

حرف حرفست معدنِ انوار — لفظ لفظست کان ضو وضیا
نقطهاش خالِ حور وسطرش زلف — کاغذش صاف از رخِ حورا
از دلا آویزی بیانش پرس — نورِ ایمان ز طرزِ آن پیدا

گفت شمشاد سال تالیفش
تحفة الاتقیا و راه نما
۱۳۰۹ھ

از نتائجِ طبعِ گرامی جناب حافظ مولوی محمد علی صاحب وکیل
قاری حنفی صدیقی رئیس موضع سرولی ضلع غازی پور

قطعۂ سال انجام تحفة الاتقیا از بندۂ ہیچکاره محمد علی
سنہ ۱۸۹۱ء

جنیبه‌ ما که ز لولی سنت عبد الاحد نام — سپهر فکرت عالی جهان فضل و علو
خداش باد نگهبان که در زمانۂ ما — درین دیار نباشد کسی بعلم عدو
نمود جمع به ترتیب نیک و حسن بیان — شمائل نبوی از کتاب و سنت او
گزین شمامۂ نیست کاین رسالۂ فیض — چو دسته ایست ز گلهای خلد با خوشبو
بالتقیا برساند فرده جان بخش — که تحفۂ ز حق آمد برای شان بررو
فتاد در دل قاری خیال تاریخش — به ختم آمده چون آن رسالۂ نیکو

بخواند مصرعِ پاکیزه ملهمِ غیبی
فضائل نبوی را بیان بود دلجو
سنہ ۱۳۰۸ھ

از نتائج فکر عالیجناب مولوی صدر الدین احمد صاحب کیفی رئیس غازیپور
خلف الصدق جناب شیخ حافظ محمد عبد اللہ صاحب حنفی صدیقی
قطعہ سال نزول تحفۃ التقیا از صدر الدین کیفی

سنہ ۱۸۹۰ء

جان خرد جان علم روح شرف ذات نفس | پیش علوی نژاد خود بود از خلق خجل
شہرت نام نامیش گشتہ بعبد الواجد است | آمدہ تولیش مقام بہر قیام آب و گل
مفضل رسول او در آئینہ صحف و صحاح | چید دلبا ملک درکشید دست بیانش گل
تحفۃ التقیاش نام کرد ز بہر نفع عام | ترجمہ اش چو نور ساخت با مہ و مہر متصل
تحفۃ التقیا دلاہست چنانکہ خزینہ | کاہ پیش قیمتش نقد تمام مفصل
قاری خوش بیان زمن قطعہ سال خواست | گفت این سروش غیب بیدمرا چو مشتغل

کیفی خوش نوا بگو مصرعہ سال ختم آن
تحفۃ التقیا بود حامی جان قلب و دل

سنہ ۱۳۰۸ھ

از نتائج فکر گہر بار جناب حکیم سید محمد ایوب صاحب صابر
رئیس قصبہ موہان ضلع اُناؤ ملک اودھ مقیم شہر غازی پور
ہدیہ قطعہ سال انجام تحفۃ التقیا مؤلفہ مولوی عبد الواجد از محمد ایوب

مولوی عبد الواجد آنکہ بفضل | اندرین ضلع شد بلند لوا